Karsten Ekorness

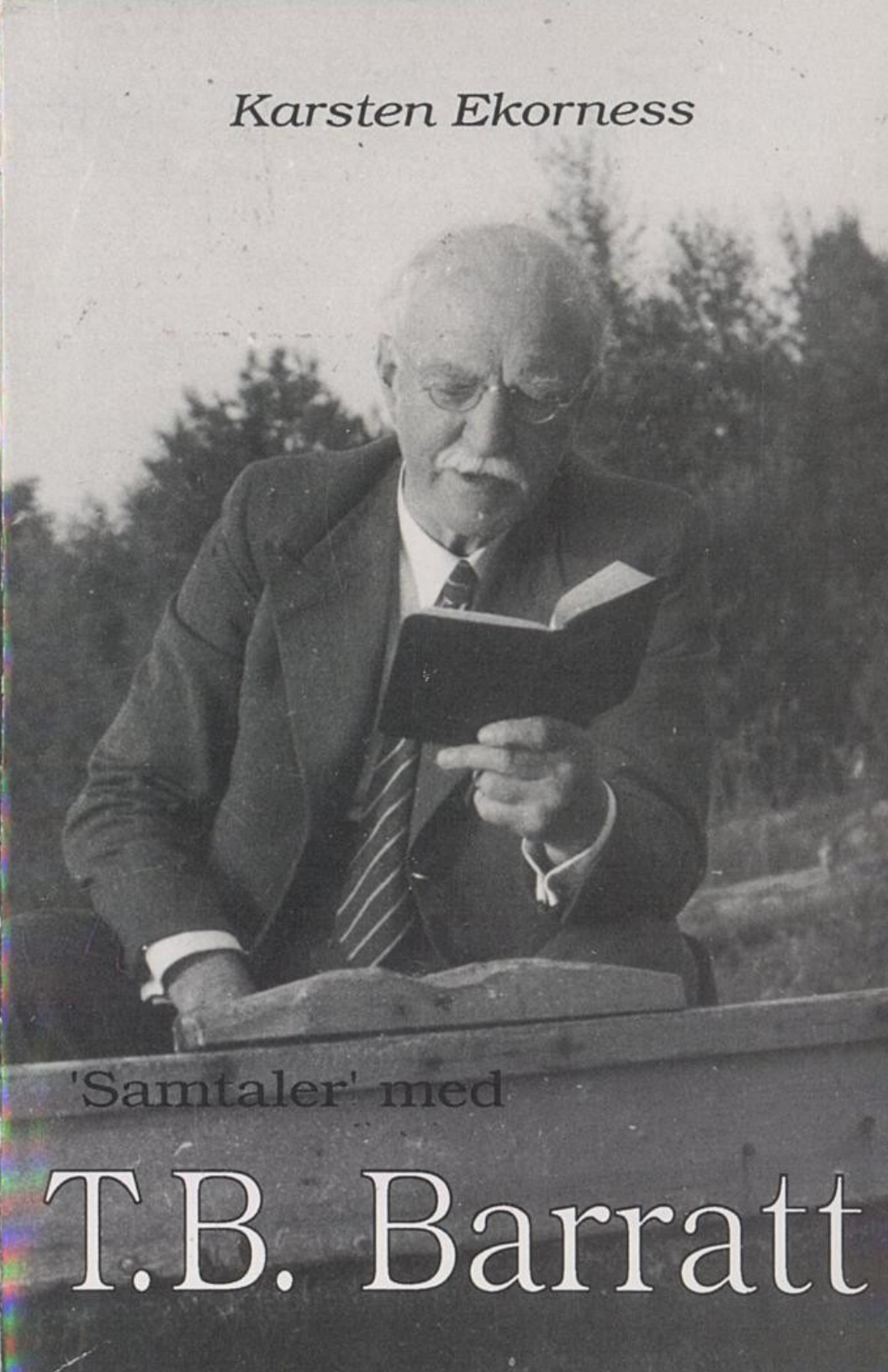

'Samtaler' med T.B. Barratt

Karsten Ekorness

«Samtaler» med T.B. Barratt

Filadelfiaforlaget

Copyright: Filadelfiaforlaget A/S 1991
Omslag: Kay Nyfelt
Sats: Tangen Grafiske senter, Drammen
Trykk: Aktietrykkeriet i Trondhjem

ISBN 82-534-0758-0

Innhold

Preludium 7
De første år 10
Skolegang 19
Offentlig virksomhet begynner 24
Kamp mot avguden «alkohol» 30
Virke i metodistkirken 35
I Kristiania 44
Ny stilling 50
Kamptider 55
Kristiania Bymisjon 60
Nytt hus for Bymisjonen? 68
Borgen som falt – Ånden som seiret 71
En ventetid 82
Fullt gjennombrudd 88
Tungetale som tegn 99
Tilbake i Norge 104
Stor tilstrømning 115
Reiser 122
Alliansetanken 130
Nye toner 136
Dåpen 141
Den kristne dåp 152
Barratt blir døpt 159
Ordnet menighet 164
Nytestamentlige menigheter 169
Menighetenes ledelse 180
Flere tjenester 191

Evangelister – eldste 195
Kvinners tjenester 200
Menighet i fremgang 210
Misjonen 217
Store forandringer 227
Helliggjørelsen 231
Fallets natur 243
Gjenfødelse – helliggjørelse 249
Jesus-forkynnelse 258
Jesus – den syndfrie 267
Jesus kommer igjen 280
Postludium 283

Preludium

Blant minner fra år som svant, finnes det noen som skinner omgitt av varm aura. En del slike minner er årsak til at jeg har satt sammen de ordene som finnes i denne boken.

Minnene er alderstegne. Ingen av dem er mindre enn femti år gamle, de er nemlig alle knyttet til en mann som forlot oss for femti år siden. Og det er nettopp tallet femti som har fått meg til å skrive nå.

Boken er egentlig ikke minnesbilder. Meget av det som står i den, er fra før min tid. Den er derimot referater fra samtaler jeg burde hatt med ham den gang jeg hadde anledning til å drøfte forskjellige emner med ham, men ikke torde fordi han var så stor og jeg var så liten. Det tør være flere som ikke torde det!

Pastor Thomas Ball Barratt inntok – og har – en særskilt plass hos meg og andre som lærte ham å kjenne. Mange føler at han fremdeles er deres åndelige veileder.

Det er mer enn 60 år siden jeg første gang så og hørte ham. Etter dette «første møtes sødme» opplevde jeg ham mange ganger, også på nært hold. Men for det meste var det selvsagt predikanten T.B. Barratt jeg observerte.

Fra midten av 1930-årene, da jeg gikk aktivt inn i musikklivet i den menigheten jeg tilhørte og som han var forstander for, fikk jeg nærmere kontakt med ham. Han oppmuntret meg til å synge, og så ble det da til at jeg sang i mange av de møtene han talte i. Det nye Filadelfia ble innviet i 1938 – fullstendig ombygget etter brann. Innvielsen var en stor begivenhet i Baratts liv. Menigheten

hadde fått et tidsmessig, praktfullt lokale å samles i. Innvielsesmøtet ble kringkastet over NRK. Fra da av spilte jeg også orgel i menigheten, og ble på en måte hans lille medarbeider en kort tid.

Dessverre levde ikke Barratt så lenge etter dette. Midt i januar 1940 holdt han sin siste preken: «Ikke i egen styrke er mannen sterk.» En uke tidligere, den 7. januar, sang han solo den kjente sangen «Old Black Joe», som han selv hadde bearbeidet: «Jeg kommer, jeg kommer, for mitt hode bøyes ned. Jeg hører stemmer kaller meg til himlens fred.» Jeg hadde den ære å akkompagnere ham på orgelet. Var sangvalget en profetisk innskytelse? Den 29. i samme måned sovnet han inn på Ullevål sykehus, der han var blitt innlagt like etter sin siste preken. Blant de gode minner hører med at han på sitt sykeleie oppmuntret meg og ba meg holde ut i min tjeneste i menigheten, den menighet han elsket av hele sitt hjerte.

Og nå ser jeg ham hver dag. Han ser også direkte på meg med sitt lune, blide og varme blikk. Det stråler trygghet og ro ut av det. Hele hans svakt eggformede hode, med bred og solid panne og med ansiktets godslige uttrykk, vitner om en mann i fullkommen balanse med seg selv. Ansiktet har en utstråling av mild autoritet, en autoritet som er oppnådd på grunn av indre harmoni og av at ansiktets eier har hatt fast grunn å stå på gjennom et langt liv. Han henger i glass og ramme i et par utgaver på en vegg i mitt arbeidsrom. Av og til føler jeg det som om hans ånd svever gjennom rommet, det vil si: hans innflytelse virker ennå.

Bildene har ikke forandret seg. Men hadde han selv vært den samme om det var nå han levde? Hadde han hatt samme tro, samme meninger om de evige ting, om evangeliets aktualitet midt i et sekularisert samfunn, om menighetslivet?

Jeg betrakter ham, går til mitt skrivebord og stiller ham

spørsmål. Og han svarer meg! Heldigvis skrev han meget, og svarene han gir meg, har jeg funnet i bøkene hans og i annet materiale. Slik har «samtalene» funnet sted.

Reelt sett er boken derfor utdrag av Barratts skrifter. Mest er hentet fra hans «Erindringer», når emnet har vært hans liv.

Hans «svar» er for det meste gjengitt ordrett, men enkelte setninger har jeg gitt en forsiktig, moderne form eller innledet med et «ja» eller et «nei» eller andre ord, for å gi flytende sammenheng. Noen ganger er omtale gjort til direkte tale. Men aldri er Barratts mening fraveket.

Hvorfor disse «samtaler»?

Jeg tror det er nyttig å minne om hans livsløp og hans mening om forskjellige spørsmål! Hverken livsløp eller ord er vel så kjent blant unge lesere. Kanskje Barratt inspirerer ennå i dag?

K.E.

De første år

Etter først å ha takket pastor T.B. Barratt for anledningen til å ha noen samtaler med ham, går jeg like på sak:

– *Du har selv beskrevet naturen i grevskapet Cornwall, der du ble født, som noe av det vakreste i det sørlige England. Kan du fortelle litt om Cornwall?*

– Ja, Cornwall ligger, som du sier, lengst sør i England, nærmere bestemt i sørvest. Grevskapet danner to halvøyer vestenfor Devonshire og er et fjell-landskap, som egentlig er lite fruktbart, men gresset er frodig grønt hele året. Landskapet egner seg til kvegavl og grønnsakdyrking. Naturen her er helt forskjellig fra de fleste andre steder i landet. Landskapet hever og senker seg i vakre formasjoner, dekket med et rikt åkerland. Skog finnes det derimot nesten ikke. Fjellet inneholder store mengder av forskjellige mineraler, derfor var bergverksdrift særlig tidligere en viktig inntektskilde i grevskapet. Det finnes faktisk gruver der som stammer helt fra romertiden.

I byen Albaston ble jeg født, og datoen var 22. juli 1862.

– *At det finnes gruverester fra så lang tid tilbake, betyr vel at Cornwall er rikt på historiske minner i det hele tatt. Men har det gått religiøse vekkelser over trakten?*

– Ja, både Cornwall og nabogrevskapet Devonshire er kjent i den kristne verden for de store vekkelsene som har funnet sted der – særlig under John Wesleys og George Whitefields forkynnelse.

– *Kanskje du selv ble født inn i en kristen familie?*

– Min far ble omvendt da han var omtrent tyve år. Han het forresten Alexander Barratt og ble født i året 1827. Straks etter sin omvendelse sluttet han seg til metodistkirken, til den wesleyanske grenen av den, og ble snart en ivrig søndagsskolelærer i menigheten. Jeg vil fortelle litt mer om fars omvendelse, som var ganske karakteristisk både for ham og for den tiden det skjedde i: Han og tre av hans kamerater hadde vært på vekkelsesmøte, og etter møtet gikk de alle fire hjem til min bestefar og inntok hvert sitt hjørne av et værelse. De var alle fast bestemt på å bli frelst den kvelden og ba inntrengende om å få oppleve syndenes forlatelse og fred med Gud. Far var den siste av dem som gjorde den erfaringen. Da de så at alle var «kommet igjennom», omfavnet de hverandre, stilte seg midt på gulvet og sang Thomas Kingos kjente lovsang:

Pris Gud fra hvem all nåde er,
Pris ham, du store himlens hær,
Pris ham, o folk i alle land,
Pris Fader, Sønn og Hellig Ånd!

Da tonene døde hen, visste de alle at de hadde begynt et nytt liv. 62 år senere besøkte jeg den landsbyen og det hus hvor dette hadde skjedd. Da jeg sto der i rommet på samme flekk hvor de hadde stått, måtte jeg takke Gud for all hans godhet mot meg.

– *Jeg har lest om de gamle metodistene at mange av dem hadde lang bønnekamp før de kunne tro seg frelst. Stemmer det?*

– Ja, jeg har fremdeles et brev fra min bestefar, som forteller at noen ikke kom igjennom før etter opptil seks timers veldig bønnekamp innfor Guds ansikt. De som var overbevist om nødvendigheten av frelse, var bestemt på – akkurat som min far og hans kamerater – ikke å slutte

med bønnen før de fikk tro seg frelst i kraft av Jesu utgytte blod, eller som de selv uttrykte det: før de «fikk se blodet».

– *Din mor, kom hun fra et metodistmiljø?*

– Ja, hennes far var kaptein George Ball, som var lokalpredikant i metodistkirken og øvde en ganske stor innflytelse i vide krester. Han hadde forresten tegnet flere av metodistkirkens kapeller. Min mor ble omvendt da hun var atten år. Hun fortalte selv flere ganger om hvordan hun ble vakt i det lille wesleyanske kapellet, gikk ut i sakristiet, falt på kne og besluttet seg for ikke å reise seg igjen før hun var frelst. Hun holdt på å be i to timer, så brøt lyset inn i hennes hjerte. Hele hennes senere liv var et bevis på ektheten i den forandring hun hadde opplevd. Hennes religiøse oppdragelse var en stor hjelp for henne, så hennes forståelse av frelse og hjerterenselse var klar fra begynnelsen av. Hun valgte som motto for sitt liv: «Jesu Kristi blod renser fra all synd.» Hun het Mary Ball, og far og hun ble forlovet da han var i begynnelsen av tyveårene. Men så reiste han til Amerika og var borte i mange år.

– *Det var vel ikke bare for å oppleve spenning og eventyr han reiste over til det store landet i vest?*

– Nei, fars egentlige gjerning var gruvedrift, og han oppholdt seg i flere år ved forskjellige gruver i Amerika. Hans mening var å komme tilbake til England så snart han hadde tjent en del penger, men oppholdet der borte ble lengre enn tenkt. Han glemte ikke sin Herre og Mester. Særlig var han interessert i søndagsskolearbeidet. I Pennsylvania ledet han forrresten en søndagsskole for voksne slaver. Han var også på de fargedes «Camp-Meetings», og det var interessant å høre ham fortelle fra disse.

Gullrushet på Amerikas vestkyst dro ham dit, og grepet av gullfeberen reiste han også til Australia, der han oppholdt seg i syv år på gullfeltene. Men omsider kom han hjem fra sin lange utenlandsferd.

– *Og der var det en som ventet på ham?*

– Ja, en som hele tiden hadde elsket ham og var elsket igjen, en som senere skulle stå ham bi gjennom livets vekslinger lik en fredsengel. Hun skulle komme til å lyse opp samlivet ved sin inderlige kjærlighet og trofasthet.

Bryllupet fant sted i Calstock den 8. august 1861.

– *Og omtrent et år etter bryllupet kom eldstebarnet?*

– Den 22. juli 1862 ble jeg født, ja. Men la meg fortelle litt mer om min morfar, kaptein George Ball. Tittelen «kaptein» hadde han fordi han var en av lederne ved gruvene. Han var en meget kjent skikkelse i den delen av landet og deltok i det offentlige livet på flere måter. Han var leder for dissenternes dagskole og sto øverst på listen over de wesleyanske lokalpredikantene. Han ble av mange – også utenom det metodistiske samfunnet – regnet som en meget solid og dyktig teolog og slagferdig deltager i debatter.

– *Din far og mor var jo også ivrig med i den wesleyanske gren av metodistkirken og også ellers meget engasjert på sitt hjemsted. Hvordan gikk det da til at du allerede i barneårene kom hit til Norge?*

– Det var tale om at far muligens skulle slå seg ned i Spania som bestyrer for gruver der. Tenk hvor annerledes mitt liv hadde artet seg hvis vi var kommet dit! Men så fikk han et bestemt tilbud om å overta ansvaret for gruver i Hardanger. Og han ble ledet av Gud til å ta imot det tilbudet. I 1866 ble han så sendt alene til Varaldsøy i midtre Hardangerfjord, hvor en gammel kvinne hadde funnet en sten, som hun trodde måtte være gull, innimellom noen busker oppe på fjellet der. Nærmere undersøkelser viste at det var svovelkis med 43 % svovelgehalt. På den tiden var det et stigende behov på verdensmarkedet for svovelsyre. Min far ble da utsett til å sette i gang gruvedrift der og bli bestyrer for gruvene.

Året etter sendte han bud på mor, som dro av gårde

med min søster Mary og meg. Elisabeth Mary ble født 31. desember 1864 og ble til daglig kalt Polly, som var et meget brukt kjælenavn for Mary.

– *Det måtte være det rene eventyret for en femåring å komme fra landskapet i Cornwall til Varaldsøy og Hardangers sterkt vekslende natur. Varaldsøy er jo ganske stor, 46 kvadratkilometer, skogrik men folkefattig var øya, med høyeste punkt 600 meter over havet. Istedenfor det mildt bølgende landskap i Cornwall, hadde øya lite gjestfrie, bratte fjellsider, barske vintre, og glimtvis utsikt til evig snø og is.*

– Overgangen var nok stor, ikke minst for min far, som kom til en Varaldsøy som måtte fortone seg ganske primitiv sett med en vordende gruvedirektørs øyne. Før min mor og vi barna kom over, var det satt i gang en hel del arbeid. Det første som måtte gjøres, var å anlegge vei. Skjerpet lå på veiløse heier 300 til 400 meter over havet. 300 mann ble satt til å lage veien.

De første materialer til gruven måtte bæres oppover på ryggen. Det var en både tung og sur jobb i høstsølen, for stigningen var ganske drøy. Men etter hvert kom de nødvendige hus opp for gruvebestyreren, underbestyrere og arbeidere, smie, krutthus og sykebrakke m.m.

Nede ved Øyerhavn ble det bygd stor utskipningskai for malmen, hus til stallmester, baker, landhandler, brakker til arbeidere og kjøregutter og stall til 24 hester. Det ble på den måten et helt lite samfunn som sto under fars ledelse og tilsyn.

– *For å gi et lite inntrykk av hvordan din far opplevde øya, vil jeg sitere litt fra et brev som han skrev til din mor i november 1866, altså før dere kom over:*

– Øya heter Varaldsøy og ligger om lag ni norske mil fra Bergen i sørlig retning. Der er meget regn. Øya er om lag en mil lang, har to meget vakre havner og fjell høye nok til å holde deg varm dersom du klatrer oppover dem, selv vintersdag. For et par måneder siden var jeg oppe på et av

de høyeste punkter sammen med herr Bruun, og vi hadde en helt storslått utsikt over til fastlandet, til en av Norges største isbreer. Den skal være syv norske mil lang og tre mil bred, og flere enn en englender har gått over den, men det har tatt om lag 11 timers hardt slit. – – –

På øya bor det noen hundre mennesker. Bare et børseskudd fra der jeg bor, er det en liten landsby med om lag 60 kvinner, barn og menn. De arbeider ikke i gruven, men ernærer seg ved jord- og skogbruk. De fleste eier jorden selv, men hvordan den er fordelt mellom dem, vet jeg ikke. De er meget vennlige og høflige. Vi får melken vår av dem. Jeg innbiller meg at de har litt til overs for en ensom engelskmann, og de har endog tilbudt meg et stykke jord, hvor jeg kan holde ku, så jeg har melk til kone og barn når de kommer til Norge.

Det blir gjort mange ting i dette protestantiske landet som forundrer meg. Er de f.eks i Bergen en søndag og har lyst til å gå i teateret om kvelden, så kan de godt det, og kortspill regnes for en uskyldig fornøyelse. Arbeidernes vaner har jeg ennå ikke særlig kjennskap til, men av inntrykket jeg har fått i et par hjem jeg har besøkt, skulle en tro at det å vaske gulvet var en unyttig ting, for det blir jo like fort skittent igjen. Gruvearbeiderne er virkelig noen av de mest skittenferdige jeg har truffet blant siviliserte mennesker. De vasker ansiktet bare en gang i uken, og de klærne de arbeider med nede i gruven, går de med fra mandag morgen til lørdag kveld. Noen tar kanskje av seg buksene når de legger seg, men det er visst ikke svært mange . . .»

– *Så langt, brevet fra din far. Jeg tenker på din mors oppbrudd fra England. Hun gjorde seg nok visse tanker om fremtiden og omgangen med norske «villmenn»!*

– Det voldte heller ikke liten bevegelse i Albaston da det kom bud om at far skulle bli i Norge og at mor med sine to barn måtte reise dit. Hun hadde vært en av de mest virksomme arbeidere i menigheten, og hennes virke for

menneskers frelse var kjent overalt i distriktet. Alle følte at det ville bli et stort tap for menigheten i Albaston hvis hun skulle reise til Norge. Men Gud hadde likevel planlagt dette. Ved avskjeden takket de henne for den hellige innflytelse hun hadde øvet. Alle brast i gråt. Men da kom menighetens pastor frem og sa til mor, idet han la den ene hånden på hodet mitt: «Gråt ikke, Mary. Kanskje denne gutten kan bli metodistpredikant i Norge en gang!»

– *Din mor opplevde vel overgangen fra det aktive gudstjenestelivet i Albaston til den mer isolerte tilværelsen på Varaldsøy sterkt? For der hadde dere vel ikke et nært og varmt menighetsliv å delta i?*

– Det var lang vei til kirken (den lutherske). Først måtte man gå eller kjøre med hest ned til Øyerhavn, så rodde man med seks roere den lange strekningen rundt øyas sydlige del. Men når været var fint, var turen som en storslagen utflukt, og omgivelsene var iblant så henrivende at man ikke kan finne noe som overgår dem hvor man så reiser i verden.

Den gamle kirken på Varaldsøy er revet nå. Man burde latt den stå som et minnesmerke.

– *Men dere som kom fra England, var metodister. Familien ønsket vel å kunne besøke en norsk metodistmenighet iblant, selv om det var lang vei dit. Tanken på å bygge egen kirke på Varaldsøy vokste kanskje frem etter hvert?*

– Det var et sterkt ønske hos mor og far, og en viktig impuls i den retningen kom da misjonsbåten «Eleaser» ankret opp nede ved Øyerhavn. Det ble arrangert et møte i vårt hjem for båtens besetning. Vi innbød arbeiderne ved gruven til det møtet, der det jo ble talt norsk.

Men etter en tid bygde vi et bedehus der oppe i fjellet, og så kunne vi samles til møter hver søndag og også ellers i uken.

Så snart mor begynte å beherske norsk så noenlunde,

startet hun bibelskole for de unge menn ved gruven og fortalte dem frelsens gamle historie. Dette hadde øyensynlig en velsignet innflytelse på flere av dem. Likevel var tumultene blant arbeiderne når de drakk, en årsak til stor sorg for mor og far. Men hun gikk mellom dem som en fredens engel og dempet gemyttene under slagsmål og stridigheter.

– *Metodister har alltid hatt ord for å være et syngende folk. Fikk dere med dere noe av den sanggleden til Norge?*

– Vi utgjorde et ganske godt kor når vi sang sammen, og riktig bra ble det når slektninger og andre fra England besøkte oss. Far hadde god tenorstemme, bestefar (som flyttet til oss i 1869), sang med en dyp, kraftig bass, andre sang sopran og en del alt. Vi tilbrakte mange lykkelige timer sammen der oppe på fjellet med god sang og musikk, og arbeiderne gledet seg over å få lytte.

– *Men dere fikk også besøk av andre enn slektninger og slike som var knyttet til gruven? Det var vel mange som hadde interesse av å se både den nye vellykkede bedriften og det nye, engelskpregede miljøet som var vokst frem?*

– Nede ved havnen kom dampskipene fra Hull for å laste svovelkisen. De hadde ofte med seg passasjerer som kom opp til gruvene for å besøke oss og se gruvene og den herlige utsikten fra fjellene som omga kolonien. Men også norske skip anløp Øyerhavn, og en av passasjerene som besøkte oss en dag, var den verdensberømte fiolinisten Ole Bull. Jeg kan ennå minnes hans statelige og kraftige skikkelse. Far ba ham spille på en gammel fiolin som vi hadde, men den var altfor dårlig. Han ba oss besøke ham i hans hjem på Lysøen, så ville han spille for oss alt vi ønsket.

– *Fikk dere noen ganger besøk av omreisende predikanter, emissærer het de vel mest på den tiden?*

– Vi fikk besøk at lutherske emissærer. Noen av dem var meget pågående. De prekte lov og nåde, men hadde mindre syn for den fulle frigjørelse i Kristus. Men mor ba

dem å fremholde viktigheten av en øyeblikkelig og nåværende frelse for folk når de prekte, og resultatene kunne snart bli sett blant arbeiderne.

– *Kan du si noe om forholdet mellom dere barn og deres foreldre?*

– Jeg var ikke alltid så snill som jeg burde være. Jeg minnes en scene hjemme. Jeg var redd for å lyve, men hadde flere ganger forsøkt å unngå sannheten. Bestefar kunne ikke utholde det lenger. Mor tok meg derfor opp til hans værelse og ga meg stryk. Jeg forsøkte å komme meg unna, men til ingen nytte. Mor ga meg ingen pardon, og det var bra for meg at hun ikke ville spare meg. Hun hadde ikke nåtidens syn på oppdragelse, at «barna skikker seg nok bra bare de får tid på seg!» Men etter at jeg hadde fått min bekomst, gikk hun inn i et lite rom ved siden av, kastet seg ned på sengen og gråt. Det kunne jeg aldri glemme.

Det er vel ingen som har bedt mer for barna sine enn våre foreldre. Vi var i alt fire: Polly, Louisa, Alexander og jeg. Alexander var en underlig, liten gutt. Han vant alles hjerter. Da han døde, i ung alder, satt jeg i rommet hvor han lå. Jeg gråt som om mitt hjerte ville gå i stykker. Han ble begravd på den gamle kirkegården på Varaldsøy. Der ligger også bestefar.

Skolegang

– Vi avsluttet forrige samtale med noen ord om forholdene i hjemmet på Varaldsøy. Skal vi kanskje ta opp den tråden? Du var kommet fra England med din familie, og alle familiemedlemmene snakket engelsk. Det gikk i alle fall flere år før dere tok i bruk det norske språket offentlig. Men hvordan var det hjemme? Det var vel naturlig å snakke engelsk der?

– Mine foreldre, Mary og Alexander Barratt, var jo engelske statsborgere, og de hadde vel ikke engang noen tanke på at de skulle bli i Norge så lenge de levde. Det var derfor naturlig for dem at barna skulle få en engelsk oppdragelse. Språket i hjemmet var engelsk. De forskjellige hushjelpene lærte også å snakke det. Og vi barn ble alltid omtalt som Master Tom og Miss Polly og Miss Louisa.

– Du lærte tidlig å lese og skrive. Selv om du så vidt hadde begynt på skolen før dere forlot England, var det vel helst din mor som sto for din første boklige utdannelse? Jeg har lest et brev som du skrev til din morfar før du fylte seks år, og det tyder på at du var kommet langt i forhold til alderen. Men det var vel ikke lett å få skikkelig engelsk utdannelse i Norge på den tiden?

– Foreldrene mine bestemte at jeg skulle på skole i England, og mor reiste med meg til Taunton, Somersetshire. Da var jeg 11 år gammel. Det var ganske naturlig at de ville at jeg skulle få min utdannelse i England, og under metodistisk innflytelse. Valget falt på Wesleyan

College først og fremst fordi det, som navnet indikerer, var underlagt den wesleyanske kirke. (Navnet ble senere forandret til Queens College.) Skolen var forholdsvis rimelig.

– *Den velkjente og populære engelske forfatteren Charles Dickens var jo litt av en samfunnsrefser, bl.a. tok han for seg forholdene ved de engelske kostskolene og ga et meget dystert bilde av dem. Ifølge ham var streng, korporlig avstraffelse svært utbredt, og det var ikke uvanlig at guttene ble sendt i seng uten mat når de hadde vekket lærernes mishag, selv ved minimal forgåelse. Wesleyan College var nettopp en kostskole, og du skulle dit på Dickens' tid. Var ikke dine foreldre litt betenkte over å sende deg til en slik skole?*

– Skolens rektor, Thomas Sibley, var en av Englands beste pedagoger, en banebryter på området. Han var f.eks. den første som opprettet et kjemilaboratorium ved en skole, og han var en absolutt motstander av korporlig avstraffelse. Han mente at guttene skulle ha ordentlig mat. Han tok sikte på en høy standard av klassisk utdannelse, noe som var skikk for en skole med respekt for seg selv, og han gjennomførte den. Han hadde også et mer åpent blikk for en bredere anlagt utdannelse som kunne gjøre guttene til nyttige samfunnsborgere.

Jeg begynte i junioravdelingen og flyttet etter et år over til colleget (høyskole som ga rett til studier ved Oxford- eller Cambridge-universitetet).

– *Etter hva jeg forstår, var ikke pensum i junioravdelingen akkurat barnemat heller. Du skriver i et brev til dine foreldre mot slutten av det året du gikk der: «Vi har latin fire ganger i uken, mandag og torsdag ettermiddag og fredag og lørdag morgen. Jeg må også lære fransk, grammatikk, geografi, skrivning, gymnastikk, sang, praktisk regning, historie, frihåndstegning, som jeg fikk premie for ved siste halvårseksamen, og landskapstegning. Vi spiller fotball, som jeg liker best av alle slags spill. Dernest kom-*

mer cricket, men det er ikke riktig tiden for det ennå. Om noen dager begynner det - - -.»

– Ja, jeg elsket sport, og dessverre tok den iblant altfor meget av min tid.

I alle skoleårene deltok jeg ivrig i forskjellige sportsgrener, og det er jo slik i de engelske skolene at idrett utgjør en viktig del av det elevene er opptatt med i fritiden.

– Dine brev hjem forteller om at du ble kaptein på fotballaget, og det tyder også på at du var sprek og spenstig som få.

Men jeg forstår at du også var opptatt med musikk. Ditt senere liv tyder på at du elsket musikk og gjerne brukte en del tid på musisering. Ditt pianospill og din sang forteller meg det.

Jeg opplevde også at du en av de gangene du besøkte vårt hjem – du var 75 år da – etter middagen satte deg til pianoet og begynte å improvisere en melodi, som du så gikk over til å plystre mens du akkompagnerte på pianoet. Nokså uvanlig for en pinsepredikant.

– Jeg hadde ekstraundervisning i musikk på skolen. Og hele livet igjennom har jeg elsket musikk. I skolens orkester spilte jeg fiolin, og jeg hadde også timer i fløytespill.

Men jeg fikk ekstraundervisning i tegning også, siden lærerne oppdaget at jeg hadde gode anlegg som tegner. Og tegnet har jeg gjort hele mitt liv.

– Ja, jeg har lagt merke til det. Forresten har jeg hørt at det ofte ligger en liten, vakker tegning igjen ved din plass når du har deltatt i forhandlingsmøter, til og med viktige møter. (Barratt humrer fornøyd!)

Men det skjedde vel enda viktigere ting i din tid ved Wesleyan College? Jeg tenker på emner og opplevelser som fikk betydning for din livsgjerning.

– Jeg var glad for all den kunnskapen jeg fikk ved skolen. Vi måtte sette oss inn i et ganske vidt område av

emner. Dessuten lærte vi å oppføre oss skikkelig, ikke bare mot lærerne, men vi ble også innpodet at vi skulle oppføre oss høvisk mot hverandre, vi elever. Jeg selv var ikke ondsinnet, men jeg var full av liv og moro. Derfor måtte jeg gang på gang tåle følgene av at jeg brøt reglene for god oppførsel. Det var en overmåte streng disiplin.

Meget viktig var den ganske merkelige vekkelsen som brøt ut på junioravdelingen mens jeg gikk der. Jeg kan ikke huske hvorledes den begynte, men visste jo at mine kjære foreldre stadig ba for meg og for hele skolen. Alle guttene ble drevet av en usynlig makt til å be. Lærerne kunne ikke forstå det, men de satte seg heller ikke imot. Vi fikk tillatelse til å benytte den store spisesalen. Der holdt vi bønnemøter. Tenk om det da hadde vært noen der som kunne ha veiledet oss! Jeg husker at det var noen av guttene som ikke våget å be høyt, men jeg skrev opp bønner for dem på papirlapper som jeg sendte nedover den lange rekken av bedende gutter. Og de leste dem høyt på sine knær.

Jeg hadde mange viktige opplevelser i skoledagene. Flere av mine gamle skolekamerater kan jeg huske godt. Den ene av disse, Thomas D. Barnes, som var en god del eldre enn meg, ble middelet til min frelse. Han var uten tvil en vekkelsesarbeider i ånd og sannhet. Hans spesielle interesse var å få oss omvendt til Gud.

Det ble med en gang en synlig forandring hos meg. Jeg tok bedre fatt på leksene, og andre elever undret seg over det som hadde skjedd med meg.

– Og fra da av holdt du fast på din kristne tro og overbevisning?

– Ja, men det gikk litt opp og ned. Barnes forlot colleget, og etter hvert ble jeg litt lunken. Men så i 1875 brøt det ut en vekkelse i Taunton. Gud brukte en evangelist som het Robinson Watson. Så vidt jeg husker, ble omtrent 200 studenter ved de forskjellige colleger omvendt. Også jeg opplevde en herlig fornyelse. Forhol-

dene på skolen var likevel ikke så godt egnet til å fremme det åndelige livet, og jeg var jo bare en gutt på 13 år. Jeg ble lunken igjen. Men så, i juleferien 1876 besøkte jeg noen varmhjertede metodister, og på et våkenattsmøte fornyet jeg mine løfter og opplevde en herlig velsignelse.

Jeg gikk ut av colleget den 15. juni 1878. Ikke tør jeg rose meg av at jeg oppnådde noe større i mine studier, unntatt i tegning og musikk. I tegning vant jeg flere premier, og noen av tegningene fra den gang henger ennå i mitt og i andres hjem.

Senere hadde jeg et ettårs tilleggskurs på colleget. Det er i grunnen alt jeg har av formell utdannelse. Det svarer vel omtrent til nåtidens artium her i Norge. Men jeg har jo gjennomgått metodistkirkens pastoralkurs.

– *Selv om din formelle utdannelse sluttet, har du fortsatt å skaffe deg kunnskaper hele ditt liv, har jeg inntrykk av.*

Offentlig virksomhet begynner

– Selv om du hadde vært hjemme på Varaldsøy i sommerferiene, måtte du vel lengte svært etter å komme dit igjen etter endt skolegang? Jeg har forstått at du var en meget aktiv ung gutt, som kanskje ikke trivdes altfor godt ved å slite skolebenken i flere år under streng disiplin.

– Jo, det er riktig. Men da jeg på hjemreisen var kommet til Stavanger, møtte mor og Polly meg. Og så ble vi der i byen i to lyse og hyggelige uker. Der fikk jeg høre metodistpastoren Ole Olsen for første gang – uten tvil var han en av de største predikanter i metodistkirken i Norge.

Hans måte å tale på tok tak i meg med en gang. Jeg gråt meg gjennom hele det første møtet. I et av møtene bøyde jeg kne ved alterringen.

– Da fikk du gjort kjent for alle som var til stede at du ville leve ditt liv i samfunn med Gud. Det var sikkert en bekjennelse som skulle gi deg styrke i tiden fremover.

– Metodistene måtte gjennomgå nokså meget på den tiden. Det var likevel en egen friskhet over metodistpredikantenes forkynnelse, og dette førte dem frem til seier.

Noe annet meget viktig hendte meg der i Stavanger i løpet av de to ukene: Jeg ble overbevist om at jeg måtte slutte meg til totalavholdsbevegelsen!

– Du følte det ikke som at det var motsetning mellom den evangeliske virksomhet metodistene hadde, og den organiserte avholdsbevegelse?

– Nei, og straks etter at jeg kom hjem til Varaldsøy,

begynte jeg med en søndagsskole blant arbeidernes barn, samtidig som jeg startet en totalavholdsvirksomhet blant arbeiderne og befolkningen ellers på øya.

– *Og du følte ikke at din aktivitet på det ene området hemmet din utfoldelse på det andre?*

– Nei, arbeidet på disse to områdene var til stort gagn for meg personlig. Mitt sinn og mitt tankeliv ble utvidet, og jeg kan vel si at dette ble av grunnleggende betydning for min utvikling og mitt senere liv. Jeg forsømte heller ikke kroppen, men drev på med forskjellige idrettsøvelser og foretok mange fisketurer opp til fjellvannene eller ned til fjorden.

– *Pastor Barratt, du har utrettet meget gjennom et langt liv. Du hadde vel bestemt deg tidlig, kanskje allerede mens du var på skole i England, for å gå inn for kristelig virksomhet?*

– Nei, egentlig hadde jeg ikke gjort opp med meg selv noen sikker plan for livet. Jeg hadde et bestemt ønske om å tjene Herren, og litt etter litt åpnet Herren selv de veier han ville lede meg på.

– *Kom din musikkutdannelse til nytte på Varaldsøy?*

– Ja, jeg ble med en gang organist i det lille kapellet som mor og far hadde fått bygget oppe på «fjellet». Og det gikk ikke lang tid før jeg begynte med et sangkor.

Viktig var det at jeg kunne begynne å be offentlig på norsk i møtene. Det skjedde i forbindelse med en vekkelse som brøt ut blant arbeiderne som følge av besøk vi hadde av den kjente metodistpastoren Lars Petersen. Han var egentlig på vei til Bergen for å begynne metodistisk virksomhet der. Vårt lille bedehus var fullt av mennesker, og en underfull, åndelig kraft rådet i møtene. Mange ble frelst. Lars Petersen ble forresten senere min svoger. Dessverre gikk han bort så tidlig, allerede i 1889.

– Du har fortalt at du begynte å lese prekener av andre predikanter i møtene. Hvordan gikk egentlig det til?

– Gruveanleggets formann, Claus Pedersen, hadde en tid lest fra en huspostill i forbindelse med salmer og bønner hver søndag formiddag. Det var nokså tørre gudstjenester. I forbindelse med vekkelsen som brøt ut, kom jeg på den tanke at jeg kunne lese prekener offentlig for våre arbeidere på anlegget. Jeg fikk tak i en utmerket oversettelse av den verdenskjente Dwight L. Moodys prekener. Jeg hadde ennå ikke forsøkt å tale med egne ord.

– Mange vil ha vanskelig for å tro at en slik opplesning av en fremmed predikants prekener kunne ha noen virkning. Har du noen eksempler som viser at de hadde det?

– Den 26. januar 1879 – jeg gikk da i mitt syttende år – hadde mor en samling for kvinneforeningen. Der leste jeg en av disse prekener for dem, med det resultat at mange ble frelst samme dag. Dette hendte ti dager etter at Lars Petersen hadde hatt sitt første møte hos oss. Jeg fortsatte med denne lesningen for arbeiderne og i møtene på bedehuset. Til slutt kunne jeg talene nesten utenat, og utviklet etter hvert en ganske stor frihet. Jeg gikk over til å avslutte med ettermøter og innbydelse til frelse. Resultatet var at jeg ba med mange.

– Men du fortsatte kanskje dine studier på egen hånd samtidig som du deltok i møter på bedehuset og andre steder og dessuten var ivrig med i avholdssaken?

– Jeg nærmest kastet meg over forskjellige slags studier, for enda var det ikke avgjort hva som skulle bli min livsbane. På grunn av dette ble jeg også litt engasjert i gruvedriften. Kanskje noen linjer fra min dagbok kan illustrere hva jeg holdt på med. Jeg velger da to dager i april 1879:

«Lørdag: Jeg ga mine to søstre undervisning i leksen, sagde en hel del is (til kjøling), gikk på jakt etter en hauk som hadde stjålet duene våre, tok meg et bad innendørs,

forberedte meg til søndagsskolen, gikk på bønnemøte om kvelden. Mandag: Overoppsyn med utskillelse av kisen, kontorarbeid som vanlig, underviste mine søstre, underviste en del barn i engelsk, musikkøvelse, red ned til fjorden, skyteøvelser, øvelse for koret om kvelden.»

– *Men fortsatte du ikke også med tegning og maling?*

– Jo, og flere ganger var jeg også med min far til Bergen når han var der i forretningssaker, og da passet jeg på å få litt undervisning i kunstmaling hos maleren Olaf Dahl. Og så tok jeg noen timer i harmonilære hos Edvard Grieg.

– *Avholdsarbeidet interesserte deg fremdeles?*

– Ja, meget! Og siden jeg etter hvert snakket nesten like godt norsk som engelsk, holdt jeg foredrag både for gruvearbeiderne og for andre. Jeg ønsket å motarbeide drikkeskikkene blant folket.

– *Og din frimodighet vokste stadig?*

– La meg nevne et eksempel: Vi går da frem til våren 1881, da jeg deltok i en stor begravelse, som gikk for seg etter de vanlige skikkene der på stedet. Det ble servert øl, og det store begeret gikk rundt blant gjestene. Mitt nærvær hadde nok en dempende innflytelse på mange. Jeg gikk avsides og ba til Gud, og da jeg kom tilbake, viste det seg at de var villige til å la meg holde en andakt. Det ble gjort kjent, og jeg begynte å tale om Guds mektige kraft til å frelse. Jeg hadde aldri tidligere vært så frimodig og aldri kunnet tale Guds ord med en slik letthet. Den Hellige Ånd fylte meg slik at tårene begynte å flyte fritt. Gamle og unge ble sterkt påvirket av Den Hellige Ånd. Og etterpå hadde jeg fri adgang til å samtale med dem om deres frelse.

– *I England, mens du fremdeles gikk på skole der, ble du opptatt som medlem i metodistkirken. Men det var jo den wesleyanske grenen av kirken. Her i Norge var det vel den biskoppelige metodistkirke som hadde slått røtter. Måtte det da skje en forandring med ditt medlemskap?*

– Ja. Det skjedde den 17. juli 1881 ved et møte i Bergen, der Lars Petersen talte. Jeg overleverte til menigheten medlemskortet i den wesleyanske kirken, og ble høytidelig opptatt som medlem i den biskoppelige kirken i Bergen. Det var et vidunderlig møte.

Året etter, nemlig den 6. juni 1882, avla jeg eksamen som «lokalpredikant» i metodistkirken. Det skjedde ved en kvartalskonferanse, som ble holdt i Bergen.

– Du er kjent som en mann som ikke er redd for å si sin mening, og meninger har du vel alltid hatt i rikt mål. Gikk du offentlig ut med debattinnlegg fra første stund?

– Nei, i grunnen ikke før i 1883. Da hadde jeg skrevet prekener til noen religiøse blader allerede. Men så hendte det at sogneprest L. Skavland holdt foredrag og ga ut en brosjyre om «Metodismens villfarelser». Da skrev jeg en lengre artikkel, der jeg gikk imot ham. Dette svaret mitt ble trykt og spredt vidt og bredt, og var vel mitt første offentlige fremstøt i religiøs polemikk.

– Nå vil vel mange si: «Det kan være vel og bra – og også påkrevet en gang iblant – å gå ut med debattinnlegg i foredrag eller i skrift, men det er da viktigere å forkynne evangeliet til frelse enn å gå ut mot andre kristne!» Det er en påstand som vi vel begge to kan være enige i. Men det ene utelukker vel ikke det andre? Og om jeg ikke tar feil, så holdt du vekkelsesmøter stadig?

– La meg bare ta en periode før nevnte artikkel ble skrevet: Den 18. januar 1883 talte jeg over Josva 24,15. Gud var der! Det var et underfullt møte. Siden det møtet holdt vi møter hver kveld, unntatt lørdag. Mange ble frelst! Jeg prekte oppe ved gruvene og nede ved Øyerhavn. En allmenn vekkelse begynte. Spottere ble slått av Åndens kraft og ble frelst. Gamle og unge, menn og kvinner søkte og fant Frelseren. Det var Herrens verk, og Herren alene skal prises for det.»

Eller la meg sitere litt fra dagboken:

«16.2.1884: Etter forretningstimene reiste jeg hjem-

mefra til Strandebarm og prekte om kvelden på Fosse for en stor forsamling. Søndag morgen begynte vi bønnemøte kl. 9 på Håbrekke. Det var godt besøkt, og Den Hellige Ånd kom med kraft. Kl. 11 talte jeg på samme sted til en meget stor forsamling over lignelsen om såmannen.

Guds hellige ord hadde stor virkning. Kl. 15 talte jeg igjen, på Tangerås, og der var søkningen så stor at jeg måtte stå på trappen ute og tale i det fri til den hungrige skaren. Kl. 18 talte jeg igjen på Børsheim. Folket stimlet sammen slik at jeg måtte takke Gud for et par gode lunger. Heten var enorm, så jeg hadde nesten tenkt å ta av meg jakken. Men vi holdt ut fra kl. 18 til en halv time over midnatt. Sjeler ble frelst. Spotternes munn ble lukket, og tårene hos mennesker med knuste hjerter, ble forvandlet til gledestårer.»

Kanskje et lite tilbakeblikk før vi avslutter dagens samtale? Jeg begynte min første søndagsskole den 13. november 1878. Mitt første avholdsforedrag ble holdt nyårsdagen 1880, jeg begynte religiøse møter for voksne 29. januar 1879, ved å lese Moodys prekener for dem. Min første selvstendige preken holdt jeg 5. desember 1880.

Kamp mot avguden «alkohol»

– Du har i tidligere samtaler nevnt at du stiftet avholdsforeninger og holdt mange foredrag for totalavholdssaken. Så vidt jeg kjenner til, arbeidet du energisk i mange år imot alkoholbruk. Det gjorde du både i tale og skrift. Din innsats på det området brakte deg senere inn i bystyret i Kristiania – for avholdspartiet. Det var kanskje ikke så mange år du var med i bystyret, men saken har du brent for i hele ditt liv. Kanskje vi i dag skulle snakke litt om din innsats og dine meninger på dette område? Selv om du etter hvert ble så opptatt med evangelisering og menighetsarbeid at det ble mindre tid til det organiserte avholdsarbeidet, tror jeg det måtte være interessant å høre hvilke argumenter du mest brukte i dine taler og dine skrifter mens du direkte kjempet sammen med totalavholdsfolket. Du har bl.a. sammenlignet alkoholen med avguden Tor?

– Det forekommer meg, bortsett fra noen unntagelser, at det ikke er stor forskjell på avguden alkohol og guden Tor. Men kanskje vi først skal merke oss ulikheten?

Tor kunne ikke slå et eneste slag med sin hammer, til tross for hva de gamle sagnene kunne fortelle om hans store makt. Alkoholen derimot knuser både hoder og hjerter fort vekk med sin. Han farer frem som en dødens engel i et skrekkelig blodbad år etter år. Gamle og unge, leg og lærd, kristne og vantro har segnet ned i graven under hans veldige hugg. Dette sørgelige, hjerteskjærende skuespillet vil sikkert fortsette helt til en ny «Kolbein Sterke» trer frem og gir tyrannen banesåret – akkurat slik det skjedde hos Dale-Gudbrand for snart ett tusen år siden.

– Men det er da blitt så alminnelig at folk bruker alkohol. Heller ikke blant kristenfolk er det alltid klare linjer på det området!

– Hvor merkelig det enn høres, denne tyrannen blir hyllet av folket, og av den grunn får han demoralisert det så fullstendig. Og det som er enda merkeligere, er at til tross for at man ofte vet at det endelige utfallet er sorg, død og forbannelse, lar man seg likevel fortrylle.

– Men du ville peke på likheten mellom disse avgudene?

– Tor var blind og døv og hadde ikke hjerte. På en måte kan vi si det samme om avguden alkohol. Nøden kan være stor, men avguden alkohol kan ikke gi noen hjelp. Han har ikke noe hjerte som kan føle medlidenhet. Han er blind og døv overfor den forferdelige ødeleggelsen og det mest gripende nødrop.

– Ifølge fortellingen om Dale-Gudbrand vrimlet det frem skadedyr da Kolbein Sterke slo gudebildet av Tor i stykker. Ser du noen likhet der?

– Jeg har lyst til å se den mann som kan peke på større fusk og fanteri enn det som finner sted under påvirkning av alkohol. Her har vi, billedlig talt, mus, padder og ormer i overflod. Gudbrandsdølene tok til bens og flyktet da de så alt det som vrimlet frem fra Tor da han ble slått i stykker. Det skulle være velsignet om et eller annet kunne vise folket bunnen i det berusende begeret, slik at også menneskene i vår tid kunne få en skrekk i livet.

– Tor ble pyntet med gull og sølv, og folket bøyde seg for ham. En slik avgudsdyrkelse ser vi vel aldri i vår tid?

– Følg med, min venn, til noen av de stakkars hjemmene, så skal jeg vise deg nok av avgudsdyrkere, og det av det mest fantastiske slag, i hjem som er fullstendig ødelagte. Du skal få se slike smykker som pryder avguden alkohol.

I noen hjem kan både far og mor være drukkenbolter, og slagsmål mellom dem kan høre til dagens orden. I en slik atmosfære blir tusenvis av barn oppdratt. Det kan

hende at du ved nærmere samtale med faren får høre at han en gang var en levende kristen, og hans hustru likeså, men de ble lokket av avgudens sluhet nesten uten at de merket det selv. De ble lokket bort fra Herren, og i fortvilelse solgte de sin sjel, sitt liv og alt til avguden og mørkets fyrste. Deres penger, deres ruinerte hjem, ødelagte legemer og fortapte sjeler er «pryd» som man har hengt om den forbannede avgudens hals.

– *Du nevnte at de bøyde seg for Tor!*

– Alkoholen har like mange som bøyer seg for den. Han hersker over en stor flokk i mange folkeslag og nasjoner. Ja, mer enn det: Han er deres utkårede avgud!

Det er ikke slik å forstå at enhver bruk av berusende drikk er syndig for alle. Men rettferdigheten må og skal gripe inn med sin mektige røst og blottlegge skjendighetene.

Å si alkoholen farvel, synes å være helt umulig for mange. Før det skjer, kan både hus og gård og sjel få gå!

Det var kanskje ikke så rart at våre nordiske forfedre bøyde sine knær for avguden sin når de ikke visste bedre. Men nå for tiden kan folk til tross for større fremskritt og åndelig opplysning likevel velge seg en avgud som har fordervende makt over både kropp og sjel. Jeg har alltid bedt folk å tenke alvorlig over den saken.

– *At alkoholen har en enorm makt over enkelte mennesker, er jo noe vi kan være vitne til nesten daglig. Men vi skal vel ikke se bort fra at det av og til kan være nesten ubetydelige hendelser som får folk til å foreslå en liten drink? Den lille drinken kan vel lett utvikle seg til noe mer – noe faretruende?*

– Ofte, når to møtes som ikke har sett hverandre på lenge, så må stunden feires med en drink.

Husmoren har vondt i ryggen – «kanskje en dram skulle hjelpe?»

Husfaren har vært ute på fisketur: «Dessverre, det var ingen fisk i fjorden i dag, men du Maria, det finnes saktens en dram i skapet, vet jeg?»

At den ærede handelsreisende må få seg en liten tår etter endt forretning, er soleklart, osv. osv.

Især ved festligheter og høytidsstunder må man gjøre plass for avguden. Bare tenk på en barnedåp, en konfirmasjon, et bryllup, en begravelse. «Man må vel få lov til å trøste og underholde seg med den i den korte tiden mellom vugge og grav?»

Men jeg undres på om denne avguden ikke vekker motbydelighet hos dem som tenker over den store elendighet den har vært årsak til i verden.

Jeg sier: Skal et land tåle slikt uvesen? Skal borgere, hvis forfedre kjempet hardt for friheten, undertrykkes av en slik tyrann? Skal tårer presse seg frem og sorgens beger fylles til randen på grunn av de berusende drikkene?

Jeg sier: «Frem, Kolbein, du sterke helt! Slå til med klubben din av all kraft! Spar ikke! Gi ikke tapt!»

– *Når vi ser på situasjonen i vårt land, må vi vel innrømme at bruk av alkohol nærmest har tatt overhånd. Tusener segner om, forgiftet og fordervet. Samtidig som mange, mange går til grunne, blir alkoholen tilbedt som noe meget attraktivt og nesten uunnværlig. Man kan bli forskrekket av enkelte oppslag selv i seriøse aviser. Er det noe som kan gjøres? Finnes det overhodet noe som kan knuse udyret?*

– Jo, Gud være lovet! – Kolbeins klubbe, eller med andre ord: totalavhold fra alle berusende drikker!!

– *Men nå er det vel mange som mener at det er en utopisk tanke at en majoritet i folket skal bli totalavholdende fra alkohol. De mener at det er riktigere å kjempe for en måteholdslinje.*

– Måtehold er ikke egnet til dette store verk. Måte-

holdsbestrebelsene har uten tvil utrettet en del godt i verden, men skal avguden kastes om kull, er det bare totalavholdsfolkets klubbe som duger.

Barratt har talt seg varm. Han er tydelig meget engasjert av emnet. Jeg tenker plutselig den formastelige tanke at han kanskje burde ha fortsatt i totalavholdsbevegelsen og kjempet videre for rusdrikkbekjempelsen, som betyr så meget for det enkelte menneske og for vårt land. Men så tar jeg meg i det og konkluderer: Hele hans virke har i grunnen tjent denne saken – både direkte og indirekte. Barratts kamp for gudsrikets fremme i vårt land har nok utrettet mer også for avholdssaken enn hva han hadde maktet ved å konsentrere seg bare om den. Hans holdningsskapende forkynnelse har utrettet store ting.

Og med denne konklusjonen i tankene sa jeg takk for dagens samtale.

Virke i metodistkirken

– Av dine skrifter kan vi se at du utfoldet en voldsom aktivitet i første halvdel av 1880-årene. Du hjalp din far med forskjellig arbeid i forbindelse med gruvedriften. Selskapet hadde begynt drift på Osterøya også, og du var der. Samtidig hadde du møter mange steder både innenfor og utenfor metodistkirken. Din veldige energiutfoldelse, som nesten lignet en sammenhengende rekke av krafteksplosjoner, måtte slite sterkt på deg?

– Jeg fikk et nytt anfall av mavebetennelse. Litt senere ble jeg lagt til side med et slemt anfall av bronkitt og en svak lungebetennelse. Jeg var forberedt på hva som helst, for hærskarenes Herre var med meg og forlot meg ikke. Det viste seg at han ville jeg skulle fortsette den gjerningen jeg hadde begynt i hans vingård.

Ikke lenge etter dette begynte jeg igjen å virke for Mesteren. Husk at jeg enda ikke var løst fra arbeidet ved gruvene, men Herren holdt på å forberede meg for kommende dager.

– Du besøkte vel Bergen iblant?

– Ja, og det hendte at pastor Ole Olsen sendte bud etter meg, for at jeg skulle tale i møtene i menigheten der, eller at jeg skulle ha tilsyn med menigheten i hans fravær.

– Så ung som du enda var på den tiden, følte du vel iblant at du ikke strakk til. Og det var vel med deg

som med de fleste, at du var fullstendig avhengig av Guds hjelp og velsignelse. Hadde du spesielle bønneemner når det gjaldt din egen utvikling?

– Jeg følte at full helligelse var et privilegium som jeg ikke hadde opplevd slik som mange andre hadde gjort. Men jeg var alvorlig søkende etter den velsignelsen og hadde sikkert til en viss grad opplevd den etter søndag 8. mars 1885. Jeg lå på mine knær på ettermiddagen den søndagen og ba om ilddåpen. Gud så i nåde til meg og velsignet meg. – Endog mitt legeme merket innflytelsen. Da jeg prekte på kvelden, gikk det med vidunderlig lethet, men samtidig med kraft. Jeg visste likevel at andre hadde mottatt en mer plutselig og merkbar ilddåp enn denne. Jeg ba: «Å, må den komme over meg som over apostlene i gamle dager. – Gud, gi dette, hvis ditt navn kan bli herliggjort ved det . . . Jeg er helt ofret på ditt alter, gjør med meg som du vil, og fyll meg med din guddommelige kjærlighet.»

Først 21 år etterpå brøt ilden helt igjennom.

– *Og i de 21 årene hadde du tusenvis av møter. Du talte vel ganske ofte i Bergen, også etter den opplevelsen du nettopp fortalte om? Fremdeles var det vel slik at du ble med din far dit i forretningssaker, og du hadde kanskje enda timer hos Grieg?*

– Jeg tilbrakte påsken i Bergen det året. Sammen med Ole Olsen talte jeg til skarer av mennesker som kom for å lytte til det gamle, herlige evangelium. Ved noen av ettermøtene var det som en åndelig storm. Syndere ropte høyt, mange fant fred, og hundrer ble påvirket på en spesiell måte.

Edvard Grieg kom for å høre meg preke påskedags formiddag. Etter prekenen rettet Ole Olsen en appell til forsamlingen. Den syntes å ligne blendende lyn etterfulgt av drønnende torden. Det var både praktfullt og forferdelig, og virkningen var knusende.

Neste dag skulle jeg ha time hos Grieg. Men det ble

ingen undervisning, for vi samtalte bare om åndelige ting helt til jeg skulle av sted for å preke igjen. Jeg skulle ønske at jeg hadde hatt tid til å skrive ned noe av den betydningsfulle og bemerkelsesverdige samtalen.

– *Det er, synes jeg, tydelig å merke at du på det tidspunktet allerede ganske lenge hadde følt Guds kall til å gå inn i en fulltids tjeneste som et Herrens vitne. Men det var vel ikke så lett å si farvel til arbeidet ved gruveselskapet?*

– Nei, men litt etter litt modnet det frem hos meg en bestemmelse om å gå hvor som helst og å gjøre hva som helst Gud måtte ville. Jeg visste at om det var Guds vilje at jeg skulle bli prest i metodistkirken, ville jeg få en stadfestelse på kallet. Men jeg tok avgjørelsen, og formulerte den slik: «Fra nå av skal jeg være menneskefisker. Jeg ser nå veien klart for meg, og er villig til å bryte opp fra mitt kjære, kjære hjem for himmelens kongerikes skyld og arbeide for den Frelser som har satt min fot på den faste klippe.» Det var bestemt at jeg til å begynne med skulle være Ole Olsens assistent i Bergen.

– *Jeg kan tenke meg at det langt fra var lett for deg å løse deg fra Varaldsøy og alt du holdt på med der. For din far måtte det vel også være ganske underlig å miste deg som sin medhjelper ved gruvene. Men kanskje det var enda sterkere følelser involvert i det at du skulle avslutte din åndelige tjeneste på øya og i distriktene rundt den. Du merket sikkert at mange varme tanker strømmet mot deg ved den anledningen.*

– Jeg bestemte meg for å ha min avskjedspreken på Varaldsøy søndag den 31. august 1885. Den kjente prost Stub i statskirken bekjentgjorde det fra prekestolen. (Vi hadde hatt en del med hverandre å gjøre.) Det var meget vennlig av en luthersk prest overfor en dissenter. Fra andre fikk jeg høre at han hadde sagt noen vennlige og gripende ord om mitt arbeid i tre kirkekretser og annensteds. Ja, han var selv så grepet at han iblant hadde vanskelig for å tale.

– Og så gikk du vel helhjertet inn for virksomheten i Bergen? Men du var vel ikke lenge der? Jeg spør fordi jeg vet at ditt navn også var knyttet til metodistkirkens virksomhet her i Oslo, eller Kristiania, som byen het på den tiden. Hvordan henger det egentlig sammen?

– Den 2. september 1885 kom det et brev fra pastor Lars Petersen i Kristiania til mine foreldre. Han sa i dette at de manglet en predikant i 2. menighet. Hvis de var villige til å slippe meg fri til denne tjeneste for Herren, og jeg var villig til å komme, følte han at jeg burde. Jeg bestemte meg for det i Herrens navn.

Dette brevet kom to dager før jeg skulle reise til Bergen for å bli assistent for Ole Olsen.

– Og så gikk det altså slik at du ikke kom til Bergen da, men tok imot kallet fra Kristiania og reiste dit. Men du var jo knyttet til Bergen på flere måter, jeg tenker bl.a. på dine musikktimer hos Edvard Grieg, som allerede på den tiden var en viden kjent musiker. Det var jo allerede flere år siden han hadde skrevet sin klaverkonsert, som med tid og stunder ble en av de mest elskede og spilte klaverkonserter overhodet. Og i dette aktuelle året hadde han fullført instrumenteringen av suiten «Fra Holbergs tid», og skrevet meget annet. Frem til det tidspunktet var det meste av hans store produksjon festet til notepapiret. Jeg kan så levende forestille meg at det for deg måtte bety noe enormt å kunne gå hos ham!

– Jeg skrev til ham at jeg dessverre ikke kunne fortsette mine timer, på grunn av min bestemmelse om å gå inn i prestegjerningen i metodistkirken. Og jeg fikk et kort svarbrev fra ham. Det vil muligens interessere flere. Det lød slik:

«Troldhaugen 12. september 85.

Bedste hr. Barratt!

Som svar på Deres brev må jeg få lov til at sende Dem mine varmeste ønsker for Deres fremtid. Måtte den stilling De nu har valgt, bidrage til at gjøre Dem og andre lykkelige! – Deres ærb. Edvard Grieg»

– Og så kastet du deg med vanlig energi ut i arbeidet i Kristiania, i 2. menighet, på Kampen?

– Ja, men jeg hadde uten tvil overvurdert mine krefter da jeg begynte arbeidet der. Det stadige slitet ble for meget for meg. Jeg ble svært syk. Etter en tids forløp ga legene meg tillatelse til å preke igjen. Men hadde jeg hvilt noen måneder isteden, så hadde nok det vært bedre for meg. Jeg ble syk igjen, og legene sa da at jeg måtte holde meg borte fra all virksomhet i 3-4 år, men jeg var i full virksomhet før ett år var gått.

Men jeg måtte forlate hovedstaden. Den 10. november 1886 skrev jeg: «Jeg har vært ved dødens port, men fikk ikke slippe igjennom.»

– *Var det ikke omtrent på den tiden du ble forlovet med Laura Jakobsen?*

– Jo, det skjedde den 18. september det året. Jeg skrev i dagboken: «Gud signe henne og gjøre oss begge lykkelige!» Den bønnen er blitt fullt ut besvart.

– *Så opptok du virke på Voss, og var der alene i et par omganger, og hadde til dels sterk motstand fra luthersk hold, men også fremgang. Men hva med Laura, som vel så frem til giftermål? Dere hadde jo kjent hverandre ganske lenge også før den offentlige forlovelsen.*

– Tirsdag den 10. mai 1887 ble jeg viet til Laura Jakobsen. Metodistpastorene hadde ikke vigselsrett på den tiden, så vi var hos fogden først, og senere i metodistkapellet, der vi ble viet etter metodistenes ritual. Jeg skrev slik i dagboken: «Gud være lovet for denne store gave. Må jeg alltid vurdere og elske den, og må vårt samliv vise seg å være til velsignelse, ikke bare for oss selv, men for alle som vi kommer i berøring med.»

– *Sammen med en meget stor skare kan jeg bekrefte at også den bønnen ble hørt. Nå, det virker vel nesten storsnutete at jeg skal uttale meg slik, for mine ord teller for intet i forhold til den livsgjerning dere to har gjort.*

Jeg nevnte så vidt at det var en del motstand mot din virksomhet på Voss. Kan du fortelle litt om dette?

– Før jeg reiste til Voss, fikk jeg et brev fra prosten der. Han sier i det at han hadde grunn til å tro at jeg hadde til hensikt å komme til Voss for å grunnlegge en metodistmenighet der, og at han og hans venner ville gjøre alt hva de kunne for å hindre meg i mitt virke.

Da jeg kom dit, hadde jeg en lang samtale med prosten. «Nå har vi hatt fred her i hundre år,» sa han, «da er det merkelig at De vil forstyrre den.» Jeg var av den mening at var det så at de hadde hatt fred så lenge, da var det på tide at det ble ufred.

Jeg fikk leid et ikke helt ferdigbygget hotell til mine møter. Der var det en stor salong og flere mindre rom. Prostens advarsler mot meg i kirken vakte harme og bitterhet mot ham blant folk.

– *Vi kan vel ikke oppholde oss lenger ved din virksomhet på Voss, bare noen få trekk til, kanskje?*

– Da jeg ikke kunne bruke hotellet lenger, lot formannskapet meg benytte kommunelokalet. Det ble for lite. Så begynte vi å bygge lokalet vårt. Det ble innviet sommeren 1887, og fikk navnet «Zion». Det kan kanskje være morsomt å nevne at da Bjørnstjerne Bjørnson senere besøkte Voss for å holde foredrag, var alle dører stengt for ham. Jeg sørget da for at det lokale jeg hadde vært med å bygge, ble åpnet for ham. Dørene hadde jo vært stengt for meg også, og i min ungdommelige iver formelig gledet jeg meg over å kunne vise dette frisinn overfor dikteren, enda jeg var grundig uenig med ham i meget.

– *Bjørnson var vel ellers inne i en god periode på den tiden, sett fra ditt ståsted. Han hadde vært svært radikal på mange områder tidligere, men i slutten av åttiårene foretok han en nordisk foredragsturné der han tok avstand fra mange av sine tidligere radikale meninger. På grunn av dette ble han «uvenner» med flere av sine tidligere for-*

bundsfeller. Jeg synes det var fint at du kunne hjelpe ham på den måten. Dette var jo også før hans brudd med en del av kristendommens grunnsetninger.

Hadde du noen kontakt med ham senere?

– I 1909 lå Bjørnson meget syk i Paris. Jeg hadde bedt meget for ham at han måtte bli en kristen. I november 1909 var jeg i Danmark og skrev til ham: «Min sjel er utøst i bønn til Gud at De ikke må dø før De har opplevd Guds frelsende kraft. I mine yngre dager ba jeg meget for Dem. I går mellom kl. 11 og 12 kom Guds Ånd så veldig over meg mens jeg tenkte på Dem, at jeg i lange stunder ba som om mitt hjerte skulle briste. I dag ser jeg av avisene at De fullt bevisst har uttalt: «Jeg forstår at det er en dyp kløft mellom livstanker og dødstanker. Jeg har en følelse av at dødstanker må klamre seg til religionen.» Lukk opp hele Deres hjerte for Kristus og hans forsonende gjerning. – Med inderlig bønn, Barratt.

– *Han var selvsagt altfor syk til å svare?*

– Jeg fikk et vennlig svar fra fru Karoline Bjørnson ved sekretæren, med hilsen både til meg og til Anna Larsen. (Danmarks yndlings-skuespiller, som var blitt en kristen, hadde brutt med teateret og var godt kjent med Barratt.)

– Også mens vi var på Voss, holdt jeg mange foredrag for totalavholdssaken og om andre emner, bl.a. om Bunyans «Pilegrims Vandring». Det foredraget hadde stor innflytelse på folket.

– *Hadde du noen hjelp i møtene fra sangere for eksempel?*

– Jeg gjorde hva jeg kunne for å fremelske god sang i møtene våre. Vi dannet et sangkor, og nå og da holdt vi religiøse konserter. Sangkoret hadde 30 medlemmer.

Min sangbok «Evangeliske sanger» ble trykt i oktober 1887.

– Din kjente sang «Kom hit, hver tørstig sjel» var vel med der, sammen med mange andre av sangene fra din ungdomstid. Etter min mening kommer atskillige av disse sangene til å vise seg levedyktige i lang, lang tid. Jeg synes forresten det er litt trist at så mange av dine sanger mangler årstall for når de ble skrevet. Enda tristere er det vel at du ikke ofret mer tid til å skape poesi.

Min største lyst var å tale i evangeliske møter og se at sjeler ble frelst både i disse møtene og ellers.

Totalavholdssaken gikk frem med stort hell på flere steder. Hundrer sluttet seg til dens faner, hundrer ble vakt så de så sine synder og lengtet etter frelse. Hvor mange som ble frelst, vil dommens dag åpenbare. Men det gleder meg å vite at så mange ble ført over fra mørke til lys under mitt opphold på Voss.

Jeg skrev slik i min dagbok ved inngangen til 1888: «Styrk meg, opphold meg, og gi meg mer visdom, nåde, lys og innflytelse i de kommende dager. Forøk min tro! Døp meg og min hustru med Den Hellige Ånd!»

– Det er interessant å høre at du flere ganger i disse årene ga uttrykk for lengsel etter å oppleve en dåp i Ånden, og at du ba inderlig om dette.

– Ja, slik ba jeg gang på gang uten egentlig å vite hva det innebar å bli døpt i Ånd og ild.

– Men du hadde kanskje i enda større grad en følelse av behov for innvielse, renselse og helliggjørelse?

– Vi ba ofte: «Vi innvier oss til deg på nytt! Helliggjør oss helt! Ta våre liv og la dem være innviet til deg, Herre!»

Utover våren 1888 hadde jeg en mengde møter på Voss og andre steder, med velsignede resultater.

9. april 1888 ble forresten vårt første barn, Mary, født.

– Henne kjenner jeg jo. Hun er den som først og fremst har ført den musikalske arven videre i slekten, fremragende og internasjonalt kjent pianist og pedagog som hun er.

– Like etter hennes fødsel fikk vi beskjed om at gruvedriften på Varaldsøy var stanset etter mer enn 20 års drift. Jeg reiste med en gang til øya for å holde en del farvelmøter med befolkningen der. Jeg kan ikke beskrive de følelser som ble vekket hos meg ved at barndomshjemmet skulle rives og stedet jeg elsket, skulle overlates til vinden og fuglene.

Mine foreldre slo seg ned på Osterøya for å fortsette gruvedriften der. Men verdensmarkedet var ikke det beste på den tiden. Gruven var derfor ikke så innbringende, og vi levde i stadig uvisshet om dens skjebne. I et brev fablet jeg om at vi kanskje burde reise over til Amerika, og begynne på nytt der borte.

– *Nå gikk det heldigvis ikke slik at den fabuleringen ble til virkelighet. Du og din hustru ble på Voss enda en tid?*

– Mitt siste møte som menighetsforstander på Voss fant sted i august 1889. Kapellet var fylt til trengsel. Gud velsignet sitt ord, så venn som motstander var beveget ved Den Hellige Ånd.

I den tiden jeg var på Voss, 31.10.86 – 11.8.89, holdt jeg 1130 møter av forskjellig art.

Ved tiden for vårt oppbrudd var jeg allerede innviet som diakon av biskop Fowler. Det skjedde ved årskonferansen, som ble holdt på Kongsberg. Og da ansettelsene ble lest opp ved konferansen, viste det seg at jeg ble forflyttet til 3. metodistmenighet i Kristiania. Det er den menigheten som nå holder til i Centralkirken.

– *Da sitter vi jo nå og samtaler i nærmeste naboskap! Og med de ordene sier jeg så farvel for den dagen.*

I Kristiania

– Når holdt du din tiltredelsespreken i Kristiania, i 3. metodistmenighet?

– Søndag den 25. august 1889 skjedde det, og Herrens Ånd var i sannhet til stede blant oss. Siden vi kom hit til byen, har vi aldri flyttet herfra. Den er blitt vårt permanente hjem. Men jeg besøkte iblant en del av de nærliggende byene allerede den første sommeren, og siden ble det vidstrakt reisevirksomhet.

– I metodistkirken hadde de, som nå, en mangfoldig virksomhet. Men du har så lenge jeg kan huske, ment at det er viktig at menigheten i størst mulig grad kan samles som en enhet. Det har da også vært slik at det nesten alltid er en mengde barn på de offentlige møtene her i Filadelfia. Mange unge også. Men du har vært en absolutt motstander av separat ungdomsvirksomhet, nettopp fordi du vil at hele menigheten skal være samlet. Men har du alltid, også i din tid i metodistkirken, sett det slik?

– Nei, allerede 6. september 1889 startet vi en forening for unge. Vi kalte den «Unge folks kristelige forening». Den foreningen kom senere inn under «Epworth-ligaen», og jeg innlemmet den da i menigheten.

– Kanskje du gikk inn i andre former for virksomhet også?

– Jeg holdt ofte foredrag om forskjellige emner.

Vi hadde også basarer slik som i andre menigheter og samfunn, for å samle inn midler til Guds sak.

– *Og din hustru, Laura, var aktivt med?*

– Hun holdt foredrag i forskjellige emner. Og jeg selv kunne ha som emne: «Drikkeskikkene – deres latterlige og alvorlige side.»

Kristiania var på den tiden ikke nettopp noen stor metropol, hadde vel ca. 135 000 innbyggere. Men byen var i sterk vekst, og hadde bl.a. besøk av mange kjente personer fra utlandet. Og du traff vel mange kjente, kristne personer?

– I november 1889 traff jeg sammen med farbror Fredrik Boltzius. Det var en mann som trodde helt på helbredelse ved bønn og salving med olje. Det hadde betydelig virkning på meg, men frelste meg ikke fra et slemt angrep av influensa. Men det lærte meg å fortrøste meg helt på Herren for helbred og styrke.

–*Forbønn for og salving med olje av syke var ikke så vanlig på den tiden. Men han var iherdig i sin tro og i sin virksomhet. Den gjorde ham viden berømt, men også omdiskutert. Han besøkte Norge flere ganger, mener jeg. Han levde til 1910.*

– Jeg traff ham igjen i mars 1890. Da fikk jeg også høre flere andre predikanter som øvde stor innflytelse på den tiden.

– *Men før det hendte, var du blitt rammet av sorg, ved at din far døde.*

– Min far hadde vært meget syk den siste tiden. Og da jeg den 21. januar var på vei til kapellet, møtte jeg pastor Torjusen, som hadde fått et telegram fra min søster Polly: «Forbered Barratt forsiktig. Kjære far sovnet inn i dag ganske uventet. Legen hadde sagt at det verste var over. Kom hjem.»

Dette var et hardt slag, men jeg kjente at Jesu kjærlighet styrket meg i denne store sorg. Det rådet alltid en dyp og varig kjærlighet mellom far og meg. Nå var han i sikkerhet der hvor ingen sorg, smerte, sykdom eller død råder.

Jeg reiste øyeblikkelig til Osterøya for å delta i fars begravelse. Det var enestående og gripende gudstjenester som ble holdt i forbindelse med den. De etterlot en følelse av fred i våre hjerter.

– *Din far var jo en kjent skikkelse i Hordaland på grunn av sitt lederskap ved gruvene på Varaldsøy og senere på Osterøya.*

– Jeg skrev omtrent slik i «Kristelig Tidende»:

Det er vel kjent hvordan han vant den norske bondes og gruvearbeiders kjærlighet og respekt. Han søkte ikke bare deres timelige, men også deres åndelige vel. Blant fattig og rik spredte han liv og lys ved sitt livlige humør. Arbeiderne, som i årevis sto under hans bestyring, lærte å se opp til ham, ikke bare som bestyrer, men som en «far» både for dem og deres familier.

– *Etter dokumenter jeg har sett faksimiler av, forstår jeg at han var en både aktet og høyt verdsatt person. Det engelske gruveselskapet måtte ha hatt en pålitelig og nøyaktig bestyrer av sine norske gruver.*

– *Med ønske om fortsatt fred over din fars minne, vender vi vel tilbake til din virksomhet i Kristiania.*

Du likte å besøke andre menigheter i Oslo, ikke bare metodistkirkens?

– Dagboken vitner om mange interessante episoder fra de dager. Jeg prekte og tok ledelsen av et møte i Frelsesarmeen i Akersveien. Det var mange mennesker og et herlig møte. Flere kom frem for å søke frelse. Dette møtet, den 22. april 1890, var et betydningsfullt møte for

meg. Det var første gang jeg sang og prekte under «Blod- og Ild»-fanen.

Jeg sto i et godt forhold til Frelsesarmeen og var senere med i flere av dens møter.

I april 1890 sammenkalte jeg predikanter fra flere samfunn til et møte i vårt forsamlingslokale. Vi bestemte oss da for å ha flere lignende møter, og de ble til stor velsignelse for mange.

– *Dette minner meg om din senere innsats som økumenisk forkjemper. Men den får vi snakke om en annen gang.*

– På høsten 1890 reiste jeg til England for å samle midler til en ny kirke i Kristiania.

– *Dette at du reiste utenlands for å samle penger til et bygg i Kristiania, forekommer meg kjent. Men den reisen jeg da hentyder til, fant vel sted senere, og den gikk til USA. Den reisen var ikke særlig vellykket når det gjaldt pengeinnsamlingen. Men din reise til England i 1890 var sikkert vellykket?*

– Nei, turen hadde ikke noe særlig fremgang finansielt. Jeg holdt foredrag i flere byer over emnet «Midnattssolens land». Det var illustrert med flere utmerkede bilder. Jeg hadde en god laterna (lysbildeapparat). En avis skrev at bildene var av usedvanlig klarhet og vakre. Jeg hadde tatt med meg norske nasjonaldrakter og lot damer ha dem på seg og vise seg frem under foredragene. Men utgiftene ble altfor store, så utbyttet ble lite.

– *Du må ha vært litt av en foregangsmann på mannekengoppvisninger!*

– Innimellom foredragene prekte jeg, og ble ført i forbindelse med det religiøse liv i England på en meget intim måte.

– *Du trivdes vel bra i England, ditt opprinnelige fedreland?*

– Jeg skrev flere sanger på engelsk mens jeg var der. Uten tvil mottok jeg mange velsignelser fra Gud i de dagene, og da pleide jeg gjerne å bryte ut i sanger og vers.

– *Hva tok du så fatt på da du kom hjem til Norge igjen?*

– Jeg hadde meget å gjøre i forbindelse med «Sentral Misjon». Det var navnet på den nye virksomheten som jeg begynte på i hovedstaden. Foruten vekkelsesmøter brukte jeg det store «laterna magica» som jeg benyttet i England. Jeg holdt «laterna magica-evangeliske møter». De vakte stor interesse, og flere ble ført til Kristus.

Morgenposten skrev bl.a.: «Onsdag beveget pastoren seg på hjemlig grunn, idet det tallrike og høyst interesserte publikum gjennom en rekke vakre og ualminnelig veltrufne bilder i forbindelse med et greit og tiltalende foredrag fikk et temmelig godt inntrykk av de fleste mer kjente punkter i vårt land. Apparatet som frembringer bildene, koster omtrent 1700 kroner. Det er innkjøpt fra England. Når vi unntar det apparat hr. Malins fra London benyttet til fremvisning av sine bilder under kongressen i fjor høst, har vi ikke sett et apparat som frembringer vakrere bilder enn det hr. Barratt har . . . Så vel over i England som i Bergen, hvor han tidligere har holdt foredrag med fremvisning av sine bilder, har han som regel talt for fulle hus.»

– *Jeg synes det er interessant at du forteller om dette, for også på dette område må du ha vært en pioner, en pioner med kvalitetsbevissthet. Det må ha vært mange som kunne ha ønsket seg et så fint apparat!*

– Noen år senere, i mai 1897, hjalp jeg dr. Fridtjof Nansen med min store laterna magica i den gamle losjebygningen, hvor han holdt foredrag med lysbilder for Stortinget, regjeringen og deres damer og slektninger, samt pressen og mange representative og fremstående personer. Det hele gikk utmerket.

– *Dette var jo like etter at han hadde kommet hjem fra sin berømmelige ferd mot Nordpolen med båten «Fram», da han og Hjalmar Johansen tok skiene fatt for å gå så langt nord som mulig. Og de kom også lenger enn noen før hadde vært. Nansen hadde med seg meget betydningsfullt,*

vitenskapelig materiale fra den ferden. Artig at du kunne assistere ham da han holdt sitt foredrag for den regjering og det Storting som hadde hjulpet ham økonomisk med å få i stand ekspedisjonen mot nord!

– Nansen ba meg i april 1898 igjen om å assistere med min store laterna i gamle losjen. Jeg innvilget i det og tilbrakte to meget interessante kvelder der.

– *Tilbake til året 1891. Du var, etter hva jeg forstår, blitt mer og mer opptatt med arbeid innenfor metodistkirken, og alt annet var vel mer eller mindre fritidsarbeid?*

– Ja, mitt liv var nå helt ut viet metodistkirkens sak, og i et land som Norge, hvor statskirken er luthersk, var det meget om å gjøre.

Ny stilling

– Vi avsluttet sist med at du sa at du arbeidet av all kraft for å fremme metodismen i vårt land. Skjedde det noen form for avansering i din stilling innenfor metodistkirken?

– Ja, store forandringer fant sted i forbindelse med den årlige konferansen i Drammen i 1892. En av forandringene kom helt overraskende på meg. Jeg ble nemlig ansatt av biskop Joyce som «presiderende eldste» for Kristiania distrikt. (Nå heter det distriktforstander, tilsynsmann.) Det var han som ledet konferansen.

Jeg måtte forlate stillingen min som pastor i 3. menighet da jeg skulle overta den enda mer ansvarsfulle stilling som presiderende eldste for hele Kristiania distrikt.

– Men var det ikke vanskelig for deg å slippe taket i det mer direkte menighetsarbeid og de evangeliske møtene for å bli tilsynsmann for et distrikt?

– Mitt hjerte ble oppfylt av et brennende begjær etter å tenne en vekkelsens ild gjennom hele distriktet, og ikke bare utføre de handlinger som var knyttet til min nye stilling innenfor menighetene.

– Det måtte bli en stor mengde møter etter hvert?

– Ifølge min private statistikk hadde jeg, inntil jeg fylte 31 år, holdt omtrent 1520 prekener, 340 foredrag og ca. 600 forskjellige møter ellers.

Helliggjørelsesemnet ble lagt med stort ettertrykk på mine forsamlinger der jeg dro frem.

– Jeg har hørt ditt navn i forbindelse med metodistkirkens store diakonissetjeneste. Når kom den i gang?

– Den ble startet i 1896, og det falt i min lodd å starte den sammen med min hustru. Den utviklet seg storslagent og ble en meget stor institusjon innen kirken. Den hadde flere hospitaler. Jeg ble den første formann.

– Til din samfunnsgagnlige innsats hører også kampen mot alkoholmisbruk. Du var også, som nevnt tidligere, medlem av Kristiania bystyre for Avholdspartiet. Gjorde du annen politisk innsats i den tiden vi snakker om nå?

– Ved de politiske valgene skrev jeg iblant artikler i bladene. De var til fordel for dissenterne.

– Lengtet du tilbake til mer direkte menighetsarbeid? Jeg kjenner deg som den typiske hyrde for en menighet, og kan vanskelig tenke meg deg som noe annet, selv om du også har vist evner som leder for større enheter.

– 3. august sluttet konferansen i 1898. Det fant sted viktige forandringer. Pastor A. Olsen ble presiderende eldste i mitt sted. Min termin var til ende. Jeg ble derfor ansatt som pastor i 1. menighet og forstander for diakonissegjerningen.

– Men kjenner jeg deg rett, så var du vel ikke helt tilfreds med å gjøre slikt som må karakteriseres som mer eller mindre rutinearbeid i menigheten og være leder for diakonissetjenesten?

– I tillegg til det alminnelige arbeid i kirken arrangerte jeg «religiøse konserter» og holdt foredrag for å nå folket og løfte både deres sinn og hjerter. Store møter for predikanter i de forskjellige samfunn ble arrangert, for «å vekke broderånd og kjærlighet mellom de forskjellige grupper».

– Hvordan gikk det med dine utadrettede evangeliseringsfremstøt? Skjedde det noe nytt på det området?

– Vi begynte med friluftsmøter våren 1899. Sammen med et par andre henvendte jeg meg gang på gang til myndighetene om tillatelse til å holde møter ute i byen. Og så på våren 1899 så det ut til at vi skulle få en fullkommen seier over vanskelighetene. Avisene skrev: «Tilla-

telse er nå definitivt gitt, og som et resultat har vi sett at Frelsesarmeen har utfoldet sine bannere på torgplassene. Metodistene står ikke tilbake. Sist søndag ettermiddag ble det holdt et godt besøkt friluftsmøte i Birkelunden, der pastor Barratt talte.»

Dette var begynnelsen til de friluftsmøter som nå holdes ganske regelmessig i sommermånedene.

– *Hva med ditt forhold til andre kristne samfunn ved århundreskiftet?*

– Jeg arbeidet meget for Guds folks enhet, for når alt kommer til alt, er alle troende født av den samme Ånd, ved det samme ord, ved troen på den samme Frelser, lever det samme trosliv i Guds Sønn, har det samme hovedmål, er barn av den samme Fader og er på vei til det samme hjem. De har den samme erkefiende å bekjempe, den samme verden å leve i, hvor de fristes, kjemper, lider, dør, men hvor deres liv avsetter en sæd som skal være til hans forherligelse som de alle samler seg om – den Herre Jesus. De er ett i ham.

– *Du tror ikke at det er nødvendig for det enkelte samfunn å oppgi noe av sin egenart, slik at alle blir enten statskirkelige eller baptister eller, for å tenke ut fra dagens situasjon, pinsevenner?*

– Den slags enhet lar seg ikke realisere i det praktiske liv. Det er heller ikke den slags enhet som Skriften aller helst vil at vi skal søke.

Så lenge menneskene ikke kan oppnå absolutt fullkommenhet, så lenge vil synsmåtene også variere. «Så mange hoder, så mange sinn.»

– *Om vi tenker litt historie i dette spørsmålet, så er det vel også slik at hvert kirkesamfunn har sin historiske bakgrunn, som det ikke er så godt å rokke ved.*

– Alle kirkesamfunn er blitt til i en vekkelse. De mer fremtredende ledere i disse vekkelser har hatt personlige oppfatninger om f.eks. dåpen, nattverden, kirkeordningen, osv. som har vært avvikende fra den her-

skende kirke. Mange av dem som ble født inn i et nytt liv under vekkelsen, har antatt de samme synsmåter som sine ledere, og etter hvert har et nytt samfunn dannet seg.

Jeg skal innrømme at det ofte er oppstått bitre følelser, selv der hvor man kunne ha ventet noe ganske annet. Men man må ikke være blind for at sanne kristne i de forskjellige samfunn likevel har visst å finne hverandre, om ikke alltid med det samme, så senere når kampens røykskyer har blåst bort og man er i stand til med større sinnsro å veie hverandres motiver og gjerninger.

– *Det har vært mange harde feider opp gjennom tidene innen de kristnes rekker. Og særlig har det vært slik når en ny retning er oppstått ved at noen er blitt vekket for nye sider i Guds ord eller ved at Guds barn har ønsket å komme ut i større grad av åndelig frihet eller ved at noen rett og slett har gitt etter for lysten til å starte for seg selv. («Skyte med egen kanon, ville vel noen si!»)*

– Sunn kristendom kan ikke legges til last for alt det onde som har vært gjort i kristendommens navn. Men den såkalte kirke har til sine tider sydet og kokt av hat, bannbuller, inkvisisjoner, bål og brann og død og dom over annerledes tenkende. Der hvor landets lover har lagt hindringer i veien for ytre inngrep, har likevel hjertet kokt av indre hat og bitre følelser, og alle mulige midler har vært brukt for å kvele Åndens frie gjerning.

– *Det var nettopp det jeg mente med det jeg sa om Guds folks lengsel etter større åndelig frihet. Det vil til tider være slik at en kirke som har mer eller mindre monopolstatus, vil forsøke å hindre friheten.*

– Hadde den så sant hatt makten som den hadde viljen, kvalte den alt åndelig liv akkurat som den ignorerte all åndelig frihet.

Men ettersom synet blir klarere i løpet av tiden, begynner man å forstå hverandre bedre.

Så kan man, midt i all vrimmel av uttrykk for troslivet,

likevel elske hverandre. For vi øser alle av den samme kilde som alt åndelig liv går ut fra.

– *Likevel opplever vi skillevegger som er ugjennomtrengelige mellom forskjellige samfunn eller enkeltpersoner. Og det er kanskje best at noen av disse veggene blir stående?*

– Enhver kirke eller person som fornekter kristendommens grunnsannheter, har brutt med Kristus og hans folk. Da oppløses forholdet mellom dem av seg selv. Det som bandt, var troen, håpet og kjærligheten, men når disse opphører, forsvinner også deres frukter.

– *Du arbeidet i sin tid ganske iherdig også for en ytre enhet blant Guds folk. Hva med det?*

– Jeg skrev bl.a. en artikkel om dette emnet i bladet «Misjonæren» i tiden rundt århundreskiftet, og fikk takk fra redaktøren for den. Men i den senere tid har jeg forandret mitt syn på dette spørsmålet ganske meget. Jeg har oppdaget at meget av den såkalte «enhetsånd» ikke er annet enn det rene hykleri, dekket over med fromme ord uten innhold.

Jeg anser det fremdeles å være riktig å respektere og elske kristne i de forskjellige samfunn, men dette må ikke hindre meg i å fremholde det syn på bibelske spørsmål som jeg er overbevist om er det riktige, selv om det går andre imot. Det er ikke om å gjøre for meg å bevare «vår lutherske arv», eller «vår metodistiske arv» eller noen annen arv som er et produkt av menneskers tenkning. Vår store arv må ubønnhørlig være det bibelske! Hva sier Skriften?

– *Men er det ikke slik at det kan være svært vanskelig å slå sikkert fast hva Bibelen lærer om de forskjellige spørsmålene?*

– Vår tids teologer er ofte klokere enn Jesus, i egne øyne. De mener de har en bedre forståelse av Skriften enn han hadde.

Kamptider

I denne samtalen skulle vi, hadde jeg bestemt meg for, ta opp et emne som i sin tid vakte stor brudulje i Kristiania. Det gjaldt Barratts kamp mot byens fornøyelsesliv. Han utfoldet i denne striden en usedvanlig energi og skarphet. Mange vil vel si at han representerte et overspill og brukte unødig tungt skyts mot uskyldig moro. Men Barratt så det ikke slik. Skulle jeg treffe en typisk «kulturmotstander» når vi kommer inn på dagens emne? Ville Barratt være like radikal i sin oppfatning i dag som han var den gang? Det blir vel vanskelig å få et eksakt svar på det!

– *Kjære forstander, i dag har jeg tenkt at vi skulle komme inn på din kamp i 1902 mot Kristianias fornøyelsesliv. Den gjaldt, etter hva jeg forstår, først og fremst de såkalte varietéenes virksomhet. Og du var ikke nådig i din dom! Var egentlig situasjonen i Kristiania så mørk som det kan se ut til av avisreferater fra den tiden?*

– Det beror på hva du vil legge vekt på. Skulle jeg dvelt ved de mange institusjoner for folkets utdannelse og skildret i detaljer de noble anstrengelser som ble gjort for å løfte hovedstadens moralske tilstand opp, da ville det sikkert blitt sagt at Kristiania ikke behøvde vår omsorg, men gjorde krav på vår høyaktelse. Det var kommet frem så mange moderne forbedringer for å møte folkets sosiale behov, at den som bare overfladisk betraktet forholdet, ville blitt forbauset i aller høyeste grad ved bare å høre at en bymisjon trengtes. Slik var dog ikke situasjonen!

– *Mener du at hovedstaden var så meget verre enn resten av landet når det gjaldt den moralske tilstanden?*

– Verdsligheten, utukten og drukkenskapen i en stor del av befolkningen var blitt årsak til stor bedrøvelse blant de kristne. En av de ledende, lutherske prestene uttalte at Kristiania i moralsk henseende var en synkende by.

– En verdslig livsstil kan man vel se i alle lag av befolkningen. Den åpenlyse drukkenskapen derimot florerer kanskje helst der fattigdommen råder. Gjorde kristenfolket noe positivt for å bekjempe fattigdommen i byen?

– Ja, forskjellige misjoner og samfunn forsøkte å avhjelpe nøden. Det ble bl.a. holdt store møter i Calmeyergatens Misjonshus for å samle midler til de fattige, og jeg tok ivrig del i dem.

– Så forstår jeg at du mente at varietéene ved forskjellige teatre i byen var en sterkt medvirkende årsak til umoralsk holdning blant folk.

– Det var fryktelige stykker som ofte var preget av en skrekkelig moral. Oppførelsene var arrangert av folk som ønsket å tjene penger, uansett hvor mange sjeler de ruinerte, både moralsk og åndelig.

– Hvordan gikk du frem? Sørget du for å ha ryggen klar og ha dekning for motangrep ved å skaffe deg førstehånds kjennskap til varietéene?

– Jeg oppsøkte disse stedene for å se og høre hva som virkelig gikk for seg, og deretter ga jeg i et foredrag en offentlig skildring av det hele. Gud hjalp meg! Pressen og andre gjorde narr av meg, men jo mer de latterliggjorde meg, jo mer klargjorde de hvor skarpt mitt hugg hadde vært.

– Jeg gjentok mitt foredrag i Turnhallen, der 862 personer var til stede. En mengde mennesker i forskjellige livsstillinger takket meg. Dette beviser at de forsto meg. Men pressen angrep meg ubarmhjertig.

Pressen er blitt såre fintfølende med en gang når den får se udyden trukket frem i dagen, trukket frem og stilt i hans nærhet for hvem alt uedelt blekner og skjelver. Da ser pressen det, merkelig nok.

I Calmeyergatens Misjonshus holdt jeg iblant foredrag om Jesu liv samtidig som jeg viste lysbilder. Og da varietésaken kom på banen, tok jeg opp den saken også der i et foredrag med lysbilder fra varietélivet. Dette mente avisene var uriktig av meg, særlig fordi foredraget fant sted på en bededag.

– *Er det ikke underlig at den som vil fremme det gode i samfunnet, skal bli angrepet på det heftigste, også fordi han tar opp en slik sak på en bededag?*

– Det er betegnende hva pastor Holstad skrev i Kristelig Tidende: «Når pastor Barratt holder foredrag og viser lysbilder på en bededag, (som var en fredag), da skrikes det opp om helligbrøde. Da opptrer avisene, de med de store rusdrikkannonser og varietébekjentgjørelser, som moralens dydige voktere. Bededagens hellighet er krenket!»

– *Men hvordan stilte så geistligheten ellers seg til selve saken og til striden?*

– Kristiania sedelighetsforening og det lutherske presteskap hadde sammen inntrengende beklaget at kommunestyret ved fornyelse av øl- og vinbevilling til restauranten ved Eldorado hadde muliggjort igangsettelsen og vedlikeholdelsen av en ny, stor varietéaffære.

– *Og de kristelige organisasjoner arrangerte kanskje protestmøter og lignende?*

– Under et stort møte (på et tidligere tidspunkt) i Calmeyergatens Misjonshus, som ble holdt for å fremme byens moral, falt det tunge ord mot varietéene. Og det var ikke første gang det skjedde. De mer kristelig interesserte kretser har alltid betraktet varietéene som en fiende av alt det som er edelt og godt blant oss. Derfor er det også gang på gang blitt advart mot dem fra forskjellige talerstoler.

– *Hvem arrangerte det store møtet i Calmeyergatens Misjonshus? Det kom vel i stand på mer økumenisk basis?*

– Det ble arrangert av Indremisjonen, og var en

direkte frukt av et stort møte i Centrallokalet, hvor byens ledende menn og kvinner en tid tidligere var samlet for å overveie hvilke skritt som burde bli tatt for å redde byen. Pastor Klaveness la med berettiget harme i vei mot ondet, og han tok ikke på det med silkehansker.

– *Klaveness var kjent som en prest med stor åpenhet mot kulturlivet. I 1894 var han en av grunnleggerne av tidsskriftet «For kirke og kultur», og han redigerte det helt til sin død i 1915. Han var også den første sognepresten i Frogner kirke her i byen. Den kulturåpne kristendomstypen hadde en sterk talsmann i ham, samtidig som han var en kristen moralist uten kompromisser. Hans ord måtte veie usedvanlig tungt i et slikt spørsmål som det vi snakker om nå.*

– Ingen virkelig sjelesørger som hadde et klart blikk på omgivelsene, kunne stå stille og betrakte den flom av synd som skylte inn over Norges hovedstad. Han måtte føle en dirrende harme i sitt indre og tale kraftige ord imot den. Klaveness uttalte bl.a.: «Varietéene oppdrar ungdommen til råhet og usedelighet, de lokker og forderver. Selv de forholdsvis bedre varietéer forderver, de forderver smaken, for det de byr på er flaut, dumt og råtT og gjør menneskene flaue, dumme og rå.»

– *Vi kan vel ikke oppholde oss lenger ved dette emnet. Jeg forstår at du var heltent på det, og at du fikk med deg mange i kampen. Og når alt kommer til alt, var muligens også pressens svært negative og lite objektive omtale av dine foredrag en medvirkende årsak til å vekke folk. Men når du ser tilbake, og sammenligner med situasjonen i byen i dag, er forholdene blitt særlig bedre?*

Barratt skakker litt på hodet, ser på meg over brillene. Jeg aner et lurt, lite smil i øyekrokene. Men han sier ingenting. Han synes nok at det var et dumt spørsmål, for allting er jo så forandret – også mange kristnes holdning til en del elementer innenfor fornøyelsene, skulle jeg tro.

Jeg går hjem. Tenker på hjemveien: «Vil noen, etter at

Barratt er borte, ha evne og mot til å ta opp slike ting i forkynnelse, skrift og foredrag med så stor kraft at det smeller i Oslos husvegger?

Kristiania Bymisjon

Jeg visste at Barratt kjempet mer for det positive enn imot det negative. Derfor mente jeg det var riktig å føre samtalen videre inn på den store innsatsen han gjorde for å bedre kårene i Kristiania på flere områder. Som han hadde kjempet iherdig imot varietélivet, førte han også en drabelig kamp til fordel for en mer sosialt rettet virksomhet i hovedstaden, hadde jeg hørt.

– *Metodistkirkens årskonferanser betydde vel meget for deg, ikke bare fordi ansettelser innenfor kirken ble bestemt der, men også på grunn av opplevelser på det mer åndelige plan?*

– På årskonferansen i 1901 holdt dr. Adna Leonard tre bemerkelsesverdige prekener om Den Hellige Ånd. Jeg var tolk, og ble så overveldet iblant at jeg neppe kunne fortsette å tolke ham. Etter at jeg ble velsignet av Ånden i New York i 1906, traff jeg ham igjen og spurte om han kunne minnes sine foredrag på Hamar om Den Hellige Ånd. Jo, han husket dem meget godt. Så fortalte jeg ham at det han prekte den gangen, det hadde jeg nå opplevd. Han var meget stille i noen øyeblikk, og så sa han: «Jeg har ingen ting å slå av på i det jeg forkynte den gang!»

– *Det er fint å legge merke til at dine åndelige opplevelser, slike som den på Hamar i 1901, ikke stanset deg i dine bestrebelser etter å løfte det sosiale nivået i landet. Din tanke om å få i stand en Sentralmisjon levde.*

– I referatet fra årskonferansen i Fredrikstad i 1902 ble min ansettelse som leder av Kristiania Bymisjon omtalt.

Med det ble et nytt ledd i mitt liv innledet. Ved den ansettelsen ble jeg i stand til å overta arbeidet ubundet av noe annet verv. Virksomheten ble altså kalt Kristiania Bymisjon, ikke Sentralmisjonen som opprinnelig tenkt.

Jeg hadde lenge talt og bedt om dette, men jeg hadde vært i tvil om den beste måten å grunnlegge virksomheten på, om den skulle knyttes til en lokal menighet – 3. menighet – eller om den skulle drives selvstendig.

– *Du hadde sikkert selv en appell i konferansen om å starte en slik misjon?*

– Noe av mitt innlegg lød slik: «Undertegnede har i de siste 10 år ved flere leiligheter tatt til orde for at en særskilt virksomhet under metodistkirkens ledelse måtte komme i stand, med det formål å løfte Kristiania i kristelig, sosial og litterær retning. Saken ble brakt på bane lenge før Frelsesarmeen begynte sin sosiale virksomhet i Norge.»

Jeg avsluttet innlegget slik: «En slik misjon som den påtenkte, vil arbeide ut fra sin spesielle plan, men i full harmoni med kirkens ånd og lære. Den vil ikke opptre som en menighet, men som en misjon. Jeg anmoder derfor den ærede biskop og årskonferansen om tillatelse til å påbegynne denne virksomhet nå i dette kommende konferanseår.»

– Det oppsto en storm da idéen om å knytte misjonen til 3. menighet kom frem. Samtidig lot det til at det var ikke liten uvilje mot selve planen hos en del. Men etter en tale av Ole Olsen sto jeg opp og sa at jeg følte det som et kall fra Gud. Mine argumenter og den alvorlige måten jeg talte på (endog med tårer), overbeviste alle om at noe måtte gjøres. Endog Ole Olsen skiftet mening og talte ivrig for planen: «Det må avgjøres nå!»

Det ble enstemmig vedtatt at det skulle ansettes en bymisjonær. Samtidig ble det bestemt at jeg ikke skulle motta noen lønn fra misjonskassen. Av det fulgte at jeg sto der uten lønn og uten møbler.

– *Men en liten startkapital måtte du vel få?*

– Biskopen selv (Mc Gabe) ga meg en sjekk på 250 kroner, og etter en preken han holdt i Calmeyergatens Misjonshus, bekjentgjorde han innsamling til Kristiania Bymisjon. Det kom som et sjokk på folk, men over 2000 kroner ble samlet inn.

– *Og så var du i gang med den filantropiske virksomheten som du hadde hatt i tankene lenge.*

– Når jeg ser tilbake på de dagene, må jeg i sannhet erkjenne at Herren var med hele tiden. Kristiania Bymisjon var uten tvil den bro som skulle føre meg over til pinsevelsignelsen og som et resultat av den også til selve pinsebevegelsen i de nordiske landene og England.

Vi hadde vårt første møte søndag den 5. oktober 1902 i Tivoliteatret.

– *Det er nesten komisk at du, som hadde rast så kraftig mot teatrenes varietévirksomhet, skulle ha selve startmøtet for den nye misjonen i et teater!*

– Gud ga meg et riktig godt møte. Mitt emne var: Forsøk Kristus!

Nils Bolt, som senere ble pastor i metodistkirken, var til stede. Det var også den velkjente, lutherske presten Storjohann.

– *Ham må vi stanse litt opp for! Han var, som din hustru, født i Bergen. Han var 30 år eldre enn deg, var skolebestyrer i Bergen og var også et par år i Skottland. De opplevelsene han hadde der, ga støtet til at han i 1864 tok initiativet til starten av Norske Sjømannsmisjon, opprettet flere foreninger til støtte for den misjonen, var sjømannsprest og prest diverse steder i Norge. Han skrev mange bøker som i særlig grad var rettet mot den moderne bibelkritikken.*

Det måtte være spesielt inspirerende for deg å ha denne velkjente skikkelsen til stede på stiftelsesdagen! Men pressefolkene, de var vel like fylt av motvilje og antipati som vanlig?

– De skrev temmelig lange artikler om møtet og ga leserne sin forståelse av den nye misjonens virkemåte. Et eksempel: «Vi begynner å bli meget amerikanske på forskjellig måte, og den mest amerikanske blant oss alle er uten tvil metodistpresten, herr Barratt.»

– Men nå begynte du vel å bli vant med pressens likegyldighet for eller motstand mot kristelig virksomhet? Og du brydde deg vel ikke så meget om dens krummelurer?

– Resultatene viste at skarer av mennesker ble nådd på den måten, slike som aldri besøkte kirken, og som ikke hadde noen lyst til å bli kristne. Mange ble frelst ved disse ekstraordinære metodene.

– Egentlig var vel ikke metodene så helt annerledes? Kanskje møteplassene var uvanlige?

– Møtene ble holdt i konsertsaler, i studentersamfunnet, Grand hotell, teatre, i friluft og overalt hvor vi kunne nå massene med evangeliet.

Misjonen gikk inn for filantropisk arbeid av forskjellig slag, og litt etter litt samlet det seg en skare av trofaste arbeidere omkring meg.

– Det har dessverre av og til vist seg at når kristne ledere har gått inn for virksomhet som ligger litt på siden av evangelisk forkynnelse, så er de blitt så opptatt med dette at det åndelige aspektet blir mer eller mindre borte. Nå vet jeg jo at ikke så mange år etter at Bymisjonen startet, hadde du mektige, åndelige opplevelser. Kom de plutselig, eller var dine tanker og bønner slik at de forberedte marken for det som skulle komme?

– Som jeg har nevnt et par ganger tidligere, ba jeg ofte om å få oppleve renselsen og bli fylt av Ånden. På våren i 1903 leste jeg Torreys bok: «Hvorledes man skal føre mennesker til Kristus.» Han har den samme meningen som jeg har forfektet på mange områder. Det gjorde meg særlig godt å lese hans skildring av dåpen i Den Hellige Ånd.

– Hvordan la dere opp arbeidet innen Bymisjonen?

– Vi hadde evangelisk arbeid, sosialt arbeid, en litteraturavdeling for å spre god litteratur og opplyse folk ved hjelp av foredrag, mye sang og musikk og arbeid blant barn og unge.

– Og målet var vel hele veien å vinne menneskene for Kristus?

– Ja, målet var å nå massene og få folk frelst. Vårt motto var: «For Kristi skyld.» Og siden målet var godt, ble det vakt stor interesse for arbeidet, og det kom stadig innbydelser fra andre samfunn om besøk i deres menigheter.

– Jeg har hørt om et blad som het Byposten, og jeg tror også jeg har sett et gammelt eksemplar av det.

– Jeg startet det i 1904 for å konsentrere arbeidet i Bymisjonen mer og for å fremme de sannheter som Bymisjonen søkte å få frem. Det bladet ble til velsignelse for mange mennesker. Og Bymisjonen var i stadig fremgang. Det var tegn til vekkelse, ikke bare i hovedstaden, men i byene rundt den og på bygdene.

– Merket du aldri noen motstand mot ditt arbeid på grunn av at du var metodist? Vi nordmenn er vel ikke akkurat de ivrigste til å krysse samfunnsgrenser?

– Det at jeg var metodist, gjorde det alltid i noen grad vanskelig å drive Bymisjonen. Dessuten var jeg ikke bare metodist, men lederen for en helt ny organisasjon, Kristiania Bymisjon. Men til tross for all partiskhet og protester og endog latterliggjørelse fra mange hold, følte jeg at tiden var kort. Jeg hadde ikke noe annet å gjøre enn å trenge fremad! Etter en tid kunne jeg endelig si at pressen nå hadde inntatt en ganske annen holdning og skrev med respekt om det arbeid som misjonen utrettet. Også de frie evangeliske samfunnene og Frelsesarmeen begynte å vise atskillig interesse for arbeidet.

– Det var jo slik at du ordnet virksomheten som en misjon, og ikke som en menighet. Dette måtte da være en medvirkende årsak til at kristne og interesserte fra alle

leirer kunne se positivt på arbeidet og også være aktivt med i det?

– Jeg overlot til de nyfrelste selv å slutte seg til misjonen uten å forlate statskirken. Senere kunne de så bestemme seg for om de ville slutte seg til metodistkirken eller ikke.

– *Og virksomheten var svært mangesidig og oppfinnsomt anlagt. Jeg skulle gjerne høre noe mer om forskjellige arrangementer!*

– Jeg startet turnpartier under ledelse av en underoffiser, gutter og piker hver for seg.

En annonse var slik: «Gutter – Se her! Gutter i 15-årsalderen eller der omkring, med eller uten beskjeftigelse, innbys hermed til et møte i Casino i aften kl 6. Et frivillig guttekorps tenkes dannet. En offiser instruerer. Sang og musikk. Fri entré. Kom i hverdagsklær. For 10 øre fås bevertning med kaffe og boller.»

Det møtte 150 gutter, og avisene skrev referat.

– *Du, som hele ditt liv har vært meget interessert i musikk – og god musikk – du fikk vel i stand mange sammenkomster med mye musikk?*

– Ja. Et eksempel: Like innunder jul et år arrangerte jeg et stort møte i Cirkus, til inntekt for de arbeidsløse. Annen brigades musikkorps spilte under dirigentene Ole Olsen og Chr. Alme; sangeren N. Methlie og fiolinisten Oscar Gustavson akkompagnert av pianisten Albert Riefling medvirket også. Selv talte jeg over «De tuseners nødsskrik». Det var aldri vanskelig å finne emner, som alle, selv om de så svært forskjellige ut, pekte mot den ene sentrale: Kristus.

– *Den sangeren du hadde med deg, må jeg innrømme at jeg ikke kjenner noe til, men fiolinisten Oscar Gustavson har jo et kjent navn som profesjonell musiker, og var på den tiden ansatt i Nationalteatrets orkester. Der var også Albert Riefling – et ikke mindre kjent navn. Han ble, ikke lenge etter at du hadde ham med i Cirkus, ansatt som*

organist i St. Olavs kirke her i byen. Han var forresten far til de høyt begavede pianistene Reimar og Robert Riefling. Jeg må innrømme at du fikk tak i dyktige medvirkende!

– Ved et møte i Trondheim holdt jeg et foredrag som var delt i to avdelinger: Livets morgen og livets aften. Da spilte jeg selv musikk av Frederic Chopin.

– *Ditt pianospill har jeg hørt mange ganger, men med tiden ble det vel slik at du improviserte mer enn du spilte andres musikk. Dine impulsive og inspirerte innhugg i møtenes program med herlig pianospill – også i evangeliske møter – var friske innslag!*

Midt oppe i alt gledelig som hendte i din gjerning, slet dere med sykdomsproblemer hjemme. Deres datter Sussie var blitt angrepet av tuberkulose og var meget dårlig.

– Det gjorde et meget dypt inntrykk på meg og hele familien da hun døde i mai 1904, 12 år gammel, lykkelig i sin Frelser. Noen av de beste sanger jeg har skrevet, kom til i forbindelse med hennes sykdom og bortgang, og jeg ble enda mer stimulert i arbeidet for Herren.

– *De mest kjente av de sangene er vel «Kom som du er til din Frelser» og «Her fra mitt Sion jeg skuer».*

Men tilbake til årene like etter århundreskiftet:

Etter hvert måtte det bli vanskelig ikke å ha eget lokale å samles i. Det var vel helt naturlig at tanken på å få noe eget vokste frem.

– Ja, spørsmålet om vi ikke burde bygge et stort, sentralt lokale for Bymisjonen kom på banen. Men hvor skulle vi få penger fra? Mitt tidligere forsøk på å samle penger i England for å reise en sentralkirke for metodis-

tene, hadde slått feil. Kanskje Amerika kunne hjelpe oss nå?

Det får bli temaet for neste samtale, tenker jeg. Som jeg går fra Barratt denne gangen, funderer jeg litt over forholdene i Kristiania på den tiden vi nettopp hadde snakket om. Samfunnsforholdene var i langt større grad preget av skille mellom de sosiale lag da enn nå. Og forholdene var turbulente.

Åndsstrømningene blåste ganske friskt og mangfoldig. Hele åndslivet sto i omveltningenes tegn.

De politiske forholdene var heller ikke så stabile. Vårt lands union med Sverige vaklet. Tydelige tegn pekte på at den dagen ikke var så langt unna da vi skulle bli helt selvstendige og 1814-verket bli en realitet på en ganske annen måte enn inntil da.

Kirken, den offisielle, var konservativ både samfunns- og kirkepolitisk. Samtidig blåste det friske, radikale vinder som kritiserte kirken for slapphet når det gjaldt å gjøre sitt til å fremme gjennomføringen av Eidsvoll-mennenes frigjøringsverk. Kirken var vel ikke akkurat noen pådriver i demokratiseringsprosessen.

Nytt hus for Bymisjonen?

Orker Barratt dette emnet enda en gang? tenker jeg. Det er blitt skrevet og fortalt i store mengder om hans Amerika-reise for å samle penger til lokalet som skulle romme Kristiania Bymisjons mangfoldige virksomhet. I hvor mange prekener er det blitt fortalt om hans opphold der borte, om slottet som ble et luftslott og om hans hjemkomst under tårer? Gledestårer! Likevel:

– *Du har berettet om at Bymisjonens oppgaver og områder ble store og mange etter hvert, og at dere trengte et forholdsvis stort bygg for å samle aktiviteter under ett tak. Hvordan forestilte du deg at bygget skulle være?*

– I den nye bygningen tenkte vi å ha plass til et stort forsamlingslokale som skulle benyttes til religiøse møter, foredrag og konserter, et mindre lokale, kontorer for avdelingene, lesesal, bibliotek, mottagelseshall for fremmede og turister, og andre bekvemmeligheter som svarte til virksomhetens krav.

– *Like etter århundreskiftet var det vekkelsestider flere steder, både her i landet og utenfor landets grenser. Du fattet selvsagt interesse for det som skjedde?*

– I 1905 var Byposten fylt av artikler om vekkelsen i Wales under Evan Roberts ledelse.

– *Vekkelsen i Wales hadde, har jeg lest, en eksplosiv karakter. På mindre enn tre måneder hadde mer enn 70 000 mennesker (noen oppgir 100 000) overgitt seg til Gud.*

– Skildringen av hvordan Evan Roberts fikk sin ånds-

dåp, begynte å vekke hunger etter samme velsignelse hos de troende. Store overskrifter over artikler om vekkelsen i England og Wales lyste opp i Byposten. Mange begynte å gå kneveien, ikke bare i Kristiania, men mange andre steder.

Jeg skrev i et brev til Evan Roberts bl.a.:

«Jeg har holdt to foredrag om vekkelsen for fullpakket hus, og så godt som fylt Byposten, vårt blad, med en fremstilling av den . . . Gud velsigne Dem – mer og mer.

Be for meg personlig. Jeg har ofte opplevd Den Hellige Ånds kraft i mitt arbeid som pastor og nå som leder for Kristiania Bymisjon innen den biskoppelige metodistkirke, men jeg trenger en mer fullstendig dåp i ild. Be om det.»

– *Det er meget interessant å høre at du var så opptatt av dette, og så intenst lengtende etter å oppleve det som du senere kom til å erfare. Og dette var midt i Bymisjonens fremgangstid og under forberedelsene til å bygge et storbygg!*

– Byposten hadde også beskrivelser av de herlige vekkelsesmøtene som Torrey og Alexander holdt i England.

– *Torrey er et velkjent navn for mange også i Norge. Vi kjenner hans navn, hans virksomhet og hans bøker. Vi har hørt om hans mektige møter og hans bibelkunnskap. Men det er vel ikke så mange her i Norge som kjenner navnet Charles M. Alexander, som var den nesten legendariske sangeren som i en årrekke sang i alle Torreys møter. Det begynte med at de i 1902 foretok en evangeliseringsreise sammen. Den gikk over nesten hele kloden. Meget kunne fortelles om ham. Men jeg vil bare minne deg om at da de to var i Australia, traff de pianisten Robert Harkness, som ble frelst på et av deres møter. Det endte med et Robert Harkness ble Alexanders pianist, og så samarbeidet de to og Torrey i en periode på tolv år. Harkness skrev en lang rekke meget gode sanger.*

De samlet store skarer og vant mange mennesker for

Gud. Og når du nevner at Byposten skrev meget om deres møter i England, så var ikke det uten grunn. 4800 ble omvendt i løpet av tre uker, forteller Alexander i sine memoarer.

Det har vært flere slike predikant/sanger-par. Du startet din løpebane som predikant med å lese prekener av Dwight L. Moody, som var en av de mest benådede predikanter verden har sett. Han hadde i mange år en fast sanger med seg, nemlig Ira D. Sankey. Ja, du kjenner jo hans navn godt, siden du har skrevet mange tekster til hans melodier – sanger som lever og kommer til å leve i lang tid. Kanskje jeg får lov til å nevne et annet slikt «par». Jeg tenker på de navngjetne Billy Sunday og Homer Rodeheaver. Det ble sagt at noe rundt to millioner mennesker ble vunnet ved deres virke i løpet av et kvart århundre.

Men du fortalte om den bønnevekkelsen som begynte i vårt land som en følge av vekkelsene i England og Wales!

– Ingen av oss tenkte den gang på hvorledes alle disse bønnene en gang ville bli besvart. Men pinsebevegelsen er uten tvil resultatet av det hele. Halleluja!

Midt under alt dette bestemte jeg meg for å reise til Amerika for å samle midler til det nye lokale som skulle være sentrum for Kristiania Bymisjon.

Borgen som falt – Ånden som seiret

– I vår korte samtale sist avsluttet du med å fortelle at du bestemte deg for å reise til Amerika for å samle penger til det nye, store bygget som skulle romme Bymisjonens aktiviteter. Jeg har forstått at du reiste alene, men det sto vel mange bak deg?

– Jeg hadde med meg utmerkede anbefalingsbrev fra flere biskoper innen metodistkirken til alle metodister og kristne i alminnelighet. Og den norske konge tillot meg å benytte sitt navn i forbindelse med tiltaket. Jeg foreslo først Haakonshallen, men da de allerede hadde dette navnet i Bergen, valgte jeg Haakonsborgen. Det ble godtatt av kongen.

– Noen av disse anbefalingene er offentliggjort, og de ser svært så bra ut. De måtte vel åpne alle dører?

– Disse og andre anbefalinger inspirerte meg med håp, og jeg stolte på at alle menighetene ville hjelpe meg og at det ville være en lett sak å samle de nødvendige midler.

Da jeg kom frem til Amerika, kom jeg over denne parolen: «VENT IKKE PÅ AT NOE SKAL DUKKE OPP – SØRG FOR AT DET DUKKER OPP!» I grunnen har det vært den røde tråd i hele mitt liv.

– Den parolen har en liten bismak, synes jeg. Den har i alle fall en liten duft av selvtilstrekkelighet??

– Kan hende jeg begikk den feil at jeg i min egen kraft sørget for at tingene dukket opp, og at den tid

var for hånden da Herren ville lære meg at han ønsket å si mer angående mine planer, ja, at han hadde en spesiell plan for meg, en plan som enda var usynlig.

– *Du møtte skuffelser og motgang!*

– En dag etter at jeg var kommet til Amerika, mottok jeg et brev fra Laura, som fortalte at mor var død. Det var et hardt slag! Hennes liv har hatt stor innflytelse på meg, og vil ha det til mitt livs ende. Hun var en god helgen for Gud og spredte den evangeliske sannhet både ved sitt liv og sine gjerninger. Hun vant dem alle ved sitt kjærlige vesen. Hun kunne skille de drukne mennene ved gruven fra hverandre så de ble stille og saktmodige, og mange overga seg til Gud.

For hustruene deres var hun som en mor. Hun lærte dem å stelle sine hjem og sine barn. De kom til henne når de skulle sy sine klær, og når de var syke og døende, måtte alltid «frua» komme. Hun viste et sant og kjærlig sinn overfor andre troende . . .

Vennene som hørte meg gråte, forsøkte å trøste meg. Men Gud alene kan gi tilstrekkelig trøst, og det gjorde han.

– *Men det ventet store oppgaver og energisk innsats. Du skulle jo rundt omkring i statene.*

– Jeg besøkte flere byer. I Chicago hadde jeg flere møter blant de skandinaviske metodister.

– *Du hadde ingen språkhindringer, så egentlig måtte det være lett å komme seg inn i de engelsktalende menighetene?*

– Tvertimot!

Jeg skrev oppmuntrende ord fra Minneapolis til vennene i Bymisjonen, men forklarte for dem hvor vanskelig det var å bli kjent i de engelsktalende menigheter, og at det tok sin tid.

I juni talte jeg i det store predikantmøtet i New York. Han som skulle ha talt, kom ikke. I samråd med biskopene og ledere bestemte jeg meg for å appellere til predikantene overalt i metodistkirken og be dem om å oppfordre sine medlemmer til å gi 5 cents til Kristiania Bymisjon på en bestemt dag, en eller annen søndag i desember. Det forslaget ble vedtatt. Jeg håpet virkelig at når så mange pastorer vedtok en resolusjon, ville dørene endelig åpne seg. Men nei, den gode Herre hadde noe annet og bedre i vente for meg enn det. Hvis den planen hadde hatt hell med seg, ville vi uten tvil vært i stand til å bygge Haakonsborgen.

– *Men vi kan kanskje ikke gå for meget i detaljer i denne saken! Det gikk dårlig med innsamlingen, men bra med andre ting, ting som med tiden skulle få langt større betydning enn den et bygg kunne ha.*

– Misjonssekretæren, Adna Leonard, uttalte en dag at det lot til at tiden de hadde valgt for mitt besøk i de engelskspråklige kirkene, var uheldig, for det ble holdt et stort jubileum i India, og ellers ble det utrettet meget for å avhjelpe nøden etter brannen i San Francisco.

– *Du sier brannen, og det var jo også en brann. Men det var vel ikke en hvilken som helst brann heller? Det var jo en stor katastrofe! I april det året skjedde det voldsomme jordskjelvet i San Francisco.*

Og som en følge av det brøt det ut brann. Nesten alt av vannledninger hadde jordskjelvet sørget for å ødelegge, derfor ble slukningsarbeidet uhyre vanskelig.

Den våren ble halve San Francisco ødelagt, og mer enn 500 mennesker omkom under skjelvet og i brannen. Som en selvfølge ble hele Amerika engasjert i hjelpearbeidet og gjenoppbyggingsarbeidet. Dette var jo midt under din kamp for å få innpass i de engelskspråklige menighetene, og det forklarer langt på vei at det ble vanskelig for deg å fullføre ditt selvpåtatte oppdrag!

Jeg synes det er ganske viktig å være klar over det

forholdet for å få et nøkternt bilde av hele innsamlingsaksjonen som var satt i gang for å hjelpe Bymisjonen.

– Misjonssekretæren mente at det følgende året hadde vært bedre for meg.

– *Det var jo innlysende! Du visste jo også av egen erfaring noe om å samle penger til rammede byer. Etter brannen i Ålesund holdt du et spesielt møte for å samle penger til nødlidende, og du skrev til og med til kong Edward VII i England for å be om hjelp fra det engelske folket!!*

– Biskop Burt sa at hvis det var noen mulighet for en åpning blant de engelsktalende, da burde jeg forlenge oppholdet. Også biskop Fowler ønsket at jeg skulle bli lenger. Jeg bestemte meg for å bli. Dette var i juli i 1906.

– *Kanskje meget hadde vært annerledes om du likevel hadde reist hjem?*

– Det gleder meg virkelig at jeg ikke forlot Amerika den gang. At jeg ble der, førte til at jeg mottok dåpen i Den Hellige Ånd og ild. Den velsignelsen var av større verdi for meg enn hver eneste cent jeg kunne få i Amerika.

Jeg slo meg ned i dr. A. B. Simpsons misjonshjem i New York. Det var en oppmuntring for meg at ikke de enkeltpersoner eller menigheter som inviterte meg, hadde lidt økonomisk tap. Men en stor velsignelse hadde fulgt gudstjenestene og møtene.

– *Så fikk du vel litt tid for deg selv, endelig. Tid til enda mer bønn, lesning og ettertanke.*

– En bok som interesserte meg og ga meg nye impulser, var «Finneys liv». Den var som et nytt kapittel i Apostlenes gjerninger.

– *Det er nok en riktig karakteristikk. Ikke er det underlig at livet til en mann som Charles Finney kunne fengsle deg, gi deg inspirasjon og nytt pågangsmot. Han hadde et uvanlig livsløp.*

Man regner at minst en halv million ble vunnet ved hans

forkynnelse i Amerika. Å lese om ham, var ikke å kaste bort tiden!

– En annen bok jeg leste, var av dr. Hall – om de sentrale sannheter i kristendommen. Det var en kraftig appell til fordel for den ortodokse teologi.

Når jeg ba, følte jeg alltid nødvendigheten av en enda større velsignelse over min egen sjel. Jeg hadde helt fra ungdommen av forsvart hellighetslæren og nødvendigheten av en dåp i Den Hellige Ånd. Jeg hadde ofte følt noe av denne ild brenne i mitt indre, som en berøring av en usynlig hånd! Men jeg visste at det måtte skje et enda dypere verk og en stadig seier.

– *Tror du at dine skuffelser over mislykket innsamling til Kristiania Bymisjon hadde en viss innflytelse på din sjelelige og åndelige tilstand utover ettersommeren i 1906?*

– Alle prøvelsene jeg hadde gjennomgått dette siste året i Amerika, brakte meg dypere ned – dypere ned for Herren. Jeg søkte og ba og gråt i hans nærhet. Jeg tørstet etter en full dåp i Den Hellige Ånd – selve opplevelsen og ikke bare en intens lengsel etter den!

Min tørst etter en dypere, åndelig velsignelse var nesten uutholdelig!

– *Jeg tror det kan være oppklarende for mange å høre om din vei frem til de store og skjellsettende, åndelige opplevelsene du hadde høsten 1906. Du har allerede gjentatte ganger fortalt om din intense lengsel etter en mer dyperegående erfaring av Ånden, og helt fra dine unge dager brukte du uttrykk som: «En dåp i Den Hellige Ånd.» Enkelte ganger føyde du til «og ild». Ingen kan med rette påstå at din attrå etter åndsdåpen var noe som kom på som en slags avledning etter en mislykket innsamling. Ikke desto mindre har vi hørt noe slikt blitt sagt.*

Men du fikk vel impulser utenfra – positive impulser?

– På den tiden som vi har snakket om her nå, leste jeg om vekkelsen i Los Angeles. Jeg ga en skildring av den i Byposten (nr. 20) – av den merkverdige utgytelsen av

Den Hellige Ånd med de medfølgende tegn. Allerede da var det 13 000 som hadde mottatt åndsdåpen og talt i tunger som på pinsefestens dag.

Denne skildringen ga uten tvil mange av leserne i Norge sjokk da de leste den. Men den beredte veien for det som kom siden. I nr. 22 av bladet fortalte jeg om min egen opplevelse under tittelen: «Da jeg fikk min pinsedåp». Jeg trodde nemlig da at jeg hadde fått den fulle åndsdåp.

– Du er muligens ikke den siste som har tatt feil på dette området. Men jeg vil gjerne høre hvordan du forsto at du hadde tatt feil. En klargjøring her måtte kunne være til hjelp og rettledning for andre, for det er vel en del uvitenhet ute og går?

– Det ble klart for meg siden at hva jeg enn opplevde av åndelig velsignelse, så kunne jeg først kalle det åndsdåp når jeg fikk det på samme måte som de første kristne, det som Jesus selv kalte åndsdåp. Les Ap.gj. 1,5.

– Du mener altså at det å motta Den Hellige Ånd, ikke behøver å være en åndsdåp i egentlig og bibelsk forstand?

– Den velsignelsen som disiplene fikk da Jesus åndet på dem og sa: «Motta Den Hellige Ånd», regnet ikke han som åndsdåp, selv om det sikkert var en forsmak på den. Selve åndsdåpen ble alltid ledsaget av tungetale, profeti og lovprisning.

– Dette er vel blitt et litt omstridt punkt. Og de som mener noe annet, har bl.a. støttet seg til omtalen av det som hendte i Samaria, der ikke tungetale er nevnt. Hvordan forklarer du det?

– Åndsdåpen blir omtalt fem steder i Apostlenes gjerninger. Tungetale nevnes alltid i forbindelse med den, unntatt det ene stedet – Samaria. Men det er ingen grunn til å mene at Ånden fornektet sin vanlige praksis der.

– Det er jo helt logisk. At noe ikke blir omtalt, betyr ikke at det ikke har forekommet.

Men så har vi Paulus, da. Han sier jo uttrykkelig: «Taler vel alle med tunger?»

– Det han omtaler i 1. Korinterbrev, gjelder de spesielle nådegaver som varer. For bruken av dem er det satt bestemte regler.

– Da er det altså din klare oppfatning at det er forskjell på tungetalen som følger umiddelbart med åndsdåpen, og den tungetale som er en av de overordentlige nådegavene som ble og blir gitt til den enkelte åndsdøpte troende, en gave som skal brukes.

– For den tungetale som forekommer i forbindelse med åndsdåpen, finner vi ingen bestemmelse om bruk. Det at apostlene senere på nytt ble fylt av Ånden, ble heller ikke kalt åndsdåp. De ble åndsdøpt én gang, men de krav som tiden stilte til dem, gjorde det nødvendig for dem å bli fylt av Ånden på nytt flere ganger.

– Da tror jeg at jeg har fått fatt i din mening: Å «motta Ånden» behøver ikke å være identisk med å ha opplevd åndsdåpen. Åndsdåpen ledsages umiddelbart av tungetale. Denne tungetalen må ikke forveksles med nådegaven tungetale, som Paulus beskriver og gir retningslinger for bruken av. De krav som oppgavene og omgivelsene stilte til disiplene, gjorde at disse trengte fornyende opplevelser, som i Skriften blir omtalt som at «de ble fylt med Den Hellige Ånd».

Men nå må du la meg høre litt mer om det som hendte høsten 1906!

– Jeg våget å tro på en full renselse siste dag i september. Akkurat åtte dager senere, på samme sted og klokkeslett, fikk jeg den mektige opplevelsen av Åndens kraft som jeg trodde var åndsdåpen.

– Du nevnte ordet «renselse». Det er ikke så ofte man kan høre andre predikanter bruke det.

– I begynnelsen av denne vekkelsen – pinsevekkelsen

– hadde vi tre slagord: frelst, renset og fylt. Det er av betydning for oss at disse uttrykkene blir forstått riktig. Gud kan fjerne helt det «gamle menneske» i gjenfødelsen. Men at dette er regelen, motbevises både av Guds ord og erfaringen. Derfor finnes det stadige formaninger i Skriften til Guds barn om å søke hellighet. Hvis de allerede var helliggjort, trengtes ikke en slik formaning. De ufrelste formanes til å omvende seg, de frelste til å søke renhet.

– *Og derfor søkte også du denne renheten, selv om du hadde vært barn av Gud i alle disse årene og også helt siden ungdommen hadde vært en forkynner.*

– Hellighetsspørsmålet har vært mitt kjæreste. Og for hellighetstanken kjempet jeg så ofte uten å ha erfaringen selv. Det var tider da jeg trodde jeg eide velsignelsen, men jeg tapte den igjen. Mange ganger hadde jeg vært så oppfylt av Gud at det sprudlet over. Det var så mange diskusjoner om hellighet også. De førte bare til bitterhet i stedet for hellighet.

– *Men så kom den dagen da du opplevde renselsen.*

– Etter lange kamper på kne, tok jeg Bibelen bort til vinduet, og øynene mine falt på et skriftsted. Øyeblikkelig grep jeg den fulle renselse i min dyrebare Frelsers blod. Jeg lo og gråt samtidig, lenge. Å, hvor lykkelig jeg ble!

– *Så hadde du opplevd renselsen, og hjertegrunnen var beredt til å ta imot åndsdåpen.*

– Det kom brev fra Los Angeles to dager senere, et merkelig brev. Jeg leste det flere ganger. Vennene fremholdt der at når hjertet er renset, skal en ikke stanse med det, men be Herren at han vil fylle det rensede tempel med den samme åndsdåp som på pinsedag.

De trodde at de samme tegn kan følge dem som tror, nå som da. Det har jeg også trodd, men hvor ofte har det ikke vært kamp mellom predikanter om det.

Brevet slutter slik: «Må Gud gi deg denne herlige åndsdåp snart. Det er vår inderlige bønn.»

Etter at jeg hadde fått det brevet, satte jeg meg fore at

jeg ville ha den samme velsignelsen som er omtalt i Ap. gj. annet kapittel, og som vennene i Los Angeles hadde fått. Jeg trengte den både for å leve for Gud og for å arbeide for ham.

De hjertebønner som steg opp hver dag inntil følgende søndag, da jeg fikk velsignelsen, var uten tvil en følge av Åndens mektige innflytelse over mitt sinn og mitt hjerte.

– *Du hadde vel tross alt mange oppgaver du skulle ta vare på, hvordan klarte du det?*

– Jeg måtte oppgi nesten alle mine ærend ute i byen. Jeg fastet og leste Guds ord, som ble meg til hjelp der i den tiden da jeg var alene, innestengt med Gud på mitt rom.

Fredag og lørdag den uken holdt jeg på hele dagen til kl. 11 om kvelden i bønn. Så kom søndagen den 7. oktober, da jeg opplevde den velsignelsen som jeg da trodde var den fulle åndsdåp.

– *Jeg kan ikke annet enn synes at du kjempet en drabelig kamp, og unnskyld at jeg sier det, men var det ikke på en måte deg selv du kjempet mot? Gud var vel like villig til å gi som han alltid har vært?*

Kan det ikke være slik at noen tror at deres opplevelser i åndens verden har vært altfor lettvinte, når de hører om din veldige kamp? Og fra den annen side: Kan ikke andre lett gi opp på forhånd, fordi de ikke orker å kjempe seg «igjennom»?

– Jeg har ikke nevnt dette for at noen skal tro at det er absolutt nødvendig for alle å kjempe så lenge. Det var mange i Los Angeles som ble frelst, renset og døpt med Ånden på ett og samme møte.

Haakonsborgen var reist av sted. Jeg hadde sagt til Herren: «Vil du at denne sak skal fremmes, så skjer det selv om mennesker og djevler står imot, og vil du ikke at det skal lykkes for meg, så vil ikke jeg det heller.» Bare Herren vet hvilken byrde som rullet bort

fra mitt hjerte. – Og så alt det andre som gikk med det samme!

Når du sier at ønsket om å bygge Haakonsborgen forsvant sammen med så meget annet, så er vel det akkurat det motsatte av å stole på egne kvalifikasjoner og gode gjerninger!

– Alt ble ofret og lagt på alteret: Berømmelse (hvis det var noen), ære, energi, tid, kraft, mulige evner, venner, alle mine kjære (jeg tok dem med smerte en for en og la dem helt på Herrens alter), hva jeg var, hva jeg kunne bli, mine planer (og de hadde vært mange, det er visst), mine lengsler, min fremtid. Gud kunne sende meg hvor han ville, til den minste menighet i landet eller til den største, hvor som helst. Og det dyreste, det siste jeg slapp helt: mitt eget liv, det fikk han også. Jeg måtte si: «Jesus, vil du at jeg skal dø nå, så gjør hva du vil.»

– Sjelden, om noen gang, har jeg hørt om et menneske som har rusket så ettertrykkelig opp i sitt indre! Det er ikke uvanlig å høre noen si: «Jeg legger alt på Herrens alter.» Men det virker liksom så enkelt og lett, så tåreløst og gledesfylt, problemfritt og overfladisk.

Men under en slik prosess som du gikk igjennom, dukker det vel også opp noen uvedkommende tanker og ønsker?

– En stund satte Satan inn på meg. Men jeg ropte til Gud og sa at selv om jeg ble sendt til helvete, ville jeg klynge meg til Jesu forsoning. Da ble det klart at helvete ikke passet for meg. Jeg var hans, min Frelsers evige eiendom.

– At du var opptatt av Jesu forsoningsverk, må virke beroligende på spørrende sjeler. For det er jo slik – og det har jeg hørt deg si mange ganger fra prekestolen – at forsoningen er grunnlaget for alt vi kan oppleve av Guds velsignelse.

– Aldri tidligere hadde jeg studert midtpunktet i alt –

forsoningen – som da. Aldri hadde jeg hvilt tryggere på den gamle grunnen.

– *Men likevel: Det du gikk igjennom i denne tiden av selvransakelse og trang etter å trekke alt fra ditt sjelsliv frem i lyset, både for din egen bevissthet og for Gud, hører vel egentlig til i renselsesprosessen? Og den hadde du jo allerede gått igjennom.*

– Alt dette som jeg har sagt her, gikk jeg igjennom før Herren renset mitt hjerte. Men mens jeg søkte etter Åndens dåp, gikk jeg over terrenget igjen. Men nå var jeg trygg i mitt hjerte, fordi saken var ordnet. Men dypt, dypt – dypt ned kom jeg, knust og skrikende om hjelp. Himmelen var vitne til min kamp. Det var Guds ånd som kjempet for å få den fulle seier i min sjel og i mitt liv.

Lørdag kveld den 6. oktober gikk jeg ned til «Tabernaklet», til et møte der. En predikant fra Wales talte nettopp da om Den Hellige Ånd, og han var selv fylt og gjennomtrengt av Ånden. Den dagen følte jeg en forunderlig varme brenne i mitt bryst flere ganger, men det ble borte igjen.

På søndagen deltok jeg på formiddagen i en nattverdsgudstjeneste i det lille kapellet der.

Etter nattverden gikk jeg opp på mitt rom, låste meg inne og gikk ikke ned til lunsj. Jeg forsto at den store krise i mitt liv var inntrådt og mente at fikk jeg ikke velsignelsen nå, så fikk jeg den kanskje aldri. Men til og med da skrek det i meg: «Ja, vil ikke Gud forbarme seg over meg, så skal jeg holde på, selv om jeg så må kjempe i egen kraft.» Men dette siste ble så håpløst, så håpløst.

En ventetid

– Biskop Burts siste bemerkning i det du gjenga av din samtale med ham sist vi snakket sammen, virker nesten profetisk. For Herrens time kom for deg, men på en annen måte enn Burt siktet til. Og selv om både han og andre mente at planen om desemberinnsamlingen var god, så var dine opplevelser videre utover høsten enda bedre enn en god pengeinnsamling! Du utnyttet vel tiden fremover godt?

– Hvor mange jeg snakket med på gaten og ellers, vet jeg ikke. Jeg følte mitt hjerte ble varmt, og jeg måtte stanse og snakke med dem.

Også tidligere hadde jeg snakket med folk på gater og streder, og jeg hadde hatt en lidenskap for sjeler. Men å, hvor forskjellig jeg hadde det nå.

På et møte kom min søster inn, jeg får ellers sjelden se henne. Men nå var hun på gjennomreise. Hun jublet og gråt av glede da hun så meg og fikk høre hva som hadde hendt meg.

– Hvilke umiddelbare følger fikk denne velsignelsen for deg? Syntes du f.eks. at du fikk et dypere innblikk i Guds natur og vesen?

– Dagene etter den velsignede salvelse av Ånden, var som en stadig åpenbaring av Guds kjærlighet til meg, slik som jeg aldri hadde sett eller følt den tidligere. Mitt største begjær var nå å herliggjøre hans hellige navn. Alle andre opplevelser ble overskygget av denne store åpenbaring av Guds kraft i mitt hjerte. Mitt beger fløt over.

– Kan du fortelle noen karakteristiske episoder fra den tiden?

– Jeg gikk bort til en gruppe unge menn på et gatehjørne. Noen gjorde narr. Men jeg tror at mitt budskap ble respektert likevel. En del jødiske kjørere opptok på en behagelig måte det jeg sa til dem.

Jeg spurte en ung mann som sto ved en kiosk, om han var en kristen. «Nei,» svarte han, «og jeg har ikke tenkt å bli det heller.» Han var jøde. «Kjenner De jødenes Gud personlig?» – «Nei.» – «Min Kristus vil åpenbare ham for Dem,» sa jeg. Han sto meget tankefull da jeg forlot ham. Jeg møtte en katolsk prest på sporvognen. «Er De katolsk prest?» spurte jeg. «Ja,» svarte han idet han rakte frem hånden for å hilse på meg. «Jeg er en protestantisk pastor,» sa jeg. «Og jeg fikk en veldig velsignelse sist søndag kveld.» – «Hvordan det?» – «Herren døpte meg i Den Hellige Ånd, og siden har jeg vært så velsignet og glad. Det bobler over, så jeg er nødt til å fortelle alle som elsker Herren, om det.»

Vi hadde en lengre samtale.

– *Da du nevnte din søster, som kom til et møte og traff deg der, kom jeg til å tenke på om du selv talte i noe møte i den tiden, og hvilket utfall det eventuelt hadde. Jeg mener, en slik opplevelse som du hadde hatt, kunne vel ikke annet enn sette spor både i forkynnelsen og i evnen til å få budskapet til å trenge inn i tilhørernes bevissthet.*

– Da jeg besøkte det første møte i det evangeliske stevnet som ble holdt for predikanter, følte jeg at Gud ville at jeg skulle tale til denne skaren. Men hvordan kunne det skje?

– *Det var vel der som det så ofte er, at møtets gang var fastlagt på forhånd, både hvem som skulle tale og hvor lenge møtet skulle vare.*

– Programmet var bestemt, og disse programmer utelukker ofte Den Hellige Ånd fra kirken. Det er så mange store menn som skal komme til, at Den Hellige Ånd ikke får anledning.

Mens biskop Fowler prekte, ble jeg noe lettet ved å si

«amen» innimellom. Men mot slutten følte jeg det som om jeg kunne ha besvimt under trykket av Guds ånd, som ville at jeg skulle reise meg og tale.

Jeg husker hvordan jeg tidligere ville ha følt meg engstelig og skjelvende ved tanken på å stå frem for en så stor skare av amerikanske predikanter. Men nå hadde Herren fylt meg med et budskap av en spesiell art.

Dr. Henderson skulle tale etter biskopen. Men før han fikk anledning til det, sto jeg opp og ropte: «Biskop – dr. Henderson, vil De gi meg anledning til å tale? – hvis ikke sprenges hjertet mitt.»

Jeg stilte meg da opp foran dem og fortalte om Guds underfulle nåde. Det var bare Guds ånd som kunne gi meg frimodighet til å gjøre det, og jeg forstår at budskapet gjorde et kraftig inntrykk og slo igjennom. En predikant sa at det ble grunntonen i møtene i stevnet. Jeg vet ikke, men jeg hadde lettet mitt hjerte og priste Gud for anledningen og den nåde som ble vist meg.

– *Dette måtte ha vært et overmåte viktig møte, med alle predikanter og ledende innenfor de evangeliske menighetene som var der. Hvordan forløp møtet videre?*

– Da Henderson hadde talt, innbød han alle pastorene til å samle seg rundt alterringen. Det var en stor skare, så alterringen og benkene rundt den ble snart fylt. Jeg begynte med en gang å takke Gud for hans nåde mot meg, og brødrene fortsatte i bønn.

På en eller annen måte var isen brutt, og det var neppe noen i hele salen som ikke gikk omkring etter møtet og hilste på alle de kunne få tak i, i kirken.

– *Det forekommer meg at det var stor kontrast mellom den litt nedslåtte, men kjempende norske pastoren som tidligere på høsten fremdeles arbeidet for å få penger til Haakonsborgen, og den frimodige, åndsfylte Barratt som i oktober talte i det møtet, og som ellers gikk omkring og snakket med folk på gater og hvor som helst.*

– Det var dette slags arbeid jeg egentlig syntes aller

minst om å gjøre. Men det var et nytt liv, en velsignelsens kilde i min sjel. Jeg hadde snakket til folk før, og det var mange som syntes at jeg gjorde altfor meget av det da. Det var også da i sannhet et meget dypt begjær i mitt hjerte etter å bringe folk en velsignelse. Men nå trengte det frem som en følge av en dyp forvissning og en kjærlighetskilde av langt dypere virkning. Herren ga meg et helt misjonsarbeid på gatene i New York. Flere merkelige ting hendte.

– *Jeg vet at du kunne fortelle meget om det som hendte i den tiden du drev din ikke-organiserte gateevangelisering i New York, men vi får kanskje forlate det emnet nå?*

Disse eksemplene på hvordan du vitnet om din Herre og Frelser på gater og hvor som helst ellers, burde vel vært et forbilde for oss alle. Men vi er vel for sløve!

Men mens du holdt på med dette, passet du vel også på å høre andre forkynnere?

– Jeg overvar et misjonsmøte i Tabernaklet, der A. B. Simpson talte. Jeg anser ham for å være en av de største predikanter på den tiden. Og så hørte jeg Gipsy Smith i Grace metodistkirke. Det var et meget åndelig møte, og Gud ga ham stor kraft. Jeg hørte ham også i Hull i England mange år tidligere, da han holdt sitt berømte foredrag «Fra sigøynertelt til plattform».

– *Og hele tiden søkte du mer av Gud?*

– Jeg var ikke klar med hensyn til Åndens gaver. Jeg ventet ikke tungene som et bevis for pinsevelsignelsen. Men vennene i Los Angeles skrev at jeg måtte trenge meg frem og motta tungene. Som svar på det skrev jeg: «Jeg er villig til å være hva som helst for min dyrebare Frelser!»

Jeg søkte tungemålsgaven og andre tegn på pinsekraften som Gud i sin nåde ville skjenke meg. Jeg innviet meg på nytt, skjønt jeg ikke visste om noen spesiell hindring, studerte saken om igjen og følte ofte ilden brenne. Men jeg ventet en fornyelse av Ånden i forbindelse med tungemålsgaven og andre gaver som Gud måtte sende.

Det forbauset meg at jeg måtte vente så lenge, tilsynelatende forgjeves. Men Gud hadde naturligvis sin mening med det.

Den 25. oktober skrev jeg i dagboken: «Jeg har hvilt godt og nyter fullkommen fred. Jeg vet at det var en stor utgytelse av Ånden jeg mottok den 7. oktober, men jeg ønsker det fullbrakte verk . . .

– *Men nå er det vel noen som mener at tungetale ikke nødvendigvis behøver å følge med en dåp i Den Hellige Ånd. Slik var det vel da også. Var du ikke fristet til å slå deg til ro med det du hadde opplevd?*

– Jeg skrev til Los Angeles for å få svar på flere spørsmål. I tidligere brev hadde de fortalt meg om forfølgelser, endog fra metodister. Men de minnet meg om at Den Hellige Ånd bare kan fylle oss helt når vi er ferdige med oss selv.

La meg sitere fra et brev som jeg fikk: «Hvis du var forblitt under kraften til Herren hadde fullført sitt verk, så ville du sikkert ha talt i tunger, som et bevis for deg på at pinsekraften var kommet. Noen kan gå flere dager etter åndsdåpen før de taler i tunger. Men hvis du ikke taler i tunger, så er det alltid en tendens til at velsignelsen ebber ut. Det blir en anledning for djevelen til å friste deg. Når vi søker etter en bibelsk erfaring, kan vi like gjerne gå hele veien med Jesus og oppfylle alle betingelser. Det er mange her som har tatt det standpunkt at tungetale ikke er nødvendig, men deres kraft var begrenset, og nesten alle har sett at de tok feil, og så har de ventet på Herren til de talte i tunger.»

– *Det gikk mange brev mellom New York og Los Angeles?*

– Jeg fikk bl.a. et brev som var datert 2. november. Her er noe fra det: «Satan er ikke omvendt, og det er fremdeles hans gjerning å forville Guds folk. Han er meget klok og lur og bruker mange knep som hverken du eller jeg har kjennskap til. Du må holde dine øyne festet

på Jesus. Og tvil ikke på at Gud har begynt et verk som han er i stand til og villig til å fullføre.»

– *Det som sto i brevet om å feste sine øyne på Jesus, var vel viktig? Jeg har mange ganger hørt deg si noe lignende fra prekestolen, og jeg tviler ikke på at det er viktigere å holde blikket festet på Jesus enn å grave i sitt eget indre – og også viktigere enn å søke nådegaver.*

– Disse brevene hadde stor innflytelse på mitt sinn. Jeg forsto at det var en mangel i mitt erfaringsliv. Men når jeg ser tilbake på disse bønnedagene, så forstår jeg at Den Hellige Ånd lærte meg store sannheter litt etter litt. Men jeg hadde ikke mottatt noen undervisning tidligere med hensyn til tungene som et spesielt bevis for åndsdåpen.

– *Du har fortalt at du ba, fastet og innviet deg nesten både natt og dag i tiden frem mot midten av november måned. Og så opplevde du bønnhørelse.*

– Ja, endelig, den 15. november mottok jeg dåpen i Den Hellige Ånd og ild, ledsaget av tungene slik som disiplene fikk det på pinsedag i Jerusalem! Å, hvilken herlig opplevelse!

Fullt gjennombrudd

– Du fortalte sist om mangel på kunnskap og veiledning før din åndsdåp. Var virkelig kristenheten på den tiden så ukjent med Den Hellige Ånds gjerninger?

– Jeg talte som sagt ikke i tunger den 7. oktober: Jeg hadde aldri sett noen ta imot Den Hellige Ånds dåp. Denne mektige erfaring som ble søkt og mottatt av alle i den første kristne menighet, syntes å være helt ukjent i de kristne menigheter i begynnelsen av dette århundre. Da unntar jeg en del personer som jeg hadde lest om og hørt tale om. Selv av disse var det ganske få som talte i tunger eller skrev noe om det.

– For oss som har vokst opp i en pinsemenighet, virker det nesten underlig at kristne menigheter var, og er, så fullstendig ukjent med dette som det tross alt står så meget om i Det nye testamente. Men du hadde lest din bibel svært grundig og var kjent med emnet!

– Men jeg hadde aldri sett ilden falle, og kjente svært lite til tungene før nyhetene om Guds mektige gjerning i Los Angeles nådde meg. Hadde jeg mottatt tilstrekkelig undervisning om denne mektige sannheten før, da kunne jeg ha «gått igjennom med Herren» inntil tungene var kommet, allerede den 7. oktober.

– Den åndsdåpsvekkelsen som brøt frem i Los Angeles, ble opplevd av forholdsvis ulærde mennesker, som var åpne for Herrens gjerninger. Det faller svært å forstå at dette åndelige område skulle være et terra incognita for de lærde

kirkens menn i tidligere århundrer, og at de lærde dessuten skulle stille seg så negativt til dem som opplevde Ånden i 1906.

– Hvilket stort ansvar hviler ikke på kirken som har lagt denne store velsignelsen til side i lunkenhet og vantro!

– *Men om vi så vender tilbake til dine opplevelser den 7. oktober og den 15. november: Det var jo slik at du ved den første datoen trodde at du hadde opplevd Den Hellige Ånds dåp, selv om du ikke hadde fått den på eksakt samme måte som de første kristne.*

– Herren viste meg likevel gjennom dette at det er mulig å motta kraftige meddelelser av Ånden uten å tale i tunger. Men dersom vi tar imot en full pinsedåp, som disiplene «i begynnelsen», da blir den ledsaget av tunger, profetisk tale og lovprisning. Men især vil tungene gjøre seg gjeldende, for de skulle være det spesielle tegn i den nye husholdning. (Mark. 16,17)

Opplevelsen den 7. oktober var en herlig innledning til dåpen i Den Hellige Ånd, som jeg tok imot den 15. november 1906.

Jeg lærte også at den forandring som skjer i vårt liv ved Den Hellige Ånd når vi blir Guds barn, er en annen erfaring enn åndsdåpen. For i åndsdåpen fyller Jesus oss og dypper oss så å si ned i Åndens eget vesen.

– *Men nå må du fortelle litt mer om selve opplevelsen!*

– Onsdag kveld, den 14. november, måtte jeg fortelle dem som satt ved mitt middagsbord at jeg søkte åndsdåpen og visst ville få den. Med det samme fór det en underlig fornemmelse over hele mitt legeme. Jeg oppsøkte den samme kveld en doktorfrue som hadde gaven, og ba henne legge hendene på mitt hode og be for meg . . . Men hun sendte meg til en venninne som holdt møter. Hun var blitt døpt med Den Hellige Ånd og hadde selv fått tungemålsgaven.

Da jeg kom dit bort, var det et møte der. Jeg hadde

visst ikke deltatt i det møtet dersom jeg hadde vært som før. Når Guds kraft faller over folk, kan du være forberedt på at de ikke følger gamle, tilvante regler så nøyaktig. Her var det en bevegelse og et liv som ikke nettopp ville passet inn i en høymesse i en domkirke. Men det ville ikke skade domkirken eller dem som går der om den slags liv brøt innover den.

– Opplevde du så dåpen i Den Hellige Ånd på det stedet?

– Ja, jeg gikk dit igjen følgende dags formiddag, til et bønnemøte. Og om kvelden styrte jeg mine skritt dit igjen. Det er underlig for meg at Herren fikk føre meg til et sted med så liten anseelse for å skjenke meg den største velsignelse jeg har mottatt i mitt liv.

Det var ikke så mange på dette aftensmøtet, men Guds kraft var mektig til stede. Litt før midnatt ba jeg møtets leder om å legge sine hender på mitt hode og be for meg. Øyeblikkelig begynte Guds kraft å virke i mitt legeme så vel som i min ånd. Jeg ble som Daniel «avmektig» overfor den guddommelige åpenbaringen og støttet meg til et bord der jeg satt på plattformen. En halv time senere satt jeg på gulvet. Nå var kjevene og tungen i virksomhet, men enda var det ingen røst. Jeg ba en nordmann, som ofte hadde hørt meg preke i Kristiania, og doktorfruen igjen å be for meg.

Mens de ba, så fruen en ildkrone over mitt hode, med en kløvet ildtunge foran. Den norske bror så ikke tungen eller kronen, men et overnaturlig, høyrødt lys. Det var mange som så dette overnaturlige, sterke, røde lyset. Da jeg var i Amerika i 1928, traff jeg pastor Brown og miss Williams, som hadde vært til stede da jeg ble åndsdøpt. Jeg spurte dem om de virkelig hadde sett ild over mitt hode. Ja, svarte de, mange hadde gjort det. De stadfestet for øvrig det jeg har fortalt om det som skjedde den natten.

I samme øyeblikk som de tilstedeværende så det sterke,

røde lyset, ble jeg selv fylt med lys og en ubeskrivelig kraft, og begynte å tale i et fremmed tungemål så høyt jeg kunne. Jeg lå på ryggen på gulvet og talte lenge på denne måte. Så gikk jeg på mine knær omkring på gulvet – øynene var lukket igjen i lang tid. Endelig satte jeg meg på en stol, og hele tiden talte jeg flere språk, bare med korte mellomrom.

Det forunderligste og vakreste var sangen. Når inspirasjonen iblant nådde et høydepunkt, måtte jeg reise meg og bryte ut i en vidunderlig barytonsolo. Melodien hadde jeg aldri hørt før, og ordene forsto jeg ikke. Det var et vakkert språk, så bøyelig og lett å uttale. De som var vitne til det, sa etterpå at røsten var som forvandlet. Å, jeg glemmer aldri hvor rent sangen klang. Rytmen var så fullendt som den kunne være, syntes jeg. Flere ganger etterpå sang jeg sanger, og jeg deklamerte flere dikt som ble gitt meg i øyeblikket. Jeg ba Herren gi meg tydningen og vise meg hvilke språk det var jeg talte.

– *Unnskyld meg et øyeblikk! Jeg har først lyst til å si at sangen du forteller om, sikkert var annerledes enn den såkalte «sang i ånden» hele forsamlinger deltar i, og som forekommer meg mer sjelisk enn åndelig. Og for det annet: Jeg har hørt deg si at tungetale ikke nødvendigvis behøver å være i et levende språk.*

Jeg synes vi må presisere det, for det har jo forekommet at noen i stor og tragisk misforståelse har trodd at de bare kunne reise ut på misjonsmarken og i Åndens kraft tale det språket som gjelder på det stedet de kommer til. Jeg vet godt at du ikke godtar slikt, men samtidig må jeg selvsagt bøye meg for muligheten av at du ved din åndsdåp talte ett eller flere levende språk. Men tilbake til din opplevelse: Den varte lenge?

– Den holdt på til kl. 4 på morgenen. Helt til kl. 3 var det ni personer til stede. De kunne stadfeste hvert ord jeg har sagt. Noen av dem var der til kl. 4.

En gang, mens jeg lå på gulvet, kom det en sterk følelse

av uro over meg. Uroen gjaldt ikke meg selv, men andre. Min røst ble kraftigere og kraftigere. Jeg reiste meg opp og talte ivrig og inderlig inntil jeg hadde vunnet seier. Det var sikkert et budskap om noe alvorlig som Ånden ga meg i det øyeblikket. Jeg kunne stå i lange stunder og preke i ett og samme språk, og min røst ble så sterk at flere tusen mennesker kunne ha hørt meg.

– *Kanskje det var da Herren la ned i deg en enda sterkere trang til å vinne sjeler for ham? Du hadde, etter hva resultatene viste, vært en ivrig sjelevinner allerede tidligere, men din ualminnelig sterke evne til å tale til uomvendte om nødvendigheten av frelse, og din ekte nød for menneskenes evige ve og vel, tror jeg kan være blitt lagt enda sterkere ned i deg i forbindelse med det du nettopp har fortalt.*

Kanskje dette var startpunktet for din fremgangsrike innsats innenfor det som senere skulle bli pinsevekkelsen! Det har vært en fremgang som ikke var bygget bare på ønsket om å se store menigheter vokse opp, men som hadde som mål å vinne det enkelte menneske for Guds rike.

Men du har kanskje mer å fortelle om fra natten etter den 15. november 1906?

– Bønnens ånd kom over meg. Da ble Norge, mine kjære og mine venner lagt overordentlig tungt på meg, så jeg ropte høyt under trykket. Så ble hele Skandinavia, hele Europa, New York og Amerika lagt på mitt hjerte på samme måte. Aldri tidligere har jeg kunnet be på en slik måte. Det var Ånden selv som ba gjennom meg med usigelige sukk, som det står i Romerbrevet.

Med unntagelse av de stundene da jeg bar frem alvorlige og forferdelige budskap, var mitt sinn fylt av fred, hvile og tilfredshet. Det gikk slike bølger av Guds kjærlighet over meg at jeg gråt og sang i et fremmed språk.

– Selv om vel ikke mange opplever alt det du gjorde, er det fint og nyttig at du har fortalt så detaljert om din åndsdåp. Du har selv sagt at du ikke har fortalt alt dette fordi du mener at det er slik, eller omtrent slik, alle bør oppleve åndsdåpen. Jeg for min del tror at du opplevde den på en så overveldende måte på grunn av at Herren hadde en bestemt plan med ditt liv, fordi du, menneskelig talt, skulle være en nybrotts- og foregangsmann på dette området i vårt eget land og i mange andre land.

– Grunnen til at jeg har gått slik i detaljer i denne skildringen, er at jeg forstår at det vil oppstå mange forskjellige spørsmål angående sannheten om åndsdåpen.

Men folk må lese Bibelen! Århundrers vantro og bibelfortolkninger fra deres hånd som ikke ledes av Guds ord og ånd, kan ikke lenger være autoritet i denne sak!

Når jeg kunne oppleve denne velsignelsen, så kan visst alle trenge frimodig frem og be Herren vise dem sin vilje. Men ingen må glemme at størst av alt er kjærligheten!

– Jeg kan tenke meg at den skildring du ga av din åndsdåp, vakte både glede og bestyrtelse hjemme i Norge. Norske kristne var vel ikke akkurat av de mest lettsnudde. Enten de tilhørte luthersk eller kalvinsk hovedretning, var de vel såpass «bunnsolide» at de ikke lot seg overbevise av noe som helst slik i første omgang?

– Det merkelige er at min skildring måtte være blitt forlagt her hjemme på en eller annen måte. For den kom aldri inn i Byposten, slik som meningen var. Det var heller ikke fritt for at min hustru kjente seg noe engstelig overfor denne nye erfaringen jeg hadde gjort. Hun tenkte: «Nå kommer han snart hjem, så kan han selv forklare det hele for vennene!»

Av de brevene som jeg fikk fra henne, så jeg også at hun hadde begynt å gjennomgå åndelige brytninger. Men det verste akkurat da var vel at jeg fikk så lite inn til Haakonsborgen. Dermed ble det også lite, og iblant

ingenting, til familien. De to siste månedene hadde hun visst ikke fått noe underhold.

Jeg hadde sendt Adna Simpsons blad til henne. Og hun var sterkt grepet av alliansetanken som kom så sterkt frem i det bladet. Jeg selv var også grepet av den til å begynne med.

– Men hvordan stilte dine metodistiske venner i Amerika seg til din opplevelse av dåpen i Den Hellige Ånd? De var opptatt av læren om og opplevelsen av helliggjørelse og et seirende liv. Og noen av dem hadde stilt seg positivt til en slik velsignelse som du hadde mottatt den 7. oktober. Men ble det annerledes etter at du hadde fått det du har kalt den fulle pinsevelsignelse med tungene som tegn?

– Jeg spiste middag sammen med biskop Burt før han reiste hjem til Roma, og jeg var om bord i båten og tok farvel med ham. Han sa ikke noe om tungene, men i samtalen ba han meg ikke å dvele ved den velsignelsen jeg hadde mottatt, men gå i gang med mitt arbeid og høste resultatene på den evangeliske arbeidsmark. Jeg svarte at jeg naturligvis ikke kunne tenke på å hvile på velsignelsen, for det ville være å bygge på virkningen istedenfor på årsaken.

Han var så elskverdig, den kjære, skjønne mann! Jeg var likevel skarp nok til å oppdage at han og pastor Trelstad, som jeg traff i metodistenes bokhandel, ikke var lite opprørt på grunn av min erfaring med tungene. Og jeg tenkte at de trodde det var best å få meg av sted til Norge så snart som mulig.

– Men du ble enda en tid i Amerika! Opplevde du noe spesielt som du vil trekke frem?

– I et møte der jeg var sammen med misjonærene herr og fru Meads, mottok seks personer åndsdåpen

med tungene. De to var misjonærer fra Los Angeles og ga meg en klar forståelse av vekkelsen der.

Dagen etter ble vi invitert hjem til en person som ga seg ut for å søke åndsdåpen, men han og hans venn søkte bare ordstrid. Resultatet ble at jeg skrev en brosjyre som Meads ba meg sende til Los Angeles så den kunne bli trykt der. Brosjyrens emne var: «Tanker om pinsen og tungemålsgaven.» Forstudiene til brosjyren var nyttige for meg.

Slik begynte den lange kampen jeg ble ledet til å kjempe i alle disse årene mot vekkelsens motstandere i forbindelse med mitt evangeliske arbeid.

– *Nå har jeg hørt meget om den kampen du hadde med deg selv innfor Guds ansikt før du opplevde åndsdåpen, og jeg har hørt om at noen ba for deg. Men ingen av disse hadde opplevd åndsdåpen i New York. Hvordan kunne det ha seg?*

– Det ble sagt at jeg var den første i New York som tok imot pinsevelsignelsen med tungene som tegn. Gud alene vet om det var riktig. Jeg fikk senere høre av Oscar Halvorsen at han omtrent samtidig søkte den samme velsignelsen, etter at han hadde lest bladet som pinsevennene i Los Angeles utga. Men den gang kjente ikke han og jeg noe til hverandre.

Min dagbok forteller om mange som søkte åndsdåpen mot slutten av november måned. Vi hadde herlige møter, og noen tok også imot åndsdåpen med tungene.

Med dette begynte pinsevekkelsen i New York med alle de herlige møtene der.

– *Men fremdeles var det altså slik at mange av dine venner – også innenfor metodistkirken – ikke kunne forstå deg og dine opplevelser?*

– Ja, den kjensgjerning at jeg hadde talt i tunger, var årsak til atskillig forferdelse istedenfor å vekke takknemlighet. Biskop Burt hadde foreslått at jeg skulle reise hjem med første båt til Norge, og det slo

over ende alle planer om en Norges-dag med 5-cent-innsamling. Men i grunnen hadde den herlige utgytelse av Den Hellige Ånd slått over ende atskillig mer enn det. Haakonsborgen var borte for alltid, men så var Den Hellige Ånd kommet i stedet.

Nå var jeg blitt 44 år gammel. Loddet var kastet, og jeg kunne ikke og ville ikke for mitt livs skyld vende tilbake.

– *Da vekkelsen brøt ut i Kristiania, skrev avisene mye merkelig. Hvordan tok journalistene i New York det?*

– Vi ble angrepet i avisene, og jeg skrev svar. I «New York American» sto en vill, såkalt skisse av de scener som det gikk rykter om, og som folk trodde hadde funnet sted på våre møter. En artikkel viste klart at forfatteren så vel som tegneren ikke hadde noe begrep om det de skrev om og tegnet.

– Min tid i New York nærmet seg sin avslutning. Jeg måtte oppgi det arbeidet jeg hadde utført på gatene og andre steder i den store staden. De som på den tiden hadde mest å si, anså det for å være klokt av meg å vende hjem.

– *Du hadde vært lenge i Amerika, og du hadde opplevd store ting. Selv om du sikkert hadde visse tanker om fremtiden, kunne du nok ikke drømme om hva de følgende årene skulle bringe med seg av velsignelser og fremgang i den store delen av Guds hage som du skulle arbeide i. Jeg antar at du på det tidspunktet følte deg sterkt knyttet til New York og dine venner der. Avskjeden var vel både vemodig og sterk?*

– Den 6. desember tok jeg privat farvel med mine venner i Brooklyn, og dagen etter var det farvelmøte i 40th Street. Hvor merkelig det var at avslutningen på min tid i Amerika skulle finne sted i det lille lokalet, blant disse enkle vennene! Hvor annerledes det var fra alt jeg

hadde tenkt og håpet på! Og dog – dette var mest i harmoni med det nye livet og den åndsfylde jeg nettopp hadde erfart – for Gud var der på en herlig måte. Vi følte hans nærvær og trøst og lys og kraft.

Noe av det siste jeg gjorde i Amerika, var å skrive ferdig en traktat: «Et ord til kirkemedlemmer.»

Den 8. desember forlot jeg New York, om bord på «Campania». Vennene fra Los Angeles, de som skulle ut som misjonærer, reiste samtidig.

– *Kjenner jeg deg rett, fant du også anledning til å vitne for passasjerene på båten, selv om du vel kunne ha hatt godt av hvile og fullstendig avkobling i den tiden sjøreisen varte.*

– Den 16. desember hadde jeg møte om bord, og jeg fikk noen svenske venner til å lede an i sangen og vitne. Gud ga oss et stort og herlig møte.

Ved ankomsten til Hull fikk jeg tillatelse til å tale til emigrantene i den store ventesalen. Der var flere hundre mennesker samlet. Gud ga meg et budskap, som ble velvillig mottatt av den brokete skare av skandinaver. Å, hvor mange eder og hvor meget banning, drikk og kortspill har jeg ikke hørt og vært vitne til på denne reisen!

Men nå var New York og Amerika bak meg, og en verden full av begivenheter foran meg. Bare Gud visste hva som skulle komme!

– *En av de store begivenhetene som du visste om og så frem til, var møtet med din hustru, dine barn og venner som du hadde hatt kontakt med pr. brev.*

– Ja! Og en av de aller siste dagene i New York fikk jeg gode nyheter hjemmefra. Min hustru Laura og pastor Bolt og mange andre søkte velsignelsen. Kjære Frances hadde hatt difteri, men var bedre nå.

Så skilles vi for denne dagen. Jeg må tenke på hvor betydningsfullt det var, det som Barratt fortalte. Hva hadde norsk pinsevekkelse vært uten hans opplevelser? Eller skandinavisk pinsevekkelse? Hadde pinsebevegelsen eksistert i sin nåværende form? Hva med misjonsarbeidet? Og så gikk tankene «så vide om land».

Tungetale som tegn

Før denne dags samtale med Barratt har mine tanker streifet litt rundt hans opplevelse av dåp i Den Hellige Ånd. Som jeg bemerket til ham et par ganger tidligere, synes jeg at hans mektige kamp for å oppnå denne velsignelsen, var overveldende. Den var så enestående at den neppe kan danne forbilde for andre som søker samme opplevelse. Men likevel kan den det!

Som forbilde kan den tjene fordi den viser en åndsdåp som bar frukter langt utover det vanlige. Dette må ha hatt sin årsak i at den gikk på dybden i personligheten i en spesiell grad. Dette skyldes ikke minst hans syn på helliggjørelsen og hjerterenselsen som gikk forut for åndsdåpen.

Dernest kan den være forbilledlig på grunn av Barratts utholdenhet i å søke både det han kalte velsignelsen og det han kalte den fulle pinsevelsignelse med tungene som tegn på mottatt åndsdåp.

Mine tanker har også streifet hans mening om at det finnes to slags tungetale: den som kommer som et tegn, og den egentlige tungemålsgaven som Paulus beskriver bruken av som en vedvarende nådegave.

Ikke få har hatt en annen mening enn Barratt på dette punktet. Og de har til dels holdt på sitt syn så sterkt at uenigheten er blitt synlig for de fleste. Man har fremholdt at det kan forekomme et visst usunt «press» på den som ber om dåpen i Den Hellige Ånd, dersom de ubetinget må tale i tunger før det kan bli godtatt av dem selv og andre at

de er åndsdøpte. Og dette presset kan forsterkes og virke svært uheldig, har man ment, fordi det har vært nesten en betingelse å være åndsdøpt for å bli innsatt i visse tjenester i menighetene. Derfor innledet jeg neste samtale slik:

– *En velkjent episode går ut på at du en gang fikk spørsmål fra en journalist om du mente at alle åndsdøpte må tale i tunger. Journalisten spurte: «Finnes det ingen unntagelse fra denne regel?» Og ditt svar lød?*

– Det kan nok hende, svarte jeg, men jeg vil ikke være den unntagelsen!

– *Da tillater jeg meg å mene i mitt stille sinn at det er vanskelig å stille «krav», slik som det av og til er blitt gjort mht. tungetale som absolutt tegn på åndsdåp. Men hver enkelt av oss får eventuelt avgjøre om vi vil slå oss til ro før vi har opplevd det tegnet.*

– Når Gud har fått renset mennesket – Åndens tempel – så er han villig til også å fylle det med Den Hellige Ånd og ild, slik som han gjorde med disiplene på pinsefestens dag i Jerusalem. At det finnes dem som mottar en mektig åndsdåp slik at de endog taler i tunger før de har fått fullt lys i spørsmålet om selvlivets død og den dypere renselse, er det mange bevis for. Gud har møtt dem i nåde der de sto, for å løfte dem frem. Men slagordet i denne vekkelse har fra begynnelsen vært: frelse, renselse og fylde.

– *Men det som fremfor alt har kjennetegnet pinsebevegelsen, har vel vært bruken av de åndelige nådegaver?*

– Gud er villig til, nå som i den første tid, å gi sin menighet igjen nådegavene dersom den bare vil ydmyke seg nok innfor hans ansikt. Det at vi har sett det slik, er det som i særlig grad har forårsaket kampen mot denne vekkelsen. Alt nytt, eller rettere sagt alt det gamle som menigheten før har hatt, men tapt, og som nå føres tilbake til menigheten, møter motstand av dem som burde være de første til å hilse dette velkommen.

– *Det var vel slik også da den metodistiske vekkelsen brøt frem?*

– Ja, da John Wesley ikke bare gjorde den lutherske lære om rettferdiggjørelse ved tro til en virkelighet i mange tusen menneskers liv, men talte og skrev i sterke ord, sammen med menn som Fletcher, Charles Wesley og andre, og sang i salmer og sanger om «hellighetens skjønnhet», og selv levde dette livet, hvorledes ble de da møtt? Kirkene reiste seg mot dem! Og de verdslige masser var bare altfor glade over å bli bistått av kirkene i kampen mot en vekkelse som med en så mektig kraft motsto djevelens planer og ondskap.

– Men det var kanskje også på andre områder metodismen ble møtt med skepsis eller direkte motstand?

– Læren om guddommelig helbredelse, som er så klart fremstilt i Bibelen, ble også i stor utstrekning møtt med forakt av kirkene. Dette ble til glede for agnostikere og rasjonalister.

– Det samme gjelder også forkynnelsen om «bruden»s bortrykkelse, Antikristens fremtreden, tusenårsriket, osv. Både av den såkalte «kirken» og verden har denne forkynnelsen vært fremstilt som det rene svermeri!

– Men da du vendte tilbake til Norge etter ditt Amerikaopphold og din åndsdåp, ble vel tungetalen fokusert på en spesiell måte. Jeg tenker ikke på at du selv gjorde det, men på den tiden var vel disse andre emneområdene som du har nevnt, blitt mer godtatt etter hvert. Tungetale i det tyvende århundre derimot – det var noe nytt man burde kaste seg over. De veletablerte kristne samfunnene reiste seg, nesten selvsagt, til motstand, og pressen var vel heller ikke taus?

– Mens mange endelig hadde gitt rom for den ene nådegaven – helbredelsens – så forkastet de de andre nådegavene, og særlig tungetalen.

– Og nå i ettertid virker det underlig at kristne forkynnere og menighetsledere kunne stille seg så avvisende overfor Åndens gaver. De er jo så markert omtalt i Bibelen.

– Det er forbausende at man har våget å tale så ille om

de gaver Ånden gir til de troende. Men denne motstanden oppstår hovedsakelig på grunn av uvitenhet, fordom eller vantro – eller av andre grunner.

– *Jeg tror ikke at noen av ond vilje har stått imot Åndens virksomhet i menigheten. Men det har vært dårlig med forståelse for at Gud – som er en levende Gud – også virker i nåtiden ved sin Ånd og gjennom de åndelige nådegaver, slik de er beskrevet så tydelig i Bibelen.*

I en gammel bok har jeg funnet en trosbekjennelse, et Credo, som vitner om dette:

«Jeg tror på Gud den Helligånd som utgår fra Faderen og Sønnen, og levendegjør Guds ord til helliggjørelse i mitt hjerte. – Jeg forstår ikke hva ånd er, ikke hva min egen ånd er. Enda mindre forstår jeg hva Skriften sier om den Helligånd. Men jeg føler trang til å tro det. . . . Jeg kan ikke stemme min ånd til den andakt som jeg ønsker, og ikke beholde min åndsnærværelse og mitt sinns likevekt der hvor det i prøvens stund var mest nødvendig. En høyere ånd må foredle, opplyse, advare, trøste og styrke min ånd, så at jeg kan oppholdes i Ordet og troen inntil jeg dør. Dette er den Helligånds gjerning.»

Så langt denne trosbekjennelsen. Den er jo så fin, men viser ingen forståelse av Åndens nådegaver. Derimot refererer den på en måte til Åndens frukter. Det er nesten pussig at mennesker som skal være veiledere for andre, ikke har vært oppmerksomme på at de rett og slett hopper over alt som har med de ekstraordinære nådegavene å gjøre.

– De må derfor være meget uskikket til å dømme deres erfaringer som innfor Guds ansikt kan takke ham for slike opplevelser!

Den visshet, glede og styrke som følger en mektig pinsedåp, eller åndsdåp, fulgt av tungetale, er ubeskrivelig. Tungetalen (ikke nødvendigvis tungemålsgaven) stadfester nå, som blant de første kristne, at Ånden er falt

på den troende og ventende sjel. Det er intet under at tungene var så ettertraktet av de første kristne. Paulus sier: «Jeg ønsket at dere alle talte med tunger!»

Tilbake i Norge

– Vi kan vel i dag vende tilbake til tiden like etter din hjemkomst fra Amerika? Det måtte være med stor spenning dine venner i Kristiania ventet deg hjem. De var ikke så helt uvitende om hva du hadde opplevd istedenfor fullførelsen av det selvpåtatte oppdraget du reiste over med! Dog var det et oppdrag som, dersom det var blitt vellykket, hadde tjent til det gode for en ikke uvesentlig del av Kristianias befolkning, en menneskegruppe som var hardt rammet og til dels utslått!

– Jeg hadde gjennom «Byposten» holdt leserne godt underrettet om sakens utvikling i Amerika og fortalt om hvordan vekkelsen vant terreng til tross for all motsigelse. De angrepene og karikaturtegningene som forekom i avisene der borte, og de brutale forsøkene på å stanse vekkelsen, viste seg å være et middel til å vekke enda mer interesse for den.

– Så viste det seg altså at du kom over til Amerika «i grevens tid», selv om du ikke hadde fremgang i å samle inn penger til en Haakonsborg i Kristiania.

– Og da jeg nå atter var i Norge, tenkte jeg: Hva ville resultatene bli av det nye standpunktet jeg hadde tatt? Hvorledes ville mine gamle venner betrakte mitt standpunkt? Men jeg var bestemt på å la meg lede av Ånden i alle ting, hva som enn måtte hende.

– Det Norge du kom hjem til, var en del forandret fra det du hadde reist bort fra året før. Jeg tenker særlig på det drag av vekkelse som var kommet over Kristiania i 1905.

Albert Lunde var det redskap som i en spesiell grad ble brukt av Gud i den tiden.

Han hadde vært med på vekkelser i Amerika, og da han kom hjem derfra i 1902, brøt det ut vekkelse mange steder i vårt land.

Og fra februar 1905 virket han så i hovedstaden. Møtene samlet enormt med folk, og vekkelsens ild brant med stor styrke. De urolige og spente forholdene i forbindelse med oppløsningen av unionen med Sverige, gjorde vel også sitt til at folk kjente behovet av den trygghet evangeliet gir. Vekkelsen nådde likevel et høydepunkt mot slutten av 1906, da den på en naturlig måte mer eller mindre gled over i pinsevekkelsen.

Hvordan startet din Kristiania-virksomhet da du kom hjem?

– Dagen etter at jeg var kommet fra Amerika, hadde Bymisjonen bekledningsfest for trengende Kristiania-boere i lokalet i City-passasjen. Der var jeg til stede. Annonsen i Morgenposten lød slik:

«Onsdag 19: Hjelpeforeningens bekledningsfest. Tale av B. og b.» Store B var meg og lille b var pastor Nils Bolt.

Til denne festen kom også Erik Andersen Nordquelle. Han hadde hørt hva Gud hadde gjort for meg i Amerika, og nødvendigheten av et rent hjerte var hans stadige emne.

– Og ham kom du til å ha samarbeid med i noen år. Han var jo en kjent predikant på den tiden, hadde en fremgangsrik virksomhet, som hadde sitt sentrum i et loftslokale i Torvgaten 7. Dette lokalet var nesten alltid fullsatt, enda de hadde møter der 4-5 ganger i uken, har Nordquelle fortalt.

Jeg har funnet glede i å lese om ham. Hørt ham «in natura» tror jeg at jeg gjorde bare en gang. Nå er han jo nettopp død (1938).

Han var sterkt imot innskrivning i ordnet menighet. Han døpte, men aldri til en lokal menighet, bare til den kristne

universalmenighet. Ditt forholdsvis korte samarbeid med ham var hele tiden preget av forskjellig syn på åndsdåpen, har jeg hørt deg si. Senere ble han vel mest kjent som leder for «de frie venner».

Men tilbake til din aktivitet like etter hjemkomsten fra Amerika! Du hadde ikke lange hvileperioden etter at du kom hjem?

– Annonsen for møtene så slik ut:

«Søndag 23: Turnhallen kl. 10.30 og 4 em.: Tale av Barratt. 1.juledag kl. 7 morgen: Bønn og vitnesbyrd. Kl. 11 og 6 tale av Barratt. Møtene holdes i City-passasjen. 2.juledag kl. 11: Møte i City-passasjen. Tale av Barratt. Kl 6 em.: Fest i Møllergt. 20. Nyttårsaften kl 8: Møte i Studentersamfunnet.»

– *Kan du gi en kort beskrivelse av de første møtene?*

– Helt fra første møte var det en mektig kraft over hjertene – Den Hellige Ånds kraft. Det var ikke noe bestemt program uten det som Ånden selv bestemte. Snart var det en sang i fellesskap, snart en tungetale eller profetisk tale eller en lære. Sang, vitnesbyrd og bønn grep inn i hverandre.

Iblant kunne det legge seg en stor stillhet over forsamlingen, da ingen torde si noe. Men Herrens røst talte i stillheten.

Men du får ikke noe begrep om et slikt møte uten å ha vært der. Til dels var det meget sterke utbrudd av Guds kraft, som ingen kan forklare på naturlig måte. Når man selv hadde vært igjennom noe lignende, forsto man det. Guds ord fremført i Åndens mektige kraft treffer nemlig et Guds barns hjerte og overbeviser om sløvhet, partiskhet, verdslighet, egenkjærlighet, kjødelighet, stolthet, åndelige krefter fra mørkets rike, som man har gitt etter for.

Etter at Guds ånd talte til hjertene slik, kom den fullstendige hengivelse under Guds vilje – en Getsemanekamp.

– Men artet det seg likt for alle som var til stede? Kunne det være grunnlag for kritikere for å si at menneskene var under psykisk påvirkning – suggesjon – ved at de oppførte seg etter et bestemt mønster?

– En slik kamp som utspilte seg, gikk ikke for seg uten sterke rop for manges vedkommende. Noen ble så overveldet at de lå på gulvet og ropte på Herren. Noen ble helt avmektige en stund, under Åndens arbeid. De besvimte ikke. Det var ingen fare med det, og det endte ofte med at de talte i tunger eller profeterte i Ånden, fylt av en ubeskrivelig lykke og seier.

Men slike tilfeller var mer sjeldne. Andre fikk det på en ganske annen måte, mer stillferdig. Det er så mange forskjellige gemytter, og Gud arbeider forskjellig på dem alle.

– Lewi Pethrus har også fremhevet stillheten som noe karakteristisk ved møtene i Kristiania like etter årsskiftet 1906/7. Han var med på møtene i tre uker! Men samtidig nevner han et annet trekk som tiltalte ham meget, nemlig det du selv også nettopp nevnte: Den frigjørelse og glede som man kunne merke hos dem som hadde gjort den nye, åndelige erfaringen.

– Et viktig spørsmål må være: Skjedde det noen egentlig forandring med dem som opplevde det du har fortalt om? Jeg mener: Ble de annerledes enn de hadde vært før?

– En merkverdig forandring inntraff med alle som kom helt igjennom i åndelig opplevelse. De mest stillferdige og tilbaketrukne mennesker kunne bli modige som løver. All menneskefrykt brant opp, og det ble gitt dem en underfull seier over alle vanskeligheter.

– Og folk strømmet til møtene?

– Det var omtrent unødvendig å gjøre møtene kjent. Vi bare fortalte hvor de skulle holdes. I det første møtet i Samfunnshuset sto skaren så tett at det var vanskelig å røre på seg. Mange var naturligvis nysgjerrige også. Men hundrevis av Guds barn søkte et renset hjerte og Åndens dåp. Og mange uomvendte søkte frelse for sin sjel.

– Nå var det jo slik at du egentlig ikke hadde en menighet bak deg, for Bymisjonen var, som navnet sier, en misjon og ikke en menighet. Hadde du noen planer i denne første tiden om å danne en egen menighet, eller hva tenkte du egentlig om utviklingen videre?

– At Åndens kraft er for alt Guds folk, ikke for noe bestemt samfunn, men for alle som frykter Herren og vil underordne seg helt under ham.

Jeg trodde at denne åndskraft ville gripe om seg overalt, at Herren hadde begynt et verk i landene, og at det skulle trenge seg inn i alle leirer, bryte ned all motstand og berede nasjonene for Kristi komme.

Jeg ba om at kraften måtte komme over alle samfunn – statskirkelige – dissentere og de frie. De trengte den alle sammen, mente jeg, for de holdt på å stivne i former og gi opp overfor de rasjonalistiske elementer – av mangel på kraft.

– Nå, det gikk vel ikke akkurat slik. Mange reiste seg ganske tidlig til motstand og var avvisende. Men likevel går det frasagn like til denne dag om de herlige møtene og det åndelige gjennombrudd som fulgte dem. Særlig har vi hørt om festen 2. juledag. Det var bare en uke etter at du kom hjem fra Amerika.

– Festen ble holdt i Møllergaten 20, som da var Det Norske Totalavholdsselskaps festsal. Det var fylt til trengsel. Guds velsignelse strømmet ned over oss. Det var i sannhet ny vin som ble fylt i gamle leireflasker, og de ble sprengt.

En mor reiste seg på plattformen, pekte på sine to sønner som lå under Guds kraft, og hun ropte høyt og

jublet. Senere ble den ene av sønnene predikant i Danmark og den andre misjonær i Kongo.

To andre satt stille og bare så opp mot himmelen og talte noe som hverken de eller vi skjønte. En offiser i Frelsesarmeen akkompagnerte stadig med høylytte «halleluja – halleluja». En ung mann var henrykket til kl. 6 om morgenen. Om lag 40 personer ble igjen til kl. 6 for å se hva som hendte med ham. Han var under Åndens store kraft, og det forsto de også da de senere på morgenen hørte ham tale og be. De priste Gud for ham.

Flere ledende metodistbrødre var til stede. Ingen av dem syntes å ta anstøt av det som skjedde. Guds ånd var så nær.

En annen fest – Bymisjonens juletrefest for søndagsskolen – ble holdt samme sted. Da de siste barna gikk hjem og vi etter all rimelighet skulle slutte, sivet voksne folk inn i salen, blant dem flere metodistpredikanter. Det ble en av de merkeligste netter vi hadde opplevd. Mens vi gikk rundt juletreet og sang, falt Guds ånd på en bror, og han begynte å synge i tunger. Flere ble frelst, og Guds barn ropte høyt om Åndens kraft. Den gode, gamle vaktmester i Møllergaten 20 vil vi alltid minnes med takknemlighet. Han lot det stå til, og forstyrret oss aldri.

– Det er meget interessant å høre deg fortelle om disse viktige dagene i pinsevekkelsens historie – fra dens fødsel i Norge. I tidens løp er vel forholdene blitt litt mer «kultiverte» og rolige, men alle vil vel forstå at når en så revolusjonerende, åndelig bevegelse blir til, vil ytringene være nokså spesielle.

Og møtene fortsatte?

– Møtene ble også holdt om dagen, fra kl. 10 i Torggaten 7. Vi måtte nemlig slutte i City-passasjen fordi vi forstyrret folk på kontorene rundt lokalet der.

– Vi var i en tidligere samtale inne på spørsmålet om at tungetale kan være levende språk, men ikke nødvendigvis behøver å være det. Men kan du nevne et eksempel på at

det i denne første tiden ble talt i tunger på et språk som ble forstått av tilhørerne?

– Vi hadde en merkelig dag i Studentersamfunnet. I begynnelsen av formiddagsmøtet falt en bror på kne under Åndens kraft og ba høyt. Til slutt ble han liggende flat på gulvet. Rett som det var under vitnesbyrdet og sangene, brøt han ut i høye rop. Han var frelst og renset i Jesu blod, og søkte nå en full åndsdåp som på pinsedag. Mot slutten av møtet, da han satt på en benk, kom Åndens fylde over ham. Han talte lenge i tunger med stor kraft. Han begynte å innby folk på engelsk til å komme og søke frelse. Han talte videre på fire forskjellige språk. Så gikk han opp på talerstolen og formante på norsk folk til omvendelse. Noen søkte frelse, noen et renset hjerte og noen åndsdåpen. Et lite under var skjedd for folkets øyne, det samme som på pinsedag.

Denne mannen hadde vært predikant i flere år, og mange var blitt frelst ved hans virksomhet. Men en slik kraft som denne hadde han aldri tenkt seg muligheten av å oppnå, fortalte han. Jeg spurte ham om han kunne tale på engelsk. «Nei,» svarte han. Og på talerstolen uttalte han at han slett ikke kjente til noe av det han hadde talt. Men Herren anerkjente vitnesbyrdet ved å frelse sjeler. Det var naturligvis et enda større under.

– En bror taler i tunger på et møte i 2. metodistkirke nyttårsdag. Folk ble bestyrtet, og store og små falt på kne for Herren. Pastoren måtte bestemme et møte for de nyfrelste den følgende kveld. Tungene ble også hørt i Calmeyergatens Misjonshus. Jeg håpet at de også i de kretsene ville forstå at det var Herren som talte til dem. De ildfylte sjelene tilhørte de forskjelligste samfunn og bar ilden med seg overalt hvor de kom.

– *Før vi går videre, har jeg lyst til å nevne at Lewi*

Pethrus har fortalt – etter notater som han gjorde mens han var i Kristiania i januar 1907 – om en ung dame som talte meget sakte i tunger, slik at det var lett å oppfatte hver lyd. En finsk herre, som sto ved siden av Pethrus, sa til ham at hun talte finsk. Pethrus spurte etterpå den unge damen om hun hadde vært i Finland eller om hun kunne finsk. Hun svarte benektende på begge spørsmålene, og la til at hun ikke hadde visst hvilket språk hun talte.

– *Etter hvert spredte vel vekkelsen seg over landet?*

– Folk kom inn fra landdistriktene og byene for å se og høre om det verk Herren gjorde blant oss. Det kom bud om at vekkelsen vakte oppmerksomhet over hele landet. En journalist i en større avis fortalte meg at han hadde fått telegram fra Sverige med forespørsel om saken, og ilden grep om seg der også.

– *Kan du fortelle litt mer om forholdet til lederne innenfor de kristne samfunnene? Jeg forstår at noen av dem var reserverte overfor det som hendte i Kristiania på den tiden, men ikke alle var vel det?*

– Møtene ble to kvelder holdt i metodistkirken på Grünerløkken, og vi hadde møte i City-passasjen for kristelige arbeidere i de forskjellige samfunn. Ledende menn i Indremisjonen, dissentersamfunnene, de frie misjoner og Frelsesarmeen var der. Flere uttalte seg. Pastor Olsen i metodistkirken var den som meget bestemt presiserte sitt standpunkt: Tungene var ikke for alle. Min redegjørelse var som mine tidligere fremstillinger i Byposten og ellers, at tungene ikke var det vesentligste, men kjærligheten, men at det syntes å fremgå av Apostlenes gjerninger at tungene fulgte den fulle pinsedåp.

En av de mest kjente predikanter innenfor metodistkirken i Sverige, pastor Ågren fra Uppsala, var også til stede. Han var kommet for å få korrekte meddelelser om

vekkelsen, for avisene i Sverige hadde tatt inn en del Kristiania-blads forvrengte fremstillinger.

– *Jeg har hørt at det kom flere personer fra Sverige etter hvert for å studere vekkelsen på nærmere hold. Og det måtte ha hatt en uvurderlig betydning for spredningen av vekkelsen i vårt naboland. På nåværende tidspunkt er jo pinsebevegelsen meget stor der.*

– Det kom en redaktør fra Göteborg for selv å søke velsignelsen og for å studere forholdene. Dessuten kom det redaktører fra Stockholm og Örebro. Også aviser i København skrev om vekkelsen.

– *Det finnes arkivert en god del stoff fra de dager. Men ikke alle som skrev, var like positive!*

– Bladene, både de religiøse og verdslige, hadde det travelt. Og stor motstand møtte vekkelsen. Men den gikk seierrik frem, for Gud var i den. Svenske, danske, finske, amerikanske, tyske og engelske aviser skrev om bevegelsen. Jeg trodde at mine bønner den merkverdige natten i New York ville bli bønnhørt: Vekkelsen ville feie rundt hele Europa!

– *Jeg var inne på at ikke alle skrev positivt!*

– Det ble satt ut de mest forskrekkelige rykter blant folket gjennom Kristiania-avisene. Disse ble også gjengitt på en fantasifull måte i utenlandske blad. Ifølge et finsk blad skulle vi i lang tid ha drevet på med opphissende vekkelsesmøter inntil resultatene grenset til religiøst vanvidd. Og flere svenske blad betegnet det herlige verk som Herren gjorde, som «religiøst vansinne».

– *Men den svenske avisen «Dagens Nyheter» skrev den 26. januar 1907 i forbindelse med vekkelsesmøter som en svensk-amerikansk predikant hadde i Skövde i Sverige: «Menigheten stilte seg i begynnelsen noe spørrende til tungetalen. Men den synes senere å ha kommet frem til overbevisning om at denne gaven finnes, ikke bare hos predikanten, men også hos flere andre personer. I motsetning til det som ser ut til å skje i Kristiania (altså i dine møter), ser*

det ut til at man i Skövde legger meget stor vekt på tungemålsgaven. På det området ser det ikke ut til at den ro og selvbeherskelse som forekommer hos pastor Barratt, finnes i Skövde.---»

Det ser altså ut til at denne avisens reporter var vel fornøyd med tilstanden i Kristiania, i motsetning til de aller fleste avisene ellers, som viste en ytterst liten evne til objektiv skildring.

– Den som kjente litt til den måte som verden betrakter et kraftig verk av Gud på, forundret seg ikke det minste over det som ble skrevet.

Vi kunne ikke noe for den uorden med skrål og skrik som forekom utenfor Torvgaten 7. Elementene der brente av hat mot Kristus og hans sak, og det var de bladene som sto imot vekkelsen, som hadde trommet dem sammen.

Iblant var det svart av folk på gaten utenfor lokalene. Og heldigvis var de skarene som møtte opp, som regel ordentlige i sin opptreden. Ofte samtalte de med åpen bibel om vekkelsen og tungemålsgaven.

– Om vi nå tenker tilbake på din opprinnelige tanke med turen til Amerika, så ser det jo ut til at det likevel hadde vært veldig bra med et stort lokale – kall det gjerne en Haakonsborg – som de store tilhørerskarene kunne vært samlet i. Nå hadde dere samling i forskjellige lokaler, noen store – andre små, og «Haakonsborgen» ville jo vært disponert av Kristiania Bymisjon.

– Hadde ikke Turnhallen, tvers over gaten fra der vi sitter nå, vært opptatt av turnforeningen, hadde vi benyttet den hver kveld. Mange rådet oss til å bruke Calmeyergatens Misjonshus, men vi hadde enda ikke fått henvendelse om å få bruke det.

Når det gjelder Haakonsborgen, så viste det seg jo at min tanke om å få et nytt, stort lokale i Kristiania var på sin plass. Men Herren ville ikke at det skulle skje på den måten. Vårt besøk i forskjellige forsamlinger viste seg å

være til velsignelse for dem. Baptistenes Tabernakel, Misjonsforbundets Betlehem, metodistkirkene og virksomheten i Torvgaten 7 sto alle åpne for møtene. Dessuten var Bymisjonens lokale i City-passasjen, Møllergaten 20, Studentersamfunnet og den store turnhallen hver for seg et sentrum for åndelig kraft og velsignelse. Innen Frelsesarmeen begynte også vekkelsens ild å brenne herlig. Vi fikk stadig inn meddelelser derfra om sjelers frelse og at Guds barn søkte å bli åndsdøpt. Fra kl. 10.30 ble det holdt møter hele dagen i Torvgaten 7. Folk kunne komme og gå etter behag.

Stor tilstrømning

– Mange av oss som ikke opplevde den første tiden av pinsevekkelsen her i landet, har litt vondt for å forstå at folk kunne strømme til i store mengder for å oppleve ved selvsyn og -hørsel «det nye» som var kommet til landet. Årsaken til dette er vel for en stor del at vi ikke begriper det fullstendig revolusjonerende i dette at i en tid da den etablerte kristenhets gudstjenesteliv var mer eller mindre stivnet i skikker og former, kom et Åndens himmelvær med hørbare, åndelige nådegaver – som f.eks. tungemålsgaven, den som av mange er blitt kalt den ringeste av nådegavene. Var det av nysgjerrighet folk kom?

– Den gave som kan benyttes av Herren som dype klokketoner for å kalle sammen folket til Guds hus – som det skjedde her i byen og ellers i Norge og Sverige og andre land – er ingen ringe gave.

Man har strevet for å få folk til møtene før, og for å samle midler til Herrens sak i de forskjellige samfunn. Og dette er jo i og for seg ikke galt, men dessverre, man har brukt så meget av verden til dette øyemed at mange har stått spørrende og har vendt seg bedrøvet bort.

– Dette med å samle folk, er vel nesten et evigvarende problem. Og man har, som du vel egentlig sier, brukt midler som ligger litt utenfor rammene av det som burde være kristen virksomhet. Derfor er det

kanskje ikke så underlig at flere har vendt seg bedrøvet bort?

– Det vi således i vår iver og oppriktige streben har gjort for å nå folket, har altfor ofte viklet oss inn i et unødig strev og kav.

Det er sant at nysgjerrighet trakk skarer til møtene for å høre tungetalen. Men var det ikke også nysgjerrighet som dro mange til Jesus og senere til hans disipler? Skal vi da bebreide ham når han sender oss en av sine spesielle nådegaver for å samle folket? Straks de kommer sammen, får de høre evangeliet, og tenk hvor mange som er blitt frelst ved det!

– *Likevel har det vel alltid vært slik at når man finner på noe nytt for å samle folk, så har det kanskje vært fremgang en tid, men så går folk trett av påfunnene – og så må man finne på noe som er enda mer nytt og «øreklø ende»!*

– Det må sies at det ikke var nysgjerrighet alene som trakk folket – da ville de ikke gå stadig på møtene. Og av resultatene så vi at det var Åndens stille makt som dro og dro inntil øret ble opplatt for Guds ord og sinnet ble bløtgjort av Guds kjærlighet. Den profetiske gave og tungemålsgaven går hånd i hånd. Folket samles for å se og høre underet, og møtes av den profetiske tale. De søker tegn – og blir vist til Golgata – det største under i verden! At dette skjedde, kan ikke bli motsagt av noen som er ærlig og sann. Vi prekte det samme evangelium som Peter, Johannes og Paulus forkynte.

– *En sang du skrev like etter din åndsdåp, begynner slik: «Jeg har nået Sions sollyse høye, og har lagt den dystre dalbunn igjen.» Tror du at det var dette folk opplevde her i hovedstaden i møtene fra begynnelsen av året 1907 og utover?*

– Sangen gir nettopp uttrykk for det de befridde sjelene opplevde. De hadde ligget i en dyster dalbunn, de hadde trellet under loven. De mente det godt, men var for det meste nidkjære forvaltere inntil Jesus fikk deres JEG,

for å sitere videre i sangen. Da kom ilden fra det høye og fylte hjertetempelet. Da fikk de oppleve at det var en kraft i kristendommen som kunne heve dem over det hverdagslige, det kjødelige sinn, og meddele en fullstendig seier i ånden. De ble fylt av brennende kjærlighet både til Gud og sin neste!

– *Og dermed var det vel egentlig bevist at møtene hadde en gagnlig innflytelse på folk – også når det gjaldt rent mellommenneskelige forhold?*

– En sogneprest her i byen sa til sine konfirmanter at selv om de ikke var med i vekkelsen, så måtte de ikke stille seg imot den. Og Chr. A. Bugge – en fremtredende, luthersk teolog – uttalte til Ørebladet: «Kan vi imidlertid få massene til å møte opp, og det for lengre tid, så er dermed allerede meget vunnet. For de kommer ved pastor Barratts møter under en gagnlig påvirkning, og det har overmåte meget å si.»

– *Dermed var det vel sagt at det ikke bare var tungetalen og de andre åndelige nådegavene som dominerte møtene, men at forkynnelsen var av en slik art at den gagnet både kristne og dem som enda ikke var kommet til troen.*

Og Bugges ønske ble oppfylt – folk strømmet fortsatt til?

– Jeg skrev i dagboken for 29. januar: «Lokalene var i går fylt til trengsel. Den store turnhallen kunne ikke romme de skarer som strømmet til kveldsmøtet. Flere hundre kom ikke inn. Hele dagen var uforglemmelig.»

– *Det var enda ikke gått stort mer enn en måned siden det første møtet etter din hjemkomst fra Amerika. Men ryktet om møtene var spredt vidt omkring.*

– Prester og redaktører kom, som nevnt, fra Sverige for å undersøke saken. Finske predikanter kom hele den lange veien for å være med. De priste Herren for hans store makt. Det kom tilreisende fra Trondhjem, Ålesund, Kristiansund og fra distriktene og byene rundt Kristiania.

– *Og folk fra forskjellige samfunn?*

– Jeg spurte en luthersk prest som var kommet for å takke Gud sammen med oss, om hvor lenge han hadde tenkt å bli. – Så lenge jeg kan, var svaret. En mengde folk ble frelst på møtene, og Guds folk ropte høyt om Åndens fylde. Det ble også fortalt om flere helbredelser ved tro.

De fordelaktige vitnesbyrdene om vekkelsen som de utlendingene ga som personlig var med, måtte føles som en dom over den kritiserende, kalde, fordømmende ånd som hadde grepet en del mennesker her i landet.

– *Men du ble også oppmuntret av positive signaler fra nordmenn?*

– Redaktøren for Bymisjonæren – Indremisjonens organ – avsluttet en artikkel slik: «Etter vår mening har byens prester, Indremisjonen og alle troende som hører vår kirke til, en stor oppgave her. I sannhet, denne sak angår oss selv, ikke bare foregår den utenfor våre vinduer, i den by hvor vi har vårt arbeid vist av Gud, men den har vakt en interesse hos befolkningen som ingen annen ting i det siste. Utlandet sender korrespondenter hit, og predikanter fra fjerne landsdeler kommer til Kristiania for å se om disse ting har seg slik. Det er medlemmer av våre menigheter og foreninger som det for en stor del gjelder, nettopp dem som vi er satt til å våke over. Burde vi ikke da komme sammen for å rådslå om hvordan dette kan nyttiggjøres for Guds rike blant oss. Pastor Barratt skildrer i sitt blad et gripende øyeblikk i New York da en stor forsamling av biskoper og prester, som hadde hørt om hans åndsdåp, på stedet knelte ned i endrektig bønn til Herren om at de selv måtte få Åndens fylde. Tro om ikke også vi burde gjøre slik endrektig bønn. Mange ber om dåpen i Den Hellige Ånd daglig i sitt lønnkammer, men det er en stadig gjentagelse i Ap. gj. at de som ble fylt av Ånden, ble det ved endrektig bønn.»

– Et hjertesukk kan bane seg vei: Tenk om den tonen hadde hatt fullt gjennomslag!

Men vakte vekkelsen oppmerksomhet videre ut i verden?

– Pastor Alex. Boddy fra Sunderland i England besøkte oss, ikke bare for å se vekkelsen, men også for å få en velsignelse for sin hungrige sjel. Han prekte på et møte i Turnhallen. Det vakte oppmerksomhet at en engelsk statskirkeprest prekte hos oss, særlig da det ble kjent at han søkte åndsdåpen.

Pastor Paul fra Tyskland kom for å se vekkelsen. Han var særlig kjent for sin forbindelse med hellighets-vekkelsen i Tyskland, var en stor lærer og evangelist, og mottok åndsdåpen i oktober 1907.

Begjæringer om forbønn strømmet inn til våre møter fra Sveits, Russland, New Zealand, Sør-Afrika, England, Amerika, Tyskland og alle nordiske land. Pastorer, lutherske prester og andre begjærte våre ringe forbønner både for seg selv og de menigheter og kirker de representerte.

– Hva var det viktigste emne i din og Erik Nordquelles forkynnelse?

– På våre møter ble forsoningen – blodet – fremholdt som grunnlag for alt. Er det noe Satan ikke vil, så er det at talen om blodet skal seire. Han tapte slaget på Golgata, men angrep nå (og alltid) Kristus gjennom hans legeme – menigheten. Men det hjelper ikke Satan. Han har mange medhjelpere og håndlangere, det er sant. Mot oss bruker han penn, blekk, bibel, viser og en del forblindede kristne, og sin egen store, mørke hær, både den synlige og den usynlige. Men den blodstenkte fane skal ikke fires!

Det var dette kampen mot oss dreide seg om! Tungetalen var bare et ytre påskudd for angrepet. Vår kamp var mot rasjonalisme, vantro, synd og djevel, og den fant sted under blodets tegn – det hellige Jesu blod, og i Den Hellige Ånds kraft!

– – –

– Du reiste en del utover våren 1907?

– I mai besøkte jeg Sverige for første gang etter åndsdåpen, og hadde møter i Stockholm, Uppsala og Göteborg, hvor store skarer kom til møtene. Resultatene var de samme her som overalt ellers.

Fra Sverige reiste jeg til Danmark, og begynte virksomheten i København. Den 10. juni skrev jeg i Byposten: Ilden er falt i Gentofte og København!»

– Det er en ting som har forundret meg litt: Du var fremdeles, midt i all denne virksomheten, medlem av metodistkirken. Så langt jeg kan forstå, var du vel heller ikke løst fra alle dine mer offentlige plikter i forbindelse med din tidligere gjerning som metodistprest. Jeg må få høre litt om hvordan disse sakene egentlig hang sammen!

– Straks etter at jeg var kommet hjem til Kristiania fra Danmark, deltok jeg i metodistenes årskonferanse. Det var ved den anledning jeg begjærte å bli løst fra min forbindelse med den. Den 11. juli leste jeg opp min rapport eller erklæring.

Den inneholdt min rapport til biskopen og konferansens medlemmer. Jeg forklarte hvorledes Herren hadde ledet meg siden jeg kom hjem fra Amerika, og fremholdt meget sterkt at jeg for fremtiden ikke kunne bindes til noen bestemt plan, og at dette muligens også kunne skille meg fra Bymisjonen, som jeg hadde elsket og virket for.

Jeg følte at mitt arbeid burde utfolde seg etter Den Evangeliske Allianse-plan så meget som mulig, og at jeg burde møte alle krav som ble stilt meg, uansett hvor de kom fra. Likevel håpet jeg at årskonferansen ikke ville legge ned Bymisjonen, da «den kunne, dersom den ble ledet rett, være til uvurderlig nytte i hovedstadens religiøse liv». Jeg takket biskopen og brødrene for broderskapet i de år som var gått, for all den kjærlighet som var vist meg og all overbærenhet siden jeg var en ung mann. Jeg

ba om konferansens forbønner, og trøstet meg til at Guds velsignelse i rikt mål ville hvile på den kirke som jeg hadde tilhørt siden min barndom.

Jeg kunne vanskelig holde tårene tilbake da jeg leste opp rapporten, men jeg følte at jeg måtte gå den vei Gud ville jeg skulle gå.

Biskopen talte noen vennlige ord, og resultatet ble at jeg etter mitt eget ønske ble skilt fra medlemskapet i årskonferansen, selv om jeg fremdeles skulle stå som medlem i kirken.

Reiser

– Tiden utover i 1907 gikk, har du fortalt, for en stor del med til å reise på inspirasjonsbesøk til forskjellige steder i vårt land, til land ellers i Norden – og til og med til en annen verdensdel. Typisk for din aktivitet er at du i juli den sommeren skrev en sang under en togreise. Det er, som du husker, sangen «Ild fra himlen, kom!»

Den må, tror jeg, være et godt uttrykk for dine tanker, ønsker og bønner på den tiden. «Hjertets helligdom venter på din glød og kraft!» sier du videre i sangen. Dermed har du sagt at menneskenes kropper egentlig er skapt til å være hellige templer for Gud – for hans ild og den kraften som dåpen i Den Hellige Ånd fører med seg. Du minner også om at syndens makt må fordrives. Men jeg forstår liksom ikke ordet «himmelsaft», som du bruker. Annet vers i sangen er jeg derimot begeistret for helt igjennom: «Brenn bort alt i meg som er tomt for deg, rens meg helt i Jesu blod! La det store dø og det hårde tø, senk meg dypt i nådens flod!»

Der har du på en poetisk fin måte fått med mange viktige momenter, slike som du sikkert var meget opptatt av i 1907 – og som du har, så langt jeg har kunnet følge med, hatt som motto for din forkynnelse hele tiden siden: Alt tomt skrammel må brennes opp, Jesu blod er renselsesmiddelet for sjelen. All egenstorhet må dø, og all hardhet og ukjærlighet må smeltes bort. Og alt sammen skjer, ikke ved egen kraft eller makt, men i nådens flod. Fint!

Det gikk ikke lang tid før du reiste utenlands?

– Nei, etter metodistenes årskonferanse reiste jeg igjen til Danmark, denne gang sammen med min familie, som ferierte der. Sjeler ble frelst, og mange frafalne kom tilbake igjen. Pastor A. Christensen sa at han ikke hadde vært med på noen bevegelse hvor han hadde bedt med så mange frafalne som i denne.

Ilden brant flere steder rundt København.

Vi hadde forresten et overmåte interessant vennemøte i Arbeidersamfunnets sal, hvor bl.a. min datter Mary spilte etter oppfordring fra flere.

Så reiste jeg til England, til Sunderland. Pastor Boddy hadde innbudt meg gang på gang. Han ville at jeg skulle komme og virke i hans menighet, og nå forsto jeg at tiden var inne til at jeg skulle reise.

Gud hadde begynt et stort verk i Sunderland. Hvem kunne trodd det tidligere at jeg skulle sitte i en statskirkelig prestegård i England og skrive. Jeg selv trodde nok at det var mulig at jeg skulle bli sendt til England, men at det skulle være en statskirkeprest som først skulle be meg komme, var det siste jeg hadde trodd.

Jeg forsto at Herren gjennom Boddy hadde beredt veien godt. Det var mange som lengtet, og som i ukevis hadde søkt sin pinsedåp, noen helt fra da Boddy kom hjem fra Norge. Ikke bare her, men mange steder i England, hvor hans skrifter var blitt spredt.

Jeg talte i det store menighetshuset «Parish Hall», og like etter kveldsgudstjenesten i selve kirken. Deretter hadde vi et herlig bønnemøte i sakristiet. Flere ble herlig velsignet av Herren, noen ble døpt i Den Hellige Ånd og ild, og talte i tunger. Ettermøtet varte til omkring kl. 4 neste morgen.

Så var det møter hver dag i den store «Parish Hall» kl. 3 og kl. 7.30. Vi hadde ettermøte i kirkens sakristi etter hvert møte.

Bare fem dager etter at møtene begynte, kunne vi si at etter tegnene å dømme på møtene og resultatene ellers,

begynte denne vekkelsen likeså kraftig som vekkelsen i Kristiania ved juletider. Herren åpenbarte sin herlighet blant oss. Slik sang av forsamlingen når hjertene ble fylt av takknemlighet, har jeg aldri hørt!

Det var stor glede blant vennene over den seier som Herren ga oss. De hadde i ukevis hatt «Waiting Meetings» – ventemøter. I timevis hadde de holdt stille bønn sammen. Den vekslet med høylytt bønn eller sang. Alt foregikk på kne. De brødre og søstre som var kommet «igjennom», var allerede en hjelp i møtene. Tungetalen ble hele tiden tolket, og virket kraftig. Sangen i Ånden var til dels rent betagende. Det var glimt fra det «himmelske kor».

– Vi snakket tidligere om den forvandlingen som skjedde med dem som ble fylt av Ånden. Hvordan var det i England? Kunne du merke noe lignende der?

– Det var vidunderlig å se den forandringen som foregikk med dem som mottok åndsdåpen. Ansiktene strålte, og de svake, forsagte stemmene ble sterke og klare. De som aldri før hadde tort å opplate sin munn på møtene, ble frimodige. Og uten frykt vitnet de om blodets frelsende og rensende makt og om Åndens fylde. Å, disse forvandlede ansiktene! De fylte oss med fryd og dro våre tanker mot himmelen!

Vi opplevde også det samme her som i andre land, at enkelte kunne komme så å si rett inn fra gaten, bli frelst og døpt i Ånden med det samme. De kunne komme foran andre som hadde søkt lenge.

Jeg skrev flere brosjyrer om pinsevekkelsen da jeg var i England, og pastor Boddy spredte dem rundt i tusenvis.

– Det var til Sunderland, til Boddys menighet, den meget kjente predikanten Smith Wigglesworth kom på høsten 1907. Og det var etter bønn sammen med sognepresten og hans kone at Wigglesworth ble åndsdøpt. Ikke så underlig at han gjerne besøker den menigheten du betjener!

– En avis fortalte om alle dem som kom fra fjern og nær for å høre den norske predikanten. En annen fortalte at jeg var oversvømmet av innbydelser til å komme rundt og holde møter, men at det var minst like mange som ventet meg tilbake til Norge, så jeg kunne ikke etterkomme alle innbydelsene. Farvelmøtene etter de fem ukene var meget gripende.

– *Men du la ut på en lengre reise enn til England!*

– I begynnelsen av 1908 fikk jeg innbydelse til å gjeste India.

– *Hvordan kunne det ha seg at du fikk innbydelse til å reise helt til India?*

– Jeg fikk brev datert den 8. januar 1908 fra A.N. Groves. Der sto bl.a.: «Vi er i dette hjørne av verden blitt meget interessert ved lesningen av Deres bok «Da ilden falt», og vi har lest om det som Gud har gjort for Dem. Likeså var det interessant å lese om møtene som De på pastor Boddys anmodning ble ledet til å holde i Sunderland . . . Hvis Den Hellige Ånd skulle lede Dem til for en kort stund å forlate Deres arbeid hjemme og komme ut til oss i mars, april og mai eller lenger, så tror vi det ville være til stor velsignelse . . .»

Etter å ha lagt saken frem for Herren, bestemte jeg meg for å reise. Jeg forlot Kristiania mandag kveld den 9. mars. Jeg følte det tungt å forlate min familie igjen for en så lang tur. Men min hustru oppmuntret meg og sa at det ikke ville bli noe glede ved å være hjemme når Herren ønsket å sende oss et annet sted. På min vei til India reiste jeg gjennom Sverige, Danmark, Tyskland og Sveits, og overalt holdt jeg møter.

Jeg var også i Roma, fem år etter mitt første besøk der.

Min datter Mary og en norsk venninne av henne møtte meg på stasjonen. Hvilken glede det var å møtes!

Da jeg kom til Bombay i India, viste det seg at de hadde ordnet med møter der. Tilslutningen var så stor at jeg ble der i tre uker. Djevelen arbeidet og gjorde sitt beste for å kvele den innflytelse møtene øvet. Falske brev og en brosjyre som var skrevet av en tysk pastor: «Satan blant de hellige» og noen artikler i «The Christian» ble spredt blant misjonærene.

– *Så du unngikk altså ikke å bli møtt med motstand og merkelige anklager der heller?*

– En anonym skrev en hel del løgn om meg personlig og sendte det til alle misjonærene, men løgnene var så skammelige at ånden i hele brevet beviste at påstandene var falske.

– *Kjenner jeg deg rett, så tok du til motmæle!*

– Jeg skrev et svar på den tyske pastors ondskapsfulle angrep, «Satan mellom kritikerne». Det ble midlet til å åpne øynene på mange og til å bryte innflytelsen av hans falske fremstilling. Mange fortsatte å søke velsignelsen i Bombay, og Kristus ble herliggjort!

– *Du besøkte flere steder i India?*

– Mr. Groves hadde sendt en rundskrivelse til misjonærene i India. Den begynte slik: «Det har i lengre tid vært lagt på enkelte av Guds barns hjerter å vente i bønn på at Herren skulle finne en passende lærer om sannheten i forbindelse med den såkalte pinsebevegelse. En som kjenner av egen erfaring og ikke bare teoretisk at Den Hellige Ånd kan og vil arbeide i disse dager som den uomtvistelig gjorde i den kristne menighets første dager. Han har i sin store nåde åpnet veien for sin tjener pastor T.B. Barratt fra Norge, som kommer ut til India i mars. Vi håper det må bli anledning for mange misjonærer og andre å komme opp til Coonoor i varmetiden, for selv å høre og med Bibelens ord prøve sannheten av det hans tjener vil lære oss. Gud har selv, siden han i 1906 døpte

Barratt i Den Hellige Ånd, beseglet hans tjeneste i Kristiania og andre byer på en slik måte at ingen alvorlig troende kan motsi det . . .»

– *Det var jo et meget alvorlig oppdrag du fikk! Men det var lagt opp etter et fint prinsipp, synes jeg, nemlig å samle slike som kunne føre budskapet videre ut til folket.*

– En inntrengende anmodning fra Coonoor om å påskynde min reise dit, gjorde det nødvendig å avbryte møteserien i Bombay.

Det er umulig å gi en detaljert beskrivelse av møtene i Coonoor. Misjonærer fra mange stasjoner deltok. Men kampen fortsatte naturligvis her som i Bombay. Og ikke så få av misjonærene mottok en full åndsdåp. Ære være Gud! Vi mottok stadig budskap fra alle verdens kanter om at vekkelsen bredte seg, og at mektige ting ble gjort for Mesteren.

Vi måtte til Calcutta! Under oppholdet der ble møtene holdt i St.Andreaskirken, en skotsk, presbyteriansk kirke, og i en stor baptistkirke. Flere åndsdøpte misjonærer var med og hjalp.

Den baptistkirken vi hadde møtene i, ble bygget av den kjente William Carey. Man kan se hans minnesten der.

– *Og Calcutta var et velegnet utgangspunkt for reisen hjem igjen?*

– Jeg følte at jeg ikke kunne forlate India uten å ha besøkt Mukti. Mukti betyr frelse. Stedet var kjent for sine bedende grupper og sin unisone bønn. Jeg kom inn i kirken mens de ba. Omtrent 300 kvinner var alle opptatt hver for seg med å be høyt. Det er mange som ikke liker at alle ber høyt på en gang, men de bør reise til Mukti.

Jeg bestemte meg for å besøke Palestina på hjemveien. Som alle andre ønsket jeg å se alle de hellige stedene. Det er andre store og mektige byer i verden, men ingen by er som Jerusalem. Det ble anledning til å holde bare et eneste møte der. Jeg benyttet tolk, da det var både innfødte og engelske til stede.

– *Men så gikk vel endelig turen hjemover?!*

– Fra pastor Mygind, som virket som misjonær i Syria, kom det brev med spørsmål om jeg ville besøke hans misjon. Mens jeg var der, falt Ånden på lengtende sjeler. Jeg samtalte med folk om sildigregnet. De kjente godt dets betydning i den naturlige verden, men de tenkte lite på at Gud også hadde beredt et sildigregn i den åndelige verden.

Ved et av våre møter der falt Ånden på en ung pike. I en halv time talte, sang og profeterte hun i Ånden, og delvis ble tungene oversatt setning for setning. Ingen tvilte på at Gud talte til dem gjennom henne. Virkningen var overveldende. Vantro og tvil forsvant. Syndere begynte å søke frelse, og de syke søkte helbredelse. Guds folk ble fylt med begeistring og glede og tro.

– *Nå hadde du vært borte fra Norge i nesten et halvt år. Jeg kan tenke at du begynte å lengte hjem. Dessuten var det mange hjemme som ventet på deg – både familien og vennene i virksomheten.*

Den 24. september måtte jeg starte hjemreisen. Det var ingen lett sak å forlate disse kjære vennene i Syria. 14 dager tidligere var jeg en fremmed for dem alle unntatt Myginds. Men nå sendte Herren slike strømmer av velsignelse over oss at det var vondt å forlate de lyse ansiktene og glade sjelene der.

Hjemreisen gikk over Italia og Sveits. På veien ut til India hadde jeg lovt at på tilbaketuren skulle jeg gjøre et litt lengre opphold i Zürich. Jeg forsto at det trengtes en fast hånd til å lede arbeidet der. Vi begynte på nøytral grunn, og etter hvert sluttet flere og flere seg til. Arbeidet vokste, og jeg kunne ikke forlate det hvor gjerne jeg enn ville tilbake til Norge. Det kom for meg at pastor De Labilliere var mannen som trengtes der, og ved en merkelig ledelse ble dette ordnet.

Jeg hadde innbydelse til Tyskland, til konferanse i Hamburg. Det møtte predikanter fra England, Holland,

Sverige og Tyskland. Det var interessant å høre hvordan vekkelsen grep om seg i alle land, og hvordan arbeidet var lagt opp på de forskjellige steder. Man kan bare takke Gud for at man er kommet med i denne vekkelse, som av mange teologer regnes for å være den største siden apostlenes dager.

Etter konferansen i Hamburg reiste jeg til København og hadde en del møter der. Møtet hos fru Anna Larsen for skuespillere ble en uforglemmelig stund.

Fra København dro jeg til Göteborg, hvor vi hadde møter i Torghallen. I Tabernaklet holdt jeg foredrag om det 20. århundres vekkelse.

– Når jeg nå har hørt deg fortelle om denne lange og opplevelsesrike reisen, har jeg for det første fått et mektig inntrykk av den store betydning det lå i at du foretok den. Du var en meget sentral person i denne bevegelsen, en bevegelse som var ny og til dels litt famlende mange steder.

Dessuten har jeg forstått at du hadde en fast forvissning om at vekkelsen var fra Gud. Hadde den ikke vært det, ville det vært uforsvarlig å være borte fra Norge så lenge, selv om du hadde dyktige medarbeidere. Du reiste i begynnelsen av mars og kom ikke hjem igjen før helt mot slutten av året. Jeg tror at nesten hvilket som helst menneskelig tiltak ville ha falt sammen dersom lederen var borte fra det så lenge på et så tidlig stadium i utviklingen.

Alliansetanken

– Da du kom hjem fra Amerika i slutten av 1906, varte det ikke lenge før Erik Andersen Nordquelle og hans venner tok imot deg. Nordquelle hadde, har jeg forstått, en ganske livlig virksomhet der i Torvgt. 7. De åpnet sine dører for deg og din forkynnelse, og det kom til å bli et samarbeid som varte i noen år. Nordquelle hadde en sterk hellighetsforkynnelse, og det samme hadde du. Dere fant sikkert hverandre med det samme på det området. Det som var nytt for Nordquelle, var tungetalen. Men både han og vennene i Torvgt. 7 var åpne for den. Og det var vel helst der i det lokalet at den nye vekkelsen fant rotfeste.

Men når jeg leser om utviklingen i de første årene, frem mot 1910, slår det meg at det ganske snart viste seg visse skilletegn mellom deg og gruppen i Torvgt. 7.

– Ettersom tiden gikk, tok lederne av denne gruppe det standpunkt at gjenfødelse var det samme som åndsdåp. De begynte også å motarbeide tanken om lokale menigheter. Foruten dette var deres syn på hellighet ikke alltid sunt. De prekte at «vi har alt i Jesus» og derfor ikke behøver å søke hellighet og åndsdåp som spesiell og personlig opplevelse. Det var naturligvis umulig for meg å anta en slik villfarende tanke, og mellom oss var det en lengre kamp om disse læresetningene. Jeg er overbevist om at jeg ved hjelp av Guds ord har vist at det både teoretisk og erfaringsmessig er en stor forskjell på gjenfødelse og åndsdåpen. Kristus har muliggjort frelse for hele menneskeheten, en fullkommen renselse i blodet og

en full og hel åndsdåp. Men enhver av oss må selv gå den bibelske vei og søke disse velsignelsene hver for oss. Jeg forsøkte lenge å få et samarbeid i stand mellom de forskjellige grupper, men forgjeves.

– *Nordquelle forkynte og praktiserte dåp etter baptistisk mønster. Og det er sannsynlig at ingen døpte flere enn han. Men så forlangte han heller ikke at folk skulle melde seg ut av statskirken før han døpte dem. Heller ikke ønsket han dem velkommen i en ordnet menighet. I det lange løp måtte det virke slitsomt med to så helt forskjellige syn på dåpen. Og du holdt fortsatt fast på barnedåpen – etter metodistisk dåpssyn og -praksis, selv om du på grunn av ditt alliansesyn ikke talte om det.*

Jeg forstår at selv om dere i begynnelsen bygget samarbeidet mest på felles opplevelser av åndelig art, kom vel du litt etter litt til å forsøke å fremme den læremessige – eller teologiske – side av saken. Og dette førte igjen til motsigelser fra de andre. Særlig falt det tungt for Nordquelle å gå med på ditt skille mellom tungene som tegn på åndsdåpen og tungene som nådegave til bruk i samlingene. Bladet «Det gode Budskap» tok kraftig i da det skrev om ditt syn på dette: «. . . det står intetsteds saadant i Guds ord, og de som taler saa, taler derfor ikke som Guds ord og bør slutte med den slags præk . . .»

Noe annet som kunne skape små uoverensstemmelser, var den utstrakte reisevirksomheten du utøvde. Nordquelle holdt seg vel mer hjemme og tok seg av den daglige virksomheten i de lange periodene du var borte.

– Etter at jeg kom hjem fra Amerika, betraktet jeg meg ikke som leder for noen bestemt forsamling, før vi begynte virksomheten i Møllergt. 38 (i året 1910).

– *Men likevel må du jo ha kjent et stort ansvar for den åndsdåpsvekkelsen du sto midt oppe i, selv om du var ivrig*

for alliansetanken og ønsket at Åndens dåp skulle være noe alle samfunn stilte seg positivt til.

– Overalt agiterte jeg for en union mellom pinsevenner . . .

– *Unnskyld et øyeblikk: Med «pinsevenner» mener du vel da den tidens «venner av pinsen» eller slike som hadde mottatt åndsdåpen, og ikke det vi nå for tiden mest mener med det ordet, nemlig medlemmer av pinsemenighetene?*

– Ja, og jeg skrev i den anledning: «Den Evangeliske Alliansemisjons system har gjort en masse godt, men denne vekkelse skulle lede sine venner enda et skritt videre frem. Uten hensyn til vårt forskjellige syn på vanndåpen og andre læresetninger burde den forene oss som i vekkelsens første tid til ett folk, så lenge som vi holder fast ved den evangeliske tro og er villige til å preke og praktisere den. Vi vil aldri nå målet dersom vi forventer at folk skal handle direkte i strid med sin samvittighet, men vi må finne en måte så vi med ren samvittighet kan dyrke Gud sammen og arbeide for Kristi rikes fremgang.»

Ingen skal kunne si at jeg ikke har prøvd alliansetanken.

– *Du advarte også mot å forkynne «særmeninger» ved sammenkomster der medlemmer fra forskjellige samfunn var representert, eller der det var ulik oppfatning av lærespørsmålet også hos dem som var fanget inn av vekkelsen!*

– Man burde, mente jeg, vise brodersinn i slike tilfeller, og ikke uten at det var nødvendig fremholde særoppfatninger av dogmatiske spørsmål som bare ville såre andre. F.eks. når det ble innbudt til fellesmøter eller stevner for venner av denne vekkelsen, mente jeg det var uriktig å tale om vanndåpen.

– *Dine synsmåter i begynnelsen av århundret på den kristne menighets enhet viser seg på vakker måte i dine skrifter fra den tiden. Selv om du kanskje etter*

hvert endret syn og ble tilhenger av skarpere skillelinjer, kan det være interessant å høre din mening fra den gang.

– Kristi kirke ble grunnlagt i verden på pinsefestens dag av Jesu Kristi disipler, og er hans representant i verden. I sin samtale med Peter kaller Jesus den for sin menighet, og i sin yppersteprestelige bønn innvier han sin menighet. Men Kristus omtaler og skildrer denne sin kirke, og ber for den, som en fremtidsinstitusjon.

Jesus peker på den nye tids husholdning, som han var kommet for å opprette: «Den time kommer, og er nå, da de sanne tilbedere skal tilbe Faderen i ånd og sannhet.» Gud er ånd, og bindes derfor ikke av geografiske linjer. Han treffes overalt. Det som er hovedsaken, sa Jesus, er å tilbe i ånd og sannhet. Det var dette den nye kirke skulle erfare og praktisere fremfor alt, og ikke vente på Herrens åpenbaring bare der hvor den ytre enhetsform ble opprettholdt. Man skulle søke å beholde den indre enhetstanke og -ånd, idet man overlot de ytre formers beskaffenhet til tiden og omstendighetene.

– *Dette ble kanskje litt innviklet! Kort sagt mente du vel at de ytre formene kan være forskjellige, men de betyr lite i forhold til den indre enheten – en åndelig enhet.*

– Det gjaldt først og fremst å få den Åndens kraft som kunne styrke dem, og samle dem som én sjel om den oppstandne frelser. Enhetsånden gjorde seg sterkt gjeldende fra begynnelsen av, og en tid endog hva de ytre forhold angikk.

– *Det er mange som mener sterkt at den mengde kirkesamfunn som vi har, strider mot enhetstanken.*

– Har Jesus noensinne påstått at det ytre liv skal ytre seg i like former og linjer? Ytrer livet i naturen seg på den måten? Guds mektige Ånd, sier Paulus, er den samme til enhver tid, men «legemet» er sammensatt av uendelig mange deler, som likevel alle står i et innbyrdes, gjensidig og følt forhold til hverandre.

Når alt kommer til alt, er alle troende født av den

samme Ånd ved det samme ord, ved troen på den samme Frelser, lever det samme troslivet i Guds sønn, har det samme hovedmål, er barn av den samme Fader og er på vei til det samme hjem. De har den samme erkefiende å bekjempe, den samme verden å leve i, hvor de fristes, kjemper, lider, dør, men hvor deres liv avsetter en sæd som skal være til hans forherligelse, som de alle samler seg om – den Herre Jesus. De er ett i ham!

Denne enhet, som alle troende nyter i fellesskap med Jesus, er sterkt belyst i Skriften, med bilder fra mineralriket, planteriket, dyreriket, fra familielivet, fra det sosiale liv, fra det fysiske og fra det ekteskapelige liv, har en stor autoritet fremholdt. Til alle disse kan vi føye et som er skjønnere enn alle, fra det åndelige rike: «Den som henger ved Herren, er én ånd med ham.» Disse bildene omfatter alle de muligheter som språket og fantasien har å by på.

De kristnes enhet består derfor i det mystiske ved forholdet mellom Kristus og de troende – et forhold som knytter også alle de troende sammen til ett i ham, og gjør dem til brødre og søstre i den kristelige husholdning, uansett de ulike, ytre systemer og organisasjoner.

– *Men da må jeg minne om at svært mange mener at de ulike samfunn må oppgi meget av sin egenart, dersom man skal oppnå denne enheten, og at konsekvensen av det må være at alle blir enten lutherske, baptister eller metodister, osv.*

– De som tenker dypere, innser det umulige i dette. Den slags enhet lar seg ikke realisere i det praktiske liv. Det er meget sannsynlig at dersom et enkelt samfunn var enerådende i verden, ville nettopp dette bli til skade for Kristi rike. Den protestantiske reformasjonen kullkastet jo i sin tid fullstendig teorien om utvortes enhet. Å vende tilbake til en slik, er en fornektelse av reformasjonen.

Så lenge menneskene ikke kan oppnå absolutt fullkommenhet, så lenge vil også synsmåtene variere.

– På den tiden tenkte du altså ut fra den forutsetning at evangeliske kristne måtte kunne arbeide i nært samarbeid, selv om ganske vesentlige ting skilte – slikt som f.eks. dåpssynet?

– Jeg mente at enhet i ytre virksomhet er både anbefalelsesverdig og gjørlig. Jeg kom derfor til det resultat at en økning av kirkesamfunn ikke nødvendigvis utelukker enhet i Kristus.

– Men i det lange løp ble du mer eller mindre tvunget av omstendighetene til å skifte syn på det spørsmålet vi har snakket om nå. Og inkludert i ordet omstendighetene ligger da, tror jeg, dette at du selv skiftet syn på vesentlige lærebegreper.

– Alliansetanken var alvorlig ment fra min side, og mitt håp var at det ikke bare skulle bli en åndelig forening, men en virkelig pinseforening for alle venner av denne verdensomfattende bevegelse. Den gang visste jeg ikke hvilken stor forandring vanndåpen skulle føre til i mitt liv. I et land hvor barnedåp var helt alminnelig, har det ofte kostet noe for dem som ville følge Herren i dette stykke og ta troendes dåp.

Selv om det må være full frihet til broderkjærlighet og vennskap mellom alle som har mottatt Åndens dåp, så vil dog den største innflytelse for det gode oppnås når de som er absolutt enige i troen, står fast forent og arbeider for de sannheter de tror Gud har betrodd dem å ivareta. Man oppnår større resultat da, for mennesker med forskjellig oppfatning arbeider ikke så godt sammen.

– Og så nærmet den tiden seg raskt da virksomheten i Møllergt. 38 ble realisert!

– Jeg ble nødt til å oppgi alliansetanken før vår nye forsamling i «38» ble til. Erfaringen har vist at det må være full enighet mellom menighetens medlemmer om læresetninger og arbeidsmåte.

Nye toner

I 1910 – helt i begynnelsen av året – skiftet Byposten navn til Korsets Seier. En av årsakene til denne navneforandringen, var at Barratt mente bladet ikke lenger var et eksklusivt organ for Bymisjonen, men var bladet for alle venner av pinsevekkelsen, både i Norge, de nordiske land og også utover disse grensene. Savnet av eget, litt større lokale ble etter hvert påtrengende. (Mon hans tanker igjen gikk til Haakonsborgen?) I mai 1910 ble Møllergt. 38 leid. Det er naturlig å snakke litt om det.

– Jeg har hørt så meget om «Gamle 38», som lokalet i Møllergaten så ofte er blitt kalt. Kan du fortelle litt om det?

– Salen tilhørte en avholdslosje, men vi kunne benytte den så meget vi ville. Over plattformen satte vi med store bokstaver de velkjente ordene «Kraft til liv og tjeneste for Jesus». Salen hadde omtrent 700 sitteplasser. Men den viste seg fra første stund å være for liten til den store skaren av mennesker som søkte våre møter. Det var et godt lokale, og mange venner ser tilbake på det som sitt åndelige fødselssted og «Det hellige sted» hvor ilden fra himmelen falt på dem, der syke ble helbredet og Kristus æret blant oss. Å, hvilken underfull velsignelse Gud iblant øste ut over oss.

– Men du hadde hatt en del motgang i ditt forhold til metodistkirken. Du var fremdeles medlem der, og også

lokalpredikant inntil du i april 1909 ble meddelt at 1. menighet, der du tilhørte, ikke lenger kunne anerkjenne deg som dette. Men du fortsatte som medlem av kirken.

Heller ikke på annen måte var du spart for motstand. Opphørte denne da du i 1910 flyttet inn i det nye lokalet med din virksomhet?

– Gamle venner forlot oss. Venner vi stolte på, gikk bort fra Gud. Guds barn kunne tvile på at våre opplevelser var ekte. De ugudelige gjorde narr av oss, mange fordømte oss. Vi opplevde også at noen av våre egne var kjødelige og søkte sin egen ære.

– *Dette at noen søker sin egen ære, er vel noe som har fulgt den kristne kirke i alle tider. Man behøver ikke være skarpskodd psykolog for å observere det! Slikt må vi leve med. Men motstanden du hadde ellers, var ikke god!*

– Midt i alle feilgrep og splittelser, og på tross av alle vanskeligheter som møtte oss, kom jeg gjennom det med større tro på Gud, med mer kjærlighet til mine medmennesker og med sterkere lengsel etter å herliggjøre Gud. Han forlot meg aldri, men ledet meg skritt for skritt videre til seier.

Pinsevennene i Norge regnet forsamlingen i «38» som modermenighet for alle pinsemenigheter i landet. Mange nåværende predikanter og forstandere har gått på søndagsskolen der, og evangelister rundt om i landet har der fått sin åndelige fostring. Mens noen mennesker sa at vi var gale og gjorde andre gale, har tusener velsignet oss og søkt våre råd og bønner. De visste at verket var av Gud.

– *Ditt forhold til Nordquelle ble vel ytterligere vanskelig på grunn av utviklingen utover i 1910? Han skrev jo diverse brev i desember 1910 og tok avstand fra videre samarbeid med deg. Du svarer i Korsets Seier. Grunnene Nordquelle oppgir, var at samarbeidet inntil da ikke hadde vært enhetlig nok, at han ikke var enig i ditt alliansepriinsipp, og at du motarbeidet troendes dåp. Men andre*

mente vel at folk som hyllet troendes dåp og de som holdt seg til barnedåp, skulle kunne være sammen i samme menighet.

– Da pinsevekkelsen begynte, hadde jeg den samme tanke. Så til å begynne med tok vi imot både dem som var døpt, og dem som ikke var det. Men det viste seg at dette ikke gikk an hvis man ville stå helt på Skriftens grunn i alle deler. For noen var dåpen uvesentlig, for andre var den av vesentlig betydning.

– *Men nå var vel ikke brevene fra Nordquelle så absolutt ment? I alle fall fortsatte samarbeidet en tid. Du omtaler i Korsets Seier 1. febr. 1911 Nordquelles virkomhet som lik din egen og andre pinsemenigheters. Men så i 1912, etter en felles konferanse for virksomhetene i Torvgt. 7, Møllergt. 38 og St. Olavsgt. 6, var det slutt med samarbeidet. Det var synet på åndsdåpen og menighetsordningen som avgjorde det hele. Nordquelle var helt imot fast ordning av menigheter, fremgår det av hva du skrev.*

– *Og så over til noe helt annet: Sangglede har alltid preget deg, og det gikk ikke lang tid før egen sangbok var et faktum? Inntil da var det sangboken Schibboleth som mest var blitt brukt. Denne kom første gang i 1895. Den ble solgt i ganske mange eksemplarer, kom i flere opplag og var til stor glede, kanskje mest fordi den var så folkelig i forhold til andre sangbøker. Men hovedårsaken til salgssuksessen var vel at den ble brukt i den fremgangsrike vekkelsesbevegelsen. I den utgaven som kom i 1909, var jo også noen av dine sanger tatt med.*

– I 1911 samlet jeg omtrent 600 salmer og sanger til bruk, ikke bare i våre møter, men blant vennene i hele landet. Vi kalte sangboken for «Maran Ata». Den har vært til stor velsignelse i arbeidet. Sammen med Korsets Seier har den hjulpet til å binde vennene i hele landet sammen.

– *Jeg har kikket litt på sangboken Schibboleth – og også*

på Maran Ata. Det er forbausende mange sanger som er felles for de to bøkene. Det måtte jo bety at de kunne brukes samtidig, noe som var klokt i en overgangsperiode. Men samtidig finner jeg mange sanger i Maran Ata som også står i metodistkirkens sangbok eller i Landstads salmebok.

– I en utgave av Maran Ata (1914) benyttet jeg 60 forskjellige sangbøker for å finne stoff.

– La meg få nevne et annet forhold i forbindelse med sangbøkene med det samme vi er inne på det emnet: Jeg finner at det er så mange av sangene som får en liten dreining i teksten – sammenlignet med andre bøker. Noen av disse småforandringene kan vel skyldes at det er ulike oversettelser av sanger fra utlandet, men noen må også skyldes at du og den øvrige redaksjonen hadde trang til å markere et litt annet kristendomssyn (og også annet syn på mennesket) enn lutherske sang- og salmebøker ga uttrykk for.

– For bladet Korsets Seier virket du utrettelig!

– Jeg har vært redaktør hele tiden fra starten. I 1911 var jeg en tur i Finland, og fikk også holde noen møter i St. Petersburg (Leningrad). Mens jeg var i Finland, begynte jeg utgivelsen av Korsets Seier på finsk. Det ble kalt Ristin Voitto. Det kom også ut en tid i Sverige under navnet Korsets Seger.

Jeg skrev i 1912 en lengre beskrivelse av «Den evangeliske misjon i Møllergaten 38» og den lære vi forkynte der. Den ble også trykt i brosjyreform og spredt rundt omkring. Jeg var enda ikke døpt i vann, så de linjene som ble trukket opp, bygget på alliansetanken.

I 1913 fikk jeg de russiske myndigheters tillatelse til å gi ut Korsets Seier på russisk. Pabeda Krista ble bladets navn. Det ble delt ut gratis, så opplaget var avhengig av gaver som kom inn.

– Du sa i forbindelse med utgivelsen av brosjyren om virksomheten i Møllergaten 38 at du enda ikke var døpt i vann. Det ga meg stikkordet til et spørsmål til deg om din stilling til dåpsspørsmålet. Men det får vente til neste gang vi snakker sammen.

– Jeg kan likevel ikke før vi skilles i dag, nekte meg fornøyelsen av å gjengi noe den kjente forfatter og sceneinstruktør Hans Wiers-Jensen skrev i Aftenposten i 1911. Han hadde aldri sett eller hørt deg før, men møtte opp en gang du talte:

«Det var et klokt ansikt, med velpleiet, grått hår og skjegg. Energi og en viss humor preget mannen. Hans tale var klar og naturlig, ikke et klissent ord, ikke en overflødig setning. Det var en erfaren manns gode og kloke tale om religiøse ting, båret frem i et foredrag som med ett måtte fengsle oppmerksomheten ved ordenes knapphet og naturlighet, ved stemmens behagelige klang, ved hele fremtoningens harmoni. Jeg har hørt mange religiøse foredrag i mine dager, men noe som imponerte meg mer enn det jeg hørte den dagen, minnes jeg ikke . . . med det frie foredrags friskhet, overlegent, spirituelt, snart båret av et elskverdig humør, snart mettet av stemning, men aldri søtlatent og klisset.

Menneskekunnskap og livserfaring, troens trygghet og glede preget hans tale. Det var en klok og dannet mann som sto på prekestolen, og en taler av rang, som kunne veltatenhetens kunst på fingrene, kjente og behersket sine midler og nyttet dem med begrensningens mesterskap.»

Dåpen

– Kjære pastor Barratt, det gikk lang tid før du ble døpt i vann – med troendes dåp!

– Gud hadde en god del arbeid med meg før jeg så betydningen av vanndåpen. Det merkelige er at jeg absolutt ikke kunne se den før. Men jeg kunne heller aldri anerkjenne det lutherske syn på dåpens gjenfødende makt.

– Det berodde vel i stor grad på at du var vokst opp i og hadde hatt ditt virke i metodistmiljø?

– Ja, og jeg syntes metodistenes dåpslære var klarere. Helt fra ungdommen av så jeg det falske i den lutherske teorien, og jeg hadde mange kamper med lutherske prester om dette. Metodistene lærte at barna allerede tilhørte Guds rike fra fødselen av, og derfor burde de døpes. Jeg forfektet, som kjent, denne teorien også etter min åndsdåp. Mange av mine venner gikk, en etter en, dåpens vei, men jeg sto på min gamle teori helt til 1913. Min kjære hustru var klar på dette punkt. Hun var ikke døpt som barn, siden hennes foreldre tilhørte «Den Lammerske Frimenighet», en gruppe av gudfryktige og hellige menn og kvinner, som ikke praktiserte barnedåp. Da hun sluttet seg til metodistkirken, ble hun døpt, men ikke med neddyppelsesdåp. Hun fremholdt dog alltid at hun trodde at baptistenes syn på dåpen var det riktige.

Til slutt bestemte jeg meg for å studere spørsmålet riktig grundig en gang til. Guds ord skulle være min rettesnor, og det alene.

Det avgjorde saken!

– –

– Jeg bør dog kanskje bemerke at jeg i lang tid hadde overveid saken under bønn til Gud. Jeg hadde alltid hatt den overbevisning at overøsning var like bibelsk som neddyppelse og at barnedåp burde fastholdes i menigheten. Under lesning av en bok imot neddyppelsesdåp, kom jeg imidlertid til erkjennelse av at denne var den form som ble brukt i den første kristne tid.

Jeg tenkte da at neddyppelse av barn var på sin plass. Men det ble plutselig klart for meg at barnedåpen liten eller ingen støtte hadde i Skriften. Og jo mer jeg overveide saken, desto mer bestemt formet det seg hos meg en erkjennelse av at jeg ikke var døpt.

– *Så reiste dere til Sverige og ble døpt der.*

– Vi reiste til Stockholm, og der, i Filadelfiamenigheten, ble min hustru og jeg døpt den 15. september 1913 av Lewi Pethrus. Det ble en høytidelig og gripende stund, og Guds velsignelse hvilte over oss hele kvelden.

– *Hvordan reagerte så dine venner i Kristiania?*

– For mange av mine venner kom det meget overraskende at jeg lot meg døpe. De visste hvor varmt jeg hadde forsvart barnedåpen. Mange sa at de ble «skuffet», og flere forlot oss og avbrøt enhver forbindelse med bevegelsen. Men andre jublet og takket Gud. De fikk sitt hjertes innerste tanke stadfestet.

– *Men at noen forlot både deg og bevegelsen, fikk deg ikke til å tvile på at du hadde gjort det riktige?*

– Som aldri før var jeg sikker på at jeg hadde gjort det eneste riktige. Med full tillit kunne jeg stå på Guds ord og vite meg løst fra menneskelige former og læresetninger.

– – –

– *Nå må jeg få høre mer om ditt nye dåpssyn, et syn du har ennå! Dåpen er et viktig emne i Bibelen.*

– Intet er satt frem i Skriften med større klarhet enn befalingen om å døpe og å bli døpt. Det var den siste befaling Jesus ga sine disipler. Den er aldri blitt opphevet.

– *Men så er det noen som sier at ordet befaling ikke finnes der dåpen blir nevnt i Det nye testamente.*

– Det er av liten betydning om uttrykket «befaling» finnes eller ikke, når vi har selve befalingen! (Matt. 28,18-20)

– *Så har vi dem som viser til at både vanndåpen og brødsbrytelsen var i bruk lenge for Jesu jordiske tid.*

– Men i Jesu rike har de en ny og langt mer omfattende betydning ifølge hans egne ord. Se Matt. 26,26-30; 1. Kor 11,23-30; Matt. 28,19-20.

– *Noen hevder også at Skriften bruker uttrykket «dåp» som et bilde.*

– Ja, men alle bilder har sin rot i virkeligheten, i handlingen. Denne er et bilde på de større åndelige verdier vi har, og skal fastholdes for å minne om og offentlig stadfeste vår indre tro og visshet.

Mange, særlig katolske, lutherske og høykirkelige kretser i England, binder Ånden til dåpshandlingen og betrakter den som absolutt gjenfødende. Men dette opphever ikke den rette forståelse av dåpen. For meg står det klart at Åndens gjerning kan foregå før, under eller endog etter selve dåpshandlingen.

– *Et merkelig argument mot dåpen er dette at dersom vi skal døpes nå på grunn av at Jesus ble døpt av Johannes, følger av seg selv at vi også må omskjæres.*

– For det første vet vi at omskjærelsen ble uttrykkelig opphevet. (Ap. gj. 15,1.19-20; Gal. 2,2-6) Derimot er dåpen aldri blitt det. Denne feiloppfatningen skriver seg fra at den kristne dåp blir sammenblandet med den jødiske proselyttdåp, mens Skriften klart fremholder at

den kristne dåp er forskjellig fra all annen dåp som er omtalt i Skriften.

– *Vi har en mer kuriøs oppfatning som går ut på at siden vi ikke praktiserer «fottvetning» – eller sagt på mer moderne norsk – «vasking av hverandres føtter», så er vi heller ikke bundet til å døpe!*

– Stadig glemmer man Matt. 28,18-20. Hva fottvetningen angår, så finner vi den ikke omtalt i Ap. gj. som noe som ble praktisert blant de kristne, derimot omtales dåpen som en selvfølgelig handling.

– *Men likevel finner vi, f.eks. i Mellom-Europa, at noen tviholder på denne vaskeseremonien!*

– Det var en stående skikk blant jødene at når noen kom fra reise, eller kom på besøk, skulle husverten sørge for at deres føtter ble vasket. De gikk jo barfotet eller med sandaler. Det var en høflighetsgjerning. Jesus bebreidet Simon at han ikke hadde vasket hans føtter. (Luk. 7,44) Det er for slike høflighets- og kjærlighetshandlinger «enken» berømmes i 1. Tim. 5,10. Når de «hellige» kom, trette og støvete fra sine reiser, holdt hun seg ikke for god til å gjøre dem denne samaritantjeneste, slikt som andre ikke brydde seg om å gjøre.

Noen omtale av denne handling som en bestemt seremoni blant de kristne, finnes ikke i Skriften.

– *Vi står vel her overfor det faktum at når Jesus brukte en hverdagslig høflighetshandling som eksempel på noe, så blander man sammen begrepene og tror at denne handlingen er bibelsk eller religiøst bestemt.*

– Hvis Jesus hadde ment at det var en religiøs seremoni, så hadde disiplene praktisert den. Men hverken Skriften eller kirkefedrenes skrifter omtaler den som noe slikt. Dette argumentet blir således intet bevis mot dåpen.

Dåpen er ikke en «moralsk» eller jødisk skikk som det er pålagt de kristne å følge. Det er naturlig at det er visse likhetspunkter mellom jødedom og kristendom. Kristen-

dommen er det tillegg eller den utvikling som profetene bebudet. Forkynnelsen og skikkene innen jødedommen peker på det fullkomne forhold som Kristus skulle opprette. Vi føler oss i slekt med meget i jødenes historie, selv om de spesielle jødiske skikker og seremonier ikke lenger påhviler oss.

– *Ingen kan altså ha rett til å si at vi har beholdt to av jødenes skikker og forkastet resten?*

– Selv om jødene spiste påskelammet og iakttok omskjærelse og dåp, så utelukker ikke dette brødsbrytelsen og dåpen i den nye pakt. Brødsbrytelsen ble innstiftet av Jesus med hellige ord i tilknytning til påskefesten, og dåpen straks før himmelfarten. Dåpen og brødsbrytelsen er i sitt vesen og innhold avgjort kristne (ikke jødiske) handlinger.

På samme måte som det i den jødiske husholdning var påbudt handlinger som var forbilder på det virkelige, reelle som skulle komme, slik har det behaget Gud å gi oss noen i den kristne husholdning. De fører oss ikke inn under en jødisk tuktemester med jødiske bud og seremonier, men er enkle, dog meget betydningsfulle bestemmelser som Jesus har pålagt den nye pakts menighet.

– *Noen nevner en mengde misbruk av dåpen, og mener at disse er et bevis på at selve dåpen er overflødig.*

– Misbruk kan ikke oppheve den riktige bruk. Selv om mange kler seg i luksus og overdådighet, skal vel ikke vi gå nakne? Selv om en del forspiser seg, skal vel ikke vi sulte? Slik kan heller ikke en feilaktig bruk av dåpen gjøre det av med den riktige!

– *Mener du at alle kristne skal la seg døpe?*

– Guds mening med å pålegge oss disse bestemmelser, behøver vi ikke å overveie nærmere nå. Vi har

bare å konstatere at disse befalinger er blitt gitt, og dernest følge dem i hengivelse og tro.

– *Men Jesus lærte aldri at dåpen var absolutt nødvendig for å bli frelst?*

– Røveren på korset ble ført inn i paradiset uten dåp.

– *Men det var jo et spesielt tilfelle. Den stakkaren hadde ikke stor mulighet for å bli døpt!*

– Dåpens viktighet som bekjennelsesmerke og en ytre offentlig besegling på Åndens gjerning ble presisert. Det er naturligvis bare Ånden som virker gjenfødende. Vannet, eller den ytre dåpshandling, har selvfølgelig ingen betydning hvis ikke Ånden har virket eller får lov til å virke.

I Mark. 16,16 står det: «Den som tror og blir døpt, skal bli frelst, men den som ikke tror, skal bli fordømt.» Dette er også Jesu ord, og her har vi et klart bevis på at Jesus ikke betraktet dåpen som absolutt gjenfødende og frelsende. Hadde han ment det, da ville han ha sagt: «Den som ikke tror og ikke blir døpt, skal bli fordømt.»

– *Eller kanskje enda klarere: «Den som ikke blir døpt, blir ikke frelst.»*

– Jesus har altså sagt oss at dåpen i seg selv ikke er saliggjørende og frelsende.

– *Og denne konklusjonen står i kontrast til for eksempel luthersk lære!*

– *Når vi betrakter det geistlige landskap, viser det seg at dåpen blir praktisert på forskjellige måter. Har selve dåpsformen noen betydning i det hele tatt?*

– Når man nøye studerer Skriften og den fremgangsmåte som ble brukt i flere århundrer etter den apostoliske

tid, finner man at neddyppelsesdåpen er den eneste riktige form for dåpshandling.

– *Men om det strides vel også de lærde? De er jo uenige om det meste! Hva sier Bibelen?*

– Det er meget lett for oss å kombinere den nevnte praksis med bibelsteder som disse: «Vi ble altså begravet med ham ved dåpen til døden.» (Rom. 6,4): «Idet dere ble begravet med ham i dåpen, og i den ble dere også oppreist med ham ved troen på Guds kraft, han som oppreiste ham fra de døde.» (Kol. 2,12) Jeg kunne vise til flere steder.

Selve handlingen, å «neddyppe», stemmer fullstendig med ordet «baptizo» i Skriften, som brukes overalt hvor dåpen blir omtalt. Det betyr å begrave i vann, og kan ikke med rette oversettes med «overøse» eller «bestenke».

Derfor bør man klart innse at neddyppelsesdåp var og er den eneste riktige form for den kristne dåp.

– *Det innså vel også egentlig flere av de store kirkeledere?*

– Av John Wesleys dagbok finner man at han også benyttet neddyppelsesdåp. Mens han var i Savannah, 1. mai 1736, ville han ikke døpe Mr. Parkers barn, fordi faren og moren ikke ville la ham senke barnet ned i vannet. Den gang virket han som prest i den engelske statskirke.

I Herzogs «Cyclopaedia of Religious Knowledge» står det: «Luther var enig med dem som neddyppet, og beskrev dåpshandlingen som en neddyppelsesdåp. Han utledet det tyske ordet for dåp, «Taufe», fra «tief», som betyr dyp, fordi den man døpte, ble senket ned i vannet.» Og: «Luther døpte ved helt og holdent å dyppe det nakne barnet i vannet. Men han kunne ikke holde denne metoden ved like, da den hadde veket plassen for bestenkning av hode og rygg eller bare hode. Reformatorene bekjempet bittert den nåværende, alminnelig vedtatte form for dåpen.» Calvin erkjente åpent at «neddyppelse var den fremgangsmåte de første kristne benyttet», selv om han

stilte menighetene fritt, pga. klima, osv. Det ansvar en slik tillatelse medfører, må enhver bære som gir den.

– *Men hvordan døpte døperen Johannes? Det kan vel ha sin interesse å vite det, ettersom Jesus ble døpt av ham og at det i flere norske kirker finnes altertavler som viser Johannes som øser vann over Jesus.*

– Det er ganske klart at Johannes brukte neddyppelsesdåp. Matt. 3,6 lyder slik: «De ble døpt av ham i elven Jordan.» Preposisjonen «i» viser at man ble senket ned i vannet.

– *Om neddyppelsen skal skje en eller tre ganger, er kanskje ikke det store stridsspørsmålet for tiden. Derimot står meningene nokså steilt mot hverandre når det gjelder overøsning eller neddyppelse.*

– Under alle omstendigheter finnes det ingen støtte i Bibelen for overøsning og bestenkning. Man gjorde det visstnok iblant med syke og døende folk i den etterapostoliske tid, men deres dåp ble av de fleste betraktet med mindre velvilje. Det var vanskelig for slike personer å oppnå betrodde stillinger i menigheten, om de ble friske. Man mente at de tok dåp av frykt for å gå fortapt hvis de døde uten håp. Motiveringen var derfor ikke den beste. Og formen for deres dåp var også helt forskjellig fra den som ellers ble brukt.

– *Men det skjer også at en og samme menighet godtar både den ene og den annen form for dåp!*

– Mange – deriblant også wesleyanerne – har i den senere tid fremholdt at begge metoder, overøsning og neddypelse, ja også bestenkningsformen, var like berettiget. Man har gått ut fra Es. 52,15, som i den gamle engelske oversettelse lød slik: «so shall He sprinkle many nations.» (Så skal han bestenke mange nasjoner.)

– *Det var da et svært langsøkt støttepunkt for en mening!*

– I margen i den nye engelske oversettelse står: «or startle» (få dem til å fare opp). Slik oversettes stedet også i den nye norske oversettelsen: «Slik skal han bringe mange folkeferd til å fare opp.»

Og Wesley sier i sin fortolkning av Rom. 6,4 at apostelen her henviser til den eldre måte å døpe på – med neddyppelsesdåp.

– *Man kan se de underligste argumenter bli ført i marken, for å få folk til å tro at neddyppelsesdåp ikke kunne la seg gjennomføre under mange av de dåpshandlinger som blir referert i Bibelen.*

– Men når man står overfor en kjensgjerning, må man bøye seg for den. Og når neddyppelsesdåp var menighetens fremgangsmåte, så fant nok apostlene veier og midler til å handle etter den.

– *Hva så med dem som ikke er døpt med neddyppelsesdåp?*

– De som ikke er døpt med neddyppelsesdåp, bør innse at de slett ikke er døpt.

– *Det er omtalt flere forskjellige slags dåp i Skriften. Er det lett å sammenblande dem?*

– Det er best ikke å forveksle dem, men å holde deres betydning og mål klart fra hverandre.

– *Vi har bl.a. den dåpen som døperen Johannes døpte med.*

– Jesus påviste for jødene at den dåpen var «fra himmelen». Selv kalte Johannes den for «omvendelsens dåp». Johannes skulle berede veien, dvs. hjertene, for Jesus. Folket skulle ydmykes under den kraftige rothuggers velrettede slag, og renses for å motta den store Mester – Messias selv.

Denne dåp var en besegling på den sinnsforandring som fant sted hos dem som han døpte, og pekte på det

«Guds Lam som bærer verdens synd». Men den fulle forståelse av denne sannhet var enda ikke blitt helt levendegjort av Ånden for folket. Den kunne ikke bli det før etter Kristi død.

– *Men den store sensasjonen måtte vel være at Agnus Dei, Guds Lam, kom til ham for å la seg døpe. Johannes gjorde jo selv folket oppmerksom på at det var han, Guds Lam, som kom. Hvordan skal vi forstå dette at Guds sønn lot seg døpe av Johannes.*

– Dersom du blander sammen den dåp Johannes forrettet og den kristne dåp, så er du ikke alene om det.

Den dåp Jesus mottok av den store profet nede i Jordans vann, er mer beslektet med den kristne dåp enn med «Johannes' dåp». Men en og samme slags dåp er den ikke. Den har dog så meget til felles med vår, at vi er i vår fulle rett når vi sier: «Hvis Jesus, min guddommelige Mester, lot seg døpe, da vil også jeg gjøre det og følge i hans fotspor!»

– *Men hva var så hensikten med at Jesus skulle døpes?*

– Ved sin dåp ble Jesus innviet til den store gjerning som brakte oss frigjørelse. Som ypperstepresten ble innviet til sin gjerning i den gamle pakt, skulle Jesus innvies til sin ypperstepresteligе gjerning.

– Han hadde ingen synd på sin samvittighet og intet å omvende seg fra. Derfor mottok han heller ikke omvendelsens dåp. Han gikk frivillig inn under de krav som var forbundet med verdens frelse, og han innledet denne sin frelsesgjerning ved den dåp han mottok i Jordans vann.

– *Også Jesus – eller hans disipler – døpte!*

– Jesu preken hadde også som begynnelsesgrunn den samme reformatoriske klang som døperens: «Omvend dere, for himlenes rike er kommet nær!» Hans dåp var av lignende art: en omvendelsens dåp. Men både Jesu for-

kynnelse og dåp var et nytt ledd, et nytt trappetrinn i den utvikling som foregikk i hans tilhengeres sinn før forsoningsverket ble fullbrakt og klargjort for dem.

Jesu dåp beseglet altså som disipler dem som omvendte seg fra sine synder og ville følge ham. Men Jesu forkynnelse var mer klar og omfattende enn den Johannes hadde. Slik ble også Jesu dåp innvielsen til en lysere og mer fullkommen undervisning og skole enn hans, men ikke den endelige. Han hadde meget å si dem som de enda ikke kunne bære. Etter Talsmannens komme skulle de føres inn i en åndelig skole som de den gang ikke var modne for.

Disiplene befant seg i en overgangstid, og Jesu dåp og hans forkynnelse var avpasset for denne.

Hverken Johannes døperens dåp eller Jesu dåp var «den kristne dåp», men døperens dåp hadde det til felles med den kristne dåp at de begge beseglet en omvendelse og syndenes forlatelse.

– *Et stadig tilbakevendende spørsmål er dette: Hadde de som var døpt med døperens dåp, bruk for den kristne dåp?*

– Den som sier at de ikke hadde bruk for den kristne dåp, har gjort Johannes' dåp lik med den kristne, det har aldri Skriften.

Den kristne dåp

Dåpen har alltid vært gjenstand for rivninger i den teologiske verden. Selv om det i vårt land er en ganske massiv majoritet som holder seg til den evangelisk-lutherske kirkes syn på dåpen, er bildet annerledes når man ser globalt på spørsmålet.

Dåpen er et så viktig ledd i den kristne kirkes liv og lære, at jeg syntes det var på sin plass å gå nærmere inn på pastor Barratts syn på den. Det tok lang tid før han i sin tid kom til et endelig resultat og et avklart syn på dette viktige trosleddet, men desto mer gjennomtenkt var hans standpunkt.

– *Du sa sist at det er en vesentlig forskjell på den kristne dåp og den dåp døperen Johannes praktiserte. Den dåp Jesus døpte med, var heller ikke identisk med den kristne dåp, sa du. I dag får vi snakke mer om den kristne dåp.*

– Som døperens og også Jesu dåp, er den kristne dåp en besegling på omvendelse og syndenes forlatelse.

– *Peter sier at «dåpen er en god samvittighets pakt med Gud!»*

– Ja, den er også en pakt som blir inngått offisielt mellom troende mennesker og deres Gud.

Stedet oversettes også slik: «Et innstendig forlangende om en god samvittighet overfor Gud.» Den som har mottatt kristen dåp, har fått sine øyne opplatt for forsonin-

gens og oppstandelsens herlighet, og vet en del om hva det vil si å være «korsfestet med Kristus», «begravet» og «oppreist» med ham.

– *Vi forutsetter vel at den som blir døpt, har forståelse for hva man døpes til.*

– Hverken døperens eller Jesu tidligere dåp innebar noen klar forståelse av forsoningen og oppstandelsen fra deres side som lot seg døpe, ellers hadde ikke disiplene vært så uvitende om dette. Enda mindre meddelte de tidligere dåpsakter noe om treenighetslæren. Den kristne dåp derimot er en dåp i den treenige Guds navn.

Denne forskjell klargjør for oss den store ulikhet det er mellom alvorlig, god jødedom og levende kristendom.

Døperens dåp betegner derfor på langt nær den grad av åndelig lys som den kristne dåp gjør. «Den minste i himlenes rike» er i den forstand større enn Johannes.

– *Men hvilket innhold har så dåpen? Har den bare en viss formell betydning, eller er det noe ved den som gjør at den døpte har oppnådd noe reelt? Jeg ser da bort fra det forhold at den er en lydighetshandling – noe som i seg selv har stor verdi.*

– Om dette punktet har det i lange tider rådet stor uenighet innen kristenheten.

Kvekerne har helt ut forkastet både dåpen og nattverden. Da er det klart at de ikke tillegger dåpen noen betydning. Den skal, sier de, oppfattes helt åndelig.

Frelsesarmeens stifter, general Booth, var opprinnelig tilhenger av metodistkirkens synsmåte i denne sak. Som leder for «den kristne misjon» utførte han barnedåpshandlinger og ledet nattverdsgudstjenester. Men etter som arbeidet utviklet seg og tok nye former, medførte en slik praksis mange vanskeligheter. Og han forbød da til slutt dåp og nattverd innen virksomheten.

– *Men hva så med katolikkene på motsatt fløy?*

– De lærer at i dåpen blir det tatt bort som har syndens karakter. Alle forsoningens velsignelser kommer sjelen til gode i dåpen, mener de. Selve dåpsritualets forskjellige vendinger belyser læren best: Vannet velsignes, djevelen besverges, og barnet «kristnes», blir ikledd den hvite kjole og meddeles navn.

– *Den katolske lære sier vel også at dåpen gir tilgivelse for arvesynden, og at den kristne som synder etter dåpen, må søke tilgivelse i botens sakrament.*

– Den lutherske kirke lærer at dåpen er nødvendig til salighet, og at i den meddeles syndsforlatelse og gjenfødelse. I vår tid finnes det nok innen den lutherske kirke flere som fortolker dåpens betydning på en mildere måte, men den ekte lutheraner tror at dåpen er gjenfødende.

Metodistene tror at dåpen er for alle som hører Gud til. Og da de mener, som Jesu ord, at himmelriket hører de små til, så lærer de at disse også er berettiget til dåp. De lærer at dåpen «ikke bare er et bekjennelsestegn og et skillemerke som skiller de kristne fra dem som ikke er døpt, men også et tegn på gjenfødelse, den nye fødsel». De tror altså ikke på gjenfødelse i dåpen, men for dem er den et «utvortes tegn på en innvortes og usynlig nåde».

Baptistene, som fastholder «troendes dåp», tror heller ikke på gjenfødelse i dåpen, men nærmer seg sterkt metodistenes oppfatning av dens betydning, selv om de uttrykker det med andre ord. Pastor John Ongman sier bl.a.:

– *Et øyeblikk, før du går videre: John Ongman, det er et navn som betyr noe i denne sammenheng. Han er kjent for sin store innsats for evangelisering og sine bibelkurser i den forbindelse. Han har hatt en fremtredende posisjon innenfor det svenske baptistsamfunnet, og det var vel til ham du og din hustru henvendte dere først, da dere ønsket å bli døpt på bibelsk vis?*

– Etter innbydelse fra ham deltok min hustru og jeg i en konferanse i Örebro i 1913. Jeg spurte Ongman om

han ville døpe oss, men da vi ikke ville slutte oss til baptistsamfunnet, kunne han ikke gjøre det. – Og så var det vi reiste til Stockholm, der Lewi Pethrus døpte oss.

– *Unnskyld avbrekket, men det var Ongman du ville sitere?*

– Han sier: «Når man er tatt ut fra mørkets fyrstes velde og er blitt satt inn i Guds Sønns frihet, er det først av alt nødvendig å vise at man har forlatt den forrige tilstanden, har fått forlatelse for sin synd og er blitt renset i Lammets blod. Dette synliggjøres i dåpen. Når dåpskandidaten senkes ned i vannet, blir han gjort usynlig for menneskene et øyeblikk, og reises så opp igjen, som om han sto opp fra de døde.

Ved dette anskueliggjøres: a) at han er død fra sitt tidligere liv og begraves; b) at dette liv var syndig og urent, men at dåpskandidaten har fått tilgivelse for sin synd og er blitt renset fra dens smitte. For vannet omgir ham på alle sider og overalt; c) at han har stått opp fra syndens og dødens omgivelse, for å vandre med Gud etter Ordets forskrifter; d) at han allerede nå bærer i seg et håp om å få være med i den første oppstandelse, når Kristus kommer for å hente brudeskaren fra jorden. Men dåpen fremstiller også selve frelsen, ikke bare dens virkninger. Den anskueliggjør Jesu Kristi død og hans oppstandelse fra de døde . . .

Av dette fremgår det også tydelig at dåpsmåten slett ikke er en uvesentlig sak, slik som mange hevder, men at den har meget stor, ja fundamental betydning.» Så langt Ongman.

– *Ja, nå har jeg hørt noe av det mange andre sier om dåpen, selv om du vel egentlig bare har antydet hva de lærer. Kanskje du vil si litt om din egen forståelse av dåpsspørsmålet? Du tilhører jo dem som har arbeidet seg frem til et annet dåpssyn enn de hadde tidligere.*

– Når man har pløyet gjennom flere skrifter og lest

alle disse meninger om saken, da kan spørsmålet oppstå: Hvem har rett?

Jeg tror, som metodistene og baptistene, at alle småbarn tilhører vår Herre, enten de er døpt eller ikke. Det finnes ikke et ord i Skriften som gir oss grunn til å tro at småbarn blir gjenfødt i dåpen! Paulus sier i Rom. 5,17-21 at Jesu rettferdighet og forsonende gjerning er grunnlaget for deres frelse. De blir antatt ganske uforskyldt av Guds nåde i Kristus Jesus som Guds eiendom, uten bevisst tro fra deres side, og hører således Gud og himmelen til uten at de selv vet noe om det. De er seg ikke bevisst noe, hverken timelig eller åndelig, og har derfor intet ansvar. Deres handlinger skjer bare som et utslag av naturdrift uten klare forstandsberegninger, slik som det kan skje i senere år. Gud har ansvaret for dem. Han har ordnet det slik at forsoningens velsignelse tilflyter dem, enten de blir født i de såkalte «kristne» land eller i hedningland.

– *Gjenfødelse i dåpen tror du ikke på?*

– Det er en av de største feil man har begått, og fremdeles begår, når man påstår at dåpen er absolutt gjenfødende og når man ubetinget søker å binde Den Hellige Ånd til denne handling, slik at dåpen ved det sies å eie gjenfødende kraft. Skriften viser oss klart at Ånden aldri binder seg til en blott og bar offisiell handling. Bare når hjertene er vendt til korset og går inn under Jesu rensende blodstrøm ved tro, alene da er det Ånden utfører det under som Bibelen kaller gjenfødelse.

Like ille er det når man tenker på den annen side av saken, for hvis dåpen er absolutt nødvendig til salighet, da må alle de myriader av sjeler som ikke er døpt, gå fortapt.

– *Men da sier vel noen at selv om de lærer at arvesynden fører til straff for dem som ikke er blitt gjenfødt ved dåpen og Ånden, og avviser at barn blir salige uten dåp, så går ikke udøpte barn fortapt likevel! Det får ingen følger på grunn av nåden.*

– Det er mange uttrykk i Bibelen som dukker frem i denne forbindelse og krever overveielse. Alle disse steder må leses i sin rette forbindelse. Det er meget lettvint å fortolke dem som om de bare er symbolske eller at de bare har en åndelig betydning. Det er og blir mange som likevel vil stå ved dem akkurat som de lyder. Og jeg for min del har bestemt meg for å gjøre det, hvordan det enn må se ut. Men vi må ikke bli stående bare ved et enkelt uttrykk. Det ene skriftsted må forklare det annet.

Det er sannsynlig at når mennesker i apostlenes dager hørte ord som dette: «Den som tror og blir døpt, skal bli frelst,» eller «omvend dere, og enhver av dere la seg døpe på Jesu Kristi navn til syndenes forlatelse, så skal dere få Den Hellige Ånds gave,» så forventet de en særlig velsignelse av sin dåp.

Det ble alltid stilt krav om omvendelse og tro der hvor det er tale om dåp: «Tror du av hele ditt hjerte, så kan det skje.» «Den som tror og blir døpt . . .»

– Vi har fra vår egen erfaring mange beviser på hvorledes dåpshandlingen kan bringe velsignelse. Ofte står den døpte opp av vannet med lovsang og tungetale, og priser Herren for den vidunderlige kraft som kom over dem under dåpshandlingen.

– *Kan vi regne med at Guds velsignelse er med ved dåpen, utover det du har nevnt nå?*

– Når vi vet at dåpen er innstiftet av Jesus selv, så kan vi forvente at Ånden særlig vil virke ved en slik anledning. Jesus så aldri dåpen som en innholdsløs form eller bare som et symbol.

Men når jeg har sagt dette, har jeg ikke dermed sagt at Ånden er absolutt bundet til denne handlingen. Det er på dette punkt så mange har begått en kolossal feil! De kan nemlig ikke tenke seg gjenfødelsen uten i forbindelse med dåp, og de slår fast at når man bare er døpt, så er man sikkert gjenfødt. Og så overfører de

alle gjenfødelsens herlige velsignelser til barnedåpen, som slett ikke er omtalt i Skriften.

Guds ord viser oss noe helt annet. Det ligger klart i dagen at mange er blitt gjenfødt og fylt med Den Hellige Ånd uten dåp, og på den annen side, at ikke alle er gjenfødt, selv om de er døpt.

Vi må også merke oss at Den Hellige Ånds dåp, eller fylde, kan meddeles før eller etter den kristne dåp.

Kornelius og hans venner mottok frelsen og åndsdåpen før den kristne dåp. De tolv menn i Efesus mottok den kristne dåp før sin åndsdåp (Ap. gj. 19,6), og det er meget sannsynlig at mange på pinsedagen fikk Den Hellige Ånds dåp i forbindelse med vanndåpen.

– *Hva vil du svare dersom noen spør deg om hvorfor det er uriktig å overføre gjenfødelsens under til barnedåpen?*

– For det første er ikke de betingelser som Skriften krever for gjenfødelse og dåp, nemlig syndserkjennelse og tro, til stede hos barnet. For det annet stiller ikke Skriften disse betingelser til spede, umyndige barn. Den har stilt dem under nåden, uten bevisst syndserkjennelse og tro fra deres side. (Rom. 5,17-21) For det tredje ser vi at barnedåp ikke hører hjemme i den apostoliske praksis.

– *Et punkt til om dåpen?*

– Dåpen er også et bekjennelsestegn på vår tro. Dermed sier vi til alle og enhver at vi tror på den hellige treenighet og på Jesus Kristus og hans forsonende gjerning til frelse. Vi erklærer at vi tror på det Skriften vitner om, og stiller oss offentlig sammen med de kristne i deres kår, enten det fører ros eller forakt, liv eller en smertefull martyrdød med seg.

La oss aldri forbigå denne hellige institusjon. La oss følge den og adlyde Herren med hjertets fulle troskap og hengivelse!

Barratt blir døpt

En person som kom til å bety mer og mer for Barratt, var Lewi Pethrus – denne betydelige, kristne leder, som er verd mer enn én biografi. Jeg forsøker meg med noen spørsmål om ham:

– *Din gode venn Lewi Pethrus i Stockholm kom til å bety meget for deg, og mer og mer etter som årene gikk. Det er flere som har hevdet at det var han som overbeviste deg om riktigheten av troendes dåp, men den påstanden har du jo tilbakevist! Og tilgi meg at jeg ennå ikke er riktig ferdig med din stilling til dåpen.*

– Det skjedde ikke under påvirkning fra noe hold. Ongman og Pethrus ble helt overrasket da de hørte min bemerkning om saken. De hadde ikke talt et ord til meg om den. Jeg kom til denne erkjennelse ved studiet av Guds ord.

– *Det hendte viktige ting for Pethrus i året 1913?*

– Pethrus og hele hans baptistforsamling ble utelukket fra baptistenes distriktsforening. Dette ble bekreftet og stadfestet av konferansen i Eskiltuna i juni 1913. Han, og menigheten han betjente, var dermed utelukket fra hele baptistsamfunnet.

– *Årsaken til det kunne selvsagt ikke være dåpsspørsmålet, for der var han jo fullstendig overens med baptistsamfunnet.*

– Grunnen var at Pethrus hadde tillatt voksne døpte som ikke tilhørte baptistsamfunnet, å delta i nattverden.

De var blitt døpt fordi de trodde, men ikke ville gå inn i baptistbevegelsen. Jeg er overbevist om at dersom baptistene hadde forstått rekkevidden av det skritt de tok, så ville de nok ha ventet med utelukkelsen og talt litt mer med Gud om saken!

– *Da var jo han helt på linje med det syn du selv kom til senere. Og indirekte tror jeg nok Pethrus hadde en viss innflytelse over ditt dåpssyn. For han forteller følgende:*

«Barratt var utsatt for angrep i dåpsspørsmålet, særskilt fra Erik Nordquelle. Men vi blandet oss aldri inn i den saken. Barratt var hos oss og talte, og jeg var ofte hos ham, og vi hadde det beste samarbeid som tenkes kan. – Jeg tror det var i begynnelsen av 1913 at Barratt passerte Stockholm etter et besøk i Finland. Han stanset hos oss, og det passet slik at han skulle tale i vårt ordinære ukemøte på onsdagskvelden. Lang tid i forveien hadde vi bestemt at det skulle være dåpsmøte den kvelden. Omkring tretti personer ble døpt.

På den tiden pleide vi å ha dåpshandlingen i begynnelsen av møtene. Jeg gikk en stund før møtet ned for å gjøre meg i stand. Pastor Barratt, som bodde hos Engzells i samme hus som lokalet lå i, kom ned senere. Da han kom, gikk han sin vane tro og satte seg ved orgelet. Så sant det fantes et instrument, piano eller orgel i det lokale der han skulle tale, gikk han ofte til instrumentet og spilte mens folket samlet seg. Han var en god musiker. Som regel improviserte han, og i den kunsten var han blitt en mester etter mange års øving og vane.

Da jeg kom inn sammen med dåpskandidatene, var alt ferdig til dåpshandlingen, og jeg annonserte sangen vi skulle synge. Barratt satt ved orgelet, og organisten hadde ikke lyst til å be ham forlate plassen. Derfor spilte Barratt også sangen som jeg hadde foreslått. – Mens han spilte første verset, gikk jeg ned i dåpsgraven. Vi pleide å synge et vers av sangen før hver dåpskandidat. Dette

visste ikke Barratt, så jeg måtte ha dåpshandling uten sang. Barratt satt på orgelkrakken like inntil dåpsgraven og så oppmerksomt på handlingen.

Etterat sangerne hadde sunget en sang, var det Barratts tur til å tale. Jeg glemmer aldri vibreringen i hans røst og hans ord: «Jeg kjenner meg uverdig til å stå her i kveld og preke for dere, men la oss lese Guds ord,» sa han. – Og så leste han om Israels utgang av Egypt og talte om påskelammets blod. Det var en preken om Kristi forsoning, som grep alle som hørte den.

Da vi kom opp fra møtet og hadde satt oss til bords for å spise kveldsmaten, slik som vi pleide å gjøre på den tiden, sa Engzell til Barratt: «I kveld har du vel gjort noe som du aldri har gjort før!» «Hva mener du?» spurte Barratt. «Jo, du har spilt ved en dåpshandling,» sa Engzell. «Ja,» sa Barratt, «det har jeg gjort.» – «Neste gang,» sa Engzell, «så er det vel du som skal bli døpt.» «Ja, da kanskje du spiller for meg,» sa Barratt.

Dagen derpå reiste Barratt til Oslo. Jeg skulle reise til Göteborg, og vi hadde selskap på toget. Så snart vi hadde satt oss ned i kupéen, begynte Barratt å snakke om dåpshandlingen kvelden før, og så tok han opp dåpsspørsmålet.

Om dette emnet hadde vi en samtale som varte fra Stockholm til Laxå. Jeg hadde aldri hørt noen forsvare barnedåpen så tappert som han. Han hadde fullstendig nye argumenter, som jeg aldri hadde hørt før . . . Jeg var helt overbevist om ærligheten hos Barratt når han trodde at Metodistkirkens teori var den eneste riktige. Jeg fremholdt dog i samtalen mine synspunkter og støttet dem med ord fra Skriften.

Før vi avsluttet vår samtale, og skiltes, sa Barratt: «Jeg erkjenner dog at du har de enkleste, bibelske argumentene på din side, men jeg mener også at jeg har grunn for mitt standpunt.

Som alltid når vi hadde samtaler om spørsmål der vi

hadde forskjellige meninger, skiltes vi med full tillit til hverandre og i det dypeste, åndelige fellesskap.»

– Dette ble kanskje et langt, retrospektivt avsnitt, men jeg tror det kan være sunt å belyse fra flere sider det som skjedde. Det er nå tross alt noe av det viktigste som har hendt i vår bevegelse at du kom til klarhet i dåpssynet. Derfor tillater jeg meg, med din velvilje, å gjengi litt mer av det Pethrus har fortalt:

«Under den konferansen som ble holdt i Örebro i september 1913, ble jeg, etter at jeg hadde lagt meg og sovnet på lørdagskvelden, vekket av at det banket på døren. Da jeg sto opp og spurte hvem det var, svarte en stemme utenfor: «Det er Albert Engzell.»

Før jeg rakk å si noe mer, nyvåknet og undrende som jeg var, fortsatte Engzell: «Det er pastor Barratt som vil snakke med deg om dåpen.»

«Men kan han ikke vente til i morgen?» spurte jeg.

«Nei, han vil snakke med deg nå.»

Jeg måtte kle på meg og gi meg i vei ut. Ute på gaten traff jeg Barratt. Og under en promenade som gikk ut til byens utkanter, snakket han om sin innstilling. Han var blitt klar over dåpsspørsmålet og ville nå bli døpt. Han hadde spurt pastor Ongman om denne ville døpe ham i Örebro, men Ongman hadde stilt som vilkår at Barratt i så fall måtte slutte seg til en baptistmenighet.

Barratt ville nå spørre meg om hvordan jeg stilte meg i denne saken, om jeg ville tillate at han ble døpt i Stockholm uten å slutte seg til vår menighet. Jeg ble straks klar over at jeg gjerne skulle døpe ham på de vilkår som han fremstilte. Han var jo forstander for en virksomhet i Kristiania, og kunne naturligvis ikke tilhøre en menighet i et annet land.

Jeg sa at med støtte i Ap. gj. 8. kapittel, skulle jeg døpe

ham uten at han sluttet seg til vår menighet. Han kom til å bli døpt i et fremmed land, og skulle, når han kom hjem, slutte seg til den flokk av troende som han hadde rundt seg.

Følgende mandag, den 15. september, reiste vi sammen med pastor Barratt og frue til Stockholm. Vi hadde ringt hjem allerede søndag og sagt fra om dåpen som skulle finne sted mandag kveld.

På menighetsmøtet mandag kveld ga pastor Barratt en utførlig og overbevisende redegjørelse for sin stilling til den kristne dåp og om hvordan han nå var kommet til klarhet om å gå den veien. Fru Barratt avla også et gripende vitnesbyrd om hvordan hun i mange år hadde hatt klarhet i denne saken, og hvor lykkelig hun var over at de nå fikk følge i Jesu fotspor også i denne handlingen.»

– *Ja, så langt Pethrus, din gode venn og medkjemper. Da dere så kom hjem til Kristiania, var det å ta fatt på å bygge videre på det verk som var kommet godt i gang.*

Ordnet menighet

– Den forholdsvis løse virksomhetsmåten dere hadde, ropte på strammere ordninger? Kan du fortelle litt om overgangen til menighetsordningen som svarte mer til Bibelens mønster?

– Forsamlingen i «38» begynte å ta fastere form. Det var mange som til stadighet gikk der og betraktet stedet som sitt åndelige hjem. Søndagsskolen arbeidet jevnt og godt. Musikkforeningen var til stor hjelp, og vi ønsket oss en stab av frivillige som kunne ta seg av de bedrøvede og alle dem som søkte frelse. Vi hadde stor grunn til å takke Gud for den nåde han viste mot oss og for den åpne, frie karakter som virksomheten hadde bevart. Så langt tiden tillot det, var min hustru med og deltok i arbeidet. Hun sto der som forsamlingens mor, og omfattet dem alle med sin kjærlighet og sine forbønner.

Søkningen til møtene, særlig søndagskveldene, var så stor at vi ba Herren om å åpne veien for oss til å få et større lokale.

– Men av og til dro du ut på reise igjen?

– Etter inntrengende henstilling fra Sveits, reiste jeg en tur dit, til to konferanser som skulle holdes. Det ble bestemt at Korsets Seier nå skulle komme ut også på tysk. Vennene der ville slå sitt blad sammen med vårt, med samme vignett som Korsets Seier, og under navnet «Die Verheissung des Vaters und der Sieg des Kreuzes» (Faderens løfte og Korsets Seier).

– Virksomheten i Møllergaten 38 foregikk videre etter de enkle formene som noen ynder å kalle primitive?

– Det var mange brytninger på veien. Folk hadde vanskelig for å forstå Guds enkle vei i alle ting. De hadde innviklet seg så meget i symbolsk og tvetydig tankegang at de vanskelig kunne forstå det klare, åpne og herlige som Gud skjenker. De fryktet det og søkte å unngå det. Men hos Gud finnes det ekte, det livgivende element, den sanne herlighet. Det finnes vel en ytre herlighet i symbolikken og i de menneskelige seremonier som tilfredsstiller den estetiske sans hos mange. Men den sjel som er frigjort ved Jesu blods makt og fylt med Den Hellige Ånd, vet at alt dette i lengden ikke kan tilfredsstille.

– Hvis noen på den tiden hadde spurt deg om hva som var grunnlaget for din frelse, hva ville du da ha svart?

– Jesu død og oppstandelse! Og om de videre hadde spurt om hvorledes frelse kunne bli oppnådd, så ville jeg ha svart: Ved å oppgi synden og ved å tro.

– Men etter hvert kom du så frem til at det var nødvendig og mer bibelsk med en fastere menighetsordning. Dette er også et meget viktig punkt i bevegelsens historie!

– Under mitt arbeid i Kristiania fant jeg ut at vi måtte få virksomhetens indre linjer fastere bestemt. Jeg hadde i årenes løp søkt å få klarhet i hvilken ordning som var den beste. Etter hvert sto den nytestamentlige ordningen for meg, i all sin enkelhet og renhet, som den eneste jeg kunne følge. Den 4. mars 1916 ble en del brødre som hadde deltatt i Møllergaten 38 – noen helt fra begynnelsen – sammenkalt til et møte. Der ble et utkast til menighetsordning på bibelsk grunnlag gjennomgått. Noen dager senere, den 22. juni, ble det opplest på vennefesten, og vennene sluttet opp om det.

– Og dermed var menighetsordningen vedtatt, og den menighet vi nå har, hadde fått sin fødsel.

– Den 26. juni hadde vi vårt første menighetsmøte som samlet menighet, med over 200 innskrevne medlemmer.

– Men du var inntil like før dette medlem av metodistkirken?

– Ja, men etter hvert ble det dog klart for alle at jeg måtte forlate den, og jeg sendte derfor et brev der det bl.a. sto: «Da vi står i begrep med å organisere vår menighet i Møllergaten 38 etter en annen ordning enn den som er brukt i Den biskoppelige metodistkirke, blir det vel nødvendig for meg å melde meg ut av kirken. Jeg gjør det med vemod, da jeg har så mange kjære minner som knytter seg til metodistkirken, hvor mine foreldre har stått og hvor jeg selv har nytt så mange velsignelser og har ofret det meste av min livskraft, og hvor jeg fremdeles mener å ha en ikke liten skare av varmhjertede venner. Men noen rett til dannelse av en menighet etter den av oss vedtatte ordning, gir jo ikke Den biskoppelige metodistkirke oss adgang til, og da kommer jeg i strid med dens disiplin og tvinges til å oppsi mitt medlemskap der.

Det gjelder også min kjære hustru og våre to ikke uteksaminerte gutter, Tom og Alexander. Solveig og Frances begjærer også å følge med oss. Mary og Esther er for tiden i utlandet . . .»

– Det forundrer meg – og sikkert mange – at du ikke langt tidligere hadde ordnet med opphør av ditt medlemskap i metodistkirken. Men du hadde vel dine grunner?

– Jeg hadde min gamle kjærlighet til metodistkirken, men kjente også min bibel så godt at jeg visste at alle de første kristne tilhørte en ordnet menighet. I Ap. gj. 2,47 står det: «Og Herren la hver dag dem som lot seg frelse, til menigheten.» Hvilken menighet? Menigheten i Jerusalem. Den eksisterte jo helt til Jerusalems ødeleggelse. Merk deg: «Dem som lot seg frelse.» For enhver nåtids-

menighet må det stå klart at bare de som er frelst eller heretter «lar seg frelse», kan tilhøre menigheten.

Da jeg så bort fra metodistkirkens ordning, fant jeg ingen menighet her i Oslo som var ordnet helt ut etter den nytestamentlige ordning. Baptistsamfunnet var det som syntes meg nærmest, men det hadde lukket nattverd, og mange der hadde motarbeidet pinsevekkelsen. Dessuten hadde deres samfunn (utenfor Norge) i likhet med mange andre store samfunn i utlandet, åpnet mange av sine kirker og universiteter for den moderne teologi. Så til tross for at jeg hadde mange venner der, følte jeg ingen dragelse til å slutte meg til deres samfunn.

– *Etter din mening må man altså tilhøre en ordnet menighet for å stå helt på Bibelens grunn?*

– En menighet er mer enn en misjon eller forening. Det løse forhold som mange inntar, har ingen støtte i Guds ord. Det er en frihet som Bibelen ikke tillater. Det er jo lett å unndra seg personlig ansvar på den måten, men den binder ikke sammen slik som de første kristne var sammenbundet i ordnede menigheter.

– *Men en del av dine medarbeidere og nære venner var overbevist om at en ordnet menighet med menighetsprotokoll og slikt er en uting! Hvordan gikk det med dem?*

– Ikke før hadde vi tatt dette viktige skritt i den riktige retning, før motstanden kom. Folk som ikke ville ha noe med apostlenes lære på dette område å gjøre, beskyldte oss for å være kjødelige. Deres ledere begynte å motarbeide læren om Åndens dåp. De lærte at alle kristne mottok Åndens dåp i samme øyeblikk de ble gjenfødt. Dette øvde en skadelig virkning på mange.

– *Du har alltid holdt sterkt på at menighetens medlemmer må være enige i forståelsen av viktige bibelspørsmål. Men nå måtte du kjempe mot avvik fra læren på et punkt som var meget viktig for deg selv. Det måtte føles tungt!*

– I den senere tid har vi tatt et meget bestemt standpunkt i dette spørsmålet. Vi tillater ikke dem å stå som

medlemmer som ikke helt anerkjenner Bibelens lære i dette og andre spørsmål. Vi har på den måten mistet mange medlemmer i vår menighet, men det har brakt velsignelse med seg. Nye medlemmer som er villige til å gå hele veien med Kristus, blir stadig lagt til menigheten. Det kan med sannhet sies at de ekte pinsemenigheter er blitt styrket gjennom kampen, og de sannheter vi har forsvart, har grepet sterkere tak i folk.

Nytestamentlige menigheter

I denne samtalen hadde jeg tenkt å ta opp spørsmålet om hva uttrykket «bibelsk menighetsordning» egentlig står for. Det finnes jo i verden i dag en vrimmel av forskjellige måter å ordne menigheter på. Noen mener til og med at en ordnet menighet er et onde. Alt skal være fritt. Mennesker kan komme og gå som de vil, uten forpliktelser av noe slag. Andre snakker høyt om menighetsvekst uten å definere hvordan menigheten skal være eller hvem som skal tilhøre den.

– *Vi sluttet vår forrige samtale med å kaste et lite blikk på motstanden som var mot å «ordne» menigheten i fastere former, og på den kampen du måtte føre for å få gjennomført det du så som bibelsk menighetsordning. Men du hadde vel fremdeles størst kamp mot «verden»?*

– År etter år ble vi motarbeidet av verden. Vi ble spottet, foraktet og gjort til latter av vantro mennesker. Den verdslige pressen harselerte og spredte løgner og onde referater om oss.

– *Det med spott osv. holdt seg lenge! Jeg for min del hørte flere ganger i barne- og ungdomstiden uttrykket «han er jo klin barratt»! Det skulle liksom være høyeste form for spott! Og ditt navn var et fremmedord av uklar, men fryktelig betydning!*

Nå, etter hvert er det vel blitt et ønske hos meg å kunne være mer lik Barratt!

– Litt etter litt har sannheten spiret frem. Jeg

forstår nå hvorfor jeg måtte igjennom disse dype og underbare opplevelser i New York i 1906. Herren forberedte meg for min gjerning. Det har vært harde slag mange ganger, men min sjel er ikke blitt bitter. Mange ganger måtte jeg bruke skarpt sverd, men Gud hjalp meg til å gjøre det i en kjærlig ånd.

Menigheten i Møllergaten 38 vokste stadig, og Gud var med i arbeidet. Jeg følte at Gud ville vise at han også i våre dager kan bygge opp en menighet av vann- og ilddøpte sjeler. Han ønsket å danne en levende menighet av gudfryktige kvinner og menn midt i en ugudelig verden, omgitt av det moderne livs mange onde ting, tusener av formkristne, mennesker fylt med misunnelse og med ønske om å hindre vår fremgang.

– *Hvordan denne menigheten var bygget opp – hvordan du ser på spørsmålet om hva en bibelsk menighet egentlig er, nettopp det ville jeg snakke med deg om i dag. Du er ikke særlig begeistret for statskirkesystemet?*

– Når man leser eller hører et så hellig ord som «menighet» brukt på en blandet skare av både frelste og ufrelste mennesker, bare fordi de bor på et bestemt landområde som er inndelt etter geografiske grenser innenfor et såkalt «kristent» land, og forstår at man med det vil betegne en kristen menighet – da gjør det mange alvorlige og klarttenkende mennesker ondt!

– *En menighet skal altså ikke være åpen for hvem som helst – uansett om de har kristen tro eller ikke?*

– Nei, men «hele verden» får jo være med i disse menighetene. Dessuten medfører dette at menn som aldri har vært omvendt, men som falskelig setter sitt håp til barnedåpen, kan velge teologi og prestegjerning som sin fremtidsbane. Og de kan ansettes av regjeringen som sjelesørgere for disse menigheter som er inndelt etter geografiske grenser! Da er det vel at Jesu ord går i oppfyllelse: «Når en blind leder en blind, så faller de begge i grøften!»

Men når det er sagt, vil jeg samtidig erklære at jeg villig erkjenner at det også er mange alvorlige og varmhjertede prester i de kretser, frisinnede og evangeliske menn, like frisinnede som noen dissenterprest, menn som også brukes meget av Gud.

– Jeg går ut fra at du da bruker ordet «frisinn» i dets egentlige betydning, nemlig som karakteristikk av et fordomsfritt sinnelag. Det var vel egentlig et slikt sinnelag Luther viste da han brøt med den etablerte kirke. Men det du sa, sa du selvsagt fordi du ikke har noe imot menneskene, men systemet.

– Det er bare det ubibelske systemet jeg snakker om og klandrer, det systemet som har sin rot i barnedåpen. De gode og bra menn som jeg har nevnt, tror vel fremdeles på den, men de har også en åpen og fri forkynnelse av forsoningens kraft og herlighet. Det er den som har vært betingelsen for deres fremgang.

– Der berører du vel kjernepunktet! Forsoningen er basis for hver enkelt av oss, og for menigheten. Og noe av det som gjør at man føler seg så trygg under din forkynnelse, er nettopp din sterke betoning av forsoningen.

– Litt etter litt begynte man å vike av fra den apostoliske tanke. Det ble et spørsmål om makt. Det var den gamle strid mellom apostlene som blusset opp: Hvem er den største? Man begynte å skille mellom legfolket og presteskapet, og fortsatte den linjen inntil man nådde frem til et hierarkisk system som samlet all makt, og der toppmannen til og med ga seg ut for å være ufeilbar.

Så lenge menighetene beholdt sin enkelhet og sine åndelige retningslinjer, var de en kraft i samfunnet. De kunne stå imot de største forfølgelser.

Da Konstantin ble keiser, ble frøene til kirkestaten sådd i de kristne menighetene. Dermed ble de solgt til den verdslige øvrighets innflytelse. Under beskyttelse av staten dro så menighetene med presteskapet i spissen sin vei ut mot åndelig undergang. Fra Konstantins tid til refor-

masjonen – hele tolv hundre år – var det en stadig utvikling av villfarelsens spire. Denne begynte med at noen av de gamle kirkefedre skilte mellom biskoper og eldste eller presbytere. Ved det skulle den biskoppelige orden i særlig grad representere Kristus. Biskopene fikk enerett til å ordinere. Paven fikk også verdslig makt, og var i stand til å diktere konger og fyrster sin vilje.

– *Det du har snakket om nå, gjelder vel mest det som blir kalt kirkestaten – ikke statskirken?*

– Statskirken er bare en annen form. Alle som fødes innenfor et bestemt område, døpes mens de ennå er uvitende, og legges til en menighet som i mange tilfeller ikke er annet enn en geografisk menighet.

– *Men mener du at barnedåpen har vært det store stridsemne opp gjennom alle århundrer?*

– Det var alltid spørsmål om det var riktig å ordne selvstendige forsamlinger etter bibelske mønster, som var stridsemnet. Spørsmålet var: statskirke – eller en forsamling av troende. Dåpen var alltid et kirkelig spørsmål, og er det den dag i dag. Det er fordi vi har et spørsmål om statskirke eller ikke statskirke, at vi har et dåpsspørsmål.

– *Reformasjonen står for oss alle som et viktig vendepunkt i historiens gang. Hvordan stilte egentlig reformatorene seg til statskirkespørsmålet?*

– Luther innså til å begynne med det ubibelske i det statskirkelige systemet. Han visste at forutsetningen for en bibelsk menighet var troende mennesker og en frivillig sammenslutning av disse. Han prekte allerede før den protestantiske kirke ble grunnlagt: «Jeg sier, Gud tvinger ingen inn til sin tjeneste, jeg sier det hundre tusen ganger: Gud vil ikke tvinge noen til å tjene ham! Det er meget skammelig innfor Gud å ville regjere med menneskelige lover og hevdvunnet rett.»

Han sier også: «Den rette evangeliske menighet bør ikke bestå av alle mennesker som er på torget, men bare omfatte dem som for alvor vil være kristne og bekjenne

seg til evangeliet med hånd og munn. De bør inntegne sine navn (i en protokoll) og holde særskilte møter, f.eks. i et hus, for å be, lese, døpe, motta sakramentet og øve andre kristne gjerninger. Med en slik ordning vil man kunne holde rede på dem som ikke fører et kristelig liv, samt straffe, forbedre eller utelukke, ifølge Kristi befaling.»

Gjendøperne, som de ble kalt, hadde håpet at Luther skulle føre deres sak frem til seier, men de ble sørgelig skuffet. Melanchton latterliggjorde bestrebelsene etter en ren kirke. Han sa endog at det var en villfarelse. Luther gikk mer og mer over til Melanchtons syn, etter at han til en begynnelse formante til kristelig toleranse mot dem som tenkte annerledes. Da Luther slo inn på den veien som førte til grunnleggelse av statskirken, måtte han overlevere den høyeste myndighet til landsfyrsten. Dette førte til at hans synsmåte om toleranse og samvittighetsfrihet opphørte.

– *Og så viser historien at både Luther og Melanchton støttet en heller brutal fremgangsmåte mot «kjetterne», som de ble kalt som ikke var på linje med dem. Men historien viser også at det opp gjennom tidene har vært vekkelser både innenfor og utenfor den statsautoriserte kirke.*

– Her hjemme i Norge har vi f.eks. en ganske utbredt virksomhet innen statskirken (Indremisjonen). Den er i og for seg en fornektelse av statskirkens evne til å representere de kristne menigheter. Man har dannet tusenvis av små grupper eller menigheter innenfor den såkalte store menighet. Hans Nielsen Hauges innflytelse har i stor grad bidratt til det.

Dessuten har det oppstått en mengde misjoner som virker for hedningenes frelse. Disse er spredt utover det hele land.

Det viser seg at statskirken ikke kan fylle plassen som en kristen menighet.

– Du har en gang gitt et godt råd til slike bevegelser, både de innenfor og de utenfor statskirken?

– Ja! Forkast alt som ikke finnes i de første menigheters sammensetning, og bygg de nye menigheter på et helt ut skriftmessig grunnlag!

Pinsevennene hevder at de vil fremme den bibelske menighetsordning, og mener seg å arbeide i overensstemmelse med Bibelens ånd, lære og praksis.

– Men det er jo et faktum at ikke alle pinsevenner er helt ut enige på dette området. Jeg sikter til visse retninger i utlandet.

– Det har i England og Amerika oppstått et par pinsesamfunn som har organisasjons-systemer som vi ikke kan akseptere helt ut. Men hva læren betreffer ellers, så er de i alt vesentlig enige med oss i de nordiske land, og Herren bruker dem til stor velsignelse. Men vi tror ikke desto mindre at den retning som følges i de nordiske land, er mest bibelsk.

– Om vi nå skal vende oss til Bibelens verden, vil vi vel finne at dette med menigheter ikke var noe flunkende nytt som dukket frem etter den første pinsedag?

– Gud hadde sine menigheter – de jødiske – i verden lenge før de kristne menigheter ble til. Den ene store, jødiske menighet ble delt opp i mange små grupper eller menigheter. De ble samlet i de forskjellige synagoger rundt omkring i Palestina og i andre land. Men alle følte seg som en del av den store fellesmenigheten – og var det også.

– Og da kan vi altså trekke paralleller til de nytestamentlige menigheter?

– Den store, felles, kristne menighet er inndelt i mange større eller mindre menigheter, som er spredt omkring blant folkene.

Det er ganske naturlig at det er flere likhetspunkter mellom de jødiske og de kristne menigheter.

At Kristus var med Guds «eiendomsfolk» fra begynnelsen av, det vet vi av Skriften. Det er også klart at de gamle trodde på den kommende Messias, Kristus, som verdens frelser.

Det er ingen forskjell med hensyn til moralen blant «eiendomsfolket» og oss. Vi er dog ikke bundet til bokstaven, men til den åpenbaring av Guds vilje som gjaldt før Gud skrev den ned på to stentavler. Hans grunnlov for menneskeheten er den samme nå som i begynnelsen. Det er Kristi lov, og den oppfylles ved kjærlighet.

– *Men du mener vel ikke at alle de seremonielle bestemmelser med faster og fester, ofringer og detaljer har noe med vår tids gudstjenesteordninger og vårt daglige og private liv å gjøre?*

– På grunn av folkets mangel på utvikling, måtte Gud i den gamle pakt levendegjøre forsoningens nødvendighet for folkets bevissthet. Det gjorde han med de sinnbilder og seremonier som ble foreskrevet.

– *Da Kristus kom, og med ham den nye pakt, inntraff jo det som Hebreerbrevet skildrer slik: «Nå hadde vel og den første pakt sine forskrifter for gudstjenesten og sin jordiske helligdom . . . Men da Kristus kom som ypperstepresten for de kommende goder, gikk han gjennom det større og fullkomnere telt, som ikke er gjort med hender, det er: som ikke er av denne skapning.»*

Altså: da Kristus kom, måtte den gudstjeneste som var bygget opp omkring konkrete, materielle, synlige gjenstander, vike plassen for det som er av et helt annet slag, det åndelige. Og dermed bortfalt kanskje meget av den gamle pakts detaljforskrifter, påbud og lover?

– Men grunntanken var der også i den gamle pakt, og kravet på omvendelse og hellighet ble stilt med stor bestemthet.

– *Men siden de første kristne både besøkte synagogene*

og til dels hadde sitt virke i dem og ut fra dem, hva var så det viktigste av det som skilte jødene i den tiden?

– Det som spaltet jødene i den første kristne tid, var at noen trodde at Jesus fra Nasaret var den lovede Messias, andre trodde det ikke. Det er riktig at disiplene til å begynne med hadde adgang til synagogene. Modermenigheten i Jerusalem holdt seg til tempelet, inntil det ble ødelagt av romerne. Egentlig er det forunderlig hvor lenge de kristne ble tålt i de jødiske kretser. Det måtte jo være innlysende for jødene at de kristnes forkynnelse var en stadig dom over deres ledende menn og over dem selv. Det heter om Paulus: «Etter sin sedvane gikk Paulus inn til dem, og på de tre sabbatsdager holdt han samtale med dem ut av Skriftene og la ut og forklarte at Messias skulle lide og oppstå fra de døde, og sa: Dette er Messias, den Jesus som jeg forkynner.» (Ap. gj. 17,2-4)

– *Du slår altså fast at synagogene som regel var utgangspunktet for apostlenes evangeliske og misjonerende virksomhet. Men det kom da til et brudd – også for Paulus, da han holdt samtaler i synagogen i Korint!*

– Det tok en god stund før bruddet kom. Og hans forkynnelse hadde slik innflytelse at selv synagogeforstanderen, Krispus, kom til troen på Herren. Og i Efesus talte Paulus frimodig i synagogen i tre måneder, men så kom bruddet også der på grunn av at noen forherdet seg og ikke ville tro, og talte ille om Guds vei.

Det er altså lett å se at de første kristne menighetsdannelser oppsto gjennom et brudd med de gamle menigheter eller synagoger. Jødene tok først imot disiplene som sine likestillede og innbød dem til å tale på sine møter. Men det endte med skisma.

De første kristne menigheter besto av jøder som brøt med synagogen.

Synagogene var på sine steder praktfulle bygninger, og det utgikk uten tvil stor innflytelse fra dem. Men de jøder som trodde at Jesus av Nasaret var Messias, følte seg altså

tvunget til å bryte med sine gamle venner og med synagogen. For å illustrere forholdet: Det var på samme måte som da mange senere forlot den katolske kirke, eller som da pinsevennene måtte forlate sine gamle samfunn og ordne bibelske menigheter.

– *Men hvor kommer så det inn at synagogeordningen hadde en innflytelse på menighetsordningene?*

– Når vi går ut fra at alle apostlene var jøder og at Paulus antagelig var en berømt rabbiner, da er det all grunn til å tro at det gamle synagogesystemet har hatt en bestemmende innflytelse med hensyn til de nye menigheters dannelse. Og at det skulle bli en bestemt ordning i de nye menighetene, var som gitt. Den gang, som nå, fantes det ifølge dr. Hatch foreninger, selskaper og samfunn for omtrent alle de interesser som man søkte å fremme. En har bemerket: «Det var derfor den naturligste ting av verden for dem som omvendte seg til kristendommen, at de dannet en lokal menighet. De hadde modeller for slike institusjoner like for hånden, og disse ble tatt som mønster. Av den utenforstående verden ble de kristne menigheter satt i samme rekke som de andre alminnelige foreninger. Og det viser seg at også den romerske regjering betraktet dem som sådanne, da den først ble oppmerksom på dem. – Den gjorde til en begynnelse ingen forskjell mellom jøde og kristen.»

Da de nye menigheter ble ordnet, ble de også åpnet for dem av hedningene som omvendte seg. Og dette har uten tvil øvet en del innflytelse på menighetens organisasjon og ordning.

– *Men fra den annen side, så må jo de nye forholdene og premissene for kristne menigheter ha krevet visse modifikasjoner av den jødiske synagoge-modellen?*

– Menighetsordningen ble avpasset etter de forhold som oppsto og de krav som ble stilt. Men slikt som menighetstukt og den moralske disiplin, gudstjenestens

ledelse og valget av tilsynsmenn, gikk igjen i tillempede former i den kristne menighet.

Den organiserte synagoge hadde sine eldste, eller presbytere, og deres offisielle representant, «synagogeforstanderen», og en som samlet inn almissene, og en bestilling som noenlunde svarte til den moderne kirkeverges. De eldste utgjorde den lokale «sanhedrin» eller domstol. De ble valgt av forsamlingen.

– *Dette svarer jo stort sett til nytestamentlig menighetsordning så langt. Men likevel må det ha vært større frihet i de nye menighetene enn den som hersket i synagogene! Har denne friheten ført til forskjellig oppfatning av hvordan ordningen var?*

– Noen har ment at Det nye testamentes system ikke er bindende for alle, og har derfor organisert flokkene etter systemer som de mente svarte best til tidens og forholdenes krav. Men det viser seg at jo nærmere man kommer den opprinnelige modellen, jo bedre er det!

Avvikelser fører til skismaer og splid. Det blir ingen virkelig enhet før alle når frem til det bibelske mønster. Derfor burde de beskrivelser som blir gitt i Det nye testamente, tjene som rettesnor for enhver tildsalder. Det er de bestemt til!

– *Den første menighet besto bare av mennesker som trodde på Jesus av Nasaret som Messias og gjenløser. Men en ting er å tro rent teoretisk, ved at man tenker igjennom problemene og rent tankemessig kommer frem til et resultat, noe annet er opplevelsen av det vi kaller «den nye fødsel».*

– De 120, og så de 3000, var født av Den Hellige Ånd. Altså var de frelste mennesker. På pinsedag ble de smeltet sammen som ett legeme ved Den Hellige Ånds dåp, – og «Herren la hver dag dem som lot seg frelse, til menigheten». Apostlene hadde god orden på medlemmene, og hadde alltid oversikt over medlemstallet.

Rundt omkring i de forskjellige lands byer ble det

ordnet nye menigheter ettersom Guds ord grep hjertene, og jøder og hedninger antok troen på Jesus. Paulus ordnet selv en mengde av disse menighetene, og reiste senere omkring og styrket dem.

Apostlene og deres skrifter dannet et bindeledd mellom menighetene, og dertil kom profetenes og evangelistenes arbeid rundt om i landene.

Selv om ordet «menighet» i bred forstand omfatter alle frelste mennesker, så er det sikkert at denne store fellesmenighet, ifølge Kristi og apostlenes ordning, skal fremstå overfor verden i mindre grupper eller menigheter. Og enhver troende skal søke samfunn med de andre troende og bli medlem i en av disse grupper eller lokalmenigheter, som har hver sin bestemte ledelse og sine bestillingsmenn og -kvinner.

Menighetenes ledelse

– Menigheten er egentlig Guds. Men siden den befinner seg på jorden, har den mennesker som ledere. Men Bibelen sier at Jesus er menighetens hode. Hva betyr egentlig det?

– Det er riktig at menighetens hode var (og er) Jesus, enten det gjelder lokalmenighetene eller fellesmenigheten (den universale menighet). Fra dette hode skal ledelsen utgå ved Den Hellige Ånds hjelp og kraft. Derfor ser vi at apostlene alltid satte Jesu ord først i rekken. Hvis han, mens han var på jorden, hadde gitt råd i en sak, eller senere meddelt sin vilje ved åpenbaringer, så var dette menighetens grunnlov. Som et eksempel kan nevnes hva Paulus sier om brødsbrytelsen: «For jeg har mottatt av Herren dette som jeg også har overgitt dere.» Og når det angår selve evangeliets troverdighet, sier han: «Jeg kunngjør dere, brødre, at det evangelium som er blitt forkynt av meg, ikke er menneskeverk; for heller ikke har jeg mottatt det eller lært det av noe menneske, men ved Jesu Kristi åpenbaring.»

– Men da er det vel straks en fare for at noen, i overåndelig overmot, overser Paulus og mener at de har fått guddommelig åpenbaring om at i vår tid gjelder også annen rettesnor enn bare den Bibelen gir!

– Vi kan anerkjenne bare de inspirerte skrifters ufeilbarlighet!

Jesus Kristus er den kristne menighets midtpunkt. Hans plass er «midt mellom lysestakene». (Åp. 1,13) Ingen skal forsøke å fordunkle hans herlighet eller på

noen måte fortrenge ham! Hans ord er de troendes livsregel, hans seier på Golgata og på påskemorgen er vår sjels sikre anker. Hver frelst, pastor, evangelist, biskop eller pave som samler menighetene om seg selv og ikke om ham, har synd på sin samvittighet.

– *Bibelen taler om «eldste» (presbytere) eller tilsynsmenn som menneskelige ledere for menigheten. Av «tilsynsmann» (gresk: episkopos) er vel «biskop» avledet?*

– Til å begynne med betegnet uttrykkene «eldste» og «tilsynsmann», eller biskop, innehavere av de samme stillinger. Det var således ikke apostlenes mening at en biskop skulle inneha en høyere stilling enn en eldstebror. De bestemmelser som siden er vedtatt for å gi biskopen større makt og autoritet, er derfor ubibelske.

– *Det er vel et ubestridelig historisk faktum at i den første kristenhet fantes det ikke noe geistlig embete som kunne bestemme over den lokale menighet. Menighetene valgte selv sine tilsynsmenn, og presteskapet var allment, slik at hvem som ville, kunne preke eller vitne i menigheten. Men så kom den, fra vårt synspunkt sett, tragiske utvikling med kirkelig overhøyet, som til og med etter hvert ble innsatt av statlige myndigheter.*

– Pavedømmet ble en mulighet, og med dette «ufeilbare» pavedømme kom storkirken i et forferdelig mørke, som åndsdøpte menn og kvinner senere har måttet søke bort fra for å nå frem til korsets klare lys!

– *Men i den lutherske statskirke har man jo menighetsråd, og deres tjeneste skal vel tilsvare den tilsynsmennene hadde i den første menighet?*

– Aldri hadde menighetens grunnleggere tenkt at man ville slippe vantro elementer inn i menighetene som medlemmer og enda mindre som bestillingsmenn. Det er helt imot det bibelske ideal. Det statskirkelige system har åpnet adgang for uomvendte mennesker til menighetsrådet og kirkens styre.

Når mon vil de kristne menigheter nå frem til den første

menighets enkelhet, renhet og guddommelige kraft? Alle alvorlige mennesker – i alle samfunn – ser at de forhold som råder i dag i den såkalte «kristne» verden, er sørgelige, ja i mangt og meget forferdelige. Men er man villig til å oppgi de falske og ubibelske systemer man hittil har forsvart, og de tradisjoner som bærer det menneskelige stempel, og stille seg helt og holdent på bibelsk grunn i alle stykker? Inntil det skjer, vil de kristne stå splittet utover i verden.

– *Dersom oppbygningen av en menighet nå for tiden skal svare til den første tidens menighetsordning, er det selvsagt Det nye testamente som må være arkitektenes lærebok og rettesnor. Blant de tjenester eller stillinger som blir nevnt fra den første tiden, står vel apostelembetet i en særstilling?*

– Apostlene var spesielt utkåret av Herren selv. De hadde sett ham, og en apostels tegn var blitt gjort av dem blant folk. Deres ord og avgjørelser var bindende for menigheten når de var under Åndens særskilte ledelse og de kunne si: «Den Hellige Ånd og vi har besluttet . . .» Men la oss likevel ikke glemme at slike beslutninger ikke ble fattet av dem alene. Det står i Ap. gj. 15,22: «Da vedtok apostlene og de eldste sammen med hele menigheten . . .» Men apostlenes uttalelser var uten tvil avgjørende. Det kan vi se skjedde ved flere anledninger.

Menighetene tiltok i antall i en slik grad at apostlene ikke alltid selv kunne være til stede og avgjøre spørsmål av viktighet. De begynte da å skrive brev til menigheter og enkeltpersoner. En del av disse brevene er oppbevart og utgjør sammen med de andre nytestamentlige skriftene de kristne menigheters grunnlov.

– *Hvordan skjedde så kallet til apostelstillingen? Var det noen form for valg i menighetene, eller var det den tidens profeter som profeterte dem frem?*

– Kall til apostelstilling kom ikke gjennom profetier.

Det finnes ikke noe eksempel på det i Det nye testamente. Gud satte dem i stillingen. De fleste av apostlene ble kalt mens Jesus var på jorden. Ingen av dem ble valgt av menighetene, selv om disse merket det kall apostlene hadde fått, og derfor benyttet dem.

– *Det har rådet en del forvirring mht. tidsavgrensning av aposteltjenesten. Det var, ser vi av Skriften, ikke bare «de tolv» apostlene, men flere.*

– Pastor Donald Gee (dyktig teolog!) uttaler at nøkkelen til forholdet får man ved å skille mellom de grunnleggende apostler og dem som bygget videre på den grunnvollen som var lagt. Det befrir oss fra troen eller tanken på at det skulle fremstå noen ny apostel som kunne omstyrte det de grunnleggende apostler har gitt oss. Det kommer ingen ny åpenbaring som kan forkaste den som Herrens første apostler fremkom med.

– *Men en slik «samlebetegnelse» som blir brukt om de grunnleggende og de videreførende apostlene, kan vel føre til misforståelser og misbruk?*

– Man har derfor betegnet dem som kom etter de grunnleggende apostler, med uttrykkene «utsending» eller «menighetsutsendinger». De bygget videre på det opprinnelige grunnlaget og styrket menighetene både ved skrift og tale.

– *Fra tid til annen har det dukket opp mennesker som har gitt seg ut for å være apostler. Men seg imellom har de til dels vært meget uenige i viktige spørsmål.*

– Det er bevis for at de ikke tilhører de grunnleggende apostler. For det var ingen uenighet mellom disse. De var fullt ut enige om Herrens vilje i alt.

Blant de senere samfunns grunnleggere har det vært uenighet om mange viktige spørsmål. Men de har likevel stått som «apostler», i dette ords mer utvidede betydning, eller «menighetsutsendinger». Her kan det nevnes mange navn.

Det er ikke så få såkalte «apostoliske» kirker og

samfunn som er oppstått i tidens løp ved menneskelig kløkt. Deres grunnleggere har muligens vært velmenende, men alt som er laget av mennesker, er dømt til undergang. Bare det som følger det bibelske spor, består i lengden!

– Når vi så skal snakke videre om de tjenester som blir nevnt i forbindelse med de første menigheter, er det vel naturlig å trekke frem profetene?

– Profeter nevnes like etter apostler i den listen Paulus gir av bestillingsmenn i menigheten. Og i dette tilfelle gjelder det begge kjønn, både profeter og profetinner. På pinsedagen siterer Peter Joels profeti: «Det skal skje i de siste dager, sier Gud, da vil jeg utgyte av min Ånd over alt kjød, og deres sønner og døtre skal tale profetiske ord . . .»

– Paulus gir oss også her en nøtt å knekke. Han sier på ett sted at alle kan tale profetisk, men et annet sted spør han: «Er vel alle profeter?»

– Vi bør legge merke til forskjellen mellom den spesielle profetiske gave og den allmenne. Når han spør: «Er vel alle profeter?» da tenker han på den spesielle gave, men når han derimot sier: «Dere kan alle tale profetisk,» da tenker han på den allmenne gave å tale profetisk.

Akkurat det samme gjelder den spesielle troens gave. Av 1. Kor. 12,9 ser vi at det finnes dem som synes å være spesielt utrustet med troens gave. Men det utelukker ikke den allmenne gave, for det står uttrykkelig: «Uten tro er det umulig å tekkes Gud.»

Men hva var så en profets oppgave i menigheten?

– Paulus gir oss et bestemt svar på det: «Den som taler

profetisk, taler for mennesker til oppbyggelse og formaning og trøst.» (1. Kor. 14,3) Det var deres gjerning, og den var meget viktig. Jeg er redd for at vi ikke har lagt tilstrekkelig vekt på dette. Man har gått ut fra at det var presten eller pastoren – især de med universitetsutdannelse – som skulle tale Guds ord, og alle andre skulle tie – særlig kvinnene. Innenfor pinsebevegelsen må vi også være våkne for dette, så vi ikke bare venter noe fra Herren gjennom forstanderen eller eldstebrødre og evangelister.

Paulus vil at menigheten skal vente at profetiens gave skal være i bruk på ethvert møte. Han sier: «Hvorledes er det da, brødre? Når dere kommer sammen, så har hver av dere en salme eller en lære eller en åpenbaring eller en tunge eller en tydning: La det skje til oppbyggelse . . . Men av profeter tale to eller tre, og de andre prøve det, og får en annen en åpenbaring mens han sitter der, da skal den første tie. For dere kan alle tale profetisk, en ad gangen, så alle kan lære og alle formanes, og profeters ånder er profeter lydige.»

– Nå kan vi vel ikke godta sånn uten videre alt det et menneske med profetisk gave sier? Av og til virker det som blir sagt, en god del farget av mennesketanker som tenkes i en bestemt situasjon. Og en slik situasjon kan være enten av rent personlig karakter eller noe som er gyldig for hele menigheten.

– Når man hører den rene, profetiske tale, da føler man trang til å utbryte: «Gid alt Herrens folk var profeter!» Det er denne brennende tale – drevet frem av Herrens Ånd – som har samme kraft i dag som blant de første kristne. Den har ofte åpenbart seg i de forskjellige vekkelser i tidens løp.

– Men når det menneskelige sinn blander seg inn?

– Vi har grunn til å tro at profetene, når de profeterer, meget ofte tillater tanker fra sitt eget sinn å blande seg inn i de profetiske budskapene som meddeles av Ånden, når gaven ikke er utviklet til fullkommenhet.

Meget vil derfor avhenge av det kar som benyttes – den person som taler – og den grad av Guds Ånd man eier. Men endog med de reneste kanaler er det merkbart at det menneskelige skinner igjennom og preger budskapet med noen av sine karaktertrekk. Men i slike tilfeller vil dette ikke forandre budskapets innhold, som like fullt kan være helt korrekt og være den hele sannhet som er åpenbart for profeten.

Individualiteten er ikke utslettet!

Men det ser ut som at det er flere grader i den intensitet som Ånden viser i sin gjerning gjennom profetene. Vi kan vente at Ånden vil opplyse sinnet og fylle det med de tanker som skal åpenbares, og gi det de ord som tankene skal kunngjøres med, og gi kraft til å tale ordene med guddommelig autoritet. Budskapet behøver ikke å bli betraktet som utelukkende menneskelig selv om det går gjennom den talendes eget sinn.

– *Nå er det jo slik, også på dette område, at noen mener at profetiens gave ikke har noe i vår tidsalder å gjøre.*

– Det ser ikke ut til å være tvil hos apostlene om at profetiens gave, så vel som alle andre Åndens gaver, skulle forbli i menigheten gjennom hele denne husholdning. En del bruker 1. Kor. 13,8-10 uriktig. Det er således ikke meningen at «kunnskap», den som Ånden meddeler, skal opphøre her, heller ikke visdom. Disse vil opphøre og bli overflødige først når alle frelste er hentet hjem til Gud.

– *Jeg har forstått at du anser dr. Hensley Henson for å være en autoritet på skrifttolkningen når det gjelder Åndens virkninger i menigheten. Hva mener han om eventuell innsettelse, salving eller ordinasjon til tjeneste som profeter?*

– Han tror ikke at «profetene» mottok noen formell ordinasjon eller innvielse til sin gjerning, slik som tilfellet er med f.eks. predikantene. «Den profetiske inspirasjon kunne komme, og gjorde det ofte, til kristne av begge kjønn.» Han tror at «inspirasjonen i alminnelighet ble hos den som en gang hadde mottatt den».

Ifølge dette kunne alle, hvis de levde etter Guds vilje, settes i stand til å bli benyttet av Ånden i en forsamling til «oppbyggelse, formaning og trøst» for dem som var til stede. Men det var også noen som på en spesiell måte stadig ble brukt av Ånden som kanaler for profetiske budskap og åpenbaringer.

Matthew Henry sier at profeter «var personer som ble hjulpet av inspirasjon til å profetere, tolke Skriftene eller å skrive ved inspirasjonens kraft».

– *Folk flest forbinder vel ordet «profet» med en som spår om fremtiden – eller for å si det litt mer moderat: En som har fått visse vyer om hvordan fremtiden vil arte seg på forskjellige områder. Men etter det du har sagt om saken hittil, må vi vil heller definere «profet» som en som har fått spesiell innsikt i nåtiden, i den aktuelle situasjon. Samtidig ser han klart hva som er riktig medisin for sykdomstegn, og han oppmuntrer til fremgang i det som han ser er riktig.*

– Vi finner begge disse sider både i Det gamle testamente og i Det nye. Foruten det vi hittil har nevnt, finner vi den ånd som kunne forutsi kommende begivenheter. Slike kan bare Gud åpenbare – den Gud som vet hva som vil finne sted i fremtiden. Men sannheten i profetenes uttalelser måtte bli stadfestet av kjensgjerninger. I Bibelen advares det mot falske profeter. Med stor forsiktighet må denne siden av den profetiske gave bli brukt, for «løgnenes ånder» finnes i overflod i våre dager som tidligere.

– *Det har vel ikke vært så veldig vanskelig å observere at såkalte profetier ikke har vært guddommelige når det som er uttalt, ikke skjer. Da tenker jeg ikke på slike avarter av*

profeti som fastsetter tidspunkt for «verdens undergang», som folk kaller det – vi ville vel gjerne si: Jesu gjenkomst. Mine tanker streifet helst slike som i velment og optimistisk ånd har uttalt med skråsikkerhet at Gud har åpenbart for dem at det skal bryte ut en makeløs vekkelse. Denne vekkelsen skulle komme til å snu opp ned på hele kristenheten og vinne så å si hele landets befolkning for Kristus, om ikke for deres egen menighet. Det var bare det at den vekkelsen kom ikke – det ble heller trangere tider åndelig sett. Profetens egen menighet ble riktignok forvandlet, men til det verre.

– Profetien skal prøves! Det står i 1. Tess. 5,20-21 at vi ikke skal ringeakte profetisk tale, men prøve alt og holde fast på det gode. I 1. Kor. 14,29 leser vi: «Men av profeter tale to eller tre, og de andre prøve det!» Johannes sier: «Dere elskede! Tro ikke enhver ånd, men prøv åndene om de er av Gud! For mange falske profeter er gått ut i verden.»

Dette er meget avgjørende. Det er ingen tvil om at mange teorier som prekes i dag og blir godtatt av en hel del mennesker, ikke stemmer med Skriften.

De åndsfylte tilhørere skal da prøve eller dømme eller avgjøre om åndene som taler, er av Gud eller ikke.

– *Men så har vi dem da, som mener at de er i stand til å bedømme og dømme og fordømme nesten alt mellom himmel og jord, slik at ingenting som ikke stemmer med deres oppfatning, kan bli godtatt.*

– Godet sier at sann profeti sier: Jesus, Herre! Da er det tilstrekkelig å prøve enhver profeti i dens forhold til Kristi person.

– *Det er vel stor forskjell på den gammeltestamentlige profet og den nye pakts profet?*

– Det er noen som har overført den samme myndighet og makt til profeten i den nye pakt som den profeten i den gamle pakt, den jødiske pakt, hadde. Men det stemmer

ikke med Det nye testamente. Når en profet blir fast ansatt for å utpeke hvem det er som skal bekle de forskjellige stillinger i en menighet, eller endog tjene som gammeltestamentlig profet på et eldstemøte eller i et menighetsmøte for å «spørre Herren» om viktige spørsmål, så savner det sidestykke i Det nye testamente.

– *Jeg går ut fra – og det er vel tydelig i det du nyss sa – at du mener at det er like ille om en fast ansatt forstander glir ut på lignende profetisk glattis! Men tilbake til profetene!*

– Det er utallige beviser for at man er blitt vill-ledet på den måten. Profeten har i en slags ekstase frembrakt «budskap», som til og med ofte innledes med et: «Så sier Herren . . .» Og uten å prøve budskapet har godtroende folk kastet seg i armene på den ene villfarelsen etter den andre. Man har endog gått så langt at man har ment at profetens ord var ufeilbare.

La meg med det samme si at man må vokte seg for i fleng å bruke et så opphøyet uttrykk som «så sier Herren!»

– *Det har hendt meg at jeg, når jeg har hørt såkalte profetier, har tenkt: Men det der – det har jeg funnet ut for lenge siden!*

– Mange av de slutninger «profeten» kommer til, er ikke annet enn hva enhver bror eller søster med sunn forstand, opplyst av Ånden, kan komme frem til. Ånden har ikke, som i den gamle pakt, bundet seg til profetene for å meddele sin vilje.

– *Jeg har en svak fornemmelse av at betydningen av profetgjerningen noen ganger rent generelt er blitt litt overdrevet!*

– Den Hellige Ånd kan og vil opplyse den enkeltes sinn under studiet av Guds ord, så man ikke behøver å spørre Herren gjennom en «profet». Vi må heller spørre: «Hva sier Guds ord?»

– *Vi som er dine tilhørere, gleder oss over at du alltid har villet granske Ordet og finne ut hva det sier! Jeg var*

inne på at du vel også inkluderte forstandere – eller forkynnere – da du snakket om å spørre fast ansatte «profeter» til råds. Min tanke var da bl.a. at forkynnelse vel også på en måte kan (og bør) være profetisk – iallfall i den betydningen av ordet som peker på det rent oppbyggelige.

– De forskjellige gaver griper ofte inn i hverandre. Enkelte har flere. Man venter kanskje ikke av den som er «lærer» at han skal tale profetisk, men det er ikke utelukket. Paulus, Peter og andre var både lærere og profeter.

Flere tjenester

– Vi avsluttet forrige gang med at du pekte på at den profetiske ånden også kunne gjøre seg gjeldende hos dem som egentlig hadde andre tjenester i menigheten. Kanskje vi i dag kunne se litt mer på noen av disse andre tjenestene? For meg står da forkynnergjerningen som noe av det aller viktigste! Og med forkynner mener jeg da selvsagt ikke bare den ansatte forstander, men f.eks. fritidspredikanter og andre som forkynner Ordet.

– Vår tid har oppdelt dem som fører ordet i menigheten, med benevnelsene: forstandere, prester, emissærer, pastorer, evangelister, misjonærer, osv. Det kunne ha vært nevnt flere.

Prestene raste i min ungdomstid ofte mot emissærene, og pastorene har ofte hatt lite til overs for evangelistene. Grunnene til dette har vært forskjellige. Iblant har man sett på emissærenes og evangelistenes inntrengen i en bygd eller by som et overflødig og unødvendig inngrep i prestenes eller pastorenes rettigheter.

– Det går jo mange historier om kamp mellom den veletablerte prest – som ofte utgjorde et menneskelig sentrum i bygda – og den unge, ivrige prest på et litt lavere trinn, eller emissæren og hans friere forkynnelse. Dette har også vært motiv for litterær produksjon.

– Noen har funnet sin verdighet krenket. Folk gikk ikke, og hadde ikke gått på lange tider, i kirken. Men så kom «denne legmannen, som var helt ulært. Det var dog meningsløst.»

Kanskje presten var redd for sitt levebrød, for «hva en slik bevegelse kunne føre til, var ikke godt å vite!»

– *Nå, presten var statsansatt, så levebrødet hadde han vel, selv om han ikke hadde tilhørere, men verdigheten og innflytelsen i bygdene kunne være utsatt.*

– De lærde har ringeaktet legmannen, og legmannen på sin side har kanskje vært kjødelig nok til å skjelle ut presten – «mannen med universitetsutdannelse».

Kirken strever fremdeles med gamle rester fra pavekirken mht. titler og den maktstilling de betegner.

Den kjente predikanten Ludv. Hope sa på et «legmannsmøte»: «Kvar sann kristen har fått ei nådegåve, og på det grunnlaget er Guds folk hushaldarar over Guds mange slags nåde. Det er på dette bibelske grunnlag at lekmannsarbeidet er bygt. Her ligg den kyrkje-lina som Det nye testamente kjenner.

Alt arbeid i Guds rike er bygt på nådegåvene, og desse nådegåver har gjort alt Guds folk til Guds og Kristi prestar . . .

Ein av dei to gongene eg i mitt liv høyrde biskop Heuch tala, sa han millom anna: – Hver eneste kristen er en født prest, og andre prester kjenner ikke Det nye testamente til.»

– *Jeg tror det er mange som hører hjemme i statskirken som ser saken likedan, men samtidig må vi vel innrømme at det nærmest er en umulighet for kirken å oppgi ordningen med en geistlighet?*

– Vanskeligheten oppstår ved at man har blandet sammen verden og de troende innenfor statskirken. Man går ut fra at alle som fødes i landet og døpes som barn, er kristne, og menigheten hilses fra prekestolen med: «Kjære kristne», skjønt den største del av befolkningen aldri har kjent noe til et personlig liv i Gud. I dette miljøet vokser ungdommen opp. Når det gjelder valg av livsstilling, kan det hende at de får lyst på å studere teologi. For noens vedkommende avhenger ikke et slikt valg av et

personlig liv i Gud. Kristne, mener de, ble de i barnedåpen, og da må de få lov til å velge en prestestilling like godt som andre velger å være lege, ingeniør o.l.

Dette forklarer også meget annet, f.eks. hvorfor man vraker vekkelser og slår inn på oppdragelseskristendom. «De er kristne,» sier man, «så gjelder det bare å oppdra de kristne rett.»

– *Men dette med oppdragelseskristendom er vel i grunnen et litt vanskelig spørsmål. Det angår forresten ikke bare dem som vokser opp innenfor statskirkens miljøer. Mer og mer har det begynt å gjelde også andre. Ettersom første og kanskje annen generasjon av vekkelsesbevegelsenes kristne avløses av neste generasjon, står man vel innfor faren for at graden av oppdragelse til kristendom øker på bekostning av omvendelsesforkynnelsen.*

– Man skal aldri oppdra personer til å leve som kristne når de aldri har vært kristne! Det blir jo bare å polere det gamle menneske.

Her er det legmannsvirksomheten har grepet inn, med Hans Nielsen Hauge og dissentersamfunnene i spissen. Når så vekkelsen kommer, og som regel holder den seg blant «legfolket», så oppreiser Ånden vitner blant dem. Og disse «legpredikantene» har kanskje fullt hus, mens kirkene, med døde prester, står tomme.

Jeg mener ikke at det ikke finnes virkelig troende og frelste prester. Jeg kjenner flere, men det store feilgrepet består i at kirken har både vantro og troende medlemmer og vantro og troende prester.

– *Men er det ikke slik at biskopene skal holde styr på prestene i sitt bispedømme, og passe på at de holder seg til det som er vedtatt luthersk lære?*

Man kan stå i prestekjole eller på professorkateteret og dosere lærdommer som er helt i strid med Guds ord, men like fullt regnes som «kristen». Hvilket vrengebilde av det sanne, kristelige system!

Legpredikantene reiser seg imot dette mer og mer og

krever at en legmann skal ha, eller rettere sagt har, ifølge Skriften, like meget rett til å preke og betjene en menighet som en som har tatt teologisk embetseksamen.

– *Likevel må vi vel innrømme at noen legpredikanter kan vise et uforsvarlig lavt kunnskapsnivå? De står nå tross alt der på prekestolen for å rettlede folk i livets viktigste spørsmål!*

– Den mann som er helt frelst og har kall av Herren til prekegjerningen, vil selvfølgelig sette seg inn i Guds ord, og selv om han er en legmann, vil Ånden kunne bruke ham, ja muligens i langt sterkere grad enn mannen med universitetsutdannelse!

– *Ja, i alle fall dersom han med kunnskapene stoler mer på dem enn på Åndens ledelse og inspirasjon.*

– I de kristne menigheter må vi være våkne for de krefter som Herren åpenbarer, og erindre at uttrykket «prest» hører den gamle pakt til. Bare i den forstand biskop Heuch anvender ordet, er man prest i den nye pakt: «Hver eneste kristen er en født prest, og andre prester kjenner ikke Det nye testamente til!»

– *En hovedsak for en forkynner er vel å vinne mennesker for Gud? Men kanskje ikke utdannelse hjelper mest?*

– Det står: «Den vise fanger sjeler.» Man må få den visdom som er fra oven. Sjelevinning hviler ikke bare på pastoren og de ledende!

Evangelister – eldste

– Blant de kall til tjeneste som er nevnt i Efes. 4,11-16, er også kallet til evangelistgjerningen. Hvordan kan man best beskrive den tjenesten?

– Evangelistene var som regel banebrytere for kristentroen. Se f.eks. Filip i Samaria. Han var en banebryter i Den Hellige Ånds kraft. Mennesker ble frelst og døpt i vann, syke ble helbredet. Men det ser ikke ut til at Filip kunne føre de troende frem til åndsdåpen. De ble åndsdøpt først da Peter og Johannes ba for dem.

Også i våre dager er det mange predikanter som blir benyttet til vekkelse slik at sjeler frelses. Men de formår ikke å føre de troende videre.

– Men en evangelist skal vel ikke være banebryter bare i den betydning at han skal vinne mennesker for Kristus – og så ikke kunne føre dem videre?

– Evangelisten hadde til dels samme oppgave som profeten: å «tale for mennesker til formaning, oppbyggelse og trøst», og han var således både profet og evangelist. Og det var han, selv om de lærde uttalte at evangelistene bare var «legfolk».

Selv apostlene ble ansett for å være «ulærde og lege menn.» (Ap. gj. 4,13) De var dog anerkjent og kalt av Gud, og det var hovedsaken! Når den skjedde i Åndens kraft, var deres forkynnelse like betydningsfull som den lærde manns.

– Hvordan ble – og blir – man evangelist?

– Første betingelse for å være en Ordets forkynner, er

at man får et bestemt kall fra Gud ved Den Hellige Ånd, og så at man anerkjennes og sendes ut av den menighet hvor man står som medlem. Hvis menigheten er død og sover, så får man følge kallet like fullt og gå den vei Herren anviser. Men en våken menighet vil sikkert oppdage Herrens fingerpek og vite å vurdere dem som Ånden kaller.

– *Jeg vender tilbake til spørsmålet om hvordan man blir en evangelist. Etter ditt svar å dømme, skulle det vel være slik da, at om man i fremtiden skulle oppleve at det blir mangel på evangelister, så skyldes det ikke Gud, det kan vi se bort fra, for han kaller hvem han vil. Men det kan skyldes at det enkelte menneske eller menighetene ikke er våkne for Guds kall. Det kan vel også skyldes at menighetene ikke vil eller kan ta det økonomiske ansvaret.*

Men nå var vi jo egentlig enige om at alle kristne er «prester» etter nytestamentlig terminologi.

– Alle er prester i åndelig forstand i Guds menighet. Men ikke alle er kalt til «apostler, profeter, evangelister, hyrder eller lærere.» (Efes. 4,11)

– *Hyrder – det ligger liksom i selve ordet at her er det snakk om mennesker som har sans for omsorgens store betydning i menigheten.*

– Hyrdene hadde den pastorale gjerning i menighetene.

– *Når en musikksats har betegnelsen «Pastorale», tenkes det på en hyrdestemning – en landlig stemning.*

– De hadde omsorgen for den lokale menighets indre og ytre fremgang, og var med andre ord «forstandere» (pastorer) eller det som i Åpenbaringsboken er kalt «engel for menigheten».

Paulus sier: «Den som er forstander, være det med iver.» Også her gjelder det at den enkelte kan ha flere

nådegaver. Men ikke alle evangelister passer til en hyrde- eller forstandergjerning. Men det er en stor fordel for en forstander om han er evangelist, og likeså om han er lærer.

– *Det med lærer minner meg om skole og skolegang. Som regel kreves det vel en spesiell utdannelse for å være lærer?*

– Ikke alle predikanter har evnen til å undervise i Ordet. Men for en forstander må det være om å gjøre å tilegne seg lys i Ordet og nådegaven til å kunne utlegge det for menigheten.

– *Altså slik at utdannelsen skjer ved studium av Guds ord under Den Hellige Ånds veiledning og lys?*

Men på dette området kommer, mener jeg, nytten av gode, naturlige evner spesielt til sin rett. En god lærer bør vise pedagogisk talent og psykologisk innsikt. For han, som forkynneren, står midt mellom to verdener: Guds ord og mennesket.

Alle disse tjenestene som du har nevnt under henvisning til Efeserbrevet, skal jo virke frem dyktighet hos menighetsmedlemmene, slik at alle kan være med i tjenesten for Herren. De skal også virke frem oppbyggelse av Kristi legeme (menigheten). Og dette skal de gjøre til vi alle når frem til enhet i tro på Guds Sønn og i kjennskap til ham. Det vil si at de spesielle tjenestene skal virke samlende på menigheten – ikke virke splittende.

– Paulus ba Titus om å innsette ELDSTE i hver by. Paulus og Barnabas valgte eldste for disiplene i hver menighet, naturligvis med menighetens tilslutning.

– *De siste ordene du sa der, er nok viktige! Men selv uten dem, burde alle forstå at ingen nå til dags er noen Paulus eller Barnabas med deres gudgitte posisjon. Derfor kan heller ingen skyte seg inn under det*

bibelstedet når de ønsker å være enerådende mht. valg av eldste i menigheten.

– I 1. Tim. 5,17 tales det om «de eldste som er gode forstandere». De skal aktes dobbelt ære verd, «mest de som arbeider i tale og lære».

Selv om det var flere eldste, presbytere eller biskoper (hvilke navn man nå bruker) i en og samme menighet, så var det ifølge Åpenbaringen bare EN engel – «menighetens engel» – «forstander» eller «hyrde» (pastor). Og denne, ser vi av brevene til de syv menigheter i Lille-Asia, ble i særlig grad holdt ansvarlig for den åndelige tilstand i den menigheten som var ham betrodd.

– *Det du sier her, og den begrunnelsen du gir, er ikke lite interessant. Det er en viktig del av menighetenes praktiske oppbygning! Vi har i tidligere samtaler vært inne på hvor lett menighetene, med de ledende i spissen, har for å utarte når man ikke følger Guds ord og Ånd i alt!*

– Man lot f.eks. bispetittelen få større betydning enn eldstetittelen, og ga på den måten bispen en ubibelsk autoritet.

– *Nå kunne du vel snakke meget om hva eldstegjerningen i en menighet består i. Men du kan kanskje nevne noe?*

– Den enkelte eldstebror kan være utrustet med flere evner eller gaver. En eldste som er «god forstander», kan også være god lærer og undervise sin menighet i Ordet. Han bør også være det.

Man valgte ingen profet, men til eldste ble man valgt og innsatt ved bønn og håndspåleggelse.

Paulus sier tydelig og greit hvordan en eldstes ferd og åndelige, hjemlige og offentlige stilling skal være. (1. Tim. 3,1-7; Tit. 1,5-9)

Hva Peter sier om de eldstes gjerning, kan vi lese i 1. Pet. 5,1-4. Paulus sier til de eldste i Efesus: «Så gi da akt på dere selv, og på hele den hjord som Den Hellige Ånd satte dere til tilsynsmenn i, for å vokte Guds menighet, som han vant seg ved sitt eget blod!»

– Det er med andre ord ingen vesensforskjell på forstandergjerningen og de eldstes oppgave!

Så finner vi i Det nye testamente også en «stilling» som kalles MENIGHETSTJENER!

– Til denne stillingen ble man også valgt av «hele skaren» – menigheten, og ble innviet til gjerningen ved bønn og håndspåleggelse, på samme måte som eldstebrødrene. Denne stilling vedvarte i menighetene.

Første gang man valgte brødre til denne stillingen, var det for å gjøre «tjeneste ved bordene», altså til sosialt arbeid. De skulle hjelpe forstanderen med tilsynet og arbeidet blant de fattige og trengende. Men vi finner en av dem (Filip) som evangelist også – senest i Samaria.

Det fantes også menighetsTJENERINNER. Føbe var således «menighetens tjenerinne i Kenkreæ». (Rom 16,1) Deres stilling lignet menighetstjenerens.

I en levende menighet gjelder den anvisning Paulus ga: «Om vi har en tjeneste, ta vare på tjenesten . . . Vær brennende i ånden! Tjen Herren!»

Kvinners tjenester

– Du har snakket om kvinner som profeter. Men kvinnene hadde vel andre tjenester også? Ja, hvilke tjenester skal våre kvinner egentlig kunne utføre i de kristne menigheter?

Men kanskje du først vil si litt om kvinnens stilling rent generelt?

– Blant hedninger blir kvinnen ofte underkuet og trengt tilbake fra det offentlige liv. Selv mange jøder var innviklet i et system som var skadelig for kvinnen. Det kan man se av den lille episoden i Samaria, hvor Jesus samtalte med den samaritanske kvinnen. Disiplene undret seg over at han talte med en kvinne. Dette er et trekk i Jesu liv som igjen viser at han satte seg ut over de bestående skikker og ville la alle forstå at det glade budskap han var kommet med, gjaldt like mye kvinnen som mannen.

– For oss som lever i dagens Norge, er det vel ganske innlysende at kvinnen ikke er mindreverdig i forhold til mannen. Men det var nok ikke så enkelt å forstå dette i en overgangstid som den de opplevde på Jesu tid.

– Det er neppe tenkelig at alle de troende var fullt klar over den oppreisning Jesus brakte kvinnen.

Det var flere ting som de troende jøder hadde vanskelig for å oppgi. Det gikk så langt at til og med den store apostel Peter var vaklende. Paulus måtte motsi ham «like opp i ansiktet fordi hans opptreden hadde dømt ham». Saken gjaldt om de hedninger som var kommet til troen, kunne omgås jødekristne.

– *Hvordan kunne en apostel handle på den måten? Det var jo rene diskrimineringen!*

– Vi må huske at apostlene også var mennesker og kunne ta feil, selv om de under Åndens inspirasjon meddelte Guds vilje uavkortet i skriftene sine og i undervisningen for øvrig. (2 Pet 1,19-20) Slik var uten tvil også mye av den uviljen som oppsto mot kvinnenes deltagelse i det offentlige liv, en følge av det syn hedenskapet på den ene side og jødedommen på den annen side hadde medført.

– *Det er slett ikke uvanlig å høre at Paulus var kvinnemotstander – nesten kvinnehater!*

– Det er feil! P. Whitwell Wilson sier: «Paulus slo det første slag i menigheten for kvinnens befrielse. Han grunnla kvinneemansipasjonen.»

Den trelldomskvinnen som hadde en spådomsånd, måtte Paulus utfri av Satans hånd.

– *Du tenker på henne det står om i Ap. gj. 16,16-18?*

– Ja. Paulus ble harm over Satans makt over henne, og over den onde ånds lovprisning. Han drev den ut, selv om kvinnenes herrer, som ikke skammet seg over å tjene penger på henne, opptok kampen mot ham. Dette var et slag for kvinnenes befrielse! Hadde Paulus vært en hedning, eller en vanlig jøde, så hadde han ikke funnet det umaken verdt å utfri henne.

Og siden sto Paulus alltid som en forkjemper for kvinnens rettigheter, i motsetning til hedenskapets tvangsmidler og slette forordninger.

– *Kan du si litt om noen av de kvinneskikkelser som Paulus omtaler?*

– Keiser Klaudius hadde påbudt at alle jøder skulle forlate Roma. En jøde ved navn Akvilas og hans hustru Priskilla var kommet seg til Korint, og der traff Paulus dem. Ifølge Ap. gj. 18,26 ser det ut til at de var kristne før Paulus traff dem. De var teltmakere av profesjon, og Paulus slo seg i lag med dem, siden han også var teltma-

ker. Vi kan tenke oss hvilken velsignet innflytelse han hadde på disse to, som holdt så godt sammen og alltid nevnes sammen i Skriften. I Ap. gj. 18,18 ser vi at Priskilla og hennes mann reiste sammen med Paulus til Efesus og fikk anledning til å hjelpe et stort Herrens vitne inn i et dypere åndelig liv, nemlig Apollos. De måtte være bra innstilt åndelig når de kunne oppdage hans åndelige mangler. Han kjente bare Johannes-dåpen. Antagelig var han ikke åndsdøpt og kjente ikke alt om Jesus.

Priskilla og Akvilas fikk høre ham i synagogen. «De tok seg av ham og ga ham grundigere kjennskap til Guds vei.

– *Da sier jeg som flere andre har sagt: Dette skjedde jo privat, og kan ikke danne forbilde for undervisning i menigheten.*

– At det skjedde privat, utelukker ikke at kvinnen var med og underviste denne store læreren. Om det skjedde privat eller offentlig, betyr egentlig ingenting. Faktum er at Priskilla var med og underviste Apollos i Guds vei. Priskilla var med og bidro til at en av oldtidens mest veltalende predikanter ble forfremmet i ånden og mer brukbar i Herrens gjerning.

Disse to hadde en menighet i sitt hus, som sendte sin hilsen med Paulus til Korint. Deres hjem var altså et levende sentrum for kristendommens utbredelse.

Det samme hendte i Roma, da de fikk komme tilbake dit. Også her nevnes «menigheten i deres hus». Deres hjem var antagelig i begynnelsen samlingssted for den nye menigheten i Roma.

Paulus sier i slutten av Romerbrevet: «Hils Priska og Akvilas, mine medarbeidere i Kristus Jesus, de som har våget sitt eget liv for mitt, og som ikke alene jeg takker, men også alle menigheter av hedningene.»

– *Nå er det vel litt sent for vår menighet å takke dem, men det var kanskje en idé å takke Gud for dem?*

– Disse sto som et levende samlingspunkt i Herrens gjerning, og deres hjem var «et åndelig veksthus og et

samlingssted for de unge menigheter,» som en så treffende har sagt.

– I Rom. 16,1-2 sier Paulus: «Jeg anbefaler dere Føbe, vår søster, som er menighetstjenerinne i Kenkreæ, at dere tar imot henne i Herren, som det sømmer seg for de hellige, og går henne til hånde i alt som hun måtte trenge deres hjelp i. For hun har gått mange til hånde, ja meg selv.»

– Det siste uttrykket viser at hennes virksomhet ikke bare var innskrenket til å hjelpe kvinnene i menigheten. Også ungkaren og apostelen Paulus hadde nytt godt av hennes oppofrende gjerning.

Hennes navn betyr «den skinnende». «Menighetstjenerinne» kalles hun i den norske oversettelsen. Dr. Whedon sier at det greske ordet som oversettes til engelsk med «succorer» (i vår norske oversettelse: «gått mange til hånde») skal bety beskytterinne, og inneholder den samme betydning som i 12,8, der det står i en engelsk oversettelse: «He that ruleth» (Den som styrer.) Det oversettes i vår norske oversettelse med «forstander». «Den som er forstander, være det med iver.»

– Tillat meg å bemerke at det ikke er eksakt samme greske ord som brukes på de to stedene. Her i omtalen av Føbe brukes ordet prostatis, som best kan oversettes med hjelperske eller beskytterinne, en som står foran som vern, f.eks. «en som hjelper i nød» – det ble bl.a. brukt om en som hjalp i lovsaker. Dette ordet finnes ikke andre steder i NT. I kapittel 12 derimot brukes ordet proistamenos, som også betyr «den som står foran», men med betydningsnyansen «den som leder». Ordet ble brukt om f.eks. en som leder en hæravdeling o.l.

Jeg har faktisk slått opp i noen oversettelser for å se hva som står der. I en engelsk overs. står i kap. 12: «He who gives aid» – som er forklart med at det eg. står «administra-

tor» eller «superintendent». I kap. 16: «helper» (en hjelper). Tysk har i kap. 12: «regieren» dvs. regjere, styre, og i kap. 16: « . . . tut Beistand in allem Geschäfte» – gir bistand i alle saker, forretninger, yrker. Fransk og italiensk har i kap. 12: presidenter – regjerer, og i kap. 16: gitt hjelp til . . ., og assistert.

Men også ordet som er brukt i kap. 12, inneholder noe av betydningen «med omsorg».

I alle fall har oversetterne hatt klart for seg at det er en viss betydningsforskjell mellom de to ordene som er brukt henholdsvis i kap. 12 og kap. 16. Og denne forskjellen består i at når det er tale om forstandere (og eldste), så heller man til betydningen «leder, styrer» mens man om Føbe bruker «yte bistand, beskytte, hjelpe».

– At hun var en ualminnelig dyktig og fremgangsrik kvinne, kan man se av den anbefalingen Paulus gir henne. Det er også en vanlig mening at det var hun som brakte med seg Romerbrevet til Roma. Renan sier: «Hun bar i kjortelfliken sin den kristne teologis fremtid – nemlig den skrivelse som skulle regulere skjebnen til hele verden.»

– Renan hadde satt seg ualminnelig godt inn i forholdene på Jesu tid. Jeg har lyst til at vi skal komme tilbake til ham i en senere samtale. Han hadde ikke bare gode meninger!

– Whedon sier: «Den apostoliske kirke (urkirken) ga adgang for kvinnen til å be offentlig med dekket hode, den ga plass for profetinner (predikantinner) og den ga rom for diakonisser (menighetstjenerinner). Men det later ikke til at den omtaler eldstekvinner eller bispinner.»

– Det har vel også vært den vanlige mening hos oss at Bibelen bare nevner menn som eldste eller tilsynsmann (episkopos eller presbyteros).

– – –

– Romerbrevet nevner også andre kvinner: «Hils Maria, som har arbeidet meget for dere. Hils Andronikus og Junias, mine frender og mine medfanger, de som har et godt navn blant apostlene, de som også før meg er kommet til Kristus.»

I den engelske oversettelsen står det Junia, og da er det, mener Fausset, tale om enten Andronikus' hustru eller søster. Hvis Junias er riktig, slik det står i den norske oversettelsen, da er det en mannsperson, men det er likevel mer sannsynlig at det skal være Junia.

– *I en nyere engelsk oversettelse står det Junias, men i forklaring til verset står det: Kan kanskje være Junia.*

– Fausset sier: «De som antar at uttrykket «apostel» benyttes i begrenset betydning i Ap. gj. og i brevene, mener at disse to var berømte apostler. Blant disse fortolkere er Luther, Calvin og Bengel.

– *Når du sier «begrenset», mener du vel egentlig at ordet skal bli forstått i utvidet betydning – altså at det var flere enn de tolv som ble kalt apostler!*

– Andre derimot, som ikke ser ut til å være klar over at benevnelsen «apostler» ble brukt på andre enn de tolv, oversetter uttrykket slik: « . . . som er berømt blant apostlene.» I vår oversettelse: «. . . de som har et godt navn blant apostlene.» Whedon sier at hvis det er en kvinne det her gjelder, så er det gitt på forhånd at denne oversettelsen må være riktig. Han tror ikke at en kvinne kunne være apostel.

– *Hvilken konklusjon trekker du så av dette?*

– Siden de lærde er så uenige, kan vi jo fremsette denne tanken: Sett at det er en kvinne det gjelder (som i en engelsk oversettelse), og sett at de to ikke bare hadde et godt navn blant apostlene, men var apostler selv? Da hadde vi her et bevis for at det fantes kvinnelige apostler – ikke som menighetenes grunnleggende apostler, men som menighetens utsendinger.

– *Jeg synes virkelig det virker litt hypotetisk!*

– Jeg påstår ingenting!

Men også i dag blir det sendt ut dyktige, åndsfylte kvinner fra menighetene til misjonsmarkene. De utfører et virkelig apostolisk arbeid, dvs. et oppryddende, oppbyggende og grunnfestende arbeid. Vi gir dem navnet misjonærer.

– *Et vanskelig skriftsted er 1. Kor. 14,34: «Likesom i alle de helliges menigheter skal deres kvinner tie i menighetssamlingene. For det tillates dem ikke å tale, men de skal underordne seg, som også loven sier.»*

– Dr. Whedon sier: «I kap. 11,3-16 gir Paulus regler om bønn og profeti hos den kvinne som er utrustet med nådegavene. Og her i kap. 14 forbyr han snakkesaligheten hos den ubegavede del av kvinnekjønnet. Det ble ikke forunt Orienten, men Vestens folk å vise kvinnen hennes virkelige stilling. Paulus behandler henne med den strenghet som var alminnelig på hans tid. Men Ånden ga klart til kjenne, ved stadig å gi kvinnen profetiens gave, et håp som var rikt på nåde.»

Rabbinerne undertrykte kvinnen med en falsk fortolkning av Det gamle testamente. Et eksempel: «Hva er beviset på at man ikke skal undervise en kvinne?» Svar: «Fordi det står i 5. Mos. 11,19: «Og lær deres sønner . . .» Det står ikke: «og deres døtre.» (I den norske oversettelsen står det: «deres barn.»)

Callistratus sier: «Trærnes pryd er bladene, fårenes: ullen, hestenes: manken, mennenes: skjegget, kvinnenes: taushet.»

– *Da kan man gi Whedon, som du siterer, rett: «Den filosofien som her ble lært, var den samme som frembrakte slaveriet.» – Men tilbake til 1. Kor. 14,34 og forbudet for kvinner mot å tale (gresk: laleo.)*

– Roten «lal» i det ordet betyr egentlig å prate, snakke, pludre, og betegner meningsløse eller barnslige

ytringer. På klassisk gresk har den ofte den betydningen.

– *Det er samme ord vi har i «å lalle» eller «lulle». Lalleord er slike som er skapt av barns lalling.*

– «Men,» sier Whedon, «i det nytestamentlige gresk betegner «laleo» å tale eller utlegge en lengre tid.» Man kan ikke fremlegge noe argument i tilknytning til det ordet for å fastslå hva slags ytringer Paulus forbyr.

– *Men Paulus viser jo også til hva loven sier! Han støtter seg jo faktisk på en gammel regel her. Og en rabbiner har til og med sagt at det var bedre hele loven gikk til grunne enn at den skulle bli utlagt av en kvinne!!*

– Loven er permanent, men anvendelsen av den kan variere fra tidsalder til tidsalder, sier Whedon.

Grotius sier om dette spørsmålet: «I Det gamle testamente var det kvinner som profeterte. I Det nye testamente finner vi Filips døtre og andre. Slike kvinner var vant til å utlegge de hellige profetiene offentlig . . . Derfor må Paulus' forbud mot å la kvinnen være lærer forstås slik: Med mindre de mottar Guds spesielle befaling til det.»

Med hensyn til skikken for kvinnen å ha sitt hode tildekket når hun ba eller profeterte, så må vi vel nærmest tro at det var av midlertidig betydning, en befaling om ikke å krenke den gode tone. Den kvinnelige drakt man den gang benyttet, ville ikke passe nå.

– *Ikke mennenes kjortler heller!*

– Det er ingen religiøs forpliktelse for henne til å bruke en hatt i kirken eller å forby henne å be eller tale uten hatt. Grunnen til at Paulus fordømte det utildekkede kvinnehode på sin tid, skriver seg fra at en slik handling på den tiden øyeblikkelig ville flytte kvinnen fra hennes rette forhold. Det ville vekkes en hel del vanærende tankeforbindelser som var skikket til å så tvil om menighetens renhet, sier Whedon videre.

For å passe inn i de forskjellige forhold som oppstår i

verden, må man ofte bøye seg for bestående skikker, ellers vinner man ingen inngang med evangeliet.

Når det står: «Jeg tillater ikke en kvinne å opptre som lærer,» så må vi ta dette verset i sin helhet: « . . . heller ikke være herre over mannen.» Av dette ser vi at apostelen forsøker å komme til det han virkelig har som mål: Det er galt av en kvinne å undervise, hvis hun i denne gjerning forsøker å få makt. Undervisningen er nemlig en av de tjenester i menigheten som gir mest autoritet.

Tanken hos Paulus er: Hvis hun med sin lærergjerning inntar en overlegen stilling i sitt forhold til mannen og viser tegn på å ville herske over ham, da har hun veket av fra Åndens plan. Men når hun med mannens sanksjon og i Åndens kraft underviser i Ordet, så er det ingenting i veien for det.

Det er tider da mennene ikke fyller plassen sin i Herrens vingård. Da oppreiser han en Debora som kan ta mennenes plass høyest oppe i samfunnet. Men hun er ikke kalt til å være mannens hersker, hun er kalt til å være hans medhjelper. Når Ånden utgytes, da står det frem mang en Priskilla, Føbe, Lydia eller Dorkas, Maria eller Junia som med sitt liv og sin ydmyke ferd, sin hengivelse til Gud, sin oppofrelse for Kristus hjelper frem Herrens sak.

– *Nå har vi snakket lenge om dette emnet, og det er vel på tide å komme frem til en slags konklusjon?*

– Ja. Det begrep som Bibelen fremholder om kvinnens stilling i de kristne menigheter, er meget mer omfattende enn mange er villige til å innrømme. Vi ser hvordan kristendommen har løftet kvinnen i samfunnet og adlet og opphøyet henne som samfunnets mor, en som fortjener alles aktelse. Straks kristendommen trengte inn i det romerske rike, merket man en kolossal forandring i samfunnslivet.

De kristne kvinner viste ikke bare de dyder som hedenskapet ikke kunne gi, men ble opptatt av alle slags gjøre-

mål innenfor det kristne fellesskap, de forbandt sårene til dem som led tortur, ba med martyrene og viste seg mer modige enn løver når de selv skulle lide martyrdøden.

Det er når de kristelige prinsipper trenges tilbake, at kvinnen kommer i en lavere klasse. Det er interessant å se at man i de senere tider har søkt bakom den dogmatiske forkynnelsen, bakom kirkehistorien, for å få tak i kildene, kristendommens opprinnelse. Og litt etter litt, alt etter som man løsriver seg fra meget av det som mennesker har diktert, får kvinnen den plass som Gud hadde tiltenkt henne. Hun vil ikke prøve å være høvding over mannen, men hvis Ånden kaller og menigheten forstår kallet, så er den inspirerte kvinne rede til å fylle en hvilken som helst plass i de kristne menigheter.

Som sagt: Skriften omtaler ikke kvinnelige eldste og apostler. Men kvinnene hadde stemmerett i menighetssamlingen. De hadde adgang til andre stillinger i menigheten, når det bare fant sted i Den Hellige Ånd, uten at de ville herske over mannen.

Apostlene fikk ikke noen annen ånd enn den de hellige kvinner fikk som var samlet på den øvre sal. Kvinnene fikk åndsgaven til samme formål som mennene: for å være vitner. Det er noe ingen kan komme utenom som vil tro sin Bibel.

Menighet i fremgang

– Vi har nå i noen samtaler snakket om menigheten og dens ledelse. Men det viser seg tross alt at det er mange menigheter som har alt dette i orden, men likevel fullstendig mangler fremgang. Mens andre menigheter er nokså langt fra det bibelske mønster, men har fremgang. Dette er ikke så godt å bli klok på!

– Da bør vi stille spørsmålet: Hva menes egentlig med fremgang? Det er noe ganske annet enn mange tror. Meget av det som kalles fremgang i forsamlingene, er bare midlertidig og uvesentlig.

God musikk og sang, predikantens veltalenhet, gunstige sosiale forhold kan være årsak til stor søkning til møtene. Menneskelige tilstelninger for å vekke oppmerksomhet og pirre folks nysgjerrighet kan se ut til å føre til en ytre tilslutning som iblant virker enestående, uten at det er virkelig kristelig fremgang til stede.

– Du streifet innom «god musikk og sang»! Jeg mistenker deg ikke for å mene at det er likegyldig hvilken kvalitet vi holder på dette området. Men av og til føles det som om noen mener: «Jo mer primitivt og jo tydeligere lavkvalitetsnivå – dess bedre!» Slikt kan virke litt deprimerende for den som er satt inn i tjeneste med sang og klang i menigheten!

– Ikke misforstå meg! Gud kan og vil betjene seg av god musikk og sang, veltalenhet, kunnskap, lyse og gode sosiale forhold og forskjellige tilstelninger for å fremme sitt verk. Men alt beror på om det hele er under hans kontroll, eller om det eksisterer bare for å tilfredsstille de

kjødelige sanser. Dersom det siste er tilfellet, kan man ikke slutte seg til at det er noen dyp, åndelig fremgang. Ikke i menigheten – heller ikke i den enkeltes liv.

– *Men likevel er det et faktum at folk kan komme i store skarer til møter der noe «klør i ørene»!*

– Den såkalte «kirkelige fremgang» behøver ikke å bety kristelig fremgang. Det kan nok vises til statistikk med store tall, men det behøver ikke å vitne om stort, kristelig innhold. Dette gjelder især i våre dager da så meget av det som kalles «kirkelig liv», har sin rot i den moderne retning med forkastelse av Jesu inkarnasjon, forsoningen, Bibelens inspirasjon, Åndens gjerning og meget mer.

– *Den lille bokstavforskjellen mellom «kirkelig» og «kristelig» sier vel noe om den store vesensforskjellen. Men vi kommer vel til å oppleve at det blir tatt i bruk stadig nye virkemidler for å samle folk.*

– Man kan gjerne slutte med å brenne røkelse til forfedrenes minne når man ikke følger i deres gudhengitte spor. Store tall og smukke ord som er bygget på en falsk grunn, som tilfredsstiller «kjødet», vitner ikke om kristelig fremgang!

– *Hva holder du så for å være nøkkelen til ekte fremgang?*

– Personlig gudsfrykt og en levende menighet! Menigheten bør være virksom og stadig opptatt av sjelefrelsende arbeid, av å lindre de elendiges nød og være en Kristi vellukt alle steder.

I en fremgangsrik menighet vil du alltid finne at Jesus står i dens sentrum og leder og styrer. Hans ånd gjennomtrenger alt. Hans planer og bestemmelser, som er åpenbaret i Ordet, er det avgjørende. Jesus er menighetens hode.

En slik menighet vil ha fremgang – om ikke alltid etter kjødets målestokk, så vil den være i en dyp, åndelig fremgang som avspeiler Guds vilje og Kristi sinnelag.

– *Kan du i få ord si hva som er hemmeligheten til kristelig fremgang?*

– Da vil jeg si: renhet, hellighet og åndelig kraft!

– *Men dette er vel for mange mer eller mindre tomme ord?*

– Det er nødvendig å eie en bibelsk lære om disse begrepene. Vi kommer ofte over slike ord i Bibelen: rettferdiggjort, gjenfødt, helliggjort, fylt av Ånden.

– *Noen korte definisjoner?*

– Rettferdiggjørelsen er en guddommelig handling, som gjør at den som tror på Kristi fortjenester ved hans korsdød og oppstandelse, blir betraktet som befridd fra den dom som hans synder har ført over ham. Rettferdiggjørelsen tar særlig sikte på det tidligere liv, men muliggjør det nye.

Gjenfødelsen er den store forandringen som finner sted i menneskets ånd og hele vesen når det har trodd på den Herre Jesus. Det skjer en grunnforandring i ens indre, og man blir et Guds barn. Alle de rettigheter som står åpne for Guds barn, er plutselig blitt ens eiendom. Gjenfødelsen bringer selve gudslivet inn i sjelen.

Helliggjørelsen begynner i rettferdiggjørelsen og gjenfødelsen. Den omfatter renselse fra indre synd ved en full innvielse til Gud og en barnlig tro på Jesu blods kraft. Helliggjørelsen betrakter det gamle liv som opp- og avgjort, og henvender seg spesielt til det nåværende og fremtidige liv.

Rettferdiggjørelsen hever fordømmelsen. Gjenfødelsen bringer oss barnekår. Helliggjørelsen fjerner syndens makt over oss.

Den som er rettferdiggjort, er ikke lenger under Guds vrede. Den gjenfødte er blitt Guds lykkelige barn. Den helliggjorte er – i den utstrekning han er helliggjort – befridd fra det som fører skyld og dom med seg.

Vi ser at alt hva vi kan oppnå av liv og fremgang, skriver seg utelukkende fra Kristi fullbrakte verk.

Jesus er således det sentrale i enhver levende kristens liv.

– *Men det har vel stor betydning at alle i menighetene anstrenger seg for å gjøre en stor og god innsats?*

– Ja, men kritstelig fremgang fremmes ikke ved ytre botsøvelser mens hjertet henger ved det onde! Av intet blir intet. Det kan nok bli bråk og larm, men «tomme tønner ramler mest». Skal det bli liv, må det skapes inne i oss. Det kan bare Gud gjøre!

Hva kan det nytte å etterligne kristendom? Dessverre er det mange som bare er religiøse skuespillere. De har tilegnet seg etterlignelseskunsten og mener at de eier det sanne liv. Men: «Gud, skap!» heter det, «skap ditt liv i sjelens innerste.»

– *Det var jo kong David som sa dette: «Gud, skap i meg et rent hjerte!»*

– Det er altfor lite syndserkjennelse hos de troende. Derfor kan ikke Gud gripe inn med sin skapende og rensende makt.

Men prøv deg selv, kjære venn! Spar ikke på selvkritikken! Blir du renset og fylt med Den Hellige Ånd, da vil din fremgang bli sikret både i liv og gjerning.

– *Det var et godt råd du ga meg der! Men det ligger vel i oss mennesker en lyst til å ville gjøre gudstjenestene og menighetslivet så tiltalende og bra som mulig. Slik har det vel alltid vært, men kanskje det er en mer utpreget tendens til dette nå for tiden?*

– Dette er et tidens tegn! Man vil helst ha en kristendom som er tiltalende for de menneskelige sansene. Det skal helst være fullendt form og stil, gripende liturgi, storslåtte prekener om folkelige emner, filantropiske foretak og sosiale reformer. Men kom ikke med en brennende, omkalfatrende forkynnelse som vender opp ned på de bestående, stivnede former – en forkynnelse som stiller krav om en hel omvendelse fra synden og om troen på Jesu blod til frelse. Si ikke i våre «opplyste» dager at folk

går mot en evig fortapelse hvis de ikke omvender seg og mottar Jesus som sin personlige Frelser! Den slags prekener passer ikke for de store og mektige, eller for dem som gjerne vil holde på sine «kjøttgryter».

– *Vi kan vel si med Sven Lidman slik han uttrykker det i en preken: «Du kanskje søker og kan få en moderne tilskåret og vitenskapelig utformet religion, som fyller alle dine fordringer og krav på frihet og fornuft, letthet og behag, komfort og hygiene. – Min venn, den er som en konfeksjonsdress av enkleste kvalitet. Den sitter bra når du prøver den, men du behøver bare å ha gått og arbeidet i den et par dager eller å ha vært ute i et regnvær med den – og den er slutt!»*

En moderne utformet religion som kaster vrak på de fundamentale sannhetene i Skriften, kan være populær, men kan vel ikke kalles kristen?

– Å frelse syndere fra alle deres synder, å rydde opp i formvesenet og fjerne det, å rive folk som branner ut av ilden, det hører med til Jesu program. Han eier en renhet og kraft, en fylde av guddommelig skjønnhet som ingen annen. Han rager opp som det ene store fjell, med solbelyst tind, som gir det store åndelige landskap sin betydning. Alt annet blir smått ved siden av ham. Vi føler at her er mer enn et menneske, her har vi med en guddommelig inkarnasjon å gjøre.

– *Og troen på inkarnasjonen er vel en prøvesten?*

– For oss, og for alle kristne i alle tider, har dette vært en grunnsannhet som ikke måtte røres ved så fremt kristennavnet skulle beholdes. For en kristen står Jesu Kristi inkarnasjon uatskillelig forenet med hans fullbrakte forsoningsverk.

– *Og derfor er forkynnelsen av dette en hovedsak for en levende menighet som ønsker kristelig fremgang.*

– Det man ofte kaller kristendom og kirke, har sluppet så meget av verdens og kjødets program inn i forkynnelse og praksis at det sanne Jesus-bilde er helt utvisket.

I våre rekker er det en uimotståelig trang til å følge Jesu program i alle deler! Vi ser hulheten i alt det tomme formvesen som råder omkring oss. Hva kan det nytte å holde fast på tørre, døde kirkeskikker og håpe på en løsning av de store, religiøse problemene når ikke den åndelige kraft er rådende i leiren?

Jesu program med all dets enkelhet, men med dyp kraft er det folket trenger. Det er det eneste som kan tilfredsstille hjertenes lengsel.

– *I bildet av den fremgangsrike menighet hører vel også nestekjærligheten med?*

– Kristendommen lærer oss å høyakte og respektere andres individualitet. Vi skal intet gjøre mot vår neste som vi ikke vil han skal gjøre mot oss. Da faller det omtrent av seg selv at vi gjerne gjør mot vår neste det som vi vil at han skal gjøre mot oss.

Kjærligheten «søker ikke sitt eget» eller en fordel som vår neste skades ved. Paulus sier: «Bær hverandres byrder, og oppfyll på den måte Kristi lov!» Men han føyer straks til: «Enhver skal bære sin egen byrde.» Han viser oss altså at ingen er fritatt for ansvar overfor seg selv og sine egne personlige anliggender, slik at man skulle kunne leve på andres godgjørenhet når man har både krefter og helse og anledning til å sørge for sitt eget utkomme. Dermed slår han en pæl gjennom det dovne, uansvarlige lediggangsliv som tusener lever . . .

Man kommer til den slutning at mennesker, til tross for all den utvikling man roser seg av i våre dager, fremdeles bærer det gamle, syndige hjerte som er fordervet og søker sitt eget.

Bare en ting hjelper her, og det er den frelse som Jesus bringer, omsatt i et liv som avspeiler hans sinnelag. Og dette mangfoldiggjort i tuseners samvirke, et samvirke mellom gjenfødte sjeler, som samler seg helt om Jesu program!

– *Og dermed har du sagt at dette programmet er det*

som fører til ekte vekst i menigheten. Jesus og hans program må få være vår hjelp!

«Og hjelper ikke han, så hjelper ingen! Det har jeg lært meg klart forstå!» (Lidman)

Misjonen

– Vi har nå noen ganger snakket om menigheten generelt. – Kanskje vi i dag kan vende tilbake til menigheten i Møllergt. 38 og snakke om utviklingen der?

– Pinsevennene i Norge regnet forsamlingen i «38» som modermenigheten for alle andre pinseforsamlinger i landet.

– Som «ordnet» menighet var den dog ikke den første.

– Men mange nåværende predikanter og forstandere har gått på søndagsskolen der, og evangelister som nå er rundt om i landet, har der fått sin åndelige forstring.

– At den menigheten har hatt en betydningsfull kurssettende innflytelse på utviklingen innenfor pinsebevegelsen, kan det neppe være tvil om!

– – –

– Misjonsarbeidet hadde en bred plass hos oss. Våre to første misjonærer var søstrene Dagmar Gregersen og Agnes Thelle. De reiste til India i 1910. Vi samlet penger til dem gjennom Korsets Seier og på våre møter. Henrik Engstrøm, som også reiste til India i oktober 1910, giftet seg med Dagmar Gregersen.

– Det var jo Dagmar Gregersen og Agnes Thelle som først brakte pinsebudskapet til Sveits.

På den tiden da disse reiste ut, var – så vidt jeg forstår det – ditt samarbeid med Nordquelle ikke brutt. På grunn av

det finner vi også i Nordquelles blad «Det gode Budskap» et opprop til fordel for innsamling til dem:

«Gaver mottages og avsendes til missionærene Engstrøm, Dagmar og Agnes. Den som saar i velsignelse, skal høste velsignelse! Adresser: Det gode Budskab, Bøn st . . .»

(Etter Asbjørn Froholt: «Erik Andersen Nordquelle»)

– Dagmar og Henrik Engstrøm begynte i 1913 Bandamisjonen. Vi støttet også Parley Gulbrandsen og andre i China, br. Leonards arbeid i Jerusalem og en misjon i Sør-Afrika.

– *Alt dette var jo før menigheten var «ordnet». Det kunne ikke være lett å administrere et misjonsarbeid ut fra såpass løse forhold som dere hadde? Ikke var det vel så helt enkelt for misjonærene heller, kan jeg tenke meg.*

– I januar 1915 ble det holdt et mindre møte av venner i «38». På det møtet drøftet vi nødvendigheten av et mer samlet misjonsarbeid. Det ble sendt ut innbydelse til alle som var interessert i det spørsmålet, til å delta i et møte i Kristiania.

Det møtet ble holdt 1. mai 1915. Der ble «Norges frie evangeliske misjonsforbund» stiftet, med meg som forbundets første formann. M.H. Sæther ble valgt til kasserer, og Laura Barratt til sekretær. (Forbundet skiftet senere navn til: Norges frie evangeliske Hedningemisjon.)

– *Da må en jo si at venneflokken i Møllergt. 38 var godt representert i styret!*

– Bandamisjonen og en annen misjon, Bilaspurmisjonen, kunne ikke anta forbundets betingelser, og forlot oss. Vi var meget bedrøvet for det, for vi trodde at et samlet forbunds arbeid ville være mer effektivt enn den enkelte misjons.

– *Men «forbundet» og Bandamisjonen arbeidet vel egentlig ved siden av hverandre i største fordragelighet? Og du selv var – etter hva jeg har fått opplyst – formann også i*

Bandamisjonen en tid. Det gikk ikke lang tid før de første ble sendt ut av forbundet?

– De første misjonærene som ble antatt av forbundet, var Chrissie og Parley Gulbrandsen og Gunnerius Tollefsen.

– *Men på den tiden var vel svært mange imot menighetsordning, og da var det vel ikke særlig lettere å få gjennomført en fast organisasjon av misjonsarbeidet innenfor et forbund – eller misjonsråd, som det ble kalt?*

– Det skulle ikke være en organisasjon i den forstand at de enkelte menigheter skulle sende sine representanter til de årsmøtene som ble holdt. Disse møtene var ment som et samlingsstevne om misjonssaken. Rådets oppgave var å fremme misjonsinteressen blant vennene, samle inn penger og sørge for misjonærenes underhold.

– *Forholdene ble kanskje meget bedre for misjonærene pga. stiftelsen av misjonsrådet? De var vel sikret fast lønn – eller «underhold» da?*

– Alt var bygget på tro, og ble oppholdt ved tro.

– *Men når det gjaldt organiseringen av arbeidet, måtte det da by på fordeler å ha en samlet oversikt og samordnet innsats på dette viktige område? Når du i dag ser tilbake på den tiden, som nå er kommet mer på avstand, er du sikkert glad for de resultatene som ble oppnådd!*

– Sommeren 1925 ble årsmøtet holdt i Stavanger, og forbundet feiret da sitt 10-årsjubileum. Min hustru hadde sluttet som sekretær noen år før, og apoteker Ivar M. Witzøe etterfulgte henne. (Han hadde vært varamann i rådet siden starten, og var medlem i «38» og Menigheten i «Filadelfia» frem til 1932.) M.H. Sæther var hele tiden forbundets kasserer. I de første ti år hadde vi formidlet 430 000 kroner til våre omtrent 30 misjonærer i China, India, Kongo og Sør-Afrika. Resultatene var kanskje større enn vi ante!

– Årsmøtene ble holdt i forskjellige byer der menighetene var med i «Norges frie evangeliske Hedningemisjon», og du selv var, i egenskap av formann, med i alle årsmøtene?

– Ikke i 1922. Den sommeren fylte jeg 60 år, og dagen ble tilbrakt ved bad Kissingen i Tyskland. Vår sønn Tom, som etter spanskesyken hadde fått tuberkulose, hadde ligget et års tid på et sanatorium i Tyskland, og vi ville kombinere sommerferien med å besøke ham. For å etterkomme familiens og venners ønske, søkte jeg råd hos en av legene ved badet for de kjedelige besvimelsesanfall jeg fikk nå og da. Legen forordnet hvile og ro, og ga meg resept på noen beroligende piller.

– Jeg vet at du har den dypeste respekt for legevitenskapen, selv om du for din egen del helst vil være avhengig bare av din himmelske lege.

– Den nødvendig hvile og ro fikk jeg i Tyskland. Jeg talte ikke selv tysk, så jeg kunne ikke snakke med noen, og hadde ingen telefoner å besvare og ingen møter å forberede meg til. Jeg følte meg vidunderlig styrket etter oppholdet der.

Men i 1926 tok Gud vår kjære Tom fra oss, elleve måneder etter at han hadde tatt hjem vår kjære Frances. Da hadde vi bare fire igjen av de åtte barna Gud ga oss. Det var tunge dager, men Gud ga styrke for hver dag.

– Det måtte ha vært ubegripelig tungt og vanskelig å forstå!

Men skal vi nå gå tilbake til misjonssaken? Selv om «rådet» ikke var ment som et misjonsselskap i ordets vanlige betydning, måtte det vel kjennes betryggende med så vidt gode og ordnede forhold. Dyktige medarbeidere hadde du også. Jeg tenker da ikke minst på M.H. Sæther, som hadde vært din medarbeider allerede i Bymisjonens

dager. Han ledet bl.a. et kor der, vet jeg. Og fremdeles er han en aktiv mann med meninger.

Var dere aldri inne på tanken på at hele pinsevekkelsen her i landet burde ordnes på en lignende måte?

– Min hustru og jeg reiste til Amerika i 1927, og før reisen hadde jeg sendt ut et sirkulære til menighetene med spørsmål om hvordan de stilte seg til en sammenslutning av alle pinsemenigheter i landet. Svarene var både for og imot, mest det første. På min reise i Amerika (og England) hadde jeg rik anledning til å studere dette system på nært hold. I begge disse land ledes alt arbeid både i hjemlandet og på misjonsmarken av et felles råd. Mine tanker beskjeftiget seg meget med disse problemene, og jeg ba meget til Gud om lys og veiledning i saken.

Våren 1929, et halvt års tid etter at vi kom tilbake fra Amerika, fikk jeg et hardt tilbakefall av min gamle sykdom, så jeg måtte ha en lengre ferie. Min familie ferierte den sommeren oppe ved Mesnalien, og der oppe i naturens stillhet, alene med Gud, gikk jeg igjennom Det nye testamente for å finne den rette løsning.

Jeg fant da at en felles organisasjon for hele landet, for å sammenbinde og kontrollere menighetenes virksomhet hva angår både hjemme- og hedningemisjonen, ikke stemte med Det nye testamente.

– Dette har jo vært et meget viktig og langt på vei avgjørende spørsmål for pinsebevegelsen. Hva var hovedargumentet mot å danne en landsorganisasjon?

– Apostlene og deres medarbeidere ordnet lokale menigheter overalt hvor det lot seg gjøre, men fikk aldri beskjed av Den Hellige Ånd om å ordne disse i en felles organisasjon. Dermed var saken klar for meg. Jeg måtte følge i det spor Guds ord anviste, og min hustru og jeg meldte oss derfor ut av Norges frie evangeliske Hedningemisjon.

– Dette var en beslutning som vakte bestyrtelse, mildt sagt! Tidligere – i 1909 – hadde du inspirert til en verdens-

omspennende pinseunion, og like før Amerika-reisen sendte du ut det sirkulære du nevnte. Det måtte de fleste ha oppfattet som at du var for en landsunion av pinsemenighetene. Men alle som følger med, merket seg nok at det som skjedde, kom etter et grundig studium av Guds ord og etter langvarig bønn over saken. Det vitner om en ubevegelig vilje til å følge Guds ord i alle stykker!

– Mitt «nye syn» vakte sterk motstand hos mange. De kunne vanskelig forsone seg med en slik helomvending, som det jo tilsynelatende var, fra min side.

Skriften sier at menigheten skal evangelisere verden. Det kan skje først og fremst ved hjemmemisjon, og dernest, når anledning gis, hedningemisjon. De som dro ut på langfart i kristenhetens første tid, ble gjerne sendt av en menighet og vendte tilbake til den for å fortelle hvordan Gud velsignet deres gjerning. Underhold var en trossak.

– *I Korsets Seier nr. 1 for 1930 skriver du:*

– Som tidligere antydet, tror vi at det ikke vil falle så lett for den enkelte menighet i Norge å overta en misjonær og sørge for både ut- og hjemreise og oppholdet på misjonsmarken, som det er for våre svenske pinsevenner, hvor menighetene gjennomgående er større. Det vil nok etterhånden finnes dem som gjør det . . . Den plan som for tiden vil passe oss best, er, etter min forståelse av saken, at vi tar for oss de enkelte misjonsfelter. Det er naturligvis der ute som det er med oss, at hver menighet (misjonsstasjon) har sin kasserer . . . Hvis kassereren på feltet ikke har de nødvendige midler, må vi her hjemme hjelpe ham ut av knipetaket ved Guds hjelp.

– *Dette er, forstår jeg, skrevet med tanke på «nyordningen», som faktisk måtte være en vanskelig tid for misjonærene. De måtte utvilsomt gjøre seg sine tanker om problemer som kunne komme.*

Så følger den viktige meldingen om hvordan menigheten i «Filadelfia» stilte seg til organisasjonstanken:

– Menigheten i «Filadelfia», Oslo, har vedtatt følgende forslag. Det ble først fremsatt og drøftet på vårt møte for eldstebrødre og menighetstjenere og -tjenerinner torsdag 28.11 (1929) og vedtatt av dem, og derpå fremsatt på vårt menighetsmøte mandag 2.12., og vedtatt av menigheten med overveldende majoritet. Et utsettelsesforslag, som ble fremsatt av br. I.Witzøe, sekretær i «N.F.E.H.», ble forkastet. Det vedtatte forslag lyder slik:

«Menigheten uttaler at den er enig i den fremstilling av Guds ord vedrørende organisasjonssaken, heri innbefattet hedningemisjonen og hjemmemisjonen, som br. Barratt fremholdt, og ønsker at det hele må ordnes så snart forholdene tillater det.»

Menigheten reiste seg og vedtok forslaget med begeistring. Hermed er dette spørsmål avgjort for vårt vedkommende.»

– *Hvis man så skal sammenfatte dette i ord som ikke er så formelle, hva sier du da?*

– Det prinsipp som dermed ble gjort gjeldende, er at en felles organisasjon for hele landet, . . . hva enten det nå er hedningemisjon eller hjemmemisjon eller noen annen misjon det gjelder, ikke stemmer med Det nye testamente.

– *Det ble også vedtatt en arbeidsplan for misjonen?*

– Jeg la saken frem på et par møter for menighetens tjenere og tjenerinner, og på det siste møtet var også eldstebrødrene med. Så ble planen fremlagt for menigheten den 27. januar (1930), og vedtatt av den.

– *Det vil bli vanskelig å referere hele den planen nå kanskje, men de viktigste punktene?*

– Noen av punktene var disse: Misjonærene kalles og sendes ut av Den Hellige Ånd i forbindelse med de

menigheter de tilhører. Den nødvendige forberedelse, i form av praktiske kunnskaper, bør tilegnes før de drar ut.

Den menigheten som sender, må hjelpe til etter evne med utgiftene. Dette vil føre til et mer inderlig forhold mellom misjonæren og menigheten. Hvis menigheten ikke makter å møte de finansielle krav alene, kan den eller dens misjonær søke hjelp hos andre menigheter og vennegrupper, uten å danne en organisasjon mellom disse.

Innenfor «forbundet» var det en fast regel at alle beløp skulle sendes til den misjonær eller det felt som yteren hadde bestemt. Den praksis må selvfølgelig følges fremdeles.

Ingen menighet som ikke har påtatt seg ansvaret for en misjonær, må innskrenke sine ytelser av den grunn. De kan sende hjelp gjennom en annen menighet, som har påtatt seg ansvaret, eller sende sine ytelser direkte til misjonæren eller en bestemt menighet (misjonsstasjon) i utlandet.

Hver misjonsmenighet har naturligvis sin kasserer som mottar ytelser til virksomheten, og fordeler disse etter de bestemmelser man fatter der ute.

Det kommer inn penger til misjonen der yteren ikke har avgjort hva de skal brukes til. Det er disse beløpene man må bestemme over her hjemme.

Da «Korsets Seier» utgår fra menigheten i «Filadelfia», Oslo, og alle brev, rapporter og kvitteringer til bladet kommer hit, så vil det falle naturlig at en stor del av ytelsene til hedningemisjonen blir sendt hit. Av nevnte grunn vil vi også, lettere enn mange andre, kunne avgjøre hvor behovet er størst. Vi vil kunne plassere de midler, hvis anvendelse yteren ikke har bestemt, der hvor de trenges mest.

På misjonsmarken må det ikke dannes en organisasjon mellom menighetene (misjonsstasjonene). Hver menighet står for seg, som her hjemme, med

bare en åndelig forbindelse mellom de andre menigheter. Hvis man ikke vil gå med på denne ordningen der ute, kan man ikke vente støtte av menighetene i hjemlandet.

Hvor det er mer enn en misjonær på en misjonsstasjon (menighet), må EN stå som menighetens leder.

All eiendom på misjonsmarken må tilhøre utsendermenigheten, inntil slike ordnede forhold blir opprettet at virksomheten kan overdras til menigheten på stedet.

– Dette var punkter som ikke burde bli misforstått. Men det var vel dem som mente at det som «forbundet»s kasserer tidligere hadde gjort, det ble nå bare overflyttet til menighetens kasserer.

– Om så skulle skje, så var det ingen skade skjedd. Tvert om! Man flyttet over fra «misjonsforbundet» til en bibelsk ordning. Ingen menighet ble forurettet, da alle hadde frihet til å motta ytelser og forvalte dem etter behag. Den samme rett hadde vår menighet også. «Forbundet»s formann, sekretær og kasserer hadde jo i årrekker tilhørt vår menighet.

– Men misjonsrådet eksisterte jo fremdeles. Hvorfor var det egentlig bedre at arbeidet skulle bli ivaretatt av en kasserer i en menighet enn av et «råd»?

– Det «råd» som hadde eksistert inntil da, var bare valgt av tilfeldige deltagere i et årsmøte om sommeren. Men det virket dog etter vedtatte lover og regler som ga det myndighet over menighetene i utlandet. Det var således den første spire til en felles organisasjon, som vi ikke tror stemmer med Guds ord. Den menighet som sendte ut en misjonær, kunne like godt bli innregistrert av autoritetene i utlandet, som et slikt råd. Så betraktet fra den juridiske side, var det ingen vanskeligheter i veien.

– Og i samme menighetsmøte som denne arbeidsplanen ble vedtatt, ble det også valgt ny misjonskasserer?

– Ole Elias Bastian Ekorness ble valgt til stillingen.

– *Ham kjenner jeg! – Men «rådet» levde fortsatt.*

– I 1931 nedla misjonsrådet sitt arbeid og overdro til menigheten i «Filadelfia», Oslo, eiendommer på misjonsmarken. Likeså overtok menigheten ansvaret for de misjonærer som til da ikke hadde fått noen utsendermenighet. Gud har vært med til denne dag, og de midler som trengtes, har kommet rikelig inn.

Store forandringer

– Men før tiden hadde gått så langt som til det vi avsluttet med i forrige samtale, hadde det skjedd store ting mht. møtelokale i Kristiania!

– Menigheten i «38» fikk stadig nye medlemmer. Lokalet var altfor lite til å ta imot de skarer som søkte møtene, og mitt bønneemne var at Gud måtte gi oss et større lokale.

Den 24. april 1922 kunne jeg undertegne kjøpekontrakten for en del av Alfheimgården i St. Olavsgt. 24. Mer sentralt kunne vi ikke ønske det. Arkitekt Boye gjorde et godt arbeid med ombyggingen av det fabrikklokalet som hadde vært der, og skjærtorsdag, den 17. april 1924, kunne vi samles i vårt nye lokale og innvie det.

– Og etter den dagen kom virksomheten inn i et stabilt, men aktivt leie, med stor tilstrømning av folk til det vakre og, etter datidens forhold, moderne lokale. Aktiviteten økte på mange områder. Kontakten med utlandet ble holdt ved besøk av flere utenlandske predikanter. Sang- og musikklivet i menigheten utviklet seg bra – og folk trivdes og hadde åndelige opplevelser.

Du fortalte tidligere om sangboken Maran Ata, som kom i 1911 med omtrent 600 sanger som du hadde samlet – og til dels skrevet selv. Sangboken kom i flere opplag, og var felles sangbok for hele bevegelsen. Den kom til å prege pinsebevegelsens sangliv på en helt spesiell måte. Ellers utfoldet du en livlig skribentvirksomhet i aviser og blader, i brosjyrer og bøker. Korsets Seier, som du redigerte, i stor

grad fylte med eget stoff og ga ut, fikk etter hvert avleggere i flere land. Du har nevnt Sverige. Finland, Tyskland, Russland. Men det kom også en tid en spansk utgave: Vittoria de la Cruz. Og i flere av disse «avleggerne» var du selv medredaktør i kortere eller lengre tid.

– En av våre gamle venner i Danmark, Thv. Plum, døde i september 1923. Han var utgiver av bladet «Kirkeklokken», som også var godt kjent i Norge. Han utga også en mengde gode, religiøse bøker, traktater og brosjyrer.

På eget forlag ga min hustru og jeg i mange år ut Korsets Seier, bøker og traktater. Og nå kom også salget av Kirkeklokkens bøker til. Vi solgte mange av de bøkene i Norge.

Vårt forlag hadde beskjedne dimensjoner. Spisebordet vårt var pakkebord, og var pakkene for store, måtte vi ned på gulvet med dem. Når bladet skulle ut, fikk vi hjelp av både store og små. Etter som arbeidet økte, overtok to søstre ekspedisjonen av bladet.

Etter hvert ble det klart for oss at dersom bladet og forlagets bøker skulle få den utbredelsen de burde ha blant pinsevennene, ville det være bedre om menigheten overtok det hele. Vi ville da også føle oss mer frie til å virke for spredningen av den religiøse litteratur på møtene.

– Jeg går ut fra at det var med glede og åpne armer menigheten tok imot det tilbudet! Eller var kanskje ikke sansen for litteraturen og dens betydning utviklet i særlig grad?

– Enkelte mente at det arbeidet ikke var åndelig nok for en menighet. De satte seg sterkt imot at den skulle overta forlaget. Men de hadde jo et galt syn på saken. Det trykte ordet kan nå til de mest avsidesliggende trakter.

Det viste seg da også å være et klokt skritt av menigheten å overta forlaget. Det har økt i vekst. Og vår litteratur spres nå over hele landet ved hjelp av kommisjonærer og

evangelister. Korsets Seier fulgte også med i overtagelsen, men jeg skulle stå som redaktør så lenge jeg selv ville og Gud kunne bruke meg i den stillingen.

– Jeg kan huske at det i den første tiden jeg var i menigheten, ble snakket nokså meget om litteraturen i møtene. Korsets Seier og enkelte brosjyrer ble også solgt før møtene av ivrige «selgere» som gikk rundt i lokalet og utbasunerte produktene – ofte med pussige bemerkninger!

Og du selv skrev mange bøker!

– I årene som har gått, har Gud gitt meg nåde til å skrive flere bøker og brosjyrer om de sannheter som vi finner i Bibelen. Jeg kan nevne et par av dem: «Verdens midtpunkt, JESUS», fikk en god mottagelse i den religiøse presse. Det var jeg meget glad for. Den behandler og står helt ut på de sentrale sannheter i Bibelen, i motsetning til den moderne og liberale teologi. «Forvandlet» behandler i fortellende form historien om pinsevekkelsens arbeid og virkning, og gir leseren innblikk i vår lære og vårt formål. Videre skrev jeg «De kristne menigheter», «Står Jesu gjenkomst for døren?» og flere andre.

I 1927 startet jeg barnebladet «Pinseliljen», som jeg også tegnet vignetten til. Jeg mente at de sannheter som jeg forkynte fra talerstolen, også burde komme barna til gode – de barna som gikk på vår søndagsskole.

Jeg skrev flere artikler i avisene på den tiden og forsvarte sannheten. Jeg hadde bl.a. et innlegg i en diskusjon om lutherdom og katolisisme. Det fikk jeg mange takkebrev for, ikke minst fra luthersk hold. Samtidig hadde jeg haugevis av brev som skulle besvares, Korsets Seier skulle redigeres, og jeg skulle preke i møtene. Sjeler ble frelst, ilden falt, og syke ble helbredet. Store samlinger fylte lokalet. Ære være Gud!

– Når det gjelder litteratur, synes ikke jeg det er noe som

har gjort seg så synlig som juleheftet «Den store Glede». Det er jo etter hvert blitt solgt i meget store opplag, og har satt ganske mange i aktivitet både i vår menighet og i landet ellers.

– *Menigheten økte også i antall medlemmer. Det viser statistikken.*

– I juni 1926 kunne vår menighet feire 10-årsjubileum. I løpet av de ti årene ble det opptatt 1459 medlemmer. Av disse var dog omtrent 350 ikke med oss lenger. Men bare 30 medlemmer ble strøket på grunn av at de ikke ville leve sitt liv for Gud.

Helliggjørelsen

– Du er blitt angrepet temmelig kraftig på flere områder. Men neppe har angrepene vært kraftigere enn når man har kastet seg over din lære om helliggjørelsens nådeverk. Også her har du stått imot med største frimodighet og holdt fast ved din overbevisning. Nå er ikke din lære om helliggjørelse din egen oppfinnelse, så langt jeg kan se. For du har vært en trofast Wesley-disippel i dette spørsmålet. Du er bl.a. blitt beskyldt for å dosere «syndfrihetslæren»!

– Uttrykket «syndfri» er muligens i første rekke oppstått ved at det har vært forkynt en full befrielse fra synd ved den kraft forsoningen og Ånden har. Men hverken pinsevenner eller metodister eller såkalte «hellighetsbevegelser» lærer «syndfrihet» i den forstand dette uttrykket så ofte blir brukt i angrep på oss. «Syndfrihet» er et ord som ikke finnes i Skriften. Men det brukes mot dem som hevder renhet og hellighet. Og det brukes vel nærmest for å forvirre begrepene hos folk.

– Kan du så gå litt nærmere inn på hva du lærer om helliggjørelsen?

– Først må jeg bemerke at alle ufullkommenheter i vårt liv er en følge av syndefallet, og her i verden vil man ikke kunne oppnå en adamittisk fullkommenhet.

– Med «adamittisk fullkommenhet» mener du vel en slik fullkommenhet som Adam hadde før syndefallet, og egentlig er det ganske innlysende at en slik grad av fullkommenhet kan ikke vi oppnå?

– Men det er mulig å oppnå renhet i ånden og en renhet

i livet, som ikke alene gir oss seier over synden, men fjerner den fra våre hjerter, slik at vi i sannhet får et rent hjerte og lever et rent liv.

– *Men Paulus bruker jo ordet «fullkommen»!*

– Han omtaler to slags fullkommenheter, nemlig den som seierrike sjeler har nådd frem til i Kristus ved tro: «. . . så mange som er fullkomne» (Fil. 3,15), og den endelige fullkommenhet i de dødes oppstandelse (3,11-12), når alle ufullkommenheter i det fysiske og sjelelige liv, ja det åndelige med, er opphørt, og vi i udødelighetens rike lever det livet som er alles opphøyede mål.

– *Paulus taler også om «modenhet» i Efeserbrevet.*

– Selv om vi renses ved troen, er ikke det ensbetydende med at vi har oppnådd modenhet. Det rensede liv er alltid avhengig av Kristi fortjenester. Hellighet bevares fra øyeblikk til øyeblikk ene og alene ved at vi forblir i ham og hans fullbrakte verk.

Renselsen fjerner hindringene for vekst i åndslivet. Og den som er oppriktig, vil stadig oppleve vekst og utvikling i liv og erfaringer.

At vi taler om utvikling, forteller oss at vi innrømmer at ufullkommenheten er til stede. Man kan være fullkommen så langt man er kommet frem, som et lite barn i stadig vekst. Men det er ikke den endelige fullkommenheten.

– *Du skiller altså mellom ufullkommenhet i absolutt mening på den ene side og synd på den annen?*

– Bibelen kaller ikke mangel på den endelige fullkommenheten for synd, selv om vi til stadighet må trekke veksler på forsoningen for hele livets utformning og vekst.

Det kan nevnes meget som ikke behøver å være synd, selv om det er en følge av syndefallet. Slikt kan muligens rettes på og fullkommengjøres. Er man helt oppriktig og trenger frem ved Åndens kraft, bevares stien ren, og man fullkommengjøres hver dag.

– Kan en slik holdning forveksles med egenrettferdighet?

– Det er ingen fortjeneste i de bestrebelser man gjør. Man må alltid være under forsoningens makt og innflytelse. Troen på forsoningen gir Den Hellige Ånd adgang til våre hjerter, han som virker i oss både å ville og å gjøre etter sitt velbehag. Det er «Åndens helliggjørelse». Hjertet fylles med den kjærlighet som er lovens fylde!

Her tenker man seg da en stilling hvor den ytre synd er opphørt ved gjenfødelsens makt og at den gjenfødte sjel har opplevd den renselse som gjør at syndelegemet er korsfestet og man er død med Kristus og helliget «helt igjennom».

– Når du sier dette fra prekestolen, skjer det muligens en «kortslutning» hos enkelte. For når man er «helliget helt igjennom», da er man fullkommen, da finnes det ikke plass for videre utvikling, målet er nådd, tror noen. Det er ikke langt fra den tanken til det den kjente svenske forkynner og poet Emil Gustafson sier: « . . . det kostar tårestrømmar förrän jag helgas så, att alla mina drømmar i Jesu Ande gå.»

– Det vil fremdeles finnes ufullkommenheter: behov av større kjærlighet, en brennende trang etter mer lys i Ordet og en bedre innsikt i hvordan man kan fremme Jesu vilje i verden, osv. Men nå er VILJEN ren. Man er bøyd og lydig, lar seg lære, tar imot undervisning, løper med glede Herrens vei. Nettopp under utøvelsen av alt dette og mer til, fullkommengjøres man stadig og blir mer lik Jesus, vårt store forbilde og vår livskraft!

– Den som ber om og etterstreber et «hellig» liv, vil vel ganske snart og alltid merke at han bebor et skrøpelig hus, som virker inn på sjelen og skaper reaksjoner i den?

– «På den annen side står vi i fare for å gi våre skrøpeligheter et så stort spillerom at vi innskrenker

virkningen av den guddommelige nåde og anser det for å være umulig for Gud som er umulig for oss selv,» sier den kjente hellighetspredikanten John Hunt.

– *Vi kristne vil vel alltid føle konflikten mellom de «krav» Skriften stiller og den avmakt som lammer oss når vi betrakter oss selv i «speilet»?*

– Om ett kan vi være forvisset: Dersom vi stiller målet for hva vi kan oppnå som kristne på et lavere nivå enn det Guds ord gjør, da viser vi, hvis det skjer med vitende og vilje, et utroskapsforhold til Guds ord. Det er skadelig, ikke bare for oss selv, men også for andre, og vi gjør det ikke uten ansvar.

– *Men det er dog noe som heter «arvesynden». Den har vi lært om på skolen, og den kommer vi visst aldri unna!*

– Meget beror på hvilket syn man har på arvesynden. Om det har det vært ført lange og harde kamper. Hverken ordet «arvesynden» eller uttrykket «den opprinnelige synden» finnes i Bibelen. Den «arvelige skyld» eller «medfødte synd» utleder man av den lære som Skriften forkynner med andre ord.

I Romerbrevets femte kapittel fremholder Paulus at «synden kom inn i verden ved ett menneske, og døden ved synden, og døden trengte således igjennom til alle mennesker, fordi de syndet alle». Men han går videre og sier at døden hersket også over dem «som ikke hadde syndet i likhet med Adams overtredelse». Således kom dommen over dem som ikke hadde personlig synd. De ARVET en natur som i seg selv er tilbøyelig til det onde.

– *Dette med «arvesynden er jo nedfelt i forskjellige trosbekjennelser og artikler. Derfor har både begrepet og en bestemt tolkning av det fått godt tak på menneskene.*

– Den engelske statskirkes artikkel mht. dette punktet sier at «arvesynden er de feil og den fordervelse som finnes i ethvert menneskes natur som uten videre følger med Adams avkom, og ved det er mennesket kommet meget langt bort fra den opprinnelige rettferdighet og er

av seg selv tilbøyelig til det onde, slik at kjødet begjærer mot ånden. Derfor fortjener hvert menneske som fødes inn i denne verden, Guds vrede og fordømmelse. Og denne natur forblir, ja endog hos den gjenfødte, idet kjødets lyst ikke er underordnet Guds vilje. Og selv om det ingen fordømmelse er for den som tror og blir døpt, så skriver den seg bare fra Kristi forsoning, den kraft som den menneskelige vilje har til å velge og vrake.»

Dette punktet er godkjent av metodistkirken, og jeg kan også godkjenne det.

– *Dette vil da si at vi mennesker er absolutt avhengige av Jesu forsoningsverk og nåden – også på dette området.*

– De fleste gjenfødte mennesker har ikke oppnådd den fulle seier over kjødets makt. Ofte skyldes det uvitenhet eller mangel på hengivelse og tro.

W.E. Pope har beskrevet arvesynden som «den synd som hører med til vår forbindelse med menneskeheten, gjennom hele dens utviklingshistorie. Det er rester av dommen som ikke er tatt bort, og en tilbøyelighet til eller mulighet for fristelse som anfaller mennesket i denne verden. Det er en forløsning som gjenstår, nemlig vårt legemes forløsning, men det er også den eneste som er reservert for Kristi komme. Arvesynden er i sitt vesen avskyelig for Guds øyne, og især hvis den bor i sjelen som et rådende prinsipp, en makt som inspirerer syndelegemet. Som sådan kan og må den oppheves ved hellighetens Ånd, når denne får råde i den troendes sjel. Motvekten mot synden er virkelig og fullkommen allerede her på jorden i den som helt tror løftet. I den annen verden er det fruktene skal nytes og dommen utdeles. Det finnes ikke den ringeste antydning i Skriften om at befrielsens triumfverk på Golgata ikke skal kunne befri fra synd i denne verden.» Så langt Pope.

– *Men da kan vi heller ikke gjemme oss bak begrepet «arvesynden» og tro oss fritatt for skyld for synd?*

– Det er fåfengt! Det nye testamente skiller mellom

arvesyndens ufullkommenheter hos den helliggjorte sjel og de synder som fremstår som en følge av en ond vilje, et gjenstridig sinn eller en kjødelig ånd. Vi må slutte med å bære «frukt for døden». Vi må være døde for synden, ja renses også fra den onde vilje og det kjødelige sinn. (Rom. 7,5-6; 6,11-18)

– *Dette kan iallfall ikke jeg greie ved egen kraft!*

– Her er det nåden kommer den troende til hjelp! Vi er syndere som har fortjent døden – den evige! Men nåden, Guds Ånd og kjærligheten får slikt overtak i det fullt innviede og troende hjerte at det gamle ikke virker lenger. Det er korsfestet, dødt, begravet og fjernet fra vårt erfaringsliv. (Gal. 2,20; Rom. 6,1-11) Da råder kjærligheten, som er lovens fylde. Kristus selv, kjærlighetens vesen og opphav, har inntatt oss og hersker i oss og gjennom oss, så alle våre lemmer fremstilles til hans ære.

«Arvesynden» – den opprinnelige synd – blir da ikke lenger den åpne dør for et ondt hjertes renkespill. Den døren er lukket i det rensede hjerte hvor Jesus er konge! Men skulle han trekke seg tilbake et øyeblikk, så vi kom utenfor nåden – utenfor forsoningen, da ville vi stå ubeskyttede, svake og udugelige, som mannen i Rom. 7,14-27, som var kjødelig, solgt under synden.

– *Akkurat denne karen har voldt mange stort bry og stor bekymring. Man har akkedert og argumentert og akket seg over problemer i forbindelse med den ukjente og mystiske «mannen i Romerne syv». Men all denne akkedas har ikke ført frem, fordi man ikke har vært villig til å lese Romerbrevet i sammenheng. For Paulus svarer jo selv på hvem som skal fri ham og oss alle fra denne påtrengende og påhengende mannen.*

– At dette bare var et tenkt forhold som Paulus visstnok hadde gjennomlevd, men ikke befant seg i da han skrev dette, faller av seg selv. For han svarer på ropet: «Hvem?» med: «Gud være takk ved Jesus Kristus, vår Herre!» Ved Sønnen var det onde tatt bort. Den nye lov

hadde brutt den gamle lovs (syndens og dødens) makt. Og dette er alle deres erfaring som våger seg ut på løftene i tro. Den sterke mann blir bundet og kastet ut av vårt erfaringsliv, så han ikke lenger råder der. En sterkere enn han har fått overtak.

Dermed er vi «ferdig med synden!» (1. Pet. 4,1) Men det tenkes ikke her på en guddommelig fullkommenhet eller englelik fullkommenhet, ikke engang på den fullkommenhet som Adam hadde før fallet. Det tenkes heller ikke på lovens fullkommenhet, som på alle måter svarer til den fullkomne Guds fullkomne lov – altså ikke en «syndfri» fullkommenhet i den forstand. Det tenkes heller ikke på den fullkommenheten som vi skal oppnå hisset, når «dette dødelige er ikledd udødelighet». Men det tenkes på en renselse fra den iboende synd, de «bitre røtter som vokser opp og volder men», fra «kjødet» (ikke legemet), for de som er i kjødet, kan ikke tekkes Gud.

Om vi, som Adams avkom, fremdeles lider under følgene av den opprinnelige synd, «arvesynden», så vi fristes, prøves, mangler dømmekraft og modenhet i mange spørsmål, og er utsatt for sykdom og død, så har vi dog i «alle disse ting mer enn seier!» (Rom. 8)

– *I historiebøkene våre kan vi lese om mennesker som mer eller mindre har stengt seg ute fra det pulserende liv, trukket seg vekk fra sosialt samkvem med andre og levd et nøkternt liv med bare de aller enkleste livsnødvendigheter. De har sikkert hatt en brennende lyst til å leve «hellig». Og de har ofret meget for å «tekkes Herren» og gjøre seg skikket for himmelen.*

– De asketiske fullkommenhetsteoriene er i strid med Skriften. Og det er de enten de finnes i hedningeland, innenfor den katolske kirke eller innenfor den moderne kultus. Å etterstrebe hellighet på den måten, fører ikke bare til at forsoningen blir forringet, men de forkaster den. Og Den Hellige Ånd blir bedrøvet ved slikt.

– *Men vi kan vel alle «arbeide på vår frelse» og derved oppnå større grad av hellighet?*

– Det finnes de som tror at den menneskelige natur kan oppdras, så den oppnår den største fullkommenhet – uten forsoningen. Men den læren kommer ubønnhørlig til kort.

– *Paulus skriver da også like etter de ordene jeg nettopp siterte, at «Gud er den som virker i dere både å ville og å virke til hans velbehag».*

– Den katolske kirke mener at fullkommenheten oppnås ved botsøvelser og ved å iaktta dertil bestemte oppofrelser og gjerninger – egne fortjenester. Dermed kaster de bort det evangeliske som Skriften fremholder: fortjeneste alene i Kristi forsoning!

– *Det er ikke uvanlig å se at man regner pinsebevegelsen til den «reformerte» del av kristenheten, og da tenker man vel nærmest på kalvinismen, for å markere forskjell fra lutherdommen. Men dennes syn på helliggjørelsen svarer vel ikke til ditt?*

– Kalvinismen lærer en tilregnet fullkommenhet i Kristus, slik at man er fullkommen «i ham», selv om livet ikke svarer til de krav på hellighet som Skriften forlanger.

Vi tilregnes riktignok Kristi rettferdighet, slik at vår skyld blir borttatt av bare nåde – ved tro. Men synden i oss blir ikke fjernet bare ved at rettferdigheten og helligheten (Kristi) tilregnes oss. Det må bli en selvopplevd erfaring, en gjenfødelses- og renselseserfaring som har sin grunn i den tilregnede nåde, som virkes av Den Hellige Ånd.

Mange håper å vinne frem ved sine botsøvelser og egne anstrengelser, ja ofte en brennende nidkjærhet for Kristus og kristendommen. Men så lenge de fortrøster seg til sine egne anstrengelser, er de fremdeles treller og slaver.

Men det finnes de som går i en helt annen retning. Det er nyteologene, bibelkritikerne. De søker å ryste helt av seg syndebegrepet – og derfor også all tale om forsoning og frelse ved Jesu blod.

Hellighet er noe Herren utretter inne i oss. Den kan ikke virkes uten at vi i noen grad vet om det, slik at vi kan takke ham for hans gjerning i oss!

– *Nå har du streifet innom forskjellige oppfatninger av dette spørsmålet, og jeg vet at du har studert også andre meninger enn dem du har nevnt nå. Kan du så si meg hvilken oppfatning du selv mener er den riktigste?*

– Den lære som synes meg riktigst, legger vekt på at VILJEN bøyes helt under Kristi vilje, så hjertet blir fylt av den fullkomne kjærlighet. Man har rett og plikt til å søke inn i denne erfaringen. Å overholde loven, er ikke blitt fremstilt som betingelse for at vi skal bli antatt hos Gud. Men i den grad vi elsker Gud, er Kristi lov, som er skrevet i våre hjerter ved Ånden, blitt vår leveregel.

Alle som er rettferdiggjort og gjenfødt, har opplevd noe av renselsens makt. Men det er forskjell på gjenfødelse og hellighet i sjel og liv som en personlig opplevelse. Helligheten er begynt i gjenfødelsen. Men det er også bare begynnelsen.

Jo mer vi får av Sønnen og det liv han skjenker i våre hjerter, dess større seier har vi over det onde, jo større makt har vi over synden, og jo mer avspeiler vi Gud. Kristi bilde vil vise seg i våre liv.

Meget vil bero på det lys man har mottatt og den lydighetsånd man viser, selv om Herren ofte (eller alltid) gjør mer enn vi fatter og forstår. Derfor tror jeg også at mange som har en annen hellighetsteori enn den jeg har fremstilt her, kan føres lenger inn i dybdene enn vi aner, fordi Gud ser hvor oppriktige de er!

I dypere forstand omfatter helliggjørelsen hele den troendes liv, fra det øyeblikk man blir gjenfødt inntil det dødelige blir iført udødelighet. Men det som fremskynder veksten i nåden, er at rotondet – den iboende synd – blir renset bort. Menneskets onde vilje og lyst ikke bare knekkes og korsfestes, men avlives og fjernes, slik at vi «attrår det som hører Ånden til». (Rom. 8,5)

– Og da har du før sagt at dette betyr ikke en «absolutt» eller «syndfri» fullkommenhet i den forstand at vi løses ut fra alle de svakheter som antaster oss i denne verden, fra fristelser og sykdom og død.

– Nei, med «fullkommenhet» menes ikke absolutt fullkommenhet, for bare EN er det, nemlig Gud. Men det er den fullkommenhet som den fullt hengitte og troende sjel oppnår i Jesus og hans forsonende verk på Golgata. Den er subjektiv for så vidt som synden i alle dens heslige former blir brent ut av sjelen ved Den Hellige Ånds syndsfortærende makt, men krever at trosøyet stadig rettes mot «troens begynner og fullender»! Denne fullkommenhet er kristelig i sin karakter og gir rom for en sunn og hellig vekst i nåden.

Troen på helliggjørelsens mulighet vil sette oss i brann!

– Det er noen som viser til skriftstedet: «Således skal dere akte dere som døde for synden, men levende for Gud i Kristus Jesus,» og så fremholder de at man ikke må tro at man ER død, bare akte seg som død. (Regne seg, betrakte seg som død.)

– Nettopp den tanken har jeg møtt i diskusjon om hellighet gang på gang. Vi skal nok «akte oss» for i Kristus å være døde fra synden, men når alt kommer til alt, så er synden der likevel, og selv om den ikke får seier, så er den der. Slik er det med en hel del. De bare leker og tenker og «akter» seg ferdige med synden, men i virkeligheten er de det ikke! Hele Skriften er imot en slik tankegang. Det er ikke noe hykleri der. Vi skal med andre ord ikke akte det uvirkelige for virkelig. Vi skal ikke akte oss som døde hvis vi ikke er det. Gud vil ikke føre oss inn i et bedrag. Han mener bestemt at vi skal oppleve en makt som tar livet av det gamle mennesket, så det ikke lenger har noe som helst å si i vårt liv, våre handlinger og vår fred. Det er EN makt som kan gjøre dette, det skjer ikke ved menneskelig påvirkning eller ved egen gjerning, men ved Jesu blod! «Jesu Kristi blod renser fra all synd.»

– Jeg må innrømme at jeg i enda yngre år hadde visse vanskeligheter med den doble betydningen av ordet «kjød». Kanskje det er flere som har hatt det? Sånn i første omgang kan det jo se ut som om Paulus motsier seg selv!

– Paulus bruker ordet på to måter, ja. I Fil. 1,24 sier han: «Å bli i kjødet er nødvendigere for deres skyld.» Men i Rom. 8,8 sier han: «De som er i kjødet, kan ikke tekkes Gud.»

Disse to forskjellige betydninger av det ordet forekommer gang på gang i hans brever. Når man har dette klart for seg, vil meget som ellers vikles inn i en umulig floke, komme til sin rett. I det ene tilfelle taler han om legemet, i det andre om syndelegemet – syndenaturen – det gamle menneske.

– Da blir det enklere om man bruker det mer hverdagslige ordet kjøtt i første tilfelle, men «kjød» i overført betydning i det andre tilfelle.

– Hos alle, selv hos den gjenfødte, vil den gamle natur gjøre seg gjeldende i åndslivet – inntil den fulle renselse gjennom helliggjørelsesprosessen har funnet sted. Men selv etter dette vil legemet, som er «dødt på grunn av synd», aldri oppnå den fullkommenhet her som det vil oppnå i oppstandelsen, ved vårt legemes «forløsning».

Både de fysiske og de sjelelige evner vil fremdeles bli mer eller mindre mangelfulle, men kommer da i en skolegang de ikke kjente til tidligere. FØR var de redskaper for den gamle natur, der som en lov bandt og hindret dem i å gjøre det gode. NÅ, da ånden er frigjort fra syndens og dødens lov, blir de også fornyet helt igjennom. De tjener den rensede ånds vilje, om enn i mer eller mindre skrøpelighet. Man vil således alltid få bruk for forsoningens og Åndens kraft.

– Det står jo i Skriften at intet urent kommer inn i himmelen. Hva sier du til det?

– Skriften lærer klart at renselsesprosessen må finne sted her – før døden inntreffer. Noen renselseskilde finnes ikke bak dødens porter!

Vi hverken håner eller spotter dem som har en annen oppfatning enn oss. Men samtidig forblir deres lære om dødens frelsende makt rent ut umulig for oss. Det er sant at den legemlige død befrir oss fra det dødelige legeme, for som sagt er det en forløsning som står tilbake: «vårt legemes forløsning».

– *Vi kan altså si at døden for alltid gjør en ende på fristelser, men ikke på synden, fordi den må være fjernet og tilgitt ved at vi tilegner oss Jesu død og forsoning her.*

– Synden har ikke sitt sete i legemet, men i menneskeånden. Synden har svekket legemets opprinnelige kraft, så det er «dødt», dvs. ute av stand til å tjene Gud av seg selv. Det må en gang gjennomgå dødsprosessen eller forvandlingen. Men legemet og sjelen er bare redskaper som vår indre ånd betjener seg av. Derfor er også DEN – og ikke vårt legeme – den ansvarlige del av vårt vesen.

– *Men da må jo de ta fullstendig feil som hevder at selv om den kristne synder, så er det ikke ånden som gjør det, men den er frelst for alltid når man først har kommet til Kristus.*

– Læren som sier «en gang frelst – alltid frelst» er ubibelsk! Men det er intet forløsende ved døden når det gjelder vår udødelige ånd. Men det er mulig at det som foregår i mennesket umiddelbart før døden, kan innvirke på sinnet og vekke det til alvor. Det har vi flere beviser for. Men selve døden, når ånden farer ut av legemet, frelser ikke fra synden. Legemet går i forråtnelse, og ånden flytter inn i dødsriket.

Fallets natur

– Da vi sist snakket om helliggjørelsen, var vi vel inne på det som har med menneskets innerste vesen, dets egentlige substans, å gjøre. I vårt århundre har vi fått ny kunnskap om menneskesinnet, dets skjulte krefter, impulser og reaksjoner. Alt dette er nyttig kunnskapsstoff også for den som formidler evighetsbudskapet til folket. Men kristen forkynnelse bygger jo først og fremst på den eviggyldige bibelboken – også på dens fremstilling av skapningens ypperste produkt: mennesket. Av og til kan det nok være kollisjoner mellom Bibelens menneskebilde og den nye kunnskapens læresetninger.

– Jeg tror at den mosaiske fremstilling av syndefallet er inspirert av Guds Ånd. Det 1. Mosebok bringer oss, er ikke en samling av gamle tradisjoner og myter, noe man har samlet på i tidens løp, og som Moses så gjengir som Guds ord.

Moses har vært under inspirasjonens makt, og har gjengitt det som Guds Ånd har meddelt ham.

– Du har en urokkelig tro på at Bibelen gir oss åndelige sannheter som er av største betydning for mennesket. Men du er ikke mindre sikker på at f.eks. historiske hendelser er gjengitt korrekt. Du forkynner Skaperen Gud slik som han og hans verk er omtalt i Bibelen. Derfor er vel også ditt menneskebilde bestemt ut fra den bokens fremstilling.

– Mennesket ble skapt som et fritt handlende vesen, med en fullkommenhet som vi aldri kan oppnå på jorden. Det var den «adamittiske fullkommenhet» som jeg har

snakket om tidligere. Mennesket ble skapt i GUDS BILDE.

– *Ser du noen grunnleggende forskjell på Bibelens menneskebilde og vitenskapens?*

– I senere tider har man søkt å føre folk bort fra den store sannhet at Gud skapte et fullkomment menneske. Man taler som om det var en umulighet, som om det ville vært lettere for Gud å skape et menneske ved en langsom prosess enn ved et maktbud. Men alle disse utslag av den menneskelige tenkning viser bare at man er kommet bort fra den guddommelige åpenbaring.

– *Da er du inne på utviklingslærens påstand om at mennesket har utviklet seg gjennom millioner av år. Men ikke alle vitenskapsmenn og tenkere vil være med på at dette har skjedd mer eller mindre tilfeldig. De mener det må være en eller annen styrende makt bak det hele. Du har sitert en norsk dikter slik: «Jeg tror derfor på et opphav som arbeider i en bestemt hensikt, på en ordnende og villende kraft bak det hele, uten at jeg med denne kraft forbinder tanken på noen personlig gud.»*

– Det er hans og lignende store menns alvorligste feil at de, på samme tid som de erkjenner tilværelsen av et opphav, et utspring for alt og alle, ikke erkjenner sannheten om en personlig Gud. Man er tilbøyelig til å dømme alt man ser, det onde i verden, livsomstendighetene og det menneskelige samfunn i sin alminnelighet, ut fra sin egen lille plattform, istedenfor å stille seg på den plattform Gud har bygget, og gi ham rett i hans ord!

Hvorfor ikke erkjenne den åpenbaring som Bibelen har gitt oss av denne «skjulte kraft» og dette guddommelige vesens hensikt? Den viser bedre enn noe annet at han arbeider på å rette ut alt det som er skakk-kjørt og gi tilbake den lidende, døende og tapte verden SITT bilde, SITT liv – det evige. Hvorfor ikke godkjenne dette? Denne åpenbarings virkelighet er bekreftet av

millioner som i dag fryder seg i den seier og det liv som Guds Sønn har tilveiebrakt.

Alle må tilbake til dette evige «opphav» hvis de skal bli lykkelige. Da vil man ikke bare føle «religiøst», men selve gudslivet vil gjennomstrømme og beherske ens vesen. Ånden vil seire over naturen.

Gud skapte oss i sitt bilde. Gud sa: «La oss gjøre mennesker i vårt bilde, etter vår lignelse.» Legg merke til flertallsformen. Den sikter uten tvil til Guds trefoldige vesen (treenigheten). Gud viste sin visdom og sin makt, sin geniale innsikt, sin uovertreffelige skaperevne ved å frembringe et vesen som skulle reflektere hans herlighet blant alt det han hadde skapt: MENNESKET!

– *Når du sier at mennesket skulle reflektere Guds bilde, så ligger vel i det også en mening om at akkurat som Gud er en treenig Gud, slik er mennesket bygget opp som en treenighet, som ånd, sjel og legeme.*

– Og det verket var så fullkomment at ingenting senere har stått frem så fullkomment som det, når vi unntar ham som Bibelen kaller den annen Adam – Jesus Kristus. Hans karakter var til minste detalj absolutt fullkommen, selv om det legeme han tok på seg, var svekket av de ufullkommenheter som fulgte med fallet. (Fil. 2,6-11)

Prof. George Mc Gready Price har pekt på at evolusjonsteorien og skapelsesteorien utelukker hverandre, at all energi er bestemt av Gud ved skapelsen og at den spontane tilblivelse av en art er umulig. Han sier at fossilenes geologiske arrangement er rent kunstig basert alene på utviklingslæren, og er helt ut absurd som en virkelig historie om vår klodes liv, og enda mer absurd som bevis for evolusjonsteorien.

Han sier videre at «et forferdelig resultat av darwinismens logiske slutning er reduseringen av synden. I overensstemmelse med denne teorien er synd bare en nedarvet dyriskhet. Ifølge dette syn er det ikke menneskets feil, men dets ulykke at det er en synder. Ingen som godtar

evolusjonsteorien om menneskets opprinnelse, kan fortsette å tro på Bibelens lære om menneskets fall som forklaring på syndens opprinnelse. Heller ikke kan han lenger tro på forsoningen, som er Bibelens frelse fra dette fall».

– *Ifølge Bibelen – som du tror fullt og fast på også når det gjelder menneskehetens første historie – hadde syndefallet store følger.*

– Fallets følger var forferdelige! Døden trengte igjennom til alle slektsledd, og mennesket fikk et sinn som var vendt bort fra Gud. Det oppsto hos mennesket en tendens til det onde, som alltid siden har gjort seg gjeldende i større eller mindre grad.

– *Da det første menneskepar ble drevet ut av havens paradisiske tilstander, ble det da overlatt fullstendig til seg selv, eller . . .*

– Vi må huske at selv om menneskeheten har arvet «den opprinnelige synd» fra den første Adam, så har vi sammen med ham også fått del i nådens frigjørende velsignelser. De ble sikret gjennom den annen Adam – Kristus. Så vi må ikke tenke oss at mennesket ble overlatt helt til seg selv etter fallet. Det lød: «Kvinnens sæd skal knuse slangens hode!»

Men fallet var så gjennomgripende at mennesket fikk en natur som er gjennomfordervet og av seg selv bare tilbøyelig til det onde.

– *Men de små, uskyldige, nyfødte barna, da?*

– Når mennesket fødes til verden, har det EN natur – den falne! Bevisene for dette er mange, både fra Guds ord og fra vår egen erfaring. Det står om Adam at han fikk en sønn i SIN lignelse, etter SITT bilde, mens han selv var skapt i Guds bilde. Disse ordene danner liksom innledningen til menneskehetens historie. Jesus sier: «Den som er født av kjødet, er kjød.» «Kjød» her i bred, allmenn forstand.

Den onde tilbøyelighet hos oss er medfødt! Det onde

består altså ikke bare i at vi etterligner Adam, men i at vi har fått av hans falne natur. Dette vil med sikkerhet føre til døden, dersom vi ikke aksepterer betingelsene for liv: «Derfor, likesom synden kom inn i verden ved ett menneske, og døden ved synden, og døden således trengte igjennom til alle mennesker, fordi de syndet alle!» Slik skriver Paulus.

– *Men Adam peker også frem mot Kristus?*

– Forsoningens virkning begynte da syndens ondskap begynte. Evangeliet ble første gang prekt da synden ble fordømt, gjennom den dom som ble uttalt over Satan.

«Paulus viser også at på alle punkter og på alle måter er Jesu Kristi nåde og den gave som følger nåden, langt større enn fallets virkninger,» sier dr. Pope.

Når mennesket fødes til verden, eier det den syndefulle naturs tendenser og tilbøyeligheter. Men det er ikke «proppfullt av synd», i den forstand enkelte teologer fremholder det. Naturen er under dom, og dommen innbefatter døden. Men forløsningen i Jesus Kristus har også møtt mennesket, og det fødes til verden under ganske andre forutsetninger enn det ville ha gjort hvis ikke forsoningen hadde vært med i Guds plan.

– *Jeg tenker fremdeles på de nyfødte. Noen dør som små!*

– Da Bibelen ikke lærer noe om frelse i barnedåpen, må den ha pekt på en annen måte som alle disse små skapninger kan bli frelst på. Denne nådeplanen i Kristus har jeg allerede snakket om: «Likesom ENS (den første Adams) fall ble til fordømmelse for ALLE mennesker, således ble også ENS (den annen Adams) rettferdige gjerning til livsens rettferdiggjørelse for ALLE mennesker.»

Da slike små vesener ikke har noen medvirkende innflytelse på sin tilblivelse, og ikke har syndet bevisst mot sin skaper, så vil de ALLE, hvis de dør før de har oppnådd den ansvarlige alder, bli frelst av bare nåde for Jesu

blods skyld, like ubevisst som de kom inn under dommen. NÅDEN FORTRENGER FALLETS FØLGER! Og dette skjer uten dåp. Gud vil selv fjerne, ved Den Hellige Ånds makt, den gamle natur hos alle slike små, uskyldige skapninger. De blir delaktige i «livsens rettferdiggjørelse».

– *Men alle de som vokser opp, blir tenkende og selvstendig handlende?*

– Den gamle natur vil hos alle dem som oppnår ansvarlig alder, gjøre seg mer og mer gjeldende og kan føre til åpenbar synd mot Gud. Her er det av vital betydning at man tidlig kommer inn under kristelig påvirkning. Skjer ikke dette, vil bare den ene natur bli rådende: kjødets. Da blir man «vredens barn»!

Men absolutt uten påvirkning av Kristi Ånd blir intet menneske. Den virker endog på de urettferdige, slik at de blir moralske og samfunnsnyttige mennesker.

– *Når det gjelder den nye natur som en troende har fått, så kan vel ikke det ha skjedd over en lang periode, som en slags utvikling?*

– Alt som skulle gjøres for å frelse oss, ble fullbrakt på korset. Det står bare tilbake for den enkelte å motta det i tro. I samme øyeblikk man tar imot, blir Kristi rettferdighet tilregnet oss. Forbannelsen og dommen blir hevet. I samme øyeblikk foregår også gjenfødelsens under i oss.

Og EN ting er det ingen tvil om: Den som er født på ny, har fått en NY NATUR. Og dette vil øyeblikkelig vise seg i livet. Det er et verk av Den Hellige Ånd. Man er «født av Ånden».

Gjenfødelse – Helliggjørelse

– Vi bør kanskje snakke litt mer om gjenfødelsens betydning med hensyn til menneskets «gamle» natur? Blir den som fødes på ny, umiddelbart kvitt «arvesynden»?

– Det er et viktig spørsmål, som er besvart i Guds ord. Vi går ut fra at ethvert menneske fødes til verden med en natur som ville vært helt fordervet og uren, om det ikke var for den påvirkning Guds nåde gjør. Mennesket har en tendens til å gå bort fra Gud og tjene sine egne interesser. Man er «kjødelig, solgt under synden». Og dog er man ikke uten en samvittighet og sunn forstand som bærer vitnesbyrd om forholdet til Guds krav.

– Men så blir dette menneske omvendt, født på ny og rettferdiggjort.

– I og med den nye fødsel skjer det ved Den Hellige Ånd en stor forandring i menneskets natur. Forandringen beskrives på flere måter i Skriften: «en ny skapning», «hans verk», «en oppstandelse» beseglet ved dåpen. Man har mottatt Jesu Kristi liv og er kommet inn i en ny forbindelse med Gud.

– Og er man så helliggjort?

– Det finnes de som har fremstilt gjenfødelsen som identisk med helliggjørelsesverket. Det er feil!

– Men hva skjer så egentlig i gjenfødelsen?

– Når man leser Skriften i dens sammenheng, vil man oppdage at tendensen til det onde er blitt stanset, selv om syndens natur ikke er utryddet hos alle.

Syndelivet er opphørt. Muligheten til synd er til stede ved at man gir etter for fristelse. Og tilbøyeligheten til synd er også til stede der hvor ikke renselsesverket har gjort den «til intet». Men den sinnsretningen man er kommet inn i, demmer opp for tilbøyeligheten til synd. Man synder ikke. Ånden har herredømme over «kjødet», selv om dette ennå melder seg hos de kjødeligsinnede, så det kan oppstå kamp i ens indre. Den nye fødsel er i strid med syndelivet.

Spørsmålet blir da ikke så meget om en kristen kan falle i synd, men dette: Har den gjenfødte synd i sitt INDRE etter at den nye fødsel har funnet sted? De lutherske mener det, likeså John Wesley. Og det må vel sies at de fleste kristne har det på den måten, ifølge deres eget vitnesbyrd.

Men hvis røveren på korset ble renset før hans ben ble knust og hans ånd gikk inn i evigheten, og hvis de som dør plutselig, uten tvil blir renset så sant de er rettferdiggjort og gjenfødt før de dør – da må det være mulig også for andre å oppnå den fulle renselse med det samme det guddommelige liv er vakt i sjelen!

– *En betingelse for at dette skal skje, må vel da være at vedkommende har satt seg inn i hvilke vilkår det stilles for helliggjørelse, og hvilke velsignelser som følger med?*

– Alt er fullbrakt i forsoningen, så det er intet hinder fra Guds side. Derfor går de i og med sin omvendelse inn på alle betingelser for FULL frelse, og de blir – ved tro – ikke bare tilgitt alle sine gamle synder, men renset fra den iboende synd – arvesynden. Denne mulighet står åpen for alle, men jeg medgir at ikke så mange har sett hva de har i Jesus, og på grunn av dette er de blitt hindret i å trenge inn og få alle sine rettigheter ved troen på ham.

– *Hva sier Wesley om dette?*

– At den rettferdiggjorte er skapt på ny i Kristus Jesus, er avtvettet og helliget.

– Men hvis han eller hun er helliget, da er han vel helliggjort?

– Wesley mener naturligvis «i en viss grad», for han påstår straks etter at den FULLE renselse ikke har funnet sted. Han sier: «Han er renset fra den fordervelse som er i verden . . . Han holder Guds befalinger . . . og legger vinn på alltid å ha en uskadd samvittighet, og har makt over både ytre og indre synd, endog fra det øyeblikk han er rettferdiggjort.»

Men til tross for alt man oppnår i rettferdiggjørelsen og gjenfødelsen, mener dog Wesley at det likevel finnes synd tilbake i alles hjerter. Han tror på muligheten av full renselse, men fastholder at alle har synd i sitt indre etter gjenfødelsen.

– Men det som er interessant for meg, er spørsmålet om hvordan du selv stiller deg til rette.

– Jeg er enig med Wesley i at de fleste har det slik han sier. Men jeg kan ikke se nødvendigheten av det, så sant betingelsene for full renselse er klare for den søkende og han går med på disse i begynnelsen av sitt åndsliv.

Men de fleste har det nok slik som Wesley sier. Etter at han har sitert: «Kjødet begjærer imot Ånden og Ånden imot kjødet. De står hverandre imot,» så fortsetter han: «Intet kan være mer avgjort enn dette. Apostelen bekrefter her at kjødet, den indre natur, står imot Ånden endog hos den troende, og at det endog hos den rettferdiggjorte er TO PRINSIPPER som står hverandre imot.»

– Paulus skrev til de troende i Korint og kalte dem «helligede i Kristus». Men likevel bebreidet han dem at de var kjødelige. Han kunne ikke skrive til dem som åndelige, men bare som kjødelige.

– De var uten tvil troende, og således delvis helliget, men ikke HELT. De var fremdeles kjødelige. At det var slik, kan det ikke være tvil om. At det er slik innenfor kristenheten i dag, vil vel heller ingen tenkende kristen bestride!

Wesley har rett når han sier at Kristus ikke kan regjere der hvor synden regjerer, og heller ikke vil bo der hvor noen synd er tillatt, men at han bor i enhver troendes hjerte som kjemper mot all synd, selv om han ennå ikke er renset etter helligdommens renselsesform.

– *Noen påstår at det er umulig å være født av Gud, ha et nytt hjerte, og fremdeles ha arvesynden, være en ny skapning og likevel ha INDRE synd – en syndig natur.*

– Vi har dog Skriften og erfaringen å rette oss etter. Skriften fremholder, som sagt, at hos mange i den første kristne tid var helliggjørelsesverket begynt, men ikke fullbyrdet. Syndens «rester» var enda tilbake. Synden var der inne. De stred mot den, lysten og begjæret fikk ikke seire, men de hadde ikke den fullkomne hvile i Jesus. Men det er ingen personlig SKYLD i forbindelse med den indre synd, eller den gamle natur, når man har stilt seg under blodets makt. Det gamle menneske – menneskets onde natur – er styrtet fra tronen og har ikke lenger fritt råderom, men er lagt i lenker. I sjelens troskamp blir den onde makt stadig svakere mens den troende går frem fra kraft til kraft!

– *Jeg tror at mange kristne er anfektet av problemer i forbindelse med at de på en måte ikke føler seg som skikkelig frelst når de merker den onde lyst i sitt indre.*

– Selv om kjødet begjærer imot Ånden, så er man fremdeles Guds barn. Man gir aldri etter for kjødets begjæringer, men står imot av all kraft. Kjødet er underkuet, men fører fremdeles krig mot Ånden. Det er TO PRINSIPPER, to naturer til stede fremdeles. Den gamle natur, «syndelegemet», er ennå ikke blitt «til intet». Man kan ikke si med Paulus: «Jeg lever ikke lenger selv.» Man er ikke kommet dit hvor det kan sies: «Dere er jo døde, og deres liv er skjult med Kristus i Gud!»

Jeg kommer derfor til den slutning at selv om det guddommelige livet er begynt hos den troende, så er det ikke dermed sagt at man er helt gjennomrenset fra «all

urenhet på kjød og ånd, idet man fullender sin helliggjørelse i Guds frykt.» (2. Kor. 7,1)

Natur og nåde kjemper om rangen i slike Guds barn som ikke er gjennomrenset. Man har fått liv, men den gamle natur er ikke helt fortrengt av Ånden. Det onde sinn, den verdslige lyst, det hovmodige jeg, det hastige lynne, maktbegjæret sitter ennå tilbake og gjør seg gjeldende – hvis mulig. De trenger på og forstyrrer freden, så man iblant har vanskelig for å tro at man er frelst.

– *Selv om man altså ikke er en slave under synden, så kan det være synd tilbake – i alle fall i en tid – hos dem som er rettferdiggjort?*

– Det er visstnok slik hos de fleste, dessverre. Men i det øyeblikk man virkelig tror det, skjer også renselsen. Det blir et «trosverk» for alle. Troen muliggjør Åndens adgang til vårt indre vesen, troen på blodets fullkomne gyldighet og kraft. Og så virker Den Hellige Ånd nådesunderet! Men dessverre finnes det skarer av Guds barn i dag som må erkjenne at de ikke er blitt kvitt «det gamle menneske» – syndelegemet.

Det er ingen svakhet i frelsesplanen. Alt er ferdig fra Guds side. Det gjelder nå bare at vi går med på betingelsene og ved tro tilegner oss fruktene av det fullbrakte verk.

– *Og hvordan skjer så det?*

– Her er det renselsen – helliggjørelsen – kommer inn og må gripe helt tak i vårt sinn og hjerte! Den gamle natur må bli TIL INTET! Ikke misforstå! Det er ikke vår ånd, vår sjel eller vårt legeme som skal bli til intet for at vi skal oppnå hellighet. Det er det ONDE i oss, det vrange, uvillige, urene, kjødelige, verdslige, vanhellige sinn som skal «avkledes» – legges bort, slik som man kaster fra seg en kjortel som er besmittet av pest.

Sjelen og legemet er vår ånds redskaper, og vil alltid lide av den ufullkommenhet som fallet har brakt. Men ånden, som benytter dem i sin tjeneste og ofte blir fristet

gjennom dem, kan oppnå en renselse og en kraft som vil sette den i stand til å leve i renhet og i en EVANGELISK (ikke lovisk) fullkommenhet i kraft av blodet og ved Den Hellige Ånds innflytelse. Den gamle natur – syndelegemet – blir satt helt utenfor og får ingen del i vår ånds bestemmelser.

– *Så spør jeg, slik som jeg vet flere andre har spurt deg: «Tror du virkelig på muligheten av en så radikal renselse at «den gamle natur» kan bli tilintetgjort, eller «bli til intet», allerede mens vi er her på jorden?*

– Til det har jeg svart (og svarer): Jeg tror på ALT Guds ord. Hvis man ikke oppnår denne velsignelsen, så er det til liten nytte å legge Gud til last for det. Skylden er bare vår egen! Fra hans side er alt gjort som skal gjøres for at vi skal oppnå full seier, en fullkommen avkledning av den gamle natur, det gamle menneske, slik at det blir bare Ånden som råder – og ikke kjødet! (Rom. 7,5)

– *Du mener altså at vår ånd, ved Den Hellige Ånds innflytelse, skal bestemme vår livsferd. Kroppen, med sine behov og ønsker, skal ikke dominere over ånden.*

– Hele tempelet, med forgård, det hellige og det aller helligste, skulle være helliget Herren. Slik skal også hele vårt vesen være helliget Herren og hans tjeneste. «Han selv, fredens Gud, hellige dere helt igjennom, og gid deres ånd og sjel og legeme må bevares fullkomne, ulastelige ved vår Herre Jesu komme. Han er trofast som har kalt dere, han skal og gjøre det!» (1. Tess. 5,23)

De ordene er ikke til å ta feil av. Her levnes det ikke rom for den halvhjertede kristendomsforkynnelsen som vi hører så meget av i våre dager. Flere av de forskjellige kirkesamfunns ledere søker å opprettholde den. Men hos Paulus møter vi en kristendom som griper og kontrollerer hele mennesket: legeme, sjel og ånd!

Men mennesket er i alle deler påvirket av fallet, slik at legemet er «dødt på grunn av synd». Og selv om det kan utvikles og bedres, vil det aldri oppnå den fullkommenhet

som Adams og Evas legemer hadde før fallet. Først i oppstandelsen vil det oppnå den endelige fullkommenheten.

Men legemet skal være vår, dvs. vår ånds, tjener – og utføre de tjenester som ånden krever. Av Rom. 6,12-17 ser vi at Paulus taler til menneskeånden og krever at den, nå da den er frelst og løst fra lovens forbannelse, skal fremstille sine lemmer – sitt kjødelige legeme – til en ny tjeneste. Nå, da menneskeånden er gjenfødt, skal også tjeneren: legemet, virke i overensstemmelse med det gjenfødte liv. Det vil nok skje i skrøpelighet mange ganger, for legemet er mer eller mindre svekket av syndefallet. Men dette skal dog lyde det indre menneskes krav.

– *Men om vi bruker en annen synsvinkel, så må det jo være slik at synden ikke har sin rot i legemet?*

– Hele ansvaret for legemets oppførsel hviler hos vår ånd. Legemet kan ikke utføre noe uten denne. Vår ånd er ansvarlig for alt hva vi gjør i vårt liv.

Det er ikke i legemet synden sitter, men i ånden. Som Wesley sier: «Bare ånden har evne til å synde!»

– *Men hva med sjelslivet?*

– I sjelen er det følelseslivet samler seg: sorgen, gleden, begeistringen. Der er det sinnsstemningene gjør seg gjeldende.

Men sjelen er, som legemet, bare en kanal, en tjener i åndens tjeneste. Det må vi huske på når vi studerer dette emnet. Også fra sjelen kan det komme fristelser inn i menneskeånden. Men denne kan ta et avgjort og bestemt standpunkt imot dem alle.

Det er tilbøyeligheter, evner og muligheter nedlagt av Gud selv, i både sjel og legeme. I vår ufrelste tilstand blir disse ført på avveier av ånden. Men når ånden er født på ny, vil alle disse evner bli tatt i bruk til Guds ære. Les også Jakob 1,13-15.

Når vår indre ånd blir gjenfødt, gjennomrenset og helliget og fylt med Den Hellige Ånd, da vil alle interesser

samle seg om Jesus! Man blir ikke sin egen herre lenger, men underordner seg frivillig Jesu vilje i alle spørsmål!

– *Nå brukte du det ordet jeg har tenkt på lenge mens du har snakket om at ånden skal styre hele mennesket. Du har tidligere vært inne på viljen og dens funksjon. Og når du nå har snakket om ånden, har jeg tenkt: viljen.*

– Nå sitter Jesus på hjertetronen og råder over vår ånd, som tar sjelens og legemets evner i bruk. Det er helhjertet, levende, åndsdøpt, fremadskridende kristendom! Nå begynner vi på FREMSKRITTSLINJEN for alvor. Jesus har – gjennom vår hellige vilje – nå full kontroll over hver del, hver krok, hver evne i vårt vesen. Hans tanker, hans meninger, hans planer blir avgjørende for hele vår tilværelse og ferd. Det stolte «jeg vil» er kastet ut, nå er det JESU VILJE som betyr alt.

Jesu forsoning er det sentrale i vår helliggjørelse. Alle som søker å fjerne blodets betydning og makt fra et hellig liv, vil komme på skam. Jesu offer på Golgata var et absolutt fullkomment offer, et stedfortredende offer. Og fruktene av dette offer gjelder hele menneskeheten. Men det blir bare den til del som griper det i tro. Troen forutsetter at man er ferdig med syndelivet og mottar Kristi stedfortredende gjerning.

Forsoningen er det største og dypeste uttrykk for Guds kjærlighet. Den fremstiller overfor den tapte verden Gud slik som han i sannhet er. All velsignelse strømmer ut fra Jesu Kristi kors. Således også helliggjørelsen. Den kan ikke bli oppnådd ved menneskelige gjerninger. Den er blodkjøpt!

«Han ga seg selv for oss, for å forløse oss fra all urettferdighet . . .» (Titus 2,14) Denne forløsningen omfatter også den opprinnelige synd. Alle som fødes til verden, er i større eller mindre grad smittet av den. Den hører med til den menneskelige rase, og vil vedbli å gjøre det inntil alle ting blir nye. Selv den som er renset i Jesu blod, vil i den grad bli påvirket av dens følger at muligheten til fristelse

og fall fremdeles er til stede.

Den eneste grunnvoll for renselsen er Jesu Kristi dyrebare blod. Men det kreves villighet og hengivelse fra vår side også. «De som hører Kristus Jesus til, har korsfestet kjødet med dets lyster og begjæringer,» sier Paulus. Og: «Dere som har avkledd dere det gamle menneske med dets gjerninger . . .» Gud gjør ingenting uten i forening med vår vilje. Vi er fritt handlende vesener. Vi må innvie oss. Vi må hengi oss til Gud. Vi må gå med på hans betingelser. Vi må oppgi oss selv for Guds vilje. Vi må tro til renselse. Men selve verket utfører Gud ved sin Ånd inne i oss. Det skjer når vi har gått med på alle HANS betingelser.

– *Så tenker jeg på det du tidligere har sagt, at opplevelsen av helliggjørelse ikke betyr det samme som at man har oppnådd åndelig modenhet.*

– Helliggjørelsen betyr ikke en fullkommenhet som ikke gir rom for utvikling. Ikke en fullkommenhet som befrir fra fristelse. Ikke den endelige fullkommenhet.

Den helt ut rene og syndfrie Adam ble fristet, og falt. Den helt ut rene og syndfrie Jesus ble fristet, men besto prøven. Og ved hans kraft, og som en frukt av hans seier, kan også vi gjøre det! Ja, vi «vinner mer enn seier ved ham som elsket oss!» (Rom. 8,37)

Jesus - forkynnelse

I ikke så få år hadde jeg anledning til å følge pastor Barratts forkynnelse. Sterkt inntrykk fikk jeg av en mann som var opptatt i tanke og tale av Guds Sønn. Han oppfattet Jesus Kristus som verdens midtpunkt – som den alle kristne burde ha som hovedinteresse.

Å høre Barratt tale om forsoningen, dens innhold og betydning, var en opplevelse som satte dype spor i mitt sinn, selv om jeg i de første årene nok syntes han var vel dyptloddende og svært vanskelig å følge for en umoden fremvokstring.

Å ha samtaler med Barratt uten å komme inn på det som for ham var en hovedsak, ville være en umulighet! Derfor:

– Du skrev en gang en bok som du kalte: «Verdens midtpunkt – Jesus». Den ble karakterisert som «en kraftig motgift overfor den antikristelige tenkning som synes å utbre seg i vårt land». Kristne ledere sa at den gjendrev rasjonalistenes lære om Jesus og Bibelen, at den var en sterk motvekt mot de moderne strømninger i tiden, at den var et varmt og klart vitnesbyrd om vår frelsers herlige person og store frelsesgjerning, osv. Fra alle kristne samfunn skylte en bølge av takknemlighet mot deg fordi du på en sterk og klar måte forsvarte genuin kristentro og angrep dem som ved hjelp av menneskeforstand rev ned troen på det guddommelige.

Boken kom ut første gang i 1926, men kom i nye og utøkte utgaver et par ganger senere.

Du mener emnet er aktuelt?

– I grunnen har alltid spørsmålet om Jesus vært aktuelt. Men det er blitt fremstilt ulikt til forskjellige tider.

Iblant, mens jeg skrev boken, ble mitt hjerte brennende i særlig grad. Jesus trådte frem for mitt blikk i en ny gestalt, herlig og skjønn. Jeg synes det er den største gåte at det finnes noen som vil forkaste ham eller svekke hans guddommelige makt og herlighet. At det finnes slike, viser i alle fall at de har liten kjennskap til ham. Bibelens sentrale skikkelse er helt fremmed for deres sinn og hjerter.

– *Selv om kampen mot Jesus er blitt sterk i de senere år, så er det vel slik at den har vært der alltid?*

– Ikke noe navn har vært mer omstridt, ingen person mer diskutert, ingen religion mer motstått enn Jesu Kristi religion. Men til tross for dette, består hans religion og hans navn i dag og virker i samme opphøyede spor, i samme hellige retning som før.

– *Du har vært innom mange emner i din tid som forkynner, men jeg har lagt merke til at du nesten alltid har med Jesus-forkynnelse.*

– Man blir aldri trett av å tale og skrive om Jesus. Andre emner kan interessere og være av samfunnsgagnlig art, ja, de kan høre med til et menighetsliv, men ikke noe emne har slik fengende makt som dette om Jesus selv. Også utenforstående blir dradd mot dette store, lysende midtpunkt. Helt ut å fornekte Jesus som historisk person, er ikke moderne lenger.

Da Georg Brandes i sin bok «Sagnet om Jesus» søkte å fornekte Jesus, så var ikke det noe nytt fra det hold. Men da han forsøkte å benekte at Jesus overhodet har eksistert, så ble han latterliggjort endog av dem som ikke ville tilskrive Jesus guddommelig ære og rang.

– *Dansken Georg Brandes levde enda da du skrev din bok om Jesus. Hans bok, som du nevner, var nettopp kommet ut og var således ganske aktuell. Men ellers hadde*

denne jødiske forfatter og litteraturskribent allerede tidlig i sitt liv kommet med kraftige angrep på kristendommen og dens hovedperson.

Brandes hadde meget stor innflytelse på nordisk åndsliv. Han besøkte ofte Kristiania og holdt foredrag om forskjellige emner. Men det er som du sier: Han møtte stor motstand fra mange, særlig fra de troende og dem som var politisk konservative. Ikke alle lokaler ble åpnet for ham.

Men han ga seg altså ikke, ettersom han helt mot slutten av sitt liv gjenopptok med fornyet styrke sine angrep på kristendommen. Det var for øvrig han som i stor grad var medvirkende til at Bjørnstjerne Bjørnson mistet sin kristentro. Men at han var så enfoldig at han gikk imot Jesu historiske virkelighet, er nesten utrolig. Dog hadde han følge av mange i slutten av forrige århundre.

– Jesu historiske virkelighet betviles ikke lenger av oppriktige og alvorlig tenkende mennesker. De historiske bevisene er altfor mange og gode til det. I våre dager dreier striden seg mer om hans person og vesen og om resultatene av hans livsverk, hans død og forsoning.

– *Men selv om de erkjenner at Jesus har levd, er det vel fremdeles mange liberalere som nærmest avskriver hans guddommelighet?*

– Ja, de vil gjerne gjøre det av med talen om hans forsonerstilling og guddommelige makt. De fremholder ham som ideal og mønsterbilde for troen. Men i den frigjorte, kristne leir er Jesus «Gud åpenbaret i kjød», av samme evighet og rang som Faderen, og med samme makt, ære og herlighet. (Kol. 2,6-10)

– *Det er vel ingen tvil om at Jesus selv både var fullt klar over og talte om at han var av guddommelig opprinnelse?*

– All Jesu undervisning gikk ut på å gjøre det forståelig for hans disipler at all deres lykke og hele verdens frelse var avhengig av ham!

Andre religionslærere henviser til Gud som den eneste kilde til lykke og liv, eller kanskje de henviser til sine

skrifter, sitt læresystem eller det samfunn de har bygget opp. Men Jesus henviste til seg selv. Man kan ikke lese Det nye testamente uten å oppdage at Jesus uavlatelig og med stor utholdenhet fremholdt nødvendigheten av at hans etterfølgere samlet seg om ham, ja enda mer enn om hans forkynnelse.

Moses henviste til Gud, likeså de store patriarker og profeter. Johannes døperen viste folket fra seg selv og til Jesus. Han våget ikke å fremstille seg selv som midtpunktet i sin egen lære. Men det gjorde Jesus. Han sa: «Den som har sett meg, har sett Faderen!» Han mente ikke om seg selv at han var Faderen, men den sanne avspeiling av ham, det eneste sanne uttrykk for Faderens vesen og sinn. Han sier bestemt: «Ingen kommer til Faderen uten ved meg!»

– *Men Jesus sto jo i et helt annet forhold til Faderen enn det vi kan oppnå?*

– På samme tid som han skjelner mellom Faderen og seg selv, fremholder han et forhold mellom seg og Faderen som overgår ethvert forhold som er tenkelig mellom Faderen og oss, en inderlig sammensmeltning som bare er oppnåelig der hvor det ikke er noen vesensforskjell.

– *Kanskje det er enkelte som burde merke seg det? Av og til får en inntrykk av at mennesker stiller seg på samme nivå som Jesus i visse forbindelser! Ja, enkelte såkalte forkynnere sier like ut: Du er en gud!!*

– Jesus gjør altså seg selv til midtpunktet i sin undervisning og sin lære. Da må han enten være verdens største hykler og bedrager, eller den han utga seg for å være!

Hvilken lærer, selv av de edleste og reneste vi kjenner blant menneskene, ville våge å føre et slikt språk som Jesus gjorde? Vi kjenner ingen som kunne det. Deres vitnesbyrd ville ikke tåles, men på Jesu lepper virker ordene ganske naturlige, som seg hør og bør.

Hvilken stilling de andre store lærere enn har formådd å innta i folks bevissthet, så er de, som P.C. Simpson

treffende bemerker, bare «fakkelbærere». Jesus sier om døperen Johannes: «Han var et brennende og skinnende lys,» men om seg selv sier han: «Jeg er verdens lys!»

– *Jesus markerte flere ganger dette spesielle forholdet som var mellom ham og Faderen.*

– Han sa til jødene: «Jeg og Faderen, vi er ett.» Ingen kan med hånden på hjertet si at dette ikke betyr mer enn det forhold som kan oppstå mellom Gud og enhver kristen. Jødene forsto den opphøyede tanke i ordene, og tok opp stener for å stene ham. Han hadde gjort seg selv Gud lik!

Den tyske forfatteren Hermann sier i sin bok «Der Verkehr des Christen mit Gott» (Den kristnes forhold til Gud): «Jesus kjente ikke til noen helligere oppgave enn å vise menneskene til sin egen person.» Det er ikke en teologisk læresetning eller et innviklet, sosialt forbedringssystem han vil at folk skal tro på, men HAM SELV! Han fremstiller seg selv som frelseskilden og syndens behersker, ja, som den som kan ta bort syndens dødsspirer i oss ved sin egen kraft.

– *Men folket mente jo at det bare var Gud som kunne tilgi synder!*

– Hvorfor henviste da ikke Jesus syndere direkte til ham? Han sier ikke at de skal tro på Gud Fader til liv og frelse, men på Menneskesønnen. «Den som tror på ham, blir ikke dømt. Den som ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har trodd på Guds enbårne Sønns navn!» Han sier ikke: «Den som har Faderen, har livet.» Han visste at ingen kommer til Faderen uten ved ham. Derfor føyer han til: «Den som ikke har Guds Sønn, har ikke livet.»

– *Jesus satte med andre ord seg selv i sentrum?*

– Disse hentydningene han kom med om sin stilling som verdens midtpunkt, er ikke tilfeldige. De forekommer til stadighet i Jesu forkynnelse.

Når andre store lærere påbyr sine tilhengere å følge de prinsipper og den morallære som de har fremsatt, så roper Jesus: «FØLG MEG!»

– Er det av betydning for oss å ha dette klart for vår tanke?

– Keim, en kjent, tysk kritiker, erkjenner at «Kristi religion går tilbake til hans egen person», og han tilføyer: «Denne fundamentale kjensgjerning hjelper oss til å forstå den religion som utgikk fra Jesus.»

La oss huske at en større mester i religion har aldri levd. Hans store innflytelse og maktstilling i verden i dag og hans læres veldige innflytelse kan ikke forklares på grunnlag av allmenne, menneskelige slutninger. Man føler at det må ligge en høyere kraft bak, og at denne kraft har funnet sitt uttrykk i ham alene.

– Det er ikke til å fatte at en gutt som ble født under så ringe kår, skulle bli ikke bare en tidsbegrenset leder for en liten gruppe religionsdyrkere, men en som nå, nesten to tusen år senere, blir kalt verdens midtpunkt.

– Ja, han vokste opp tilbaketrukket, kjent som Josefs sønn. Antagelig var han en fattig snekker med få venner og kjente. Han må regnes som en ulærd mann uten litterær utdannelse. Det finnes ikke engang noen beretning om at han fikk datidens gjeldende utdannelse.

Men så etter 30 år dukker han plutselig opp på skueplassen. Noen reklame for hans fremtreden fantes ikke, etter menneskelige begreper. Men Johannes døperen forberedte veien med en stor vekkelse. Ved hans dåp åpnet himmelen seg over ham, og Johannes erklærte at Jesus var Guds Sønn. Utenfor Palestina var han neppe kjent. Han samlet mest fattigfolk, samfunnets utskudd og alminnelige borgere om seg.

Men likevel utførte han et verk som ikke bare ga ham et navn i historiebøkene, men et navn over alle navn.

Han utførte et verk som omkalfatret nasjonenes samfunnsliv, satte nye mål for menneskeånden og blåste nytt liv i folkene. Hvorledes skal man kunne forklare alt dette? Ene og alene på grunnlag av hans guddom!

Ingen har noensinne øvet en så dyptgående og omfatt-

ende innflytelse som Jesus! Dr. Price sier: «Han underviste verden som en der ikke hadde noe å lære av den.» Ingen annen tenker har nådd opp til en slik opphøyet og himmelsk fremstillingsmåte. Ingen har kunnet legge frem sine tanker i et renere og mer fullendt språk.

– *Som mange store menn var han etterstrebet på livet!*

– Man søkte å bortrydde ham, men nettopp i kraft av den død som man mente skulle ende alt, har han vunnet alt! Hans livsverk, død og oppstandelse og livskraft kan ikke forklares på annen måte enn ved å erkjenne hans evige guddom!

– *Et spørsmål som stadig vender tilbake, er: Visste Jesus selv noe om sin fremtid? Hadde han innsikt i hva hans liv, død og oppstandelse skulle bety?*

– Han visste! Den som nøye begrunner Skriftene, ser klart at han helt ut oppfylte alt det disse hadde forutsagt om Messias som verdens forsoner. Hans oppstandelse og himmelfart og åndsutgytelsen på pinsedag har slått fast dette, slik at det er ugjendrivelig! Han forutsa at han ville opprette et universalt rike som skulle overleve alle andre.

– *Og ikke minst på grunn av det, var han fryktet av de ledende innenfor det bestående samfunn, enten de nå var jødiske spisser eller romerske embetsmenn og øvrighetspersoner. De henrettet ham for å bli kvitt ham.*

– Og når en farlig forbryter er gjort uskadelig ved eksekvert dødsdom, så er samfunnet kvitt ham. Men Jesus opprettet i kraft av sin død et uovervinnelig rike. Ingen kan forklare det på alminnelig måte. Det finnnes bare EN forklaring: Han var den han utga seg for å være, nemlig GUDS SØNN, VERDENS FRELSER.

Millioner har kunnet, og kan i dag, frembære vitnesbyrd om Jesu frigjørende makt over sinn og liv. Ingen religionsform i verden, intet læresystem, intet samfunnsliv kunne hjelpe dem. Men den dag da de trodde helt på Jesu ord og på hans død og oppstandelse, forsvant deres syndebyrde, dommen ble borte fra samvittigheten, hjer-

tet ble frigjort, og hele deres vesen kunne glede seg på samme måte som de første kristne kunne som trodde på Jesus.

– *Det som bør forundre mange av de såkalte tenkende, dannede, moderne mennesker som sier de har så vanskelig for å tro, må tross all vantro være det faktum at Jesus har større innflytelse nå, om lag 2000 år etter sin død, enn hvilket som helst menneske som har levd i den tiden.*

– Ja, hvordan kan vi forklare dette med mindre vi erklærer som høvedsmannen ved Kristi kors da han merket jordskjelvet: «Sannelig, denne var Guds Sønn.»

– *Det som er viktig for oss som lever nå, må da være: Hvordan stiller vi oss til Jesus? Er han Guds Sønn for oss? Hvis han ikke er det, må vi tro han var en bedrager.*

– Theodor Caspari sier i et tilsvar i «Aftenposten» den 30.12.1925 ganske treffende: «Denne saktmodige, uselviske, ydmyke og offervillige «menneskesønn», hvis hele liv var en eneste lysende og varmende selvfornektelse, men hvis selvfølelse samtidig var så uhyre stor at man måtte ty til sinnssykeasyler for å finne sidestykker. – Har han rett i sin selvvurdering, da er han uendelig MEGET MER ENN ET MENNESKE, har han urett, da kan han med all sin morallære ikke være noe normalt menneske. At verdensutviklingen har gitt ham rett i hans vurdering av seg selv, står vel ikke til å nekte. – Han er lynet fra klar himmel, meteoren fra ukjent klode, den ideelle nyskapning i en menneskeverden som uten ham snart nok ikke ville ha utviklingsmuligheter lenger.»

– *Det var sterke ord fra den kjente og innflytelsesrike dikter Caspari, som bl.a. var fast medarbeider i «Aftenposten» i mer enn 20 år. Han var forresten av jødisk avstamning, sønn av den sprenglærde Carl Paul Caspari som var teologisk professor og samarbeidet meget med den kjente teolog og vekkelsespredikant Gisle Johnson. Casparis uttalelse var vel etter ditt eget hjerte?*

– Ja, når vi betrakter Jesus, står vi overfor selve sann-

hetens kilde. Han er den «i hvem alle visdommens og kunnskapens skatter er skjult til stede». I ham «bor hele guddommens fylde legemlig», som Paulus sier.

Men er dette tilfellet, som vi tror, da må den synd være stor som søker å frarane ham hans guddommelige verdighet og ikke helt ut anerkjenner ham for den han har gitt seg ut for å være!

Jesus – den syndfrie

– Vi har tidligere vært inne på din helliggjørelseslære, og vi har slått fast at du ikke lærer «syndfrihet» i den misforståtte og absolutte betydning. Men nå skal vi snakke videre om Jesus, da er det på sin plass med ordet «syndfri»!

– Vi har alle bevissthet om synd i en eller annen form. «Dersom vi sier at vi ikke har synd, da dårer vi oss selv, og sannheten er ikke i oss.» Det er bare ved Jesu blods kraft og Åndens formidlende nåde vi blir kvitt våre synder. Og jo nærmere vi kommer sannheten, jo mer er vi villige til å erkjenne våre fall, vår urenhet, vårt hjertes fordervelse.

Men Jesus danner en unntagelse fra regelen. Det er ikke slik å forstå at han bare er bedre og renere enn oss, men hans moralske renhet er absolutt og hevet over all tvil. Jesus er helt ut SYNDFRI.

Han var den ene rene, som i kraft av indre og evig renhet levde uten synd i denne verden. Det er vel dette som mer enn noe annet gjør de urene bitre og harske og dømmende. For de tåler ikke den rene og hellige ånd som utgår fra ham.

Han spurte jødene: «Hvem av dere kan overbevise meg om synd?» Det var ikke én som våget å stille seg frem med noen beskyldning. Hadde de kunnet peke på synd hos Jesus, så hadde de nok ikke spart ham for angrep. Men hans liv sto for dem i blendende klarhet. De hadde intet å si. Da måtte hans ord være sanne!

– Det er noen som kaller Jesus den fremste blant likemenn, i den forstand at han var som oss, bare feilfri!

– Å si at Jesus var den reneste av de rene, den beste blant de beste, ville være altfor intetsigende. Man ville da fremdeles regne ham blant dem som til tross for sin renhet ikke var helt fullkomne. Men Jesus er selve renhetens kilde, hellighetens opphav. Kjærligheten selv!

En slik syndfrihet finnes ikke hos menneskene, for den omfatter også befrielse fra feil og mangler og utviklingsmuligheter. Vi bærer alle merker etter syndefallet i en eller annen form, selv etter at vi har opplevd gjenfødelsens forvandlende nåde og ved hengivelse og tro på Kristi kraft har oppnådd renhet i viljen og befrielse fra «kjødets attrå». Vi er fremdeles preget av mangler, selv om viljen er ren. Annerledes er det med Jesus. Han er absolutt ren, absolutt fullkommen, absolutt feilfri. Og således er han blitt «opphav til evig frelse for alle dem som lyder ham».

– *Jesus var altså annerledes enn oss i vesen, ikke bare i grad.*

– Han var noe aldeles nytt i vår slekts historie. For vi vet alle at vi kan vandre gjennom alle tider og alle steder uten å finne et syndfritt menneske på jorden. Synden er altfor sammenbundet med hele vår tilværelse og vår ugjenfødte og urene naturs røtter. Det kan vi ikke dra i tvil et eneste øyeblikk.

Jesus måtte i sitt livs opprinnelse være av overnaturlig art. Om det ikke sto noe om det i Skriften, måtte vi ha søkt en forklaring på det. Men Luk. 1,35 forklarer det.

– *Kristendommen er bygget på Jesus Kristus. Og på grunn av dens vesen må vi forstå at den ikke kunne ha en vaklende grunnvoll!*

– Den måtte være hellig og frembrakt av Gud selv og ham alene. Derfor måtte også Jesus være absolutt ren.

Kristendommen er ikke et produkt av den menneskelige hjerne. Den er en skapergjerning av Gud selv. Jesus er ikke et produkt av vår slekt i egentlig forstand. Han er «innpodet på menneskehetens tre». Han er slett ikke

avlet av noen mann. Det som foregikk, er et under. Derfor er det ufattelig for den menneskelige forstand.

– *Et av de største tankekors for oss ikke-teologer må vel være at det skulle være nødvendig for denne rene og hellige å gå i døden for oss. Hvorfor måtte han det?*

– Han var det plettfrie og skyldfrie Guds Lam. Det var kjensgjerningen om hans syndfrie karakter som muliggjorde hans forsoningsdød. Det er også den som muliggjør hans yppersteprestelige gjerning for oss, i det aller helligste, ved Faderens høyre side.

Den gamle pakts bestemmelser om ypperstepresten og offerlammet kaster et klart lys over dette. Yppersteprestene var urene, og måtte frembære offer også for sine egne synder. Men det gamle prestedømme var forgjengelig. Kristi prestedømme er uforgjengelig, fordi han blir til evig tid.

Kan ord være tydeligere enn disse: «Vår yppersteprest var hellig, uskyldig, ren, skilt fra syndere og opphøyd over himlene, en som ikke hver dag trenger til, likesom yppersteprestene, først å fremsette et offer for sine egne synder, dernest for folket, for dette gjorde han en gang for alle da han ofret seg selv.»

Hebreerbrevet sier at Jesus for å sone måtte være fullkommen, og at han var «uten synd». Således var han vår syndebærer – stedfortreder – som tok all vår synd og dom på seg.

– *Med det samme du er inne på Hebreerbrevet: Det er jo noen som forsøker med støtte fra dette å vise at Jesus hadde synd. Det står noe der om at Jesus skal komme annen gang «uten synd».*

– Den rette forståelsen av dette stedet får man ved å lese det i sammenheng med de foregående. Hvis hans offer ikke hadde vært bedre enn yppersteprestenes, da

måtte han «ha lidd flere ganger fra verdens grunnleggelse». Men nå, da hans offer var fullkomment, er det nok at han «en gang ved tidenes ende» har «borttatt synden». Men når han kommer annen gang, er det ikke som sonoffer. Da skal han ikke bære verdens synd, men hente fruktene av det verk han utførte første gang.

Hebreerbrevet sier også: «Vi har ikke en ypperstepreest som ikke kan ha medynk med våre skrøpeligheter, men en slik som er prøvet i alt i likhet med oss, dog UTEN SYND!»

– *Men Jesus var også menneske, selv om han var uten synd.*

– Ingenting er mer sikkert enn at han har vært menneske. Det ser vi klart av evangeliene. Han syntes selv om å kalle seg «Menneskesønnen». Han ble utsatt for livets vilkår – akkurat som en av oss, når det gjelder det ytre liv. Han kunne være glad, lide, delta i bryllup, begravelse, sorg og prøvelse. Smerte, glede, kjærlighet, vrede, iver og frykt gjorde seg gjeldende. Han levde et sant menneskeliv blant menneskene, et aktivt og meddelsomt liv som var delaktig i våre prøvelser, kamper og trengsler. Han viste forkjærlighet for enkelte, f.eks. Lasarus og hans to søstre. Han ble fylt av harme da han så hvordan folket forherdet seg. Han ble vred da han så at disiplene ville hindre mødrene som kom med småbarna. Det er sant at denne vrede var hellig, men den hadde tilknytning til de alminnelige, sjelelige kanaler som mennesket har. Anlegg til å være glad, sørgmodig, vred ligger hos oss alle. Og selv om Jesus var hellig og ubesmittet av synd, så var dog anlegget til stede hos ham som hos oss.

– *Han ble fristet også!*

– Ja, derfor kan han komme dem til hjelp som blir fristet og prøvet. Han ble fristet i store kamper med Satan

og under lidelsene – lidelser som trengte dypt inn i sjelelivet.

Her ser vi ham som har steget ned i våre kår med kjærlighetens og hengivenhetens fulle kraft, for å hjelpe oss i vår nød. Her er han som med renhetens strålende makt kan kaste lys inn i vår mørke natt, spre de dystre tanker som lammer og tynger sinn og sjel, løse oss ut fra trelldommen og gi oss syndsforlatelsens nåde og gjenopprette forholdet mellom oss og guddommen, idet han som Gud-menneske møter oss i vår hjelpeløshet og utfrir dem som tror på ham.

– Du har «kastet» deg over skribenter som har forsøkt å redusere vårt Jesus-bilde til å ligne til forveksling bildet av et vanlig menneske! Særlig var du hard mot en norsk bok som kom ut for en del år siden! Du navngir forfatteren og sparer ham ikke!

– Det gjør vondt når man leser den boken du sikter til, og ser den åndsretning der som søker å avkle Jesus hans virkelige herlighet. Hos enhver som tilhører den lutherske kirke, skulle man vente å finne en sterk streben etter å forherlige Jesus. Men i stedet for dette har forfatteren søkt å avdekke Jesus all hans herlighet og føre sin Kristusskikkelse ned i klasse med andre dødelige og velkjente religionsstiftere. Og denne forfatteren er bare en av talsmennene for liberalismen – selv om han etter eget utsagn tilhører ytterste fløy.

– Er det intet guddommelig hos Jesus i bokens beskrivelse av ham?

– Tvert om! Den fornekter åpent Kristi guddom. Og alt i Guds ord som peker i retning av hans opphøyede natur, kastes til side som en utslitt kjortel som er altfor ussel for en moderne teolog.

Forfatteren anser det som gitt på forhånd at Jesus ikke

er Guds Sønn. Derfor gjelder det å få det Jesus-bilde han tegner, til å svare til den forutfattede mening. Men selv i sin menneskelige skikkelse er Jesus vidunderlig – ulik alle andre menneskebarn!

Denne boken gir et famlende inntrykk, en beklemmende følelse av at tyvehånd har vært ute og stjålet den sanne åpenbaring! Den menneskelige forstand har satt seg over den guddommelige åpenbaring og frelsesplan, og fremstilt noe som er helt fremmed for Guds tanke og den bibelske beretning.

«Alt guddommelig bort fra Jesus-skikkelsen!» – Det er løsenet for disse vantroens apostler. Og enda vil de stå, flere av dem, som lærere ved landets universitet, lærere for kirkens vordende prester. De er ikke passive, men aggressive overfor Bibelens lære og den kristne menighets lære, slik som den har vært fremholdt fra begynnelsen.

– *Men du regner dem vel med i den kristne skare, selv om de har et helt annet syn på Jesus-skikkelsen?*

– Enhver som kan lese og tenke, om enn aldri så lite, forstår at disse menn har stilt seg utenfor den kristne menighets liv og tro, slik som den har gjort seg gjeldende fra begynnelsen. For man har fra kristendommens første dager holdt fast på den tro at Jesus ikke bare var Menneskesønnen, men også Guds Sønn i særskilt forstand. På denne påstand fra Jesus ble også dødsdommen over ham uttalt.

– *Men så er det kanskje slik at man avkler Jesus det guddommelige for å gjøre ham til et godt forbilde for andre mennesker?*

– La oss for all del holde frem det menneskelige hos Jesus. Det bringer ham like til oss. Men Menneskesønnen i Det nye testamente kan ikke bli forstått rett med mindre man erkjenner at det bak det ytre hylster – det menneskelige legeme – også var en evig guddom som benyttet seg av dette hylster, dette redskap, for å utføre sin frelsesgjer-

ning i verden. En fornektelse av dette er en fornektelse av kristentroen, og derfor også en åpen forkastelse av Gud selv, som på den måten har villet komme menneskene til hjelp og frelse dem.

– Nå er vel ikke de tankene som kommer frem i den boken vi nevnte, egentlig så epokegjørende nye? Det har vel nesten alltid vært mennesker som har villet betrakte Jesus bare som et vanlig, men usedvanlig godt, menneske?

– Den «moderne» teologi har lange røtter. Men det finnes evolusjon i det onde! Den er et produkt av vantroen, som allerede i Edens have lyttet til fristerens røst: «Har Gud virkelig sagt?» Vantroen har alltid vært i strid med Guds åpenbaring. Den har alltid villet Bibelen til livs, og har bestandig søkt å svekke troen på det guddommelige hos Jesus og frata ham hans forsonende stilling i verden.

Alt skulle føres tilbake til den menneskelige forstands diktatur. Rasjonalismen hadde lenge overhånd, både ved læreanstalter og på prekestoler. Nyteologien er sterkt påvirket av den. Gud er visstnok til for nyteologene, men for dem har han intet å gjøre med den verden han skapte. Under er en umulighet, derfor kan det heller ikke være tale om noen guddommelig åpenbaring. Således er heller ikke Kristus et under. Han er bare det beste og klokeste menneske som har levd.

Materialisten Renan sa: «Man må slett ikke innlate seg med det overnaturlige, med det må man være ferdig!»

Alt skulle forklares på en naturlig måte. Det er dette de moderne teologer søker i stor utstrekning å gjøre også i våre dager. Derfor er mange av dem materialister.

– Denne Renan, som du nevner, var litt av en teolog! Nå, egentlig var han ikke teolog av fag. Han var religionshistoriker med meget god kjennskap til orientalske forhold. Professor ble han med hebraisk og syrisk som fag.

Hans bok «Jesu liv», som kom ut i 1863, er berømt og beryktet, elsket og hatet. Han måtte gå av som professor på

grunn av den, og boken fikk enorm betydning i negativ retning sett fra en bibeltroendes synspunkt. Den fremstiller Jesus som en god mann uten guddommelighet. Dobbelt farlig er den fordi den beskriver Jesus på en så sympatisk måte, og fordi den røper utmerket kjennskap til land og folk. Den er besnærende. Han skriver f.eks. om Jesus: «Han er Guds sønn.» Men så føyer han til på samme utpust: «Men det er alle mennesker.» Et lite sitat til: «Han (Jesus) LOT som om han visste et eller annet som lå dypt skjult i det menneskes liv som han ønsket å vinne.»

Men også Renan fant frem til Kristus-troen til slutt!

– Ja, til slutt erklærte han: «Du dødens fullstendige overvinner – ditt verk er fullbrakt, din guddom er sikker! Mellom deg og Gud vil ingen mennesker mer skjelne!»

Jeg har funnet atskillige likhetspunkter mellom den moderne teologi og de gamle retninger som kjempet mot Bibelen. Men den siste fremtoning av vantroen: den moderne teologi, er den farligste, og det av den gode grunn at den er så listig og forfinet i sin ytre form. Den gir det utseende av at den endelig har nådd frem til den fullkomne opplysning om Guds ord og Jesus-skikkelsen.

– *Akkurat det inntrykket satt jeg igjen med da jeg hadde lest Ernest Renans bok!*

– Læren om «en naturlig utvikling i alt» ble ført så langt at underet ble helt utelukket. Guds ord var ikke lenger til å stole på! Selv de evangeliske beretningene var uekte! Dermed oppsto den negative – kritiske retning som brøt frem som en veldig flom.

Men jeg sier som A. Riis: «Dette kritiske angrep på vårt nye testamente kom nettopp til å styrke tilliten til den hellige skrifts troverdighet.»

Et stort bevismateriale kom nemlig for dagen, og det viste at retningen hadde vært rent på villspor. Den skjærsild som Det nye testamente måtte gjennomgå, viste at det var veid, men IKKE funnet for lett!

– – –

– *Vi kan altså med stor ro holde oss til det bilde som Det nye testamente gir av Jesus?*

– Når alt kommer til alt, er det JESUS folket trenger. Ikke den Jesus-skikkelse som nyteologene fremstiller, men Bibelens Jesus!

Det er mer enn menneskelige trekk i det bilde av Jesus som blir gitt oss i evangeliene. For selv om MENNESKET Jesus blir tegnet klart i Det nye testamente, så er i like stor grad det GUDDOMMELIGE hos Jesus fremhevet.

Hans syndfrihet, som vi har snakket om, gjør ham til et under. Den bekrefter hans guddommelige og evige opprinnelse. Han er med andre ord like meget Guds Sønn som Menneskesønnen.

Han må være den som hele menneskeheten, mer eller mindre bevisst, søker.

Han kaller seg alles Herre, stiller seg side om side med Faderen, og krever den samme tilbedelse og opphøyelse som han.

– *Finnes det noe bevis allerede fra den første kristne tid på at han ble tilbedt?*

– Få år etter at Johannes var død, skriver den romerske stattholder i Lille-Asia, Plinius, til sin keiserlige venn Trajan, og sier at de kristne forherliger Jesus som Gud i sine lovsanger. Og kirkehistorikeren Eusebius forteller hvorledes Kristi guddom ble lovprist fra de første århundrer av.

– *Men også villedede og villedende retninger gjorde seg gjeldende samtidig?*

– Ja, de begynte allerede på apostlenes tid. Noen har bare fremholdt hans guddommelige side, andre bare hans menneskelige side. Det har skjedd både i skrift og tale, i dikt og kunstverker av alle slag. Men det er som GUDMENNESKE Skriften fremstiller ham.

– *Hvorfor?*

– Fordi synden ikke kunne bli tatt bort uten dette. All sann, evangelisk forkynnelse har til alle tider fremhevet blodet – Jesu blod – som det eneste, rene, hellige sonoffer for synden.

Det er ikke riktig når noen påstår at kjærlighetsbegrepet oppsto blant hedningene. Nei, Kristus var fullkommengjørelsen av den guddommelige kjærlighet, både i liv, lære og handling. Har hedningene vist en dragelse mot et liv i renhet og kjærlighet, så har de fått den gjennom den evige Krist, hvis herlighet var åpenbar før verdens grunnvoll ble lagt.

– *Men Jesu hovedoppdrag var ikke bare å vise kjærlighet mens han vandret her nede!*

– Forløsningen ved forsoningsverket er formålet med hele den guddommelige plan. Verdens skjebne avhang av den. Og vi kan bare forstå Jesus rett ved å se ham som verdens forløser!

– *Som nevnt tidligere, er det mange som mener at Jesus først og fremst skal være et godt eksempel for oss. De har ikke noen forståelse av forsoningens betydning, men mener at vi mennesker i egen kraft kan formå det samme som forsoningen står for. Og så anerkjenner de da Jesus som et godt forbilde. De har ikke noe særlig til overs for Paulus, som de mener er for dogmatisk.*

– At det ikke er den ringeste uoverensstemmelse mellom den teologi Paulus forkynner og Jesu forkynnelse, er lett å påvise. Paulus har bare trukket sammen alle tråder, under Den Hellige Ånds inspirasjon, og gitt oss i klare linjer det som hele Bibelen har tilsiktet opp gjennom tiden.

– *Jeg har inntrykk av at det ligger snublende nær å begynne en tilnærming mot «fremmede guder», samtidig*

som man har Jesus som eksempel på hvordan et godt liv skal leves.

– Alle hedenske forestillinger om guddommen er så fattige og tarvelige i sammenligning med det bibelske bilde, at det forundrer meg at lærde, høyt kultiverte menn kan la seg oppholde et øyeblikk ved dem. Men når man ikke vil ta imot Guds visdom, så havner man i den menneskelige!

Istedenfor alltid å stille seg til forsvar for kristendommen, er det om å gjøre for nyteologene å finne et holdepunkt for sine angrep på den.

Man søker å samle alt det som stemmer med de moderne begreper om religion, fra alle de religioner som finnes i verden, og av disse resultater vil man danne seg en ny religion, en folkets religion, avpasset etter de moderne krav.

– Når vi studerer og forkaster vantroens mange angrep på Jesus-skikkelsen, hva står vi så igjen med?

– Vi har HAM tilbake, som er verdens liv og forløser! Vi har ham tilbake som ble kjød og tok bolig iblant oss! Vi har ham tilbake som har åpenbart seg som profeten, den store profet! Hvem har talt til «formaning, oppbyggelse og trøst» som Jesus? Vi har bare en liten del nedskrevet av det han sa mens han var her. Men vi har tilstrekkelig til å gjøre oss opp en mening om hans tales rene strøm, dens glød, dens brennende ild, dens praktiske anvendelse, dens dype, evige oppkomst. «Ingen har talt som han!»

Han var offerlammet!

Jesu religion, slik den finnes i Bibelen, farget med hans hellige blod, belyst av hans seierrike oppstandelse, behøver ingen ny drakt som passer for livet slik det leves i dag! Millioner kan bekjenne at den gamle religion, uten tilsetninger fra de modernes leir, er i stand til å rense, frelse,

adle, hellige og lykksaliggjøre deres sjeler – like sikkert som i kristendommens første tid.

Hva har vi tilbake? Jesus som vår yppersteprest! Testamentet som lød på liv for en tapt menneskehet, er blitt gyldig ved Jesu død. Da verket var fullbrakt, «gikk han ikke inn i en helligdom som var gjort med hender, men inn i selve himmelen, for nå å åpenbares for Guds åsyn for vår skyld». Som vår talsmann og yppersteprest!

Vi har ham som døper i Den Hellige Ånd og ild, han som gir sitt folk kraft til å tjene ham og leve hans liv overalt på jorden!

Dette har vi tilbake! – En fullstendig seier for Jesus, vår Herre, vår konge og forløser. Og hans seier er evig og uomstøtelig!

– I din bok fremstiller du Jesus som verdens midtpunkt. For den troende er han det sentrum som man søker til. Men for resten av menneskeheten?

– Verden er en urolig tumleplass. Mennesket tørster og lengter etter et fast holdepunkt for troen, og dette er åpenbart for oss i Jesus – og bare i ham! Han er midtpunktet i verdenshistorien. I ham og hans kors møtes alle tråder, og de går fra ham igjen, fra korset til verdenshistoriens avslutning. Fra evighet – til evighet. Men i dette evighetsgrepet tar han verdenshistorien med og gjør seg selv til midtpunkt i denne.

Jesus er midtpunktet i den moralske verden. Det er nedtrukne gardiner over andre store menns og kvinners liv. Det er meget de gjerne vil skjule for offentligheten. Deres moral har mange skamflekker. Annerledes er det med Jesus! Når man kritiserer de kristne, er det fordi man ser våre feil i lyset fra ham.

Jesus er midtpunktet blant verdensreligionene. Noen sier at jødedommen og kristendommen er påvirket av de eldre religioner. Det motsatte er tilfellet. Fra den røde strøm som begynte å bane seg vei i verden allerede fra Edens have, er det gått ut hellige tanker til hedningefol-

kene også. Og disse har gjengitt dem – om enn i en ufullkommen og uverdig form – i sine trosbegreper.

Jesus er midtpunktet i Skriftene! Hele Bibelens innhold går ut på å herliggjøre Jesus. Bibelen ville tape sin glans og kraft uten ham. Han er «den første og den siste».

Han er midtpunktet i vår evige frelse! På Golgata korsfestet soldatene to røvere og «Jesus midt imellom». Der vant han sin seier over helvedes makt og muliggjorde frelse for de mest fortapte. Her er det faste holdepunkt for alle: «Jesus Kristus – i går og i dag den samme, ja, til evig tid.»

Han er midtpunktet i menighetene. Johannes så ham «midt mellom lysestakene». Et menighetsliv uten Jesus som sentrum er dømt til undergang. Og det må være den Jesus som Skriftene forkynner.

Jesus må være midtpunktet, den sentrale skikkelse i vår tro, vår bekjennelse, vårt liv.

Om vi lukker opp for ham, gir ham rom i våre hjerter og liv, skal han være vårt store midtpunkt evinnelig!

Jesus kommer igjen

– Kjære Barratt, dette blir nok vår siste samtale i denne omgang. Skal vi fortsette der vi sluttet sist?

Jesus skal være midtpunktet også i evigheten. Vi vet han skal komme til jorden igjen.

Men hva skal egentlig skje da, ved «tidenes ende»?

– Kristi annet komme skjer i to avsnitt. Først blir de «døde i Kristus» oppvekket. De troende som venter på ham, forvandles. «For vårt rike er i himlene, og derfra venter vi og den Herre Jesus Kristus som frelser, han som skal forvandle vårt fornedrelses-legeme, så det blir likt med hans herlighets-legeme, etter den kraft hvormed han kan underlegge seg alle ting.» (Fil. 3,20-21). Sammen skal så de som blir oppvekket, og de troende som lever og blir forvandlet, rykkes i skyer opp i luften for å møte Herren, og så skal vi alltid være med Herren.

Lammets bryllupsnattverd feires, for hans brud har gjort seg rede. Salig og hellig er den som har del i den første oppstandelse. (Åp. 20,5-6) Dette er de første begivenheter ved Kristi annet komme.

– Før vi kommer så langt, skal den antikristelige ånd få stor makt i verden?

– Den antikristelige ånd vil kulminere ved Antikristens fremtreden og i hans regjeringstid. Den siste del av det store verdensbilde Daniel så, vil da komme til syne i sin endelige og siste form. Antikrist kalles også «det syndens menneske, fortapelsens sønn, dyret». Slik som Jesus Kristus var fylt av Ånden, vil Antikrist fylles av

dragens – Satans ånd, og åpne sin munn til spott imot Gud. (Åp. 13)

Når de hellige er rykket bort fra jorden, vil den antikristelige tid bryte løs for alvor, med stadig økende tempo. De som ikke blir med når bruden rykkes bort, men etter dette omvender seg og nekter å ta imot «dyret»s (Antikristens) merke, må gjennomgå «den store trengsel», og mange vil lide martyrdøden.

– *Da har vi det altså klart at oppstandelsen og bortrykkelsen av bruden vil finne sted før «den store trengsel»!*

– Jødene vil bli forfulgt på en forferdelig måte når den pakt de har inngått med «dyret», blir brutt.

Da inntreffer annen akt i Kristi annet komme: Han vil åpenbares synlig for hele verden sammen med alle sine «hellige». Antikrists og den falske profets makt vil bli tilintetgjort for evig. Verdensmaktene vil gå under i denne siste store kamp, og Satan vil bli bundet og kastet i avgrunnen og oppholde seg der i tusen år. Legg merke til forskjellen mellom «avgrunnen» og «ildsjøen», hvor han vil bli kastet senere.

Fredsriket bryter frem. Det vil vare i tusen år. Skriften skildrer dette på flere steder. Noen mener at tusenårsriket skal feires i himmelen, men kapitlene som omtaler dette, er ikke bare billedspråk. Åpenbaringen 20,7-10 viser at jorden ikke er tom for folk i tusenårsriket.

Etter de tusen år vil Satan bli sluppet løs en kort tid. Verden gjennomgår da sin siste prøvetid, og alle som regjerer på jorden, vil omkomme. Djevelen blir kastet i ildsjøen, hvor «dyret» og Den falske profet er.

– *Men hva med de døde som ikke blir med i den første oppstandelsen?*

– Den siste oppstandelse og den endelige dom foran den hvite trone finner sted etter tusenårsriket. For hans åsyn som sitter på tronen, viker både jorden og himmelen bort.

Den dom som faller, blir evig og fryktelig i sin virkning

for de ufrelste: «Hvis noen ikke finnes skrevet i Livets bok, blir han kastet i ildsjøen.»

En ny himmel og en ny jord, hvor rettferdighet bor, vil da fremstå.

Alt blir nytt! Den som seirer, skal arve alle ting!

Så takker jeg da for alle «samtalene». De har gitt meg så meget. Det er alltid klokt å søke tilbake til kildene – å følge slagordet: Ad fontes! Hvilket menneske skulle være kilde om ikke T.B. Barratt, når det gjelder pinsebevegelsens frembrudd, vekst, tro og lære!

Postludium

Da Barratt gikk bort 29. januar 1940, mistet Norge en kristen leder av rang. Flere tusen fulgte ham på hans siste ferd til Vår Frelsers gravlund. En av landets store sønner hadde lagt ned vandringsstav og stridsøks, og man ville vise ham den siste ære.

Hans levende, omsorgsfulle forkynnelse var avsluttet. Hans bøker finnes, men hans stemme, som var av gull, får vi ikke høre mer.

Barratts liv og meninger har hatt betydning for store skarer i vårt land og utenlands. Han var det redskap som Gud brukte til å vekke sitt folk for store og viktige, men slumrende sannheter i Skriften. Det er ett av de minnesmerker han etterlot seg.

Et annet er de mennesker han ved sin brennende sjelevinnerånd vant for kristentroen. Mange av dem lever blant oss ennå.

Et tredje er Norges største frikirkelige menighet, som han grunnla og var forstander for til sin død.

Et fjerde er det praktfulle lokalet i St. Olavsgt. 24, som ble fullstendig ombygget etter brann og som han innviet på nytt i 1938.

Et femte er den litterære produksjonen, som denne boken er et lite utdrag av. Hans sanger vil leve og glede tusener i fremtiden.

Et sjette er minnet om hans enestående evne til å kombinere inngående bibelkunnskap og stor oratorisk begavelse med åndsbåret «folkelig» forkynnelse.

Et syvende den familien han etterlot seg, og som har gjort seg så fremragende gjeldende særlig på musikkens område.

Vi som opplevde ham, kan aldri glemme ham.

Et påtrengende spørsmål er dette: Hvor meget av hans gjerning kommer til å bestå? Meget er reddet for evigheten. Men i hvor stor grad vil hans forkynnelse leve uten å bli klusset med av reformivrere?

Så meget annet kunne vært tatt med i boken, kanskje mest om Barratts privatliv, men utvalget ble som det foreliggende. Og boken er en hyldest til ham som gikk bort for femti år siden.

Oslo, i januar 1990